

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

AVUSTURYA MİLLÎ KÜTÜPHANESİ 469 NUMARADA KAYITLI
BİR MECMUA
(İnceleme-Çeviri Yazılı Metin-Dizin)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe Nur ÇÖPÜR

Danışman: Doç. Dr. Tuncay BÖLER

TOKAT-2025

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Tuncay BÖLER danışmanlığında hazırlamış olduğum “Avusturya Millî Kütüphanesi 469 Numarada Kayıtlı Bir Mecnua (İnceleme-Çeviri Yazılı Metin-Dizin)” adlı Yüksek Lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

.../.../...

Ayşe Nur ÇÖPÜR

JÜRİ KABUL VE ONAY

Ayşe Nur ÇÖPÜR tarafından hazırlanan “Avusturya Millî Kütüphanesi 469 Numarada Kayıtlı Bir Mecmua (İnceleme-Çeviri Yazılı Metin-Dizin)” adlı tez çalışmasının savunma sınavı 29/08/2025 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen Jüri tarafından Oy Çokluğu ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri (Ünvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Üye (Başkan) : Doç. Dr. Tuncay BÖLER

Üye : Doç. Dr. Sebahat ARMAĞAN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Yakup TÜRKDİL

ONAY

...../...../.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Etik Sözleşme Sayfası	i
Önsöz	iv
Özet	vi
Abstract	vii
Çeviriyazı Alfabesi	viii
Kısaltmalar ve İşaretler	ix
GİRİŞ	1
A. Selçuklular Dönemi (12.-13. yüzyıllar).....	1
B. Beylikler Dönemi (13.-15. Yüzyıllar).....	1
C. Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi(15. yüzyıl – 16. Yüzyıl başları)	1
AVUSTURYA MİLLÎ KÜTÜPHANESİ COD. A.F. 469 NUMARALI MECMUA.....	2
BÖLÜM 1: İNCELEME	8
1.1. Yazım Özellikleri.....	8
1.1.1. Ünlülerin Yazımı.....	8
1.1.1.1. /a/ Ünlüsünün Yazımı.....	8
1.1.1.2. /e/ Ünlüsünün Yazımı.....	9
1.1.1.3. /ı/ve /i/ Ünlülerinin Yazımı.....	10
1.1.1.4. /o/ ve /ö/ Ünlülerinin Yazımı	11
1.1.1.5. /u/ ve /ü/ Ünlülerinin Yazımı	12
1.1.2. Ünsüzlerin Yazımı.....	13
1.1.2.1. /ç/ Ünsüzünün Yazımı.....	13
1.1.2.2. /k/ ve /g/ Ünsüzlerinin Yazımı.....	13
1.1.2.3. /η/ Ünsüzünün Yazımı.....	13
1.1.2.4. /s/ Ünsüzünün Yazımı.....	14
1.1.2.5. /p/ Ünsüzünün Yazımı	14
1.1.2.6. /t/ Ünsüzünün Yazımı	14
1.1.2.7. Çift Ünsüzlerin Yazımı	14
1.1.3. Arapça ve Farsça Kelimelerin Yazımı	14
1.2. Ses Bilgisi.....	15
1.2.1. Ünlüler.....	15
1.2.1.1. Ünlü Uyumları.....	15
1.2.1.2. Ünlü Değişmesi.....	21

	Sayfa
1.2.1.3. Ünlü Düşmesi.....	21
1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi.....	22
1.2.2. Ünsüzler.....	22
1.2.2.1. /t~/d/ Değişimi.....	22
1.2.2.2. /b~/p/ Değişimi.....	22
1.2.2.3. /k~/ğ/ Değişimi.....	22
1.2.2.4. Ünsüz Türemesi.....	23
1.2.2.5. Hece Düşmesi	23
1.2.2.6. Tonlulaşma	23
1.3. Şekil Bilgisi.....	24
1.3.1. Yapma Ekleri.....	24
1.3.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler.....	24
1.3.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler.....	25
1.3.1.3. Fiilden Fiil Yapan Ekler.....	26
1.3.1.4. Fiilden İsim Yapan Ekler.....	27
1.3.2. İsimler.....	28
1.3.2.1. İsim Çekim Ekleri.....	28
1.3.2.2. Zamirler.....	31
1.3.2.3. Sıfatlar.....	32
1.3.2.4. Zarflar.....	33
1.3.2.5. Edatlar.....	34
1.3.2.6. Fiil Çekimi.....	36
1.3.2.7. Ek-Fiil (Cevher Fiili).....	41
1.3.2.8. Fiilimsiler.....	42
1.3.2.9. Birleşik Fiiller.....	45
BÖLÜM 2: METİN	47
BÖLÜM 3: DİZİN	90
SONUÇ	166
KAYNAKÇA	167
ÖZGEÇMİŞ	170

ÖNSÖZ

Türkçenin tarihsel gelişim sürecinde önemli bir dönüm noktası olan Eski Anadolu Türkçesi, Oğuz Türkçesinin yazı dili kimliği kazandığı ilk safhayı temsil etmektedir. Bu dönem, dilin dinî ve didaktik metinler aracılığıyla işlenip aktarılması bakımından dikkate değerdir. Özellikle ilmiyal tarzı eserler, dönemin dil özelliklerini olduğu kadar, halkın inanç dünyasını, günlük hayatla ilişkili dinî pratiklerini ve ahlâkî değerlerini de yansıtmaktadır. Bu bağlamda, Avusturya Millî Kütüphanesi'nde Cod. A.F. 469 numarada kayıtlı olan mecmua, içeriği ve dili bakımından Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait değerli örneklerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Farklı konularda yazılmış metinlerin bir araya getirildiği bu mecmua; ilmiyal niteliği taşıyan nasihat metinleri, ahlaki öğütler ve dinî sorulara verilen cevaplar gibi içerikleriyle hem öğretici hem de halkla doğrudan iletişim kurmayı hedefleyen bir yapı sergilemektedir. Metinlerde geçen dil unsurları, hem sözlü kültürle yakınlık arz etmekte hem de dönemin dil anlayışını somut biçimde yansıtmaktadır. Bu nedenle söz konusu eserin dil incelemesine tabi tutulması, Eski Anadolu Türkçesi'nin geç dönem dil özelliklerini ortaya koymak bakımından önem arz etmektedir.

Çalışmamız; giriş kısmından sonra inceleme, metin ve dizin olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde, Eski Anadolu Türkçesi hakkında genel bilgilere yer verilmiş; dönemin dil anlayışı, metin türleri ve dinî-didaktik eserlerin karakteristik yapısı değerlendirilmiştir. Ayrıca, incelenen mecmuanın fiziksel ve içeriksel özellikleri tanıtılmıştır.

İnceleme bölümü; yazım özellikleri, ses bilgisi ve şekil bilgisi başlıkları altında ele alınmış; metinden örneklerle dilsel yapılar açıklanmıştır. Bu bölümdeki amaç, mecmuanın dili üzerinden dönemin gramer özelliklerini tespit etmektir.

Metin bölümünde, mecmua transkribe edilmiş ardından dizin eklenmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında, yalnızca akademik bilgi ve yönlendirmeleriyle değil, aynı zamanda süreç boyunca gösterdiği anlayış, sabır ve destekle de bana yol gösteren değerli hocam Doç. Dr. Tuncay BÖLER'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, eğitim hayatım boyunca yanımda olan aileme, bu süreçte bana her daim destek olan eşime ve araştırma

sürecinde kaynaklara erişim imkânı sağlayan Avusturya Millî Kütüphanesine şükranlarımı sunarım.

Ayşe Nur ÇÖPÜR

ÖZET

AVUSTURYA MİLLÎ KÜTÜPHANEAI 469 NUMARADA KAYITLI BİR
MECMUA

(İNCELEME-ÇEVİRİ YAZILI METİN-DİZİN)

Çöpür, Ayşe Nur

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı

Doç. Dr. Tuncay Böler

Ağustos 2025, ix + 170 sayfa

Bu çalışma, Avusturya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Koleksiyonu Cod. A.F. 469 numaralı mecmuanın dil özelliklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu mecmua, özellikle ilmihal niteliğindeki dinî-didaktik metinleriyle dikkat çekmektedir. Namaz, oruç, gusül ve teyemmüm gibi ibadet konularına dair halkı bilgilendirmeye yönelik sade anlatımlı metinler içeren eser, içerik ve dil özellikleri bakımından Eski Anadolu Türkçesi'nin geç dönemine ışık tutmaktadır.

Çalışmada, mecmuadan seçilen bölümler esas alınarak yazım, ses bilgisi ve şekil bilgisi yönünden bir dil incelemesi gerçekleştirilmiştir. Böylece hem eserin Türk dili tarihi açısından taşıdığı değer ortaya konmuş, hem de Eski Anadolu Türkçesi'nin dinî metinlerdeki kullanımı hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Çalışma; giriş, inceleme, çeviri yazılı metin ve dizin olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, İlmihal, Dil İncelemesi, Yazma Eser

ABSTRACT

A MANUSCRIPT REGISTERED AS COD. A.F. 469 IN THE AUSTRIAN
NATIONAL LIBRARY
(LINGUISTIC ANALYSIS, TRANSLITERATION, AND INDEX)

Çöpür, Ayşe Nur

Master's Thesis in Turkish Language and Literature

Assoc. Prof. Dr. Tuncay Böler

August 2025, ix + 170 pages

This study aims to examine the linguistic features of a manuscript belonging to the Old Anatolian Turkish period, specifically the codex numbered Cod. A.F. 469, preserved in the Manuscripts Collection of the Austrian National Library. The codex includes religious-didactic texts in the form of ilmihal (catechism), primarily focusing on the principles of Islamic worship such as prayer, fasting, ablution, and tayammum. These texts are written in a clear and accessible language intended to instruct the general public, and they reflect the linguistic characteristics of the late Old Anatolian Turkish period.

In this thesis, selected sections from the manuscript have been analyzed in terms of orthography, phonology, and morphology. The analysis aims to reveal the manuscript's linguistic value in the context of Turkish language history, as well as to evaluate how Old Anatolian Turkish was employed in religious texts.

The study consists of four main sections: introduction, analysis, transliteration, and index

Keywords: Old Anatolian Turkish, Ilmihal, Linguistic Analysis, Manuscript

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

آ	:	a, ā	ط	:	t
ا	:	a, e	ظ	:	z
ب	:	b, p	ع	:	‘
پ	:	p	غ	:	g
ت	:	t	ف	:	f
ث	:	s	ق	:	k
ج	:	c, ç	ك	:	k, g, ŋ
چ	:	ç	ڭ	:	ŋ
ح	:	h	ل	:	l
خ	:	h	م	:	m
د	:	d	ن	:	n
ذ	:	z, d	و	:	v, u, ü, ū, o, ō, ö
ر	:	r	ه	:	h, a, e
ز	:	z	ی	:	y, i, î, ī, ī
س	:	s	ء	:	‘
ش	:	ş			
ص	:	ş			
ض	:	z, d			

KISALTMALAR VE İŞARETLER

Ar.	Arapça
Far.	Farsça
Hız.	Hazret
T.	Türkçe
vb.	ve başkası, ve başkaları, ve benzeri, ve benzerleri, ve bunun gibi
<	Sözcüğün önceki şeklini gösterir.
...	Okunamayan sözcükleri gösterir

GİRİŞ

Türk dilinin tarihsel seyri içerisinde önemli bir yere sahip olan Eski Anadolu Türkçesi, XIII. yüzyıldan XVI. yüzyılın başlarına kadar uzanan süreçte Anadolu coğrafyasında kullanılan ilk Oğuz temelli yazı dili olarak kabul edilmektedir. Bu dönem, aynı zamanda Türkiye Türkçesinin ilk evresi olup, dilin yazı dili kimliği kazandığı, kurumsallaştığı ve edebî kimliğe kavuştuğu bir safhayı temsil etmektedir.

Eski Anadolu Türkçesi, dil içi gelişmelerin yanı sıra dönemin siyasi, toplumsal ve kültürel yapısıyla da şekillenmiştir. Bu bakımdan dönem, genellikle üç temel alt evrede incelenmektedir: Selçuklu Dönemi, Beylikler Dönemi ve Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi.

A. Selçuklular Dönemi (12-13. yüzyıllar)

Bu dönemde, Anadolu Selçuklu Devleti'nin hâkimiyeti altında özellikle tasavvufî ve didaktik içerikli metinlerin üretildiği görülür. Mevlânâ, Sultan Veled ve Yunus Emre gibi isimler, sade ve anlaşılır bir dille halkı irşat etmeyi amaçlayan eserler vermiştir. Dil, henüz tam anlamıyla istikrarlı bir yazı dili niteliği taşımamakla birlikte, halk diliyle yazılmış ilk edebî ürünler bu dönemde ortaya çıkmıştır.

Karışık dilli eserlerin özellikleri kısaca şu şekildedir:

- Kelime başında /b-/ > /m-/ değişimi “m-“ li şekiller baskındır.
- Eski Türkçedeki söz başı /t-/ler, tamamen /d-/ye dönüşmüş değildir.
- Eski Türkçe damaksıl / d / sesi, /y-/ ye dönüşmüştür.
- Ek ve hece başı g-/ğ ünsüzleri ile kelime sonlarındaki -g/-ğ henüz düşmemiştir. (Köktekin, 2011, s. 7-8)

B. Beylikler Dönemi (13.-15. yüzyıllar)

Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasının ardından Anadolu'nun farklı bölgelerinde kurulan Türk beylikleri, kültürel ve edebî faaliyetlerde önemli rol oynamıştır. Bu dönemde Karamanoğulları, Germiyoğulları, Aydınoğulları ve Saruhanoğulları gibi beyliklerin himayesinde Türkçe, hem edebî hem de ilmî metinlerin dili olarak öne çıkmıştır. Türkçenin Arapça ve Farsça karşısında savunulduğu bu süreçte, dilin sadeleştiği ve yerli unsurlarla zenginleştiği gözlemlenir.

C. Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi (15. yüzyıl - 16. yüzyıl başları)

Bu evrede Osmanlı Beyliği'nin devletleşmesiyle birlikte, dilde doğuya özgü edebî geleneklerle Anadolu'daki halkçı söyleyiş birleşmeye başlamıştır. Şeyhî, Ahmedî, Süleyman Çelebi gibi isimler, hem halkı hem de aydın zümreyi hedef alan eserleriyle bu dönemin dil anlayışına yön vermiştir. Arapça ve Farsça unsurların giderek arttığı bu dönem, Osmanlı Türkçesinin ilk izlerinin görüldüğü bir geçiş evresi niteliği taşır.

Sonuç olarak Eski Anadolu Türkçesi, yalnızca dilin değil, aynı zamanda Anadolu'da şekillenen yeni bir kültür ve kimliğin taşıyıcısı olarak da değerlendirilmelidir. Dönemin siyasal yapısıyla paralel olarak gelişen bu yazı dili, hem halkın anlayabileceği yalınlıkta hem de dinî-didaktik amaçlara hizmet edecek işlevsellikte kullanılmış; böylece sonraki yüzyıllarda gelişecek Osmanlı Türkçesine zemin hazırlamıştır.

Çalışmada esas alınan metin, Avusturya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Koleksiyonu'nda Cod. A.F. 469 numarada kayıtlı bir mecmuadır. Bu mecmua, benzer konularda kaleme alınmış metinlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş kompozit bir eserdir. İçeriğinde yer alan metinlerin büyük çoğunluğu ilmi hal tarzındadır ve namaz, oruç, gusül, teyemmüm gibi ibadetlerle ilgili bilgi veren, bazen soru-cevap şekilde düzenlenmiş didaktik parçalardan oluşmaktadır. Bu yönüyle eser, sadece halkı bilgilendirmeye yönelik değil, aynı zamanda öğretici ve yönlendirici bir amaca hizmet etmektedir.

Mecmua; içerik, üslup ve dil özellikleri göz önüne alındığında metnin Eski Anadolu Türkçesinin son evresinde kaleme alındığı tahmin edilmektedir. Yazı karakteri itibarıyla nesih hatla yazılmış eserin dilinde Arapça ve Farsça unsurlar önemli yer teşkil etmektedir.

Tezde, söz konusu mecmua esas alınarak, yazım, ses bilgisi ve şekil bilgisi bakımından dilsel bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Böylece hem mecmuanın dil özellikleri ortaya konmakta hem de Eski Anadolu Türkçesinin dinî metnilerindeki kullanımına dair örnekler sunulmaktadır.

AVUSTURYA MİLLÎ KÜTÜPHANESİ COD. A.F. 469 NUMARALI MECMUA

İncelemenin konusu olan mecmua, Avusturya Millî Kütüphanesi El Yazmaları ve Eski Baskılar Koleksiyonu'nda Cod. A.F. 469 numarayla kayıtlıdır. Kütüphane kayıtlarında eserin adı 'Kitâbü'l-Îmân' olarak geçmektedir. İlk sayfasında ise 'Kitâbü'l-Îmân', 'Vasiyyet-nâme-i Birgilî Efendi' ve 'Kitâbü'l-İslâm' başlıkları yer almakta; ancak yazma içinde bu başlıklara

rastlanmamakla birlikte, yalnızca ikinci risalede ‘Vasiyyet-nâme’nin başlığı açıkça belirtilmektedir. Burada yer alan Vasiyyet-nâme, Osmanlı’da ahlaki-didaktik metin geleneği içinde önemli bir yere sahip olan Birgivi Mehmed Efendi’ye (ö. 981/1573)¹ aittir. Ancak söz konusu metin, hakkında yapılan çok sayıda ilmî çalışma² sebebiyle bu incelemenin kapsamı dışında tutulmuştur.

Yazmanın müellifi, yazıldığı yer ve tarih hakkında açık bir bilgi mevcut değildir. Ancak dördüncü risalenin sonunda Hicrî 1094 (1683) kaydı yer almaktadır. Bununla birlikte, üçüncü risalenin sonunda yer alan bir kayıta, bu kısmın Ali Cemâlî (Zenbilli Ali Efendi) tarafından kaleme alındığı ifade edilmektedir. Osmanlı ilmiyesinde uzun yıllar şeyhülislamlık makamında bulunmuş olan Zenbilli Ali Efendi (ö. 932/1526), ilmihal ve ahlak konularında kaleme aldığı eserleriyle tanınmaktadır. Onun Risâle fî Hakkı’d-Devrân (Risâletü’l-Deverân)³ adlı risalesinde, sûfî raksının zikir maksadıyla yapılması durumunda haram sayılmayacağı ifade edilir. Bu risalenin, biri mensur, diğeri manzum olmak üzere iki farklı nüshasının bulunduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, mecmuadaki üçüncü risale, hem muhtevası hem de Zenbilli Ali Efendi’ye ait olabileceği yönündeki işaretler bakımından dikkat çekicidir.

Nesih hat ile harekesiz şekilde yazılmış olan mecmua, okunaklıdır ve sade bir dile sahiptir. Eser, her biri 11 satırdan oluşan toplam 120 varaktan meydana gelmektedir.

¹ Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (TDV İslâm Ansiklopedisi), ‘<https://islamansiklopedisi.org.tr/birgivi>’

² H. İbrahim Haksever, Birgivi Vasiyat-Name (dil özellikleri-metin-sözlük) (Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1989).

Metin Kocayaka, Risale-i İmam Birgivi’de senteks çalışması (Pamukkale: Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1997).

Musa Duman, Vasiyyet-name (İstanbul, R Yayınları, 2000).

Sezer Özyaşamış Şakar, Birgivi Muhammed Efendi’nin manzum Vasiyyet-nâmesi (eleştirili metin-dil incelemesi-sözlük) (İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2005).

Songül Tanboğa, Birgivi’nin Vasiyetname adlı eseri üzerine bir grammer, metin ve indeks çalışması (Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006).

Abdurrahman Kaya, Şeyh Aliyyü’s-sadrî El-konevî Birgivi’nin Vasiyyet-nâme’sinin şerhi (1b-49b) (giriş, tenkitli metin, dizin) (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006).

M. Mustafa Karaca, Yahya Efendi’nin Vasiyet-nâme-i Birgili Manzumesi (metin-inceleme-indeks) (Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008).

Zeynep Hatice Tiker, Birgivi vasiyet-nâmesi (Giriş-dil incelemesi-metin-dizin-tıpkıbasım) (Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019).

³ Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, (TDV İslâm Ansiklopedisi), <https://islamansiklopedisi.org.tr/zenbilli-ali-efendi>

Mecmuada Yer Alan Risaleler ve İçerikleri

Mecmua, başlıksız bir şekilde, sıralanış ve içerik olarak birbirinden bağımsız beş farklı risaleden meydana gelmektedir.

Birinci Risale (1^b-37^b)

Besmele ve hamd ile başlayan bu risalede imanın ve İslam'ın şartları ele alınmaktadır. 4a'da 'Kitâbü't-Tahâret' kaydına rastlanmaktadır. Bu bölüm 18 bâbdan oluşmaktadır. İçerik genellikle abdest, gusûl ve namaza dair fıkhi konuları kapsamaktadır:

1. Bâbü's-sünene'l vuzû' ve hiye 'aşratun (Abdestin sünnetleri)
2. Bâbü'l-mâ yestehâbu fi'l-vuzû' ve hiye sittetün (Abdestte müstehap olanlar)
3. Bâbü'l-âdâbü'l-vuzû' ve hiye sittetün (Abdestin âdâbı)
4. Bâbü'n-nevâfilü'l-vuzû' ve hiye sittetün (Abdestin nafileleri)
5. Bâbü'l-kerâhiye'l-vuzû' ve hiye sittetün (Abdestin mekruhları)
6. Bâbü'l-minhatü'l ... - vuzû' ve hiye sittetün (Abdestte yasak olanlar)
7. Bâbü'n-nevâkısü'l-vuzû' ve hiye seb'atün (Abdesti bozanlar)
8. Bâbü'l-ferâyizü'l-gusl mine'l-cenâbeti ve hiye selâsetün (Guslün farzları)
9. Bâbü'l-sünene'l-gusl ve hiye sittetün (Guslün sünnetleri)
10. Bâbü'l-mâ'âne'l mûcibu'l-gusl ve huve ... (Gusûl gerektiren durumlar)
11. Bâbü'l-şurû-i salât ve hiye semâniyetün (Namazın şartları)
12. Bâbü'l-erkâne'l salât (Namazın rükünleri)
13. Bâbü'l-mâ yucibu fi's-salâtü ve hiye seb'atün (Namazın vacipleri)
14. Bâbü'l-sünene'l-salât ve hiye erbe'atün 'aşera (Namazın sünnetleri)
15. Bâbü'l-mâ yestehâbu fi's-salâtü ve hiye hamsetün 'aşrun (Namazda müstehap olanlar)
16. Bâbü'l-mâ yekrahu fi's-salâtü ve hiye isnâ 'aşera (Namazın mekruhları)
17. Bâbü'l-mâ yüfsidu fi's-salâtü ve hiye erbe'atün 'aşera (Namazı bozanlar)

18. Bâbü'l-vitr (Vitr bölümü.)

İkinci Risale (38^a-88^a)

‘hazâ kitâbü’l- vasiyyetü’l-âlemü’l-âmilî ve’l-fazl’el-kâmile’l-şeyh muhammed efendi el-şehir birgilü radiyallâhu te’âlâ anh ...’ ibaresiyle başlayan bu risale, Birgivî Mehmed Efendi’nin (ö. 981/1573) meşhur eseri Vasiyyet-nâmedir.⁴ Hicrî 970’li yıllarda yazılmış, faydası toplumun hemen her kesimine şamil olarak addedilen eser,⁵ Risâle-i Birgivî, Vasiyetnâme-i Birgivî veya kısaca Vasiyetnâme olarak bilinmekte olup, müellifin nadir Türkçe eserlerindendir.⁶ Osmanlı’da ahlâkî-didaktik metin geleneği içinde önemli bir yere sahip olan bu eser, bireyin iman, amel ve ahlâkî sorumluluklarını özetleyen kısa, özlü ve öğretici bir metindir. Risale, sade dili sayesinde yalnızca medrese çevresinde değil, halk arasında da geniş bir etki alanı bulmuştur. Eser hakkında literatürde kapsamlı çalışmalar bulunduğu için tezimize dâhil edilmemiştir. Bu bölüm, yazmada başlığı açıkça belirtilen tek kısımdır.

Üçüncü Risale (88^b-101^b)

Bu risalede, tasavvufî zikir uygulamaları çerçevesinde lehn (ezgiyle okuma) ve tegannî (nağmeli seslendirme), cehrî zikir (yüksek sesle yapılan zikir) ve özellikle devran zikrinin hükmü tartışılmaktadır. Devran zikrinin bir tür raks (dans) olduğu gerekçesiyle bid’at sayılması yönündeki görüşler eleştirilmekte; bu uygulamanın meleklerin arş etrafında devranı ile benzerlik taşıdığı ifade edilerek Kur’an ayetleriyle temellendirilmesi dikkat çekmektedir.

Bölümün sonunda yer alan ‘حزره أفقر عباد الله على جمالي’⁷ ifadesinden hareketle, bu kısmın Ali Cemâlî tarafından kaleme alındığı belirtilmektedir. Zenbilli Ali Efendi’nin (ö. 932/1526) ‘Ali Cemâlî’ ismini kullanmış olması ve söz konusu bölümün içeriğinin onun Risâle fi Hakkı’d-Devrân (Risâletü’l-Deverân)⁸ adlı eseriyle büyük ölçüde örtüşmesi, risalenin ona ait olduğu düşündürmektedir. Bahsi geçen risalede de, sûfi raksının eğer zikir niyetiyle yapılırsa

⁴ Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, (TDV İslâm Ansiklopedisi), <https://islamansiklopedisi.org.tr/vasiyetname--birgivi>

⁵ Kâtib Çelebi, Keşfü’z-zünûn an esâmi’l-kütüb ve’l-fünûn, Beyrut: Dâru ihyâi’t-türâsi’l-arabî, ts, I, 850.

⁶ Mesut Çakır (2018). İmam Birgivî’nin Kitâbu’l-İmân adlı eserinin tahkik ve tahlili (Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2018, 16.

⁷ ‘حزره أفقر عباد الله على جمالي’ = “Bunu yazıya geçiren, Allah katında en fakir kul Ali Cemâlî’dir.”

⁸ Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, (TDV İslâm Ansiklopedisi), <https://islamansiklopedisi.org.tr/zenbilli-ali-efendi>

haram sayılamayacağı, aksine meleklerin devranıyla anlam kazandığı savunulmakta ve bu görüş detaylı biçimde açıklanmaktadır.

Söz konusu risalenin yalnızca zikir ve tasavvuf uygulamalarına dair önemli bir ilmî metin olmakla kalmayıp, aynı zamanda Zenbilli Ali Efendi'ye ait olma olasılığı çerçevesinde onun düşünsel mirasına ışık tutan özgün bir kaynak olarak değerlendirilebileceği söylenebilir.

Dördüncü Risale (102^a-110^a)

Bir hadis rivayetiyle başlayan risale, Miraç gecesi Peygamberimizin şahit olduğu bazı hâller anlatılmakta; özellikle cehennemin tabakaları ve bu tabakaların isimleri üzerinde durulmaktadır. Ayrıca namazın farz oluşu, nasıl kılınması gerektiği, namaz kılanlarla kılmayanların durumları işlenmekte, İbrahim Suresi 7. ayet ve Fatiha Suresi üzerine tefsir ve açıklamalar yer almaktadır. Fatiha Suresi'nin farklı isimleri ve bu surenin faziletleri hadislerle desteklenmiştir. Son kısımda ise Fatiha Suresi, münacat üsülüyle detaylı şekilde yorumlanmıştır.

Beşinci Risale (110^b-117^b)

Risale soru-cevap şeklindedir. İman esasları, mezhep, melekler, farzlar, ezan, namaz ve gusül gibi konular ele alınmaktadır. Sürekli tekrar eden 'sorsalar' ibarelerinin üzeri siyah mürekkeple çizilmiştir.

Müelliflik Tartışması ve İçerik Benzerlikleri

Mecmuanın katalog isminin "Kitâbü'l İmân" olması ve ikinci risalede Birgilî Mehmed Efendi'nin Vasiyyet-nâme'sinin yer alması, risalelerin ona ait olup olmadığı sorusunu akla getirmiştir. Yapılan incelemelerde, mecmuanın bazı risalelerinin Birgilî'nin bilinen eserleriyle içerik açısından paralellik gösterdiği tespit edilmiştir:

Şerhu Âmentü: "İmanın altı şartının kısa bir şerhidir" (Arslan, 1992, s. 86; Atsız, 2013, s. 54). Mecmuada birinci risalede imanın şartları anlatılmaktadır.

Şerhu şurûti's-salât: "Namazın şartlarından bahseden bu eserinde müellif, dinin direği olan namazın şartlarına uygun kılınmasını gaye edinmiştir" (Arslan, 1992, s. 88; Atsız, 2013, s. 54).

Yazmanın birinci risalesinde işlenen namazın şartları ve nasıl kılınması gerektiği konuları bu eserle örtüşmektedir.

Kitâbu'l İmân: "Birgîlî'nin hadis fûrûuna dair bir eseridir. Kitâbu'l İmân itikadî hadislerden müteşekkildir" (Çakır, 2020, s. 43).

Mecmuada işlenen her konu için hadis rivayetleri yer almaktadır.

Muaddilü's-salât: "İnsanların namazdaki tadili erkânı ihmal etmeleri sebebiyle yazdığı bu eserinde, ayet ve hadislerle tadili erkânın ehemmiyetinden ve terk edenin uğrayacağı afetlerden bahseder" (Atsız, 2013, s. 55-59).

Namazda tadil-i erkânı konu alan bu eserin içeriği, mecmuanın birinci ve özellikle dördüncü risaleleriyle örtüşmektedir. Dördüncü risalede namazı terk edenlerin akıbetine dair sert ifadeler yer almakta, bu durum Muaddilü's-Salât'taki uyarılarla paralellik arz etmektedir.

Mecmua içerik bakımından Birgîvî'nin eserleriyle benzerlikler taşısa da tamamen örtüşmemektedir. Özellikle mecmuada ikinci risale dışında başlık, müellif ismi veya yazılış tarihine dair herhangi bir bilgi bulunmaması, bu yazmanın Birgîvî'ye ait olmadığı ihtimalini güçlendirmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere, yapılan incelemelerde üçüncü bölümün sonunda yer alan bir kayıta, bu risalenin müstensihinin Ali Cemâlî olduğu ifade edilmektedir. Söz konusu risalenin hem içerik hem de müellif açısından diğer bölümlerden farklı ve bağımsız bir eser niteliği taşıdığı düşünülmektedir.

Tüm bu veriler ışığında, mecmuanın farklı yazarların eserlerini barındıran karma bir külliyyat olduğu düşüncesi akla gelmektedir. Sonuç olarak, içerik benzerliklerine rağmen mecmua, Birgîvî'ye ait olduğu kesin olarak söylenemeyecek kadar çeşitli unsurlar içerdiğinden bağımsız ve çok yazarlı bir eser olarak ele alınmıştır.

BÖLÜM 1: İNCELEME

1.1. YAZIM ÖZELLİKLERİ

1.1.1. Ünlülerin Yazımı

1.1.1.1. /a/ Ünlüsünün Yazımı

Ön Seste:

Ön seste /a/ ünlüsü; bazen elif (ا), bazen de medli elif (آ) ile gösterilmiştir.

اچوب açup (10^a/4)

اغچله ağaçla (5^b/5)

اقسوران aqsuran (24^b/2)

آق aq (26^b/8)

التنجى altıncı (107^b/10)

آینی ayını (3^a/1)

آنى anı (25^b/1)

آردنده ardında (32^a/8)

آلور alur (90^a/11)

آدله adıla (104^a/4)

İç Seste:

İç seste yer alan /a/ ünlüsü çoğunlukla elif (ا) ile, bazen de herhangi bir harf veya hareke kullanılmadan yazılmıştır.

اينانمغه inanmağa (1^b/4)

احشام ahşam (4^a/4)

ايقلرين ayakların (4^b/7)

باش baş (5^b/4)

برمغيله barmağıla (5^b/4)

اراسنده arasında (24^a/5)

اغرىماقدن ağrımağdan (24^b/10)

انلره anlara (90^b/5)

انلنلره (āmil) olanlara (90^b/5)

قتنه katına (105^a/4)

باغلاماڭ bağlamak (115^b/4)

صقّله şakla (9^b/4)

Son Seste:

Son seste /a/ sesi bazen elif (ا) çoğunlukla he (ه) ile karşılanmıştır.

ساña saña (8^b/11)

يارلغه yarlığa (31^b/1)

طشره taşra (24^a/7)

طولسه tolsa (11^b/3)

صقّله şakla (9^b/4)

قاره kara (116^b/3)

1.1.1.2. /e/ Ünlüsünün Yazımı

Ön Seste:

Ön seste bulunan /e/ ünlüsü elif (ا) ile gösterilmiştir.

اكيمه egmeye (28^b/9)

ايديجى eydici (93^a/1)

اكسك eksük (17^a/5)

اللى elli (109^a/9)

اسركيجيدر esirgeyicidür (104^a/5)

اسنمك esnemek (24^a/5)

İç Seste:

İç seste bulunan /e/ ünlüsü elif (ا), he (ه) veya herhangi bir işaret kullanılmadan gösterilmiştir.

اسركمسي esirgemesi (30^b/11)

اسنامك esnemek (24^a/5)

ايلديلر (ta'nlar) eylediler (88^b/10)

كلن gelen (11^b/9)

كلسنده gelesinde (5^a/4)

كودسى gövdesi (15^a/5)

كوزتمزلر gözetmezler (101^b/7)

كسنة دن kimesneden (99^a/9)

Son Seste:

Son seste /e/ ünlüsü çoğunlukla he (ه) ile karşılanmıştır.

كسمنه kimesne (101^b/3)

نچه niçe (104^b/10)

نسنه nesne (23^a/6)

اولدرمكله öldürmekle (90^a/11)

ايليه (setr) eyleye (15^a/4)

دگله dinle (10^a/9)

1.1.1.3. /ı/ve /i/ Ünlülerinin Yazımı

Ön Seste:

Metinde ön seste /ı/ ve /i/ ünlüleri çoğunlukla elif (ا) ile, bazen de elif-ye (ايه) ile yazılmıştır.

ایرلمیه ırılmaya (24^a/6)

ایچون içün (92^a/9)

ایکینجی ikinci (107^b/9)

اناندیلر inandılar (94^b/2)

ایسترلر isterler (94^a/11)

اشلدوکی işledügi (8^a/10)

ایشیت işit (26^a/1)

ایوهرز iverüz (33^a/10)

İç Seste:

İç seste bulunan /ı/ ve /i/ ünlüleri bazen ye (ې) ile yazılmış, çoğunlukla da gösterilmemiştir.

باغیشلا bağışla (104^a/11)

بولنمادوغي bulunmadügi (13^b/1)

چقان çıқан (10b/8)

درسکلر dirsekler (4^b/3)

گیزلو gizlü (36^a/7)

چورلی çevrili (98^b/6)

برلکینه birliğine (2^b/1)

دڭزنه deñizine (103^b/11)

Son Seste:

Genellikle ye (ى) ile yazılmıştır.

قنڭى kangı (32^a/7)

قڭیردی kığırdı (102^a/7)

تڭرى taŋrı (103^b/10)

اکی iki (17^a/9)

اللى elli (109^a/9)

کبی gibi (13^b/8)

1.1.1.4./o/ ve /ö/ Ünlülerinin Yazımı

Ön Seste:

Metinde ön seste yer alan /o/ ve /ö/ ünlüleri elif-vav (او) ile gösterilmiştir.

اولنلر olanlar (97^a/11)

اورتاسنده ortasında (93^a/3)

اوينماق oynamak (24^a/4)

اويننه oynına (88^b/10)

اولمکدن ölmekden (24^b/11)

اوگرنسونلر ögrensünler (2^a/10)

اورودورمق örüdurmak (15^b/11)

اويلنك öylenün (35^b/9)

İç Seste:

İç seste /o/ ve /ö/ ünlüleri genellikle vav (و) ile yazılmıştır.

قولتق koltuq (22^b/6)

قنوڭ konuğuñ (117^a/6)

دوننه donına (8^b/6)

دوندره döndere (22^b/7)

گۆکچکدر gökçekdür (92^b/6)

گۆڭلی göñli (97^a/1)

1.1.1.5. /u/ ve /ü/ Ünlülerinin Yazımı

Ön Seste:

Ön seste /u/ ve /ü/ ünlüleri genellikle elif-vav (او) ile, nadiren elif (ا) ile yazılmıştır.

اچماق uçmaq (108^b/3)

اونودب unudup (16^b/9)

اوغرمیه uğramaya (106^a/3)

اوره ura (13^b/3)

اوش uş (102^b/8)

اویه uya (99^a/7)

اوچر üçer (116^b/6)

اوستنه üstine (30^a/3)

İç Seste:

İç seste /u/ ve /ü/ ünlüleri genellikle vav (و) ile yazılmıştır.

بیوردی buyurdi (102^a/11)

اوغونب uğunup (25^b/7)

دوررلر dururlar (95^a/2)

اویلوغی uyluğı (21^b/1)

دوبدوز düpdüz (28^b/8)

گوندرز gündüz (26^b/9)

کوچکن küçükden (99^b/1)

یوزینه yüzine (13^b/5)

Son Seste:

Son seste /u/ ve /ü/ ünlüleri vav (و) ile yazılmıştır.

قارشو qarşu (29^a/7)

دیو deyü (2^a/10)

گرو gerü (107^a/7)

انجو incü (102^a/6)

کندو kendü (99^b/5)

سکۆ sünü (36^a/1)

1.1.2. Ünsüzlerin Yazımı

1.1.2.1. /ç/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde /ç/ ünsüzü çoğunlukla çim (چ) ile yazılmıştır. Kimi zaman da cim (ج) ile yazılmıştır.

اغچله ağaçla (5^b/5)

كرچك gerçek (97^a/11)

نچون niçün (105^a/1)

چكنلرینه çiginlerine (95^a/4)

قچان kaçan (27^b/10)

چوزمیه çözmeye (28^a/11)

گۆکچکدر gökçekdür (100^a/5)

قچ kaç (113^a/7)

نچه niçe (104^b/10)

اوچ üç (89^b/8)

1.1.2.2. /k/ ve /g/ Ünsüzlerinin Yazımı

Kalın sıradan kelimelerin yazılışında kaf (ق) ve gayın (غ) kullanılmıştır.

قنوغاڭ konuğuñ (117^a/5)

ايرق ayruk (108^a/10)

قوصماغله kuşmağla (11^b/3)

قنغی kangı (104^a/7)

قوردچغازلر kurdçuğazlar (11^a/11)

اغلادی ağıladı (105^a/4)

باغليوب bağlayup (36^b/1)

چقارغیل çıkargıl (103^b/11)

يایقمق yaykamaq (12^a/4)

اياغ ayağ (15^b/1)

İnce sıradan kelimelerin yazılışında kef (ك) kullanılmıştır.

کندو kendü (24^b/5)

کمسنه kimesne (4^a/1)

اکندونک ikindünün (34^a/9)

گۆکچکدر gökçek (31^b/11)

تۆکرکی tükürügi (10^b/10)

يکرمی yigirmi (21^a/8)

بۆلۆک bölük (91^b/5)

دیمک demek (16^b/3)

1.1.2.3. /η/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde /η/ ünsüzü üç noktalı kef (ڭ) ile yazılmıştır.

اڭلادر aŋladur (93^b/4)

اولدۇڭز olduŋuz (92^a/4)

باڭا baŋa (12^a/3)

بوڭا buŋa (105^b/1)

دڭلو deŋlü (89^b/1)

دڭله diŋle (10^a/9)

بيڭ biŋ (95^a/1)

اوڭ öŋ (17^a/3)

صوڭ soŋ (17^a/3)

1.1.2.4. /s/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde /s/ ünsüzü için sin (س) ve şad (ص) kullanılmıştır. Kalın sıradan kelimelerin yazılışında genellikle şad (ص) kullanılmıştır.

اھسیرانە ahsırana (26^a/5)

چىقسە çıkısa (11^b/6)

اىسكلك eksüklik (5^a/2)

اسنامك esnemek (24^a/5)

اسىرگە esirge (31^b/1)

غىرىسى ğayrısı (21^b/10)

صاڭ şağ (28^a/4)

صق şak (24^a/5)

صقالىن şaçalın (26^a/6)

صىقمىه şıkmaya (28^a/2)

1.1.2.5. /p/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde /p/ ünsüzü pe (پ) ile gösterilmiştir. -Up zarf-fiil ekinin ünsüzü ise be (ب) ile yazılmıştır.

كوپرىسى köprüsi (116^b/11)

طېرىن taparın (104^b/3)

طېراغله toprağla (15^a/5)

طېوقلىرىن topuqların (4^b/11)

ياپ ياپ yap yap (16^a/11)

يېراغى yaprağı (112^a/10)

چىقۇپ çıkup (11^a/1)

چوزوب çözüp (28^a/10)

دىكوب diküp (23^a/2)

اسىرگىيۇپ esirgeyüp (31^b/7)

قورقۇپ korkup (91^b/11)

گىدىرۇپ giderüp (12^a/9)

1.1.2.6. /t/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde art ünlülü Türkçe sözcüklerde genellikle tı, nadiren te kullanılmıştır.

طامويه tamuya (94^b/2)

تڭرى taŋrı (104^a/4)

طپرين taparın (104^b/3)

طرانمغی taranmağı (6^b/11)

طاینمق tayanmaq (11^a/4)

طوته tutalar (28^a/4)

طوقندی toqındı (106^b/5)

طورسون tursun (35^b/10)

1.1.2.6. Çift Ünsüzlerin Yazımı

Metin harekesiz olduğu hâlde Arapça sözcüklerin yazımında hareke kullanılmıştır. Arapça asıllı çift ünsüzlü kelimeler için şedde kullanılmıştır.

کره kerre (112^a/7)

اول evvel (18^a/2)

اما ammā (97^a/4)

حج hac (3^b/3)

1.1.3. Arapça ve Farsça Kelimelerin Yazımı

Metinde yer alan Arapça ve Farsça kelimeler özgün imlalarıyla yazılmıştır.

عقبنجه 'aḳabince (33^b/6)

اکثر ekser (99^a/7)

برابر ber-ā-ber (28^a/3)

نمازی namāzı (35^b/9)

جمعه cum'a (35^b/9)

مسلمانلار müslimānlar (113^a/2)

نافلدر nāfiledür (112^b/2)

صحیحدر şahīhdür (101^a/8)

1.2. SES BİLGİSİ

1.2.1. Ünlüler

1.2.1.1. Ünlü Uyumları

1.2.1.1.1. Dil Uyumu (Kalınlık-İncelik Uyumu)

"Kalınlık-incelik uyumu olarak da bildiğimiz dil uyumu Türkçenin hemen her döneminde karşımıza çıkan bir özelliğidir. Dil uyumu kök, veya eklerle genişletilmiş Türkçe bir kelimenin ilk hecesi kalın bir ünlü ise onu takip eden hece veya heceleri de kalın; ilk heceleri ince ünlü ise onu takip eden hece veya hecelerin ünlülerinin de ince olmasıdır. Eski Anadolu Türkçesinde dil uyumu çok kuvvetlidir" (Köktekin, 2011, s. 75).

Metinde kalınlık-incelik uyumunun olduğu görülmektedir.

ağladı (10 ^a /4)	arasında (24 ^a /5)
besleyici (104 ^a /9)	dahı (102 ^b /3)
döşemektür (24 ^a /2)	kalın (20 ^a /11)
tutup (20 ^a /11)	küçükden (99 ^b /1)

1.2.1.1.2. Dudak Uyumu (Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu)

Dil uyumu kadar köklü ve eski olmayan dudak uyumu Eski Anadolu Türkçesinde zayıftır. Dolayısıyla bu durum, Eski Anadolu Türkçesinin en önemli fonetik özelliklerinden olmuştur. Eski Anadolu Türkçesindeki yuvarlaklaşma ve düzleşme dudak uyumunu büyük ölçüde bozmaktadır" (Köktekin, 2011, s. 75).

Metinde dudak uyumundan kaçan eklerin durumu aşağıdaki gibidir:

1.2.1.1.2.1. Yuvarlak Ünlülü Ekler

1.2.1.1.2.1.1. -Up Zarf-Fiil Eki

açup (10 ^a /4)	çözüp (28 ^a /10)
deyüp (36 ^b /8)	unudup (25 ^b /3)
uğunup (25 ^b /3)	öğrenüp (26 ^a /10)
oruç dutup (109 ^b /6)	okuyup (35 ^a /7)
bilüp (2 ^b /8)	inanup (2 ^b /8)

1.2.1.1.2.1.2. -dur, -dür Ettirgen Çatı Eki

azdurmağa (105 ^a /7)	kızdurdılar (102 ^b /2)
---------------------------------	-----------------------------------

öldürmekle (90^a/11)

yetişdürmez (96^a/11)

yedürse (112^a/6)

1.2.1.1.2.1.3. -duk, -dük Sıfat-Fiil Eki

Metinde bu ek, yuvarlak ünlölüdür.

dédüğini (92^a/10)

mevsüf édüğini (94^a/9)

geldüğinden (89^a/1)

1.2.1.1.2.1.4. -ur, -ür Ettirgen Çatı Eki

"Geçişsiz fiillerden geçişli çatılı fiiller yapan yaygın bir ektir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde ekin ünlüsü yuvarlak olarak görülür" (Akar, 2018, s. 162).

Metinde de bu ek yuvarlak ünlölüdür.

arturdı (107^b/5)

degüre (28^a/3)

geçürmekdür (3^a/1)

yetürmege (107^b/3)

1.2.1.1.2.1.5. +aru Yön Gösterme Hâli Eki

Metinde bu ek genel olarak yuvarlak ünlü ile yazılmıştır.

yukaru (28^b/11)

1.2.1.1.2.1.6. +uñ, +üñ, +nuñ, +nüñ İlgî Hâli Eki

Metinde ilgi hâli eki yuvarlak ünlölüdür.

günüñ (34^b/2)

kimüñ (110^b/9)

kiřinüñ (16^b/10)

sizlerüñ (92^a/2)

1.2.1.1.2.1.7. +lu, +lü İsimden İsim Yapma Eki

Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlü ile yazılan bu ek, metinde de yuvarlak ünlölüdür.

bağlu iken (36^b/3)

tatlıdur (117^a/3)

dürlü dürlü (93^a/5)

gizlü (36^a/7)

yerlü yerine (29^b/6)

1.2.1.1.2.1.8. -sUz İsimden İsim Yapma Eki

Yokluk bildiren bu ekin de dudak uyumuna bağılı olmadığı görülmektedir.

nişānsuz (110^b/6)

‘ö_zrsüz (9^a/8)

1.2.1.1.2.1.9. -duk, -dük Görülen Geçmiş Zaman Eki

Bu ekin metinde bir örneğı bulunmaktadır.

beyān etdük (26^a/8)

1.2.1.1.2.1.10. -ur, -ür Geniş Zaman Eki

dolanur (96^a/1)

inanuruz (92^b/4)

karartur (97^a/5)

kılınur (33^b/11)

görüşürler (96^a/6)

(lāzım) gelür (16^b/10)

1.2.1.1.2.1.11. -dukda, -dükde Zarf-Fiil Eki

Metinde bu ek yuvarlak ünlölüdür.

kalķduķda (18^a/7)

kılduķda (35^a/4)

oturduķda (18^a/7)

temām olduķda (18^a/9)

belürdükde (33^b/8)

dédükde (28^a/1)

getürdükde (25^a/5)

indükde (18^a/7)

1.2.1.1.2.1.12. -u, -ü Zarf-Fiil Eki

başlayu (7^a/8)

ķaplayu (7^a/4)

deyü (91^b/1)

1.2.1.1.2.1.13. +cuk İsimden İsim Yapma Eki

er oğlancuķ (36^b/11)

1.2.1.1.2.1.14. -gU Fiilden İsim Yapma Eki

sevgüsi (8^a/4)

ķaygularđan (92^a/2)

1.2.1.1.2.1.15. -UK Fiilden İsim Yapma Eki

ayruķ (108^a/10)

ķonuğun (117^a/5)

uyanuķ (13^a/2)

sümkürügi (10^b/11)

tükürük (10^b/9)

1.2.1.1.2.1.16. -(y)UbAn Zarf-Fiil Eki

okuyuban (23^a/3)

kaldiruban (18^b/10)

1.2.1.1.2.1.17. +(U)m, +(U)mUz 1. Teklik ve Çokluk Kişi İyelik Ekleri

imāmumuz (117^a/8)

cānum (115^a/7)

karındaşum (102^a/9)

sözüm (12^a/3)

göñlüm (102^b/11)

her birimüz (116^b/6)

1.2.1.1.2.1.18. +(U)ñ, +(U)ñUz 2. Teklik ve Çokluk Kişi İyelik Ekleri

imāmuñ (115^a/6)

karuñ (22^b/5)

kaştuñ (27^b/2)

‘özüñ (9^b/5)

gözüñ (11^b/3)

nāyibüñüzem (117^b/4)

1.2.1.1.2.1.19. -dUm Görülen Geçmiş Zaman 1. Teklik Şahıs Eki

koydum (26^b/8)

şığındum (104^a/1)

dédüm (102^a/10)

düşdüm (103^b/11)

1.2.1.1.2.1.20. -dUñ Görülen Geçmiş Zaman Eki 2. Teklik Şahıs Eki

rahmet etdüñ (31^b/7)

söyledüñ (102^b/11)

bildüñ (26^b/1)

arturduñ (104^b/7)

1.2.1.1.2.1.21. +nUñ İsmin İlgi Hâli Eki

kolınuñ (13^b/9)

kuyunuñ (102^b/3)

nesnenüñ (34^a/2)

öylenüñ (35^b/9)

1.2.1.1.2.1.22. -(y)AlUm Emir 1. Çokluk Şahıs Eki

ta‘līm edelüm (26^a/10)

1.2.1.1.2.1.23. -sUn Emir 3. Teklik Şahıs Eki

tırsun (35^b/10)

utansun (100^b/9)

ansun (100^b/10)

döndersün (15^b/9)

nażar eylesün (91^a/8)

terk eylesün (15^a/1)

1.2.1.1.2.1.24. -Uñ, -ñUz Emir 2. Çokluk Şahıs Eki

bilün (88^b/5)

selām vèrün (112^a/8)

görünüz (92^a/5)

1.2.1.1.2.1.25. -sUnlAr Emir 3. Çokluk Şahıs Eki

ögrensünler (2^a/10)

1.2.1.1.2.2. Düz Ünlü Taşıyan Ekler

1.2.1.1.2.2.1. +n Belirtme Hâli Eki

Bu ek, Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi metinde de düz ve dar ünlülüdür.

başın (21^a/6)

ayağın (12^b/4)

ucın (21^a/9)

‘ayb yerin (7^b/8)

dizin (22^b/5)

hâtrın (116^b/1)

1.2.1.1.2.2.2. +I, +sI İyelik Eki

Bu ek, Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi metinde de düz ve dar ünlülüdür.

burnını (8^a/5)

cenāzesinde (37^a/5)

deñizine (103^b/11)

donına (8^b/6)

elini (17^a/9)

ğururından(89^a/2)

1.2.1.1.2.2.3. +ncı, +nci İsimden İsim Yapma Eki

Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi metinde düz ünlülüdür.

on altıncı (20^b/4)

on beşinci(20^b/2)

on toközuncı (20^b/10)

üçincisi (4^b/4)

1.2.1.1.2.2.4. +Ilk İsimden İsim Yapma Eki

yıllık (105^a/10)

eksüklik (5^a/2)

pāklik (30^b/6)

ziyādelik (31^b/4)

1.2.1.1.2.2.5. + ki Aitlik Eki

sonrakı (18^a/4)

şimdiki (101^b/4)

1.2.1.1.2.2.6. +sın Bildirme Geniş Zaman 2. Tekil Şahıs Eki

ulusın (31^b/10)

sensin (117^a/8)

1.2.1.1.2.2.7. -ur+sın Geniş Zaman 2. Teklik Şahıs Eki

ķāzī olursın (104^b/1)

şükr kı尔斯ın (104^a/8)

1.2.1.1.2.2.8. mI Soru Eki

er oğlancuķ mıdur (36^a/11)

müslimān mısın (110^b/3)

‘avret midür (36^a/10)

1.2.1.1.2.2.9. -(I)ş Fiilden Fiil Yapma Eki

erişicek (102^a/8)

1.2.1.1.2.2.10. -dI Görülen Geçmiş Zaman Eki

Ekin ünlüsü Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi metinde de düz ünlölüdür.

bildiler (91^a/10)

okundı (108^a/4)

öğrendi (111^a/4)

söylediler (117^a/7)

1.2.1.1.2.2.11. -mIş Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki

buyurmışdur (112^a/7)

binā olınmışdur (002^b/7)

açılmış (91^b/9)

demışler (18^b/6)

1.2.1.1.2.2.12. -ğıl, -gil Emir 2. Teklik Kişi Eki

çıķargıl (103^b/11)

ķılmağıl (104^b/8)

bulğıl (15^b/11)

taħķīķ eylegil (3^b/1)

bilgil (102^a/10)

cevāb vèrgil (105^b/1)

1.2.1.1.2.2.13. -IcAk Zarf-Fiil Eki

olıcaķ (33^a/3)

durıcaķ (24^a/5)

1.2.1.1.2.2.14. -IncA Zarf-Fiil Eki

toğınca (33^b/8)

ķavuşıncadır (34^a/10)

yumınca (89^a/10)

gelince (26^a/7)

1.2.1.2. Ünlü Değişmesi

1.2.1.2.1. u/ı, i Değişmesi

"Eski Türkçede /u/ ve /ü/ ünlüsünü taşıyan bazı sözcüklerin bu ünlüleri Batı Türkçesinde /ı/ ve /i/ olmuştur. Bu değişiklik ancak Eski Anadolu Türkçesinden sonra tamamlanmıştır" (Ergin, 2019, s. 405).

Metinde bazı kelimelerin hem /u/'lu hem de /ı-i/'li biçimleri yer almaktadır

toğrı (26^b/8)

toğru (104^b/5)

kuyı (103^b/7)

ķuyunuğ (102^b/3)

açık (20^b/1)

açuk (28^b/8)

degirüp (15^b/5)

degüre (28^a/3)

1.2.1.3. Ünlü Düşmesi

"Eski Anadolu Türkçesinde ünlü düşmesi olayı daha çok orta hece ünlüsünün düşmesi şeklinde ortaya çıkar" (Öztürk, 2017, s. 59).

Bu durum, metinde özellikle ekleşme sırasında meydana gelmektedir.

gögsi (14^b/4)

alnı (29^a/11)

omzına (28^a/3)

ağzın (11^b/10)

göğli (97^a/1)

oğlı (96^b/1)

oynarlar (99^a/11)

beğzer (88^b/10)

1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi

bu + eyle > böyle (32^a/5)

ne + ise + ne > nesne (16^b/1)

ne + içün > niçün (105^a/5)

şu + ol > şol (93^b/11)

şu + imdi > şimdiden (92^a/3)

şu + eyle > (13^b/1)

1.2.2. Ünsüzler

1.2.2.1. /t~/d/ Değişimi

"*t – d* değişikliği de kelime başında görülen ve Batı Türkçesinde geniş ölçüde vuku bulan bir değişikliktir. Eski Türkçede kelime başında *d* sesi yoktu. Batı Türkçesinde kelime başında görülen *d*'ler Eski Türkçede hep *t* şeklinde idi. Eski Türkçede kelime başındaki bazı *t*'ler sonradan Batı Türkçesinde *d* olmuştur" (Ergin, 2019, s. 100).

Metinde ikili kullanımı görülmektedir.

doğarken (33^b/9)

doğındı (106^b/8)

toğınca (33^b/8)

toğındı (106^b/5)

durıcağ (24^a/5)

ıurdı (105^b/3)

1.2.2.2. /b/~p/ Değişimi

"*b - p* değişikliği kelime başında görülürTürkçede aslında *b* ile başlayan kelimeler, sonradan *p*'ye dönüşmüşlerdir. Batı Türkçesinde de bunun misalleri ile karşılaşmaktayız. Kelime başındaki *b - p* bakımından Eski Anadolu Türkçesi umumiyetle *b* tarafındadır." (Ergin, 2019, s. 100).

Metinde tek örneği bulunmaktadır.

barmağın (20^b/1)

1.2.2.3. /k~/h/ Değişimi

"Bugün *h* ile başlayan ve içerisinde *h* sesi taşıyan birkaç Türkçe kelime Eski Türkçe devresinde *k* sesi ile karşılanmaktaydı. Eski Türkçedeki bazı kelimelerde *k* sesinin *k>h* değişmesiyle *h*'ye dönüşmesi daha sonraki dönemlerde olmuştur. Eski Türkçedeki kanı, kangı, kanda vb kelimeler Eski Anadolu Türkçesinde de bu şekilde devam etmiş ancak kelime içi ve sonunda yaygın bir *k>h* değişikliği ortaya çıkmıştır." (Öztürk, 2017, s. 58).

uyhu (13^a/1)

dağı (6^a/9)

1.2.2.4. Ünsüz Türemesi

-y

"Arapça ve hemzeli kelimelerin asli biçimlerinde yer almayan /y/ ünsüzü, türeme bir sestir" (Böler, 2014, s. 49).

Metinde bunun birkaç örneği bulunmaktadır.

dāyim (Ar.< dā'im) (30^b/2)

mīkāyīl (Ar. < mīkā'il) (106^a/9)

nāyib (Ar.< nā'ib) (117^b/4)

zāyil ola (Ar.< zā'il) (91^a/1)

1.2.2.5. Hece Düşmesi

Birbirine benzer ya da aynı seslerden oluşan iki heceden birinin eriyip kaybolmasına hece düşmesi adı verilir (Böler, 2020, s. 236)

Metinde hece düşmesi +dur, +dür ekinde görülür.

kadardur (106^a/8)

odur (25^b/1)

şudur (13^a/7)

şatludur (116^b/11)

gerekdür (14^b/5)

inedür (116^b/9)

1.2.2.6. Tonlulaşma

"Ünsüzler kelime içinde yan yana bulunduklarında titreşim noktaları bakımından birbirlerine yaklaşırlar ve bu yaklaşma iki sesin tonlu ve tonsuz olarak aynı özelliği kazanmalarını sağlar; ancak çoklukla ilk sesin müteakip sesi kendisine benzettiği görülür. Buna göre, Türkçenin ses varlığı içinde mevcut olan ünsüzler kelime tabanlarında ve eklemede rastgele değil bu fonetik prensibe göre yan yana gelirler." (Duman, 2000, s. 64).

Tonsuz ünsüzle biten kök ve gövdelere getirilen eklerin başındaki ünsüzlerin de tonsuz olması gerekirken, metinde tonlu olarak yazıldığı görülmektedir.

agırmağdan (24^b/10)

kulağdan (11^a/1)

tāşdan (116^b/8)

korğdı (102^b/11)

yaratdı (102^a/11)

çıkđı (106^b/2)

koymağdur (19^b/9)

çokdur (5^a/9)

1.3. ŞEKİL BİLGİSİ

1.3.1. Yapma Ekleri

1.3.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler

+CA

"Aslında eşitlik, benzerlik ve karşılaştırma görevinde bir ad çekimi olan +CA eki, kalıplaşma yoluyla sınıf değiştirerek zamanla bir yapma ekine dönüşmüştür. Yapma eki alarak sıfat, zarf ve adlar türetir" (Korkmaz, 2017, s. 120).

türkīce (90^b/9)

+aru

"Aslında yön gösterme durumu ekidir. Eski Türkçede +garu, +gerü biçiminde kullanılan

ve Batı Türkçesine geçerken başındaki art ve ön damaksıl /g/ sesleri düşen bu ek, sınırlı sayıdaki sözcüğün bünyesinde klişeleşerek kalmış ve yapma eki olarak kullanılmıştır. Yön bildiren isim türetmiştir" (Böler, 2022, s. 75).

yukaru (25^a/8)

+cUK

"Adlara ve sıfatlara küçültme, pekiştirme, sevgi ve acıma ifadesi katan bir ektir" (Korkmaz, 2017, s. 126).

oğlancuğ (36^b/11)

+cUgAz

Küçültme ekidir.

kurdcuğaz (11^a/11)

+DAş

Birliktelik yapan bir ektir.

kardeş (113^a/4)

karındaşum (102^a/9)

+II

"Eski Türkçede renk adlarına gelerek onlardan sıfat görevli yeni kelimeler yapan bu ek, bu dönem metinlerinde ses yansımali kelimelerde kullanılmıştır" (Akar, 2018, s. 129).

kızıl (34^b/3)

+IU

"Her türlü isme gelebilen ve isimlerden isim ve sıfat türeten işlek bir ektir. Eski Türkçede +lığ, +lig, +luğ, +lüg şeklindeydi. Batı Türkçesine geçerken ekin sonundaki art ve ön damaksıl /g/ sesleri eriyip düşmüştür" (Böler, 2022, s. 79).

Metinde ekin ünlüsü yuvarlak ünlüdür.

bağlu (36^b/3)

sevgülü (6^b/3)

değlü (89^b/1)

+IIk

"Bu ek isimlerden yer, âlet, topluluk isimleri ve mücerret isimler yapmaktadır" (Ergin, 2019, s. 166).

eksüklük (5^a/2)

varlığı (94^a/8)

aıklık (34^b/7)

arılık (116^a/8)

+Incl

Sıralama sayı sıfatı yapar.

onuncısı (6^a/4)

üçüncü (2^b/11)

+cIIAyIn

ancılayın (93^b/1)

+sUz

Yokluk bildiren kelimeler türetir.

nişānsuz (110^b/6)

toğuzuncı (114^a/5)

yedincisi (5^b/9)

şüphesüz (94^a/10)

1.3.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler

+A-

benzer (6^b/2)

dilerüz (92^b/6)

+Al-

"İsimden fiil yapan {+A-} ekinin üzerine gelen edilgenlik eki {-l-} 'nin kalıplaşmasıyla oluşmuş bir ektir" (Akar, 2018, s. 162).

yöğelde (23^a/2)

+At-

gözetmeyüp (23^b/6)

+IA-

birlese (105^a/9)

işledügi (8^a/10)

bağlayup (28^a/7)

+An-

öğrendi (111^a/4)

oynarlar (99^a/11)

tizlediler (91^a/11)

bağışlaya (104^a/7)

añlayugör (10^b/3)

utanmadı (89^a/1)

1.3.1.3. Fiilden Fiil Yapan Ekler

-Ar

"Geçişsiz fiillerden geçişli fiiller yapan bir ektir" (Akar, 2018, s. 160).

çıkaralar (30^a/11)

gidere (12^b/6)

-dAr

"Bu ek çok az kullanılan, işlek olmayan bir faktitif ektir. -dır, -dir'in bir başka şeklidir. Eski Anadolu Türkçesinde ve bugün bazı ağızlarda görülür" (Ergin, 2019, s. 220).

döndere (29^a/8)

-dUr

"Geçişli ve geçişsiz fiillerden geçişli fiiller yapar. Ekin ünlüsü bu dönemde sürekli yuvarlaktır" (Akar, 2018, s. 160).

kıaldura (22^b/9)

karuşdurmaıdır (10^a/5)

azdurmaıa (105^a/7)

öldürmekle (90^a/11)

yedürse (112^a/6)

yetişdürmez (96^a/11)

-(U)ř

Bir işin karşılıklı veya birlikte yapıldııını belirten ektir.

buluşa (10^b/10)

ıavuuşurken (34^b/1)

görüşürler (96^a/6)

-Il, -Ul

"Eski Türkçeden beri dilde yer alan ve kullanım alanı çok geniş olan bir edilgenlik ekidir. Genellikle ünsüzle biten geçişli fiillerden olma ya da yapılma bildiren fiiller türetir" (Böler, 2022, s. 95).

sürilmiş (104^a/3)

açılmış (91^b/9)

yıkılmışdır (103^b/1)

derilmişdür (103^a/10)

-(I)t

Ettirgenlik bildirir. Ekin yardımcı ünlüsünün dudak uyumuna bağlı olduğu görölmektedir.

ıatlatmaıdır (23^b/11)

düzeltmekdür (23^b/2)

ıarardur (97^a/5)

-In

"Türkçenin en eski dönemlerinden beri kapsamlı kullanım özelliği taşıyan, işlek bir çatı ekidir. Asıl görevi, genellikle geçişli fiillerden 'olma' ve bazen de 'yapma' bildiren dönüşlü fiiller türetmektir" (Korkmaz, 2017, s. 185).

Metinde bu ekin ünlüsü düz-dar olarak yazılmıştır.

gerinmek (24^a/5)

kıılınur (33^b/11)

sııındum (104^a/1)

bulınsa (3^a/5)

-mA

Olumsuz fiil çatısı kuran bu ekin kalınlık-incelik uyumuna bağlı olduğu görölmektedir.

ıekmeye (28^a/1)

durmaya (24^a/7)

söyleme (9^b/7)

sümkürme (9^b/4)

-Ur

Geçişsiz fiillerden geçişli fiiller yapan bir ektir.

arturduñ (104^b/7)

yetürmege (107^b/3)

(yüzin) düşürdiler (102^a/9)

1.3.1.4. Fiilden İsim Yapan Ekler

-ek

Metinde tek örneği bulunmaktadır.

kesek (6^a/5)

-GU

Soyut ve somut isimler yapan ektir.

sevgüsü (8^a/4)

ķaygularđan (92^a/2)

-İcİ

saķlayıcı (104^a/9)

vêricidür (093^a/10)

besleyici (104^a/9)

degzinici (92^b/10)

-k

büyükden (99^b/1)

-(U)k

uyanuk (13^a/1)

açuk (28^b/8)

artuk (9^b/10)

ķonuk (117^a/5)

-U

"Aslında bir yardımcı ünlü iken Batı Türkçesine geçişte -G fiilden isim yapma ekinin düşmesiyle (ķap-ı-ġ > ķap-u vb.) yuvarlaklaşmış ve ekin yerine geçmiştir" (Timurtaş, 1981: 166).

Metindeki örneklerde ekin dudak uyumuna baġlı olmadığı görölmektedir.

bilü (24^b/10)

ķapu (102^a/11)

-m

"Başlıca görevi fiille ilgili bir durum, iş ifade etmektedir. O işten doğan varlık, eşya, alet, yer vb. Çeşitli isimler de yapar" (Ergin, 2019, s. 179).

adım (6^b/11)

1.3.2. İsimler

"Adlar, evrendeki canlı cansız bütün varlıkları, insan tasavvurundaki somut ve soyut bütün kavramları, tek tek ya da tür olarak karşılayan sözlerdir" (Korkmaz, 2017, s. 229).

1.3.2.1. İsim Çekim Ekleri

1.3.2.1.1. Çokluk Eki

Çokluk eki, aynı türden olan birden çok varlığı ifade etmek için kullanılır. Metinde çokluk eki olarak +lAr kullanılmıştır.

kimesneler (27^b/11)

ķaygulardan (92^a/2)

ķurdlar (11^b/1)

nesneler (24^a/11)

1.3.2.1.2. İyelik Ekleri

Metinde iyelik ekleri 1. ve 2. şahıslarda dar-yuvarlak ünlülüdür. 3. şahıslarda düz- dar ünlülüdür.

1. Teklik Kişi Eki: +(U)m

ķarındaşum (102^a/9)

ķulum (98^b/2)

sözüm (12^a/3)

benüm (97^a/11)

2. Teklik Kişi Eki: +(U)η

elünle (10^b/1)

yüzün (22^b/6)

ayağun (10^a/11)

donuņa (9^a/2)

3. Teklik Kişi Eki: +I, +(s)I

boyı (36^a/2)

dibine (102^b/9)

evinde (116^b/2)

ķayrısı (21^b/10)

1. Çokluk Kişi Eki: +(U)mUz

imāmumuz (117^a/8)

şübhemüz (98^b/11)

üzerümüze (31^a/2)

her birimüz (116^b/6)

2. Çokluk Kişi Eki: +(U)ηUz

nāyibünüzem (117^b/4)

biriñüz (92^b/8)

3. Çokluk Kişi Eki: +lArI

ayaķları (14^b/3)

ayaları (14^b/3)

cānları (93^b/8)

bedenleri (14^b/2)

ķiginlerine (95^a/4)

yüzleri (14^b/2)

1.3.2.1.3. Hâl Ekleri

1.3.2.1.3.1. Yalın Hâl

gölge (109^b/1)

göz (89^a/10)

at (14^a/3)

bal (116^b/2)

1.3.2.1.3.2. İlgî Hâli

+U_η, +nU_η

"Ekin ünlüsü genel yuvarlaklaşma eğiliminin etkisiyle yuvarlaklaşmıştır" (Akar, 2018, s. 137).

başınun (4^b/4)

kolınun (13^b/9)

nesnenün (34^a/2)

elinün (13^b/7)

dīnün (27^a/8)

erün (14^a/11)

1.3.2.1.3.3. Belirtme Hâli

Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi metinde de düz-dar ünlülüdür. Bu sebeple düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlı değildir.

+I, +(y)I, +(n)I

beşi (114^b/10)

beni (98^b/3)

ķarnını (29^b/4)

odını (89^a/8)

şuyı (9^a/6)

ķuyıyı (102^b/1)

+n

sağın (7^a/8)

etrāfın (92^b/11)

gözlerin (23^b/3)

hīçbirin (22^a/8)

1.3.2.1.3.4. Yönelme Hâli

+(y)A

tarafa (24^a/3)

anlara (105^a/7)

eñseye (8^b/11)

kendüye (26^a/3)

1.3.2.1.3.5. Bulunma Hâli

+dA

yukaruda (2^a/6)

gècede (114^b/6)

āb-destde (9^b/8)

āyetde (93^b/7)

1.3.2.1.3.6. Ayrılma Hâli

+dAn

bedenden (10^b/8)

erden (13^a/1)

göbekden (14^a/11)

kıldan (116^b/9)

1.3.2.1.3.7. Eşitlik Hâli

+cA

gizlüce (19^b/1)

çokça (10^b/9)

1.3.2.1.3.8. Vasıta Hâli

+cIIAyIn

ancılayın (93^b/1)

+IIA, +IA, +(y)IIA

āvāzıla (33^b/11)

barmağıla (20^a/11)

tañrıyıla (103^b/9)

īmānla (91^b/2)

kalble (26^b/2)

dilile (23^a/10)

1.3.2.1.3.9. Yön Ekleri

+ArU

yukaru (25^a/10)

üzerüne (33^a/2)

berü (25^a/8)

{+rA}

üzre (17^b/2)

sonra (12^b/5)

1.3.2.2. Zamirler

"Zamirler, isimlerin yerine kullanılan, onları remsil veya işaret etmek yoluyla karşılayan kelimelerdir. Zamirlerin sayıları sınırlı olmakla birlikte kapsanları ve buna bağlı kullanım alanları oldukça geniştir. Zamirler bu yönleriyle, bütün nesnelerin yerini tutan ortak adlardır" (Korkmaz, 2017, s. 401).

1.3.2.2.1. Şahıs Zamirleri

"Kişileri işaret yoluyla karşılayan zamirlerdir" (Akar, 2018, s. 143).

Teklik 1. Şahıs Zamiri : ben

benden (106^b/2)

beni (98^b/3)

Teklik 2. Şahıs Zamiri: sen

sen (92^b/8)

senün (30^b/9)

Teklik 3. Şahıs Zamiri: ol

ol (110^a/4)

Çokluk 1. Şahıs Zamiri: biz

bize (92^a/10)

bizüm (31^a/2)

Çokluk 2. Şahıs Zamiri: siz

sizi (26^b/8)

sizlerün (92^a/2)

Çokluk 3. Şahıs Zamiri: anlar

anların (95^a/6)

1.3.2.2.2. İşaret Zamirleri

"Varlıkları işaret yoluyla karşılayan kelimelerdir" (Akar, 2018, s. 144).

anı (3^b/1)

anları (14^b/5)

bunu (9^a/4)

bundan (26^a/9)

bunları (107^b/3)

şunların (94^a/11)

1.3.2.2.3. Dönüşlülük Zamirleri

"Yapılan işin, öznenin kendi üzerine dönüşünü bildiren bir zamirdir" (Akar, 2018, s. 145).

Metinde *kendü* ve *öz* örnekleri bulunmaktadır.

özi (17^a/6)

özine (99^a/7)

kendüden (8^a/10)

kendüye (26^a/3)

1.3.2.2.4. Belirsizlik Zamirleri

"Varlık ve kavramları belirsiz olarak karşılayan kelimelerdir" (Korkmaz, 2017, s. 432).

ba'zılar (20^a/8)

birbiri (6^b/5)

cümlesin (108^b/7)

her biri (117^a/7)

her birümüz (116^b/6)

kimesneler (27^b/11)

kimseden (4^a/2)

1.3.2.2.5. Soru Zamirleri

"Varlık ve kavramları soru yoluyla karşılayan zamirlerdir" (Akar, 2018, s. 147).

kimdür (115^a/6)

ķanda (104^a/11)

ķanı (114^a/7)

ķime (117^a/10)

ne (106^b/1)

ne (kadardur) (106^a/8)

1.3.2.3. Sıfatlar

"Bir varlığı vasıflayan veya belirleyen kelimeye sıfat denir" (Banguoğlu, 2011, s. 341).

1.3.2.3.1. Niteleme Sıfatları

"Eski Anadolu Türkçesinde vasıf ismi olan pek çok kelime ve sıfat-fiiller niteleme sıfatı olarak kullanılmıştır" (Köktekin, 2011, s. 103).

kara bal (116^b/4)

kızıl şafak (34^b/3)

pāk toprağla (15^a/5)

toğrı yol (26^b/8)

şag tarafların (6^b/7)

katı ün (102^a/8)

şeker ağzından (102^a/6)

incü dişinden (102^a/6)

1.3.2.3.2. Belirtme Sıfatları

"Belirtme sıfatları nesneleri belirten sıfatlardır. Bu sıfatlar nesnenin bünyesinde olan bir vasfı göstermez, nesneyi bu veya şu şekilde belirtirler" (Ergin, 2019, s. 250).

1.3.2.3.2.1. İşaret Sıfatları

bu bāb (15^a/6)

bu kelime (24^b/8)

şol gönülleri (97^a/7)

şol ni' meti (103^b/3)

o kimseye (13^a/5)

ol kişiye (16^b/11)

1.3.2.3.2.2. Sayı Sıfatları

1.3.2.3.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları

bir selām (34^b/5)

iki elin (27^b/11)

üç kerre (30^a/8)

dört rek'at (35^a/11)

on toköz harfdür (109^b/7)

yedi vācibden (16^b/8)

1.3.2.3.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları

on birinci (114^a/5)

sekizinci (17^b/9)

üçinci (2^b/2)

yedinci (106^a/4)

1.3.2.3.2.3. Belirsizlik Sıfatları

bir yeri (24^b/10)

cümle rüknler (16^b/4)

her yere (12^b/7)

niçe kelām (104^b/10)

ķamu kitāblaru (108^a/5)

dükeli azğunlardan (104^b/9)

1.3.2.3.2.4. Soru Sıfatları

ne namāz (106^a/8)

ķaç rek‘at (27^b/6)

ķağı taraf (32^a/7)

1.3.2.4. Zarflar

"Zarflar, zaman, hâl ve miktar isimleridir. Tek başına sıfat olmadığı gibi tek başına zarf da yoktur. Zarflar fiilleri niteleyen, tavsif eden kelimelerdir" (Şahin, 2003, s. 55).

1.3.2.4.1. Zaman Zarfları

"Fiili zaman bakımından tanımlayan, niteleyen kelimelerdi" (Akar, 2018, s. 153).

evvel elin yuya pāk êde **andan** elin şuya şoķa (5^b/2, 5^b/3)

ķunūtu ‘**aķabince** bu du‘āyı oķumaķ (33^b/6)

cemī‘ a ‘zāsın yuduķdan şoņra iki ayağın yumaķdur (12^b/4, 12^b/5)

imdi görüñüz (92^a/4)

selām vērdükde cemā‘ate ve meleklere selām vēre (32^a/1)

şimdiden şoņra hīç ğuşsa görmeyesiz (92^a/3)

andan şoņra fātiha sūresin oķuyup (28^b/4)

hemān tekbīr êyde (28^b/1)

tekrār ellerin ğerü ura (13^b/6)

1.3.2.4.2. Yer-Yön Zarfları

"Bu gruba giren zarflar, fiildeki oluş ve kılışın yerini ve yönünü belirleyen zarflardır" (Korkmaz, 2017, s. 462).

ķibleye ķarşı döndere (29^a/8)

yūķaru dağı ķaldurmaya (28^b/9)

şafdan taşra tenhā durmaya (24^a/7)

1.3.2.4.3. Durum Zarfları

"Fiilin durumunu, sebebini, sınırını bildiren kelimelerdir" (Akar, 2018, s. 155).

böyle selām vère (32^a/5)
teyemmüm **şöyle** olur ki (13^b/1)
tîz tîz etmek (35^b/6)
şuyı **pek pek** urmadan (9^b/3)
döne döne zikr ederken (99^a/11)
yine allāhu ekber deyüp (29^b/7)

1.3.2.4.4. Soru Zarfları

niçün ağlarsın (105^a/5)
nite revā göre (108^a/8)

1.3.2.4.5. Miktar Zarfları

hālîkîla **niçe** kelām eydürsin (104^b/10)
artuḵ dökmekdür (10^a/10)
şol denlü **çok** eyleñ (89^b/1, 89^b/2)
çok çok zikr eyleñ (97^b/6)
ḵatı açup ve **ḵatı** şıkmaya (28^a/2)
ḵatı ḵatı gülmehtür (25^b/7)
hiç guşsa görmeyesiz (92^a/3)

1.3.2.5. Edatlar

"İsim ve isim unsurlarına eklenerek vasıta görevi yapan edatların Türkçe ya da alıntı olmak üzere pek çok çeşidi vardır" (Öztürk, 2017, s. 84).

1.3.2.5.1. Çekim Edatları

"Çekim edatları isimlerden sonra gelerek onların çeşitli zarf hallerini yaparlar" (Ergin, 2019, s. 345-346).

‘özü**ile** secde ederse cāyizdür (29^a/10)
bir dünyā **begile** kelām söylesen (104^b/11)
göñül **birle** inanmaḵdur (111^b/7)
dil **ile** söylemek efḵaldür (27^b/3)
iki ayakların yumaḵdur topuḵları**la bile** (4^b/7)
üçe **dek** her ‘uḵvuñ guşlini tekrār eylemek (6^a/11, 6^b/1)

şol **deñlü** çok eyleñ (89^b/1, 89^b/2)
yalñuz kendü **içün** niyet etmek gerek (27^b/9)
ellerin tekbırde kaldurdıkları **gibi** (95^a/5)
ayak yumakdur bu tertib **üzere** (7^a/3)
şol vakta **degin** açılmış hâzırlanmış ola (91^b/9)
aşa **göre** niyyet edüp (36^a/11)
kendü **kadar** olıncadur (34^a/3)

1.3.2.5.2. Bağlama Edatları

"Bağlama edatları, cümleleri veya cümle içindeki kelimeleri ve kelime gruplarını ya mânâ bakımından, yahut şekil itibarıyla birbirine bağlayan sözlerdir" (Hacıeminoğlu, 2015, s. 112).

namâz fâsid olur **ammâ** şâhibi tertib degül ise kıldığı namâz fâsid olmaz (25^a/6)
hem kitâba **hem** resûle (3^a/11)
ne luğatda ve **ne** şerî'atde ve **ne** 'örfde (99^a/4, 99^a/5)
îmân sende midür **ya** sen îmânda mısın (112^b/3)
yahûdiye **ve** naşrânîye selâm vërün (112^a/8)
kıldığı namâz dört rek'at **ise** artuğ nesne okumaya (30^a/6)
odur **ki** anı gören namâz kılur şanmaya (25^b/1)
şol deñlü **kim** münâfıklar deyeler ol kişi dîvânedür (97^b/7)
cennet zikrinden **veyâ** cehennem zikrinden ağlasa (24^b/11, 25^a/1)
pâk yerde **veyâhüd** pâk seccâde üstinde ikâmet edüp (27^a/11)
az iken **ger** çok iken (9^b/6)
gerek ol kimse kaşdıla terk eylesün **gerek** yañılup terk eylesün (15^a/1, 15^a/2)

1.3.2.6. Fiil Çekimi

1.3.2.6.1. Basit Kipler

1.3.2.6.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

"Eski Anadolu Türkçesinde görülen geçmiş zaman kipi -dı, -di, -du, -dü ekleriyle yapılır" (Öztürk, 2017, s. 77).

Teklik 1. Şahıs: {-dUm}

helâk ederdüm (89^a/10)

niyet eyledüm (27^b/4)

işitdüm (102^a/8)

sıgındum (104^a/1)

Teklik 2. Şahıs: {-dUη}

arturduη (104^b/7)

bildüη (26^b/1)

rahmet etdüη (31^b/7)

Teklik 3. Şahıs: {-dI}

şıçradı (106^b/5)

toķındı (106^b/5)

verdi (103^b/6)

bilindi (93^b/7)

Çokluk 1. Şahıs: {-dUK}

beyān etdük (26^a/8)

Çokluk 2. Şahıs: {-dUηUz}

pāk olduηuz (92^a/3)

arı olduηuz (92^a/4)

isbāt etdüηüz (98^b/10)

Çokluk 3. Şahıs: {-dIIAr}

kızdurdılar (102^b/1)

oķudular (105^b/6)

söylediler (117^a/7)

birlediler (94^b/10)

Olumsuz çekimi -mA eklenerek yapılır:

getürmedi (114^b/5)

minnet eylemedi (108^a/11)

revā görmedi (108^a/8)

ta'arruz eylemediler (101^b/3)

1.3.2.6.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Teklik 2. Şahıs: {-mIşsIn}

ögülmüşsin (31^b/9)

Çokluk 3. Şahıs: {-mIşlAr}

demişler (18^b/6)

"Eski Anadolu Türkçesinde öğrenilen geçmiş zaman kipinde özellikle 3. şahısta -up, -üp ekinin -mış, -miş ekinin görevini yapacak şekilde kullanılması söz konusu olmaktadır. Bu zarf-fiil eklerinin üzerine bildirme ve kesinlik kavramı veren -dur, -dür, -durur eklerinin getirilmesiyle -updur/-üpdür, -updurur ekleri ortaya çıkmıştır" (Öztürk, 2017, s. 78).

olupdur (18^b/7)

1.3.2.6.1.3. Geniş Zaman

Teklik 1. Şahıs: {-r+Am/-Ar+In}

bilürem (110^b/50)

şükr kılurın (104^a/9)

v         (92^b/2)

uyar     (117^a/10)

Teklik 2.       : {-Xrsln/-Arsln}

           (104^a/2)

eyid         (104^b/10)

sev         (104^b/11)

Teklik 3.       : {-Xr/-Ar}

a     (105^a/10)

bey         (4^a/11)

       1.       : {-XrUz/-ArUz}

         (33^a/7)

         (92^b/4)

       3.       : {-XrlAr/-ArlAr}

d         (94^b/8)

d             (4^a/3)

Olumsuzuz -maz, -mez ekiyle yap    :

g             (101^b/7)

           (33^a/5)

         (104^b/3)

uyars     (117^a/10)

g           (92^b/8)

eyd         (104^b/10)

a     (96^a/8)

d       (25^a/11)

uyaruz (117^a/9)

           (33^b/2)

ra           (99^a/10)

l             (16^b/11)

yemez       (116^b/6)

1.3.2.6.1.4. Gelecek Zaman

Teklik 1.       : {-IsArIn}

zafer bulmay         (105^a/7)

Teklik 3.       : {-IsAr}

ok           (105^a/7)

1.3.2.6.1.5. İstek Kipi

Teklik 1.       : {-(y)Am}

d       (8^b/11)

Teklik 2.       : {-(y)AsIn}

yazas     (9^a/3)

be-cidd olmayas     (105^a/1)

biles     (27^b/2)

Teklik 3. Şahıs: {- (y)A}

tayana (28^b/7)

çözmeye (28^a/11)

döne (32^a/5)

getürmeye (29^a/6)

ura (13^b/3)

dike (30^a/2)

döndere (22^b/7)

Çokluk 1. Şahıs: {-AlUm}

ta'lim edelüm (26^a/10)

Çokluk 2. Şahıs: {-AsIz}

görmeyesiz (92^a/3)

çıkmayasız (92^a/6)

Çokluk 3. Şahıs: {- (y)AlAr}

cem' olmayalar (95^b/7)

oturmayalar (96^b/4)

du'ā edeler (26^a/11)

dikmeyeler (30^a/11)

çıkaralar (30^a/11)

kalduralar (28^a/3)

fetvā vereler (90^b/2)

gireler (92^a/7)

1.3.2.6.1.6. Şart Kipi

Teklik 2. Şahıs: {-sAn}

katsan (109^a/7)

isterse (6^a/7)

dilerse (22^a/10)

Teklik 3. Şahıs: {-sA}

tolsa (11^b/3)

yardım etse (112^a/6)

varsa (11^b/3)

bilse (88^b/5)

Çokluk 3. Şahıs: {-sAlAr}

alsalar (11^b/4)

déseler (114^a/8)

ta'n eyleseler (91^b/7)

şorsalar (110^b/2)

işitseler (97^a/5)

1.3.2.6.1.7. Emir Kipi

Teklik 1. Şahıs: {-Aylm/-Ayln}

güleyin (105^a/6)

raḥmet kılayın (104^a/6)

şerḥ edeyin (26^a/1)

yazayım (106^b/1)

Teklik 2. Şahıs: {Ø, -Gıl}

kılmağıl (104^b/8)

bağışlağıl (104^a/11)

añla (10^b/3)

kıl (35^a/10)

bilgil (10^a/9)

çıkarğıl (103^b/11)

diñle (10^a/9)

yaz (106^a/11)

Teklik 3. Şahıs: {-sUn}

oкусun (36^a/8)

ansun (100^b/10)

bi-şāret olsun (105^a/8)

döndersün (15^b/9)

fitne eylesün (100^b/10)

турсun (35^b/10)

utansun (100^b/9)

ri'āyet etsün (15^b/10)

naẓar eylesün (91^a/8)

Çokluk 2. Şahıs: {- (U)ñ/ - (U)ñUz}

bilün (9^a/4)

görünüz (92^a/5)

vèrün (112^a/8)

Çokluk 3. Şahıs: {-sUnlAr}

ögrensünler (2^a/10)

1.3.2.6.1.8. Gereklilik Kipi {-mAk gerek}

gèrü i'āde etmek gerek (5^a/2)

namāzın döndermek gerek (25^b/11)

tāhir olmak gerek (27^a/10)

niyet etmek gerek (27^b/9)

örtmek gerekdür (14^b/5)

1.3.2.6.1.9. Soru Eki {-mI}

Ekin ünlüsü daima düzdür.

bilür misin (110^b/5)

işidildi mi (99^a/9)

1.3.2.6.2. Birleşik Kipler

1.3.2.6.2.1. Hikâye

1.3.2.6.2.1.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

dèdi idi (92^b/2)

1.3.2.6.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

düşmiş idi (116^b/5)

1.3.2.6.2.1.3. Geniş Zamanın Hikâyesi

ağu olurdu (102^b/5)

1.3.2.6.2.1.4. İstek Kipinin Hikâyesi

düşeydi (102^b/5)

1.3.2.6.2.2. Rivayet

1.3.2.6.2.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti

olur imiş (100^b/4)

dêrler imiş (99^a/9)

ederler imiş (98^b/7)

1.3.2.6.2.3. Şart

1.3.2.6.2.3.1. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

müteveccih oldısa (90^b/6)

tağşîrlık oldısa (108^b/10)

terk eyledise (16^b/9)

1.3.2.6.2.3.2. Geniş Zamanın Şartı

kılınursa (35^a/6)

müyesser olursa (16^a/6)

namāz kılarlarsa (29^b/4)

oğursa (105^a/2)

secde êderse (29^a/10)

êderse (89^b/9)

dilersen (22^a/10)

1.3.2.7. Ek-Fiil (Cevher Fiili)

Eski Türkçede er- şeklinde bulunan cevher fiili Batı Türkçesine geçerken r'si düşmüş ve er-> i- değişimine uğrayarak Eski Anadolu Türkçesinde ana yardımcı fiil olarak kullanılmıştır (Ergin, 2019, s. 316).

i- ek fiilinin görevi, ad soylu kelimeleri fiil durumuna getirmek ve basit zamanlı kiplerden birleşik zamanlı kipler oluşturmaktır (Korkmaz, 2017, s. 702).

Ek fiilin bildirme ifadesi taşıyan dört kipi vardır: geniş zaman, görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve şart.

Görülen Geçmiş Zaman Çekimi:

menī idi (13^a/8)

var idi (116^b/2)

bal idi (116^b/3)

Şart Çekimi:

‘ākıl iseñ (10^b/4, 10^b/5)

şāhib-i tertīb ise (25^a/5)

var ise (32^a/7)

küçük ise (100^a/5)

Geniş Zaman Çekimi: i- fiili isim ögesi ile şahıs eki arasında eriyip kaybolduğundan tam bir ek fiil durumundadır. Bu sebeple isme eklenen şahıs ekleri birer bildirme eki niteliği taşımaktadır (Korkmaz, 2017, s. 178).

Birinci Teklik Şahıs:

müslimānam (110^b/3)

ayru degülem (98^b/2)

mü’ minem (112^b/4)

ķulum ile bileyem (98^b/3)

İkinci Teklik Şahıs:

sensin (117^a/8)

ulusın (31^b/10)

Üçüncü Teklik Şahıs:

esirgeyicidür (104^a/5)

incedür (116^b/9)

ondur (5^a/7)

vardur (18^b/3)

yigirmi beşdür (22^a/9)

gökçekdür (31^b/11)

1.3.2.8. Fiilimsiler

1.3.2.8.1. İsim-Fiiller

"Fiillerin karşılıkları oluş, kılış ve durumları şahıs ve zamana bağlı olmadan gösteren fiil isimleridir" (Köktekin, 2011, s. 124).

{-ma, -me}

rahmeti ve **esirgemesi** ve bereketleri (30^b/11)

filān **olması** (96^b/1)

{-mak, -mek}

lügatda **inanmağa** derler (1^b/5)

yaramaz halkları terk **eylemekle** (91^b/3)

du‘āların **almağa** rağbetler eylemişlerdür (101^b/4)

çekmekle çatlatmağdur (23^b/11)

yaş elin bir ‘uzv üstine **çekmege** derler (4^b/6)

ellerin **kaldurmağdur** (20^b/11)

{-mAKLIK}

dārı selāmete hoşnudluk ile **göçmeklik** bizüm üzerimüze olsun (31^a/2)

temām dille **ögmeklik** hemān allāhu te‘ālā içündür (93^a/8)

namāz kılan kişi bu kelime ile cevāb **vèrmeklik** dilese namāzı fāsıd olur (24^b/8)

1.3.2.8.2. Sıfat-Fiiller

"Sıfat-fiiler, bir yanları ile sıfat bir yanları ile fiildirler. Fiil özellikleri dolayısıyla, kendilerinde var olan hareket ve zaman kavramlarını, ad oldukları sığata aktararak varlıkları ve nesneleri hareket ve zaman gösterme özellikleri ile geçici olarak vasıflandırır" (Korkmaz, 2017, s. 784).

{-dUK}

geydügi esvābı (13^b/11)

allāhuñ **gönderdügi** peygamberlerine inanmağdur (2^b/3)

bir kimesne kendüden **işledügi** tã‘at ü‘ibādetdür (8^a/10)

ol ābdestle **kılduğı** şalāta i‘tibār olunmaz (5^a/1)

okuduğı āyeti dilile ve elile şaymağdur (023^a/10)

{-An}

şükr **kılanı** dost dutdı (107^b/4)

hātūnlardan kendüye **uyan** kimesneler olsa (27^b/10, 27^b/11)

güci **yeten** zekāt vèrmekdür (2^b/11)

kulağdan çıkup **ağan** kan (11^a/1)

{-mAz}

eti **yenmez** kuşlar necisi necāseti hafıfedür (14^a/5)

{-r}

benzer nesne ile (6^a/5, 6^a/6)

{- AcAk}

dört rek‘at **kılacak** miğdārı oturup (35^a/4)

āşikāre **okınacak** yerde āşikāre okumağdur (16^a/10)

secde **èdecek** yere bakmağdur (19^a/3)

{-mİş}

kılmağıl bizi ol hışm **dutılmış** kimselerinden (104^b/8)

bāli‘ **olmış** er oğlancuk ve kız oğlancuk bu du‘āyı okuya (36^b/11)

{-mAdUk}

degmedük yer kalmaya (13^b/8, 13^b/9)

1.3.2.8.3. Zarf-Fiiler

"Gerundiumlar hareket hâli ifade eden fiil şekilleridir. Gerundiumlar şahsa ve zamana bağlanmayan mücerret bir hareket hâli karşılar" (Ergin, 2019, s. 338).

1.3.2.8.3.1. Zaman Zarf-Fiilleri

{-IcAK}

dördüncü kat göge **erişicek** bir katı ün işitdüm (102^a/7, 102^a/8)

fātiha **gelicek** minnet eyledi (108^a/11, 108^b/1)

{-(y)InCA}

tā gün **toğınca** şabāh vaktınun zamānı vardur (33^b/8)

secdeye **varınca** kez burnın yere öñin kıya (22^b/8)

helāk ederdüm başa ‘āşī olanlar bir göz **yumınca** (89^a/10)

anı **işlemeyince** (113^b/1)

her birimüz üçer **te’vıl etmeyince** (116^b/6)

{-dUKdA}

ikinci afāk **belürdükde** gērü tā gün toğınca (33^b/7, 33^b/8)

indükde ve **kalkduğda** ve **oturduğda** olan tekbîrlerdür (18^a/7, 18^a/8)

selām vèrdükde bile imāma niyyet eyleye (32^a/9)

{-dUGIndA}

güneş bir sünjü boyı **kalkduğında** zevāl vaktına dekdür (36^a/1, 36^a/2)

{-mAdIn}

islām āşikāre **olmadın** kâfirler şerrinden ihfā ile tilāvet olındı (114^b/2, 114^b/3)

{-mAdAn}

şuyı pek pek **urmadan** (9^b/3)

1.3.2.8.3.2. Durum Zarf-Fiileri

{-(i)ken}

iki rek‘at āvāzıla **oğurken** farz kılınur (33^b/11, 34^a/1)

aşhābla **otururken** imān nedür deyü su‘āl eyledi (2^a/9, 2^a/10)

ṭayanmak ile ve **yatarken** uyumakdur (11^a/4)

{-dUkçA}

her 'uẓv **yundukça** allāhute 'ālā ḥazretine du'ā eylemekdür (8^b/3, 8^b/4)

her **tekbir etdikçe** ellerin çöze (28^a/6)

{-Up}

unudup terk eyledise (16^b/9)

biri birinden **ayırup** ri 'āyet etmekdür (16^b/4, 16^b/5)

dīni **çeküp** çıkarmaz (90^a/10)

necāset varısa **giderüp** pāk etmekdür (12^a/9)

{-UbAn}

iki elin **ḳalduruban** bağlamak (18^b/9, 18^b/10)

taḥiyyāt **okuyuban** vère ardınca selām (23^a/3, 23^a/4)

1.3.2.9. Birleşik Fiiller

"Birleşik fiiller, isim ve yardımcı fiillerle oluşturulanlar, kalıplaşmış yapılarla kullanılanlar ve tasvir fiilleri ile oluşturulanlar olmak üzere üç ayrı bölümde incelenebilir" (Akar. 2018, s. 185).

1.3.2.9.1. Tasvir Fiilleri

"Tasvir fiilleri iki fiilin birleşmesinden oluşmuştur. -a, -e; -ı, -i; -u, -ü zarf-fiil şekillerine esas fiilin anlamını tasvir eden ve ona yeni bir anlam özelliği katan yardımcı fiil eklenmesi yoluyla yapılır" (Korkmaz, 2017, s. 151).

{-Iver-}

" Tezlik fiili olup eylemin hemen, ansızın gerçekleştiğini belirtir. Zarf-fiil eki -I üzerine vir- tasvir fiilinin getirilmesiyle oluşturulur" (Akar. 2018, s. 185).

iki rek'at āvāzıla cum 'anamāzın **ḳılıvêrülür** (35^b/2)

ellerin **ṣalıvêre** (28^a/6)

namāz **ḳılıvêrür** (36^a/3)

ḳur'ānda yağılduğın **deyüvêrmekdür** (24^b/5, 24^b/6)

{-egel-}

meşāyiḥ-i kibār **eydegelmışlerdür** (101^b/2, 101^b/3)

{-Ugör}

bu vechle **aṅlayugör** (90^a/2)

1.3.2.9.2. İsim+Fiil Dizilişinde Olanlar

Metnin konusu itibarıyla daha çok Arapça ve Farsça kelimelerle yapıldığı görülmektedir.

et-/ êt-

farzın **beyân eder** (4^a/11)

zıkr edenleri **fahır edüp** anar (97^b/9)

rükû‘ daiken ayağına **nażar etmekdür** (19^a/5)

eyle **rivāyet ederler** (97^a/8)

âbdesti **temām etmekdür** (6^b/6)

eyle-

şüleḥā arasında **fitne eylesün** (100^b/10)

ḥaṭā eyledi (89^b/5)

ibtidā’ eylemekdür (7^a/5)

ziyān ile **ikrār eylemekdür** (2^a/1)

inandılar ve **ḳabūl eylediler** (94^b/2)

rağbetler eylemişlerdür (101^b/4)

ḳıl-

niyet ḳıla (15^a/4)

islāma **ḳılmışdur binā** (3^b/2)

ol-

mü’ minlere **bi-şāret olsun** (105^a/8)

âbdesti **cāyız olmaz** (4^b/11, 5^a/1)

bir yere **cem’ olmayalar** (95^b/7)

namāz **fāsīd olur** (25^a/6)

namāz ḳılduğı yeri **pāk ola** (15^a/5)

bul-

ben anlara **zafer bulmayısarın** (105^a/7)

kimesneler **zuhūr bulup** (101^b/5)

işidüp **bulğıl felāḥ** (15^b/11)

ḳırḳ iki yıl tāt etmişçe **sevāb bula** (109^a/8)

ver- /vêr-

yanlış **fetvā vereler** (90^b/2)

yahūdīye ve naşrānīye **selām vèrün** (112^a/8)

gel-

ba' zısı ba' zısına **karşu gelseler** (94^b/9, 94^b/10)

gör-

haḳte'ālā **revā görmedi** (108^a/7, 108^a/8)

dut-/ tut-

barmakların **açuk dutmaya** (29^a/5)

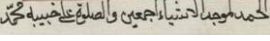
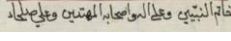
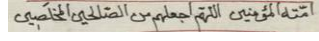
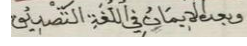
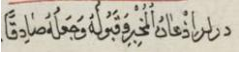
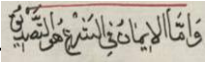
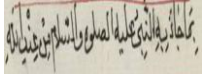
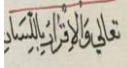
oruç dutarlar (97^a/3)

iblīsi mel'ūn **yas dutdı** (105^a/4)

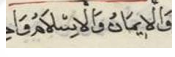
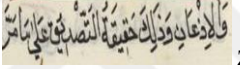
ğayr yere **yüz tutmaya** (8^a/7)

BÖLÜM 2: METİN

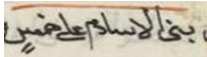
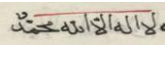
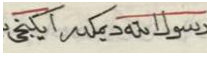
1b

- (1) bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (2) (3) (4) (5) īmān
luġatda inanmaġa (6) derler ya 'nī ḥaber (7) vericinüñ ḥükmin aṅlayup
ve qabül édüp ol ḥaber (8) vericiyi gerçeklemekdür (9)
(10) ammā şer' de īmān peygamber (11) ḥazretleri allāhu tebāreke ve te'ālā
cānibinden getürdüġi

2a

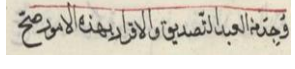
- (1) nesneye cān u dilden inanup ziyān ile ikrār (2) eylemekdür daḥı īmān ile
islām (3) birdür (4) zīrā müslim (5) şol muṭī'
ve münkāde dērler ḥükmleri iz'ān édüp qabül (6) etmek ma'nāsına aşl-ı ḥaḳīkatde īmān
buña dērler yukāruda (7) geçdi eyle olsa īmān ve islām bir oldı ḥadīs sābit (8) olmışdur
ki ḥazret-i cebra'il ādem şüretinde resül (9) 'aleyhi's-selāma gelüp aşḥābla otururken
īmān nedür (10) deyü su'al eyledi ki aşḥāb īmān nedür öġrensünler (11) deyü resül
ḥazretleri dēdi ki altı nesnedür evvel allāhuñ

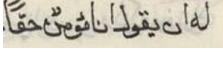
2b

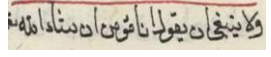
- (1) birliğine inanmaḳdur ikinci allāhuñ meleklerine inanmaḳdur (2) üçinci kitāblarına ki
peygamberlerine inmişdür anlara (3) inanmaḳdur dördinci allāhuñ gönderdüġi
peygamberlerine (4) inanmaḳdur beşinci kıyāmet günine inanmaḳdur altıncı (5) ḥayr u
şer allāhuñ taḳdīrile olduġına inanmaḳdur (6) ve daḥı ḥadīse sābit olmışdur ki islām beş
nesne (7) üzerine binā olınmışdur mūcibince (8) beş nesne farz bilüp cān
u göñülden inanup (9) işlemekdür evvel kelime-i şehādet ki (10)
 demekdür ikinci beş vaḳt namāzı vaḳtıla (11) edā etmekdür üçinci güci
yeten zekāt vèrmekdür

3a

(1) dördüncü ramazân ayını cümle şavmla geçürmekdür beşinci güci (2) yetene hacc

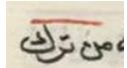
etmekdür bu cümleye i'tikâd îmân-ı kâimildür (3) (4)

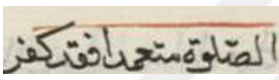
 kaçan bir kıldan bu zikr olınan (5) nesnelere inanup ikrâr etmeklik bulınsa ol kul (6) ben mü'min ve muvaḥḥidîn dese îmân-ı şaḥîḥdür taḥkîk-i mü'mindür

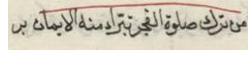
(7) ammâ lâyıḳ (8) degüldür ki ben mü'min eger allâh dilerse demeklige zîrâ (9) taşdîḳde bunıñ üzerine olursa îmâna noḳşân (10) lâzım gelür beyt bil ki îmân altıdur evvel ḥudāya i'tikâd (11) hem kitāba hem resüle ḥaşruneşre i'timâd ḥayr u şer

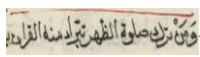
3b

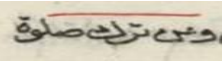
(1) işidür anı taḥkîk eylegil ḥizmetinde hem melekler kullarıdur (2) eyle bil pes ḥudâ beş nesneyi islâma kılınışdur binâ (3) hacc u tevḥîd ü zekât u şavm beş vaktı kıla resulu'llâh

(4) 'aleyhi's-şalâtü ve's-selâm ḥazretleri buyururlar ki (5)

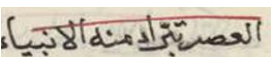
 şol kimse ki beş vakt namâzı (6) kaşd ile terk eylese taḥkîk ol kimesne kâfir olur ya'nî (7) kılınmada nesne yokdur dese ve daḥı resûl ḥazretleri (8)

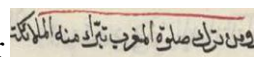
buyururlar ki bir (9) kimesne şabâḥ namâzın terk eylese îmân andan

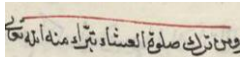
berî olur (10) bir kimesne öyle namâzın (11) terk eylese ḳur'ân andan beri

olur

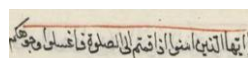
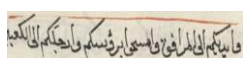
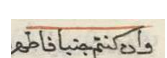
4a

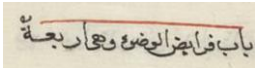
(1) bir kimesne ikindi namâzın terk eylese (2) peygamberler andan

berî olur ya'nî ol kimseden yüz (3) dönderürler bir (4) kimesne aḥşâm

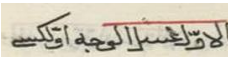
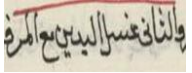
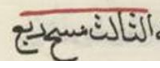
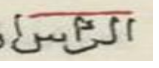
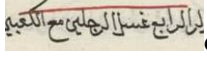
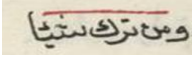
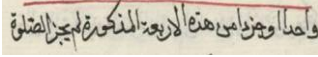
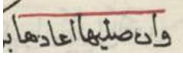
namâzın terk eylese cemî' melekler ol kimseden (5) yüz dönderürler

(6) bir kimesne yatsu namâzın terk eylese allāhu te'ālā ol kimseden (7) berî olur ... kitābü'l

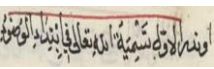
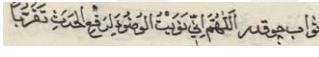
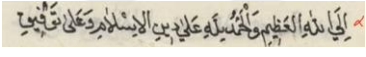
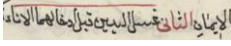
tahâret ... (8) (9) (10) bu âyetde

âbdestüñ (11) farzın beyân eder

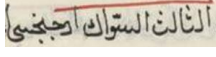
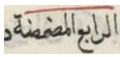
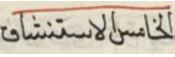
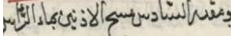
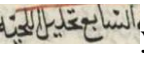
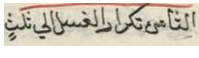
4b

(1) ābdestüñ farzları dördtür evvelkisi (2) yüz yumağdur
 ikincisi (3) iki ellerin yumağdur dirseklerle bile (4) üçüncüsü
 başının dört bölüğünden bir bölümüne (5) mesh etmektür aşl mesh eylemek yaş elin bir
 'użv üstine (6) çekmege derler dördüncüsü (7) iki ayakların yumağdur
 topuqlarıla bile (8) (9) bir
 kimesne bu zıkr olınan dört farzuñ (10) birin yaḥūd bir cüz'in terk eylese ya'nī elin yusa
 kolın (11) yumasa ve ayakların yusa topuqların yumasa ābdesti

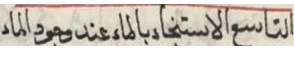
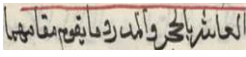
5a

(1) cāyız olmaz ol ābdestle kılduğı şalāta i'tibār olunmaz (2) eger bu eksüklük ile namāz
 kılsa gerü i'āde etmek gerek (3) beyt ābdest almaqlıguñ farz ki olmışdur çehār olmasa (4)
 gelesinde ba'z olmaz vuzūya i'tibār başa mesh etmek (5) ayak yumağ yüzün elin ... bile
 yuya ka'bın ve mirfağın ile (6) kolın ... ābdestüñ sünnetleri (7) ondur
 evvelkisi allāhu (8) te'ālāyı evvel vuzūda zıkr eylemektür ve daḥı bu du'āyı okusa (9)
 sevāb çokdur (10) (11)
 ikincisi iki

5b

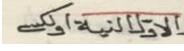
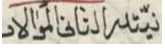
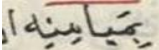
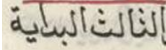
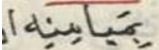
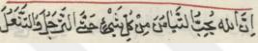
(1) elin yumağdur çanağ içindeki şuya degmeksüzün ya'nī (2) her ne'yle ābdest alursa
 evvel elin yuya pāk éde andan (3) elin şuya şoğa üçüncüsü ağzın (4)
 misvāklemektür gerekse baş barmağıla olsun veyā (5) bir mübārek ağaçla olsun
 dördüncüsü (6) ağız yumağdur beşüncüsü burnın (7) yumağdur
 altıncısı (8) kulakların mesh etmektür başına mesh etdüğüñ bağıyye
 (9) kalan şu ile yedüncüsü barmaqlarıla (10) hilāllamağdur şakalı arasına
 barmaqların şu komağdur (11) sekizüncüsü her 'użv ābdestde

6a

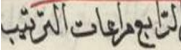
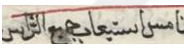
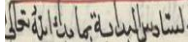
(1) üç kez yumağdur ya'nī ābdestde lāzım olan 'użvını (2)
 tokuzüncüsü (3) şu olduğı yerde şuyla öñin ve ardın yumağdur (4)
 onıncısı şu (5) olmaduğı yerde taşıla ve kesek ile ve bunlara benzer (6) nesne ile öñin ve

ardın pāk etmekdür beyt ābdest (7) almaqlığıñ ondur sünneti et ri ‘āyet olmak istersen (8) resūlūñ ümmeti mazmaza misvāk istinşāk (9) dañı ğusl-i yed etmek istincā arunmak şart olunmaz bil (10) ‘aded mesh etmek başdan artan şuyla kulaqların (11) besmele tehlīl etmek sahalın barmaqların üçe dek

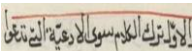
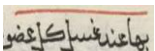
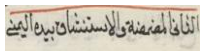
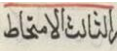
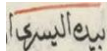
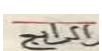
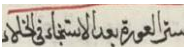
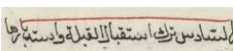
6b

(1) her ‘uzvuñ ğuslini tekrār eylemek almak istincā içün (2) taş ya aña benzer kesek ... (3) ... bu bāb vuzūda sevgülü olanlar beyānındadır (4) vuzūda sevgülü olanlar altıdur evvelkisi (5) niyyetdür birbiri ardınca yaş olan yerler (6) üçüncüsü sağ kurumaqsuzun ābdesti temām etmekdür (7) tarafların yumağa başlamakdır (8) zīrā resūl ‘aleyhi's-selātü ve's-selām buyurmuşlardır ki (9) (10) ya ‘nī allāhu te‘ālā sağ taraftan başlamağı her yerde sever hattā (11) taranmağı ve pā-pūç her adım sağ ayağından geymegi ve çıkarmağı

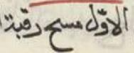
7a

(1) bile sever dördüncüsü tertibe (2) ri ‘āyet etmekdür ya ‘nī el yumağ ve yüz yumağ ve kol yumağ (3) ve başa mesh etmek ve ayak yumağdır bu tertīb üzere (4) beşüncüsü baş kaplayı mesh (5) etmekdür altıncısı ibtidā’ eylemekdür (6) vuzūyı allāhu te‘ālā hāzret kūr’ān-ı şerīf ibtidā’ etdügile (7) ya ‘nī demekle beyt (8) müsteḥabı altıdur niyyetdür evvel ey ‘azīz başlayı şağın (9) yumağ biribiri ardınca tīz kaplayı mesh eylemek başına (10) tertīb şaklamak ḥaḳ te‘ālā kelāmında dedügi besmeleyle başlamak (11) ... ābdestüñ edebleri

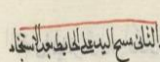
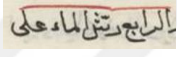
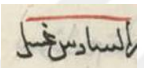
7b

(1) altıdur (2) evvelkisi söz söylememekdür (3) her ‘uzvuñ ğusli vaktında okunan du‘ālardan ğayrı (4) ikincisi (5) ağızın ve burnın sağ elile yumağdır (6) üçüncüsü şol elile sümküremekdür (7) dördüncüsü ḥalāda (8) pāk olduğdan sonra ‘ayb yerin örtmekdür (9) beşüncüsü şemsden (10) ve kamerden ābdest alurken yüzün döndermegi terk (11) eylemekdür

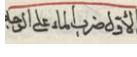
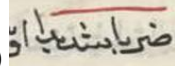
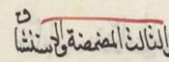
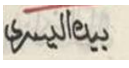
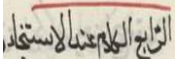
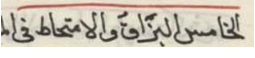
8a

(1) altıncısı kıbleye karşı oturup öğin ve arın döndermemektir (2) kaçan şahrâda olsa terk-i istiḳbâl ve istidbârha ma'nâsı (3) budur beyt bil ki âdâbı vuzûnuñ altıdur evvelkisi terk (4) êde dünyâ kelâmın böyledür ḥaḳ sevgüsü hem vuzûda (5) sağ elile burnını sümkürmeye hem ḥalâda ud yerin (6) örte melâ'ik görmeye ağzını burnını şol elile (7) yumaya kıbleye karşı oturup ğayr yere yüz tutmaya (8) sözlerüm ḥâtırda tuta sa'y edüp unutmaya ... (9) ... vuzûnuñ nâfileleri (10) altıdur nâfile oldur ki bir kimesne kendüden işledügi (11) tâ'at ü 'ibâdetdür evvelkisi boynına

8b

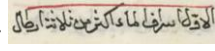
(1) mesh eylemekdür (2) ikincisi istincâdan sonra elin dīvâra mesh eylemekdür (3) üçüncüsü her 'uzv yundukça (4) allâhu te'âlâ ḥazretine du'â eylemekdür (5) dördüncüsü âbdest (6) aldudñdan sonra donına bir miḳdâr şu urmaḳdur (7) beşüncüsü istincâdan (8) sonra fercine bir miḳdâr şu urmaḳdur (9) altıncısı iki elin yumaḳdur (10) dīvâra mesh eylemekden sonra beyt hem vuzûda bil nevâfil (11) altıdur dëyem saña eñseye mesh eylemek okumaḳdur

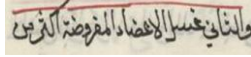
9a

(1) hoş du'â daḫı istincânun ardınca elin dīvâra sür (2) fercine hem donuḡa şu aluben bir pâre ur mesh-i dīvâr (3) eyledükden sonra yuya iki elin ḥâtruḡ levhine yazasın (4) bunu varısa bilün ... (5) âbdestün mekrûhları altıdur (6) evvelkisi suyu yüze şavurı şavurı darbla (7) urmaḳdur ikincisi sağ (8) elile sümkürmektür 'özrsüz (9) üçüncüsü ağzın ve burnın şol elile yumaḳdur (10) dördüncüsü istincâ ederken söylemekdür (11) beşüncüsü suya tükürmek

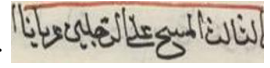
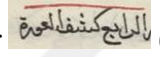
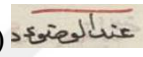
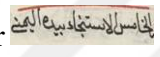
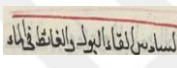
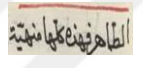
9b

(1) ve sümkürmektür (2) altıncısı ḥalâda ud yerine bakmaḳdur beyt bil ki

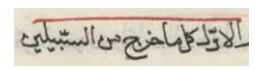
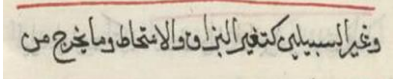
mekrūh (3) eyleyenler altıdur ābdestini şuyı pek pek urmadan her (4) ‘uzva şakla destini sağ elünle burnını sümkürme (5) ‘özrüñ yok iken sümkürüp tükürme şuya az (6) iken ger çok iken mazmaza şol el ile istinşāk ēde (7) mekrūh ola ud yerin görme ḥalāda söyleme söz ey (8) fetā ... ābdestde nehy (9) olanlar altı nesnedür (10) evvelkisi şuyı üç rıtlıdan artuḵ dökmeḵdür ya'nī üç batmandan (11) artuḵ olmaya

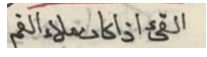
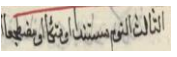
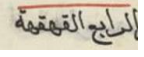
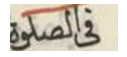
10a

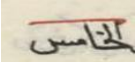
(1) ikincisi farz olan ‘uzvları üçden (2) artuḵ yumaḵdur üçincisi (3) iki ayakların çıplaḵ iken mesh etmeḵdür (4) dördincisi ābdest alurken ud yerin açup (5) ḵaruşdurmaḵdur beşincisi sağ (6) elile tahāret etmeḵdür (7) altıncısı sidügi ve necāseti pāk (89) şuya bırakmaḵdur bu altı nesne nehy olınmışdur beyt (9) nehy olan bilgil vuzūda altıdur diñle kelām üç rıtlıdan şuyı (10) artuḵ dökmeḵdür isrāf tām cümle mefrūzāt ‘uzvı üçden (11) artuḵ yumaya hem ayaḡuñ açuḵla mesh etme budur ehemm keşf-i

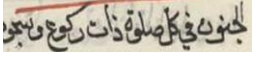
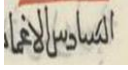
10b

(1) ‘avret eyleme ābdest alurken ey fetā sağ elünle (2) etme istincā şaḵın dēdim saña ters ü bevlüñ etme (3) şuya nehy olınmış ve's-selām aḡla naḵl olan kelāmı ‘ākıl (4) iseñ bi't-temām ... ābdesti (5) bozanlar yedi nesnedür (6) (7) evvelkisi ādemün dübürinden ve ḵablinden çıkan necāset (8) ve yeldür ve bu ikisinden ḡayrı bedenden çıkan irin ve ḵan (9) gibidür ya'nī necāset çıḵa daḡı pāk yere aḵa ve tükürük çokça (10) ḵanıla buluşa tükürügi taḡyır ēde ve burnın ḵaruşdururken (11) ḵan aḵa sümkürügi taḡyır ēde ya kendüden ḵan aḵa ve iki

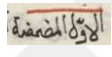
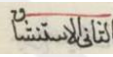
11a

(1) ḵulaḵdan çıḵup aḵan ḵan ve irin vuzūyı bozar (2) ikincisi aḡız ṭolusı ḵuşmaḵdur (3) üçincisi söyḵünmek (4) ile ve ṭayanmaḵ ile ve yatarken uyumaḵdur (5) dördincisi namāzda ḵatı ḵatı ḡülmekdür

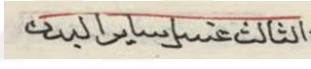
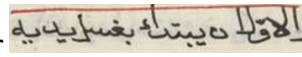
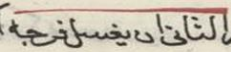
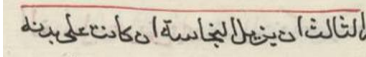
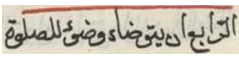
ammā ‘avretler (6) namāz içinde bu vechle gülse ābdestleri bozulmaz (7)

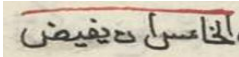
 beşincisi dīvāne (8) olmağdur rükū‘la ve sücūdlā muttaşif olan
namāzlar içinde (9) altıncısı ‘aql başdan gidüp kendüden (10) geçmekdür ...
(11) ... yedincisi dübürden çıkan kırdçuğazlar ammā yaradan

11b

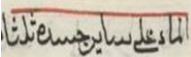
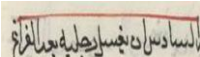
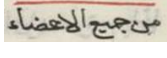
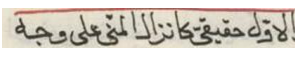
(1) çıkan kırdlar ābdesti bozmaz beyt bil ki ābdesti bozanlar (2) yedi nesnedür hemān
hem öñinden dahı ardından çıkandur bī-gümān (3) talsa ağzın kıusmağla uyhuya varsa
gözün (4) alsalar yaşduğı zāhirden tıymaya özün ‘aql-ı (5) zāyil olup hem mecnūn olup
çekse elem kākaka ile (6) dahı gülse namāz içinde hem kırdçuğazlar çıkısa (7)
dübürinden vuzūyı ol bozar bozmaz ammā yaralardan (8) ... çıkısa ve etse keder (9) ...
cenābetden lāzım gelen ğuslün farzları üçdür (10) evvelkisi ağzın yumağdur
misvākile veyā (11) ħod baş barmağla ve şehādet barmağla

12a

(1) ikincisi burnın yumağdur (2) üçüncisi sāyir bedenın yuyup
pāk etmekdür (3) beyt bil ki ğuslün farz üçdür anla sözüm baña (4) bak ağzı yumağ burnı
yumağ cümle cismi yaykamağ (5) ... ğuslün sünnetleri (6) altıdur
evvelkisi iki (7) elin yumağdur ikincisi fercin (8) yumağdur
 (9) üçüncisi bedeninde necāset varısa giderüp pāk etmekdür
(10) dördüncisi başka (11) ābdest almağdur namāz kılmak için

12b

(1) beşincisi sāyir cesedine şuyı (2) üç kere dök-mekdür
(3) altıncısı cemī‘ a‘zāsın yuduğdan (4) sonra iki ayağın yumağdur beyt
sünneti altıdur evvelkisi (5) yuya elin sonra yuya ayağın evvel sağın andan şolın (6) yuya
fercin pāk êde üstinde necis gidere hem ala (7) ābdesti üç kez dōke şu her yere ... (8) ...
ğusl lāzım getüren ma‘nālar iki (9) nev‘ üzeredür (10)

الذي والشهوة من الرجل المرأة في حال النوم واليقظة

(11) evvelkisi nev'-i haḳīḳdūr menīnūḡ atması gibi atmak tarīḳ üzere

13a

(1) ola ḥazz ile erden ve 'avretten uyḡu ḥālinde veyāḥūz uyanuḳ (2) olduḡı ḥālide

النوع الثاني من الاستيقاظ

(3) ثابته منبأ او منبأ فيكم بالغسل احتياطاً

(4) ḥūkmīdūr ṣol kimse ki uyandı esvābında menī buldı (5) yāḥūz mezī buldı o kimseye ḡusl ḥūkm olunur ihtirāzen (6) zīrā menī dēdükleri mübāşeret ile veyā elini ṣoḳmak ile (7) ḳıḳan ṣudur cāyiz ki uyḡu ḥālinde yerinden ḳopduḳda (8) menī idi ṣonḡra dura dura ṣu olmiṣ ola (9) ... namāzuḡ ṣartları sekizdür (10) الاصل الوضوء بماء المطهر evvelkisi mutḻaḳ ṣu ile ābdest (11) almaḳdur

أو التيمم بالتراب عند عدم الماء

yāḥūd teyemmūm etmekdür

13b

(1) topraḡla ṣu bulunmaduḡı yerde teyemmūm ṣöyle olur ki (2) iki ellerini toprak üzerine veyā taṣ üzerine (3) ura eger taṣ üstinde toprak olmazsa daḡı (4) cāyizdür andan ṣonḡra ellerini ḳaldurup silke (5) ve yüzine ṣu vere ābdestde yuduḡı yerden ḥiḳ (6) sürmeduḡı ve degmeduḡı yer ḳalmaya tekrār ellerin ḡerü (7) ura silküp ṣol elinūḡ ayasıyla ṣaḡ kolını (8) baṣdan baṣa ābdest alur gibi ṣu vere degmedük (9) yer ḳalmaya ve ṣaḡ elinūḡ ayasıyla

ḳolınūḡ üstine (10) ṣu vere

الثاني طهارة الزوج بالخاصة الخفيفة

(11)

والمخلطة

ikincisi geydüḡı esvābı

necāset-i ḥaḳīḳadan

14a

(1) ve ḡalīzeden pāk etmekdür ādem necis ü sidüḡı ve ḳanı (2) ve süci ve ṭavuḳ necisi ve ḳaz ve ördek necisi ve eṣek (3) ve kedi ve ṣıḳan sidüḡı ve at ve ḳoyun ve ṣıḡır tersi (4) necāset-i ḡalīzedür ve at sidüḡı ve eti yenür ḡayvānlar (5) sidüḡı ve eti yenmez ḳuşlar necisi necāset-i ḥafīfedür (6) الثالث طهارة البهائم والطيور بالمشبه ذلك (7) üçincisi bedeni menīden ve sidükden ve necāsetden ve bunlara (8) beṡzer nesnelerden pāk etmekdür

الرابع طهارة المشابه

(9) يصلي فيه

dördincisi namāz ḳılduḡı yeri pāk etmekdür

الخامس

(10)

ستر العورة

beṣincisi ud yerin örtmekdür

غور الخجل

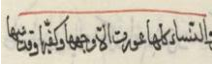
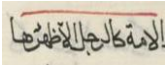
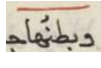
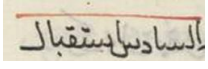
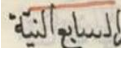
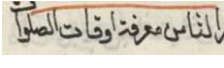
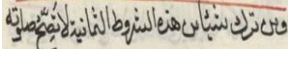
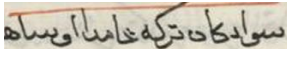
(11)

من تحت السر إلى الركبة

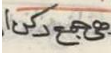
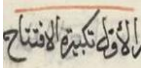
erünḡ ud yeri

göbekden dizine

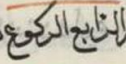
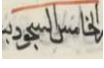
14b

(1) varıncadır (2) ‘avretlerün bedenleri külliye ud yeridür illâ yüzleri ve iki el (3) ayaları ve ayakları altı degül (4) cāriyenün ḥālī er ādemün ḥālī gibi illâ gögsi (5) ve ardı degül anları örtmek gerekdür (6) altıncısı kıbleye karşı durmağdur (7) yedincisi namāza niyet etmeğdür (8) sekizincisi beş vaqt namāzuñ vaqtların bilmekdür (9) (10) bir kimesne bu sekiz (11) şartuñ birin terk eylese ol kimsenün namāzı şaḥīḥ olmaz

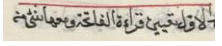
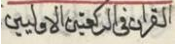
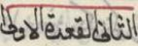
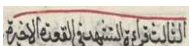
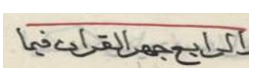
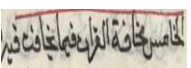
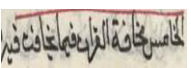
15a

(1) gerek ol kimse kaşdıla terk eylesün gerek yañılıp (2) terk eylesün beyt her kişi kim istese etmek namāza ibtidā’ (3) evvelā lā-büddür aña kim sekiz nesne éde ‘avretin setr (4) eyleye niyet kıla ābdest ala şu bulunmazsa teyemmüm éde (5) pāk toprağla gövdesi toñı namāz kılduğı yeri pāk ola (6) kıbleye karşı tura beş vaqt vaqtıla kıla bu sekizden (7) kim birin terk eyleye bāṭıl olur kılduğı ger sehvle (8) ger ‘amdla bī-ḥāşıl olur ... bu bāb (9) namāzuñ rüknleri beyānındadır erkān ise (10) rüknün cem‘idür rükn farz demekdür (11) ol rüknler altıdur evvelkisi el kaldırup

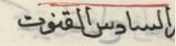
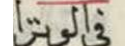
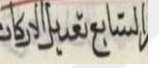
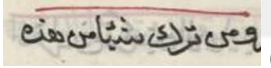
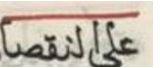
15b

(1) allāhu ekber demekdür ikincisi ayağ üstine durmağdur (2) üçüncüsü qur‘ān-ı ‘azīmden müyesser (3) olanı okumağdur dördüncüsü belin bölmek ya‘nī (4) rukū‘ etmeğdür beşüncüsü burnın ve elnin yere (5) degirüp secde etmeğdür (6) altıncısı şoñ oturmağdur şēḥādet kelimesin getürecek (7) miğdārı (8) bir kimesne bu altı farzdan birin (9) terk eylese namāzı fāsīd olur ol kimesne namāzın döndersün (10) dağı erkān-ı şalāta temām ri‘āyet etsün beyt altıdur farzı (11) namāzuñ işidüp bulğıl felāḥ örüdurmağ okumağ qur‘ān

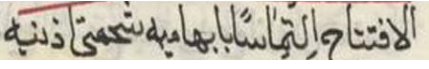
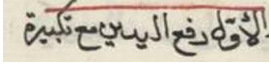
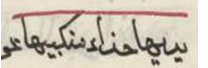
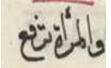
16a

- (1) tekbīr-i iftitāh şoñ oturmak secde kılmak hem rükū' (2) etmek temām biri olmazsa namāzuñ bāṭıl olur ve's-selām (3) ... şalātda vācib (4) olanlar yedidür (5) evvelkisi fātiḥa okumağdur fātiḥa (6) ile kūr'āndan ne müyesser olursa okumağdur evvelki iki (7) rek'atda ikincisi evvel iki rek'atda oturmağdur (8) üçüncisi dördüncü rek'atda (9) oturup taḥiyyāt du'āsın okumağdur (10) dördüncüsü āşikāre okınacak yerde āşikāre okumağdur (11) beşüncüsü yap yap

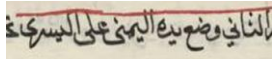
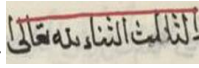
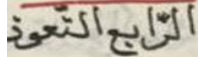
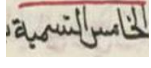
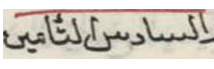
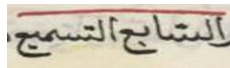
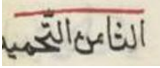
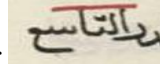
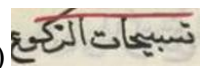
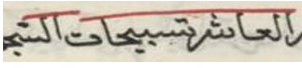
16b

- (1) okınacak yerde yap yap okumağdur (2) altıncısı vitr namāzında künūt du'āsın okumağdur (3) eger künūt bilmezse üç kere demek kifāyet (4) eder yedüncüsü cümle rüknleri biri (5) birinden ayırıp ri'āyet etmekdür (6) (7) (8) bir kimesne bu yedi vācibden birisin terk (9) eylese görilür sehv-i ümmīdür unutup terk eyledise (10) ol kişinüñ üzerine sehv-i secde etmek lāzım gelür ve eger (11) kaşdla terk eyledise ol kişiye nesne lāzım gelmez lākin

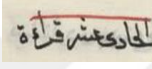
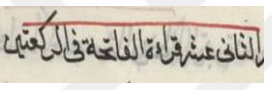
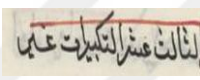
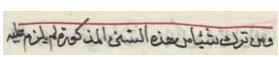
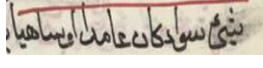
17a

- (1) namāzı nokşān üzere olur beyt yedidür vācibleri naşşıla (2) bulmuşdur sübūt eylemek ta'yīn-i kūr'ān öñ ikiye hem künūt (3) şoñ taḥiyyāt öñ oturmak 'adl-ı erkān eylemek cehr ü (4) ihfā yerlerin yerlü yerince gözlemek secde-i sehvi vācib (5) terk edicek lāzım olur kaşdılasa kılduğı eksük (6) özi ism olur ... (7) namāzuñ sünnetleri on dördtür (8) evvelkisi iki (9) elini qaldurup allāhu ekber demekdür iki baş barmağlarını iki (10) kulağları yumşaklarına degürdükleri (11) hālde 'avret iki ellerin omzı ber-ā-berliğına

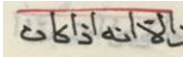
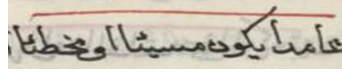
17b

(1) kaldurmağdur (2) ikincisi sağ elini sol eli üzre koyup göbegi (3) altında dutmağdur üçüncüsü allāhu (4) te'ālāya senā eylemekdür ya'nī okumağdur (5) dördüncüsü (6) demekdür beşüncüsü (7) demekdür altıncısı fātiha āhirinde amīn (8) demekdür yedüncüsü demekdür (9) sekizinci demekdür (10) onıncısı onıncısı

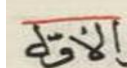
18a

(1) secdede demekdür (2) on birincisi evvel oturduğda (3) okumağdur (4) on ikincisi iki şonrakı kıyāmda fātiha (5) süresin okumağdur (6) on üçüncüsü evvel öñ tekbīrden gayr (7) tekbīrlerdür ... ya'nī indükde ve kalkduğda ve oturduğda (8) olan tekbīrlerdür on dördüncüsü (9) namāz temām oluğda iki tarafına selām vèrmekdür (10) (11) bir kimesne bu zikr olınan

18b

(1) sünnetlerden birisin terk eylese gerek kaçdla gerek (2) yañılup ol kimesneye nesne lāzım gelmez (3) bu kadar vardur ki kaçan (4) ol kimse kaçdla terk eylese isā'et ve haṭā etmiş olur (5) ve āhıretde resūl ḥazretlerinüñ şefā'atinden (6) maḥrūm ḳalur daḥı demişler beyt pes namāzuñ sünneti on (7) dört olupdur çün hisāb biri olmazsa bulunmaz (8) hem şalātuñda sevāb besmele amīn ve tesbihīn ve tesmī' ve senā (9) sūre zamm etme şonında fātiha yeter saña iki elin (10) kalduruban bağlamağ ḥamd ü senā cümle tekbīr ü te'avvuz öñ (11) teşehhüd bā-temām ...

19a

(1) namāzda sevgülü olanlar yigirmi beş nesnedür (2)

نظر المصلي في القيام الى موضع السجود evvelkisi namāz (3) kılan kimesne örüdürürken secde edecek yere bakmaqdur (4) الثاني نظر المصلي في الركوع الثانية ikincisi namāz kılan (5) kimesne rükū‘da iken ayağına nazar etmeqdür (6) الثالث نظر المصلي في السجود الى رتبة انفه üçüncisi muşallî secdede iken (7) burnı ucına nazar etmeqdür (8) الرابع نظر المصلي في القعدة الخامس فيه (10) الخامس قراءة القرآن في تلك ايات سجدة (10) الدördüncüsü muşallî otururken uyluklarına nazar (9) etmeqdür (11) اكتب beşüncüsü fātihadan sonra üç āyet miqdārı (11) kur‘ān-ı ‘azîmden okumaqdur

19b

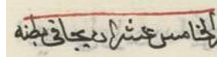
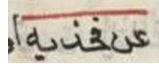
مدا (1) altıncısı imāma uyan kimesne gizlüce sessiz allāhu (2) ekber demekdür (3) الاصاب في الركوع (3) السابع وضع اليد على الركبة مع تفرج yedüncüsü iki dizleri üzere koyup (4) barmaqların açmaqdur rükū‘da (5) الثامن بسط ظهرك في الركوع (5) sekizüncüsü rükū‘da arkasın düşmeqdür (6) التاسع تسوية (6) الرأس مع الرقبة في الركوع (6) التاسع تسوية (6) الرأس مع الرقبة في الركوع (6) başını (7) boğazıla ber-ā-ber etmeqdür (8) العاشر ان يضع في السجود اولاً (8) onıncısı evvelā secdede iken (9) dizlerin sonra iki ellerin yere komaqdur (10) الحادي عشر (10) ايدفع وجهك على الارض ويكون السجدة بين كفيه (10) on (11) birüncüsü muşallî yüzün yere komaqdur dağı secde iki eli

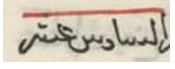
20a

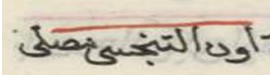
الثاني عشر ان يبتك وبانفه (1) ayası arasına etmeqdür (2) on ikincüsü secdede evvel burnın yere komaqdur (3) الثالث عشر (3) عن ان يضع يمينه في السجود بعد وضع انفه (3) باحداهما او يكون العمام (4) on üçüncüsü muşallî secde (5) ettükde burnını yere koduğdan sonra alnını komaqdur birisile (6) kifāyet mekrūhdur yāhūd ‘imāmenūñ göresi üzerine (7) alnını yere degürmeyüp secde etmek mekrūhdur (8) demişler (8) ve ba‘zılar cāyizdür demişler (9) الرابع عشر ان يأخذ الساعدا اليسار باصبع اليمنى ثم يفرجها (9) on dördüncüsü sol (10) bileğin sağ elinüñ barmaqlarıla tutmaqdur andan sonra barmaqların

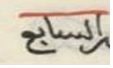
(11) açmağıdur ya'nī sırça barmağıla ve baş barmağıla tutup kalan

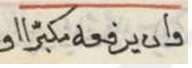
20b

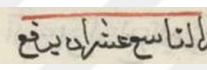
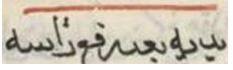
(1) üç barmağın açuk tutmağıdur (2) on beşincisi muşallī

karnın uyluqlarına (3) degürmemekdür secdede ya'nī açuk tutmağıdur (4)

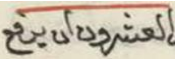
on altıncısı muşallī (5) iki ayaklarınınuñ barmaqlarını kıbleye karşı

tutmağıdur (6) on yedincisi namāzda tesbīhleri (7) üç kerre etmekdür

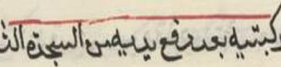
on sekizincisi muşallī başını yere koyup (9) (8)

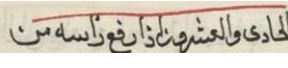
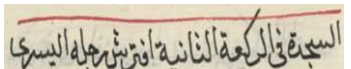
kaldurduğı hālde allāhu ekber demekdür (10) on

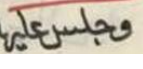
toğuzıncısı muşallī başını yerden (11) kaldurduğıdan sonra ellerin kaldurmağıdur

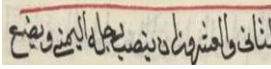
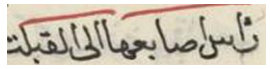

21a

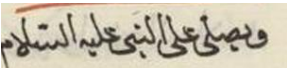
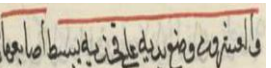
(1) yigirminci iki (2) dizlerin kaldurmağıdur secde-i sāniyeden iki

elin kaldur (3) duğıdan sonra (4) (5)

 yigirmi birincisi kaçan ikinci rek'atda secdeden (6) muşallī başın kaldursa

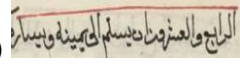
şol ayağın döşeye dağı üstine (7) otura (8)

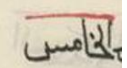
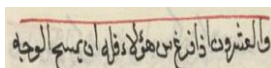
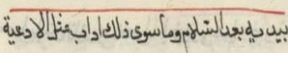
yigirmi ikincisi muşallī sağ ayağın (9) döğüp barmaqları ucın kıbleye karşı tutmağıdur

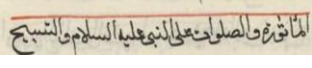
 (11) (10) yigirmi üçincisi iki elin

21b

(1) iki uyluğı üstine koyup ve barmaqlar döşeyüp ba'de (2) taḥiyyāt du'āsın okuyup

şalavāt du'āsın okumağıdur (3) yigirmi (4) dördincisi şağına ve şolına

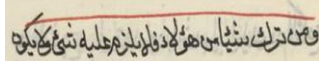
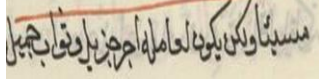
selām vèrmekdür (5) (6) (7)

 (8) yigirmi beşincisi kaçan muşallī (9) bunlardan fāri'

olsa ellerin yüze sürmekdür selāmdan (10) sonra ve bu zikr olınan gayrısı namāzuñ edebleridür aşhābdan (11) rivāyet olınan du‘alar gibi ve resūl ‘aleyhi’sselāma

22a

(1) şalavāt getürmek gibi ve namāzdan sonra otuz üç kerre (2) subhāna’llāh ve otuz üç kerre el-ḥamdüli’llāh ve otuz üç kerre (3) allāhu ekber demek gibi ve bu zikr olınan gayrı

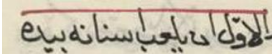
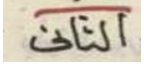
her ne ise (4) (5) bir kimesne (6) bu zikr olınanlardan birisin terk eylese ol kişiye nesne (7) lāzım gelmez ve günāh-kār daḥı olmaz lākin allāhu te‘ālānuñ emrine (8) ta‘zīmen hıçbirin terk etmese ol kişi içün dünyāda ve āḥiretde (9) ulu ecirler ve sevāblar ḥāşıl olur beyt bellū bil yigirmi beşdür (10) müstecāb-ı şalāt kıl ‘amel bulmaḵ dilerseñ damu odından (11) necāt secde yerin gözleye alsa namāzda kıyām

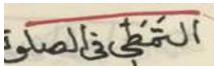
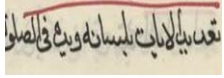
22b

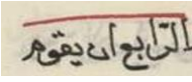
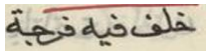
(1) ayağı üstün göre ḳaddın çün eyleye lām secde edicek (2) göre burnın teşehhüde öñin zamm edicek üç dört āyet (3) ḳadr ede hemīn şol bileğin tutup açmaḵ barmaḳların (4) ba‘de’l-şürū‘ arḳasın başın ber-ā-ber eylemek (5) baş ḳaldurmaḵ andan cümle indürmek dizin ḳarnuñ uyluḳlarıña (6) tokınmamaḵ ḳomaḵ yüzün ḳoltuḵ açmaḵ burnın alnın bile (7) ḳomaḳluḵ yere ḳibleye ayaḳları barmaḳların hem döndere (8) secdeye varınca kez burnın yere öñin ḳoya secdede (9) üç yā beş veyā yedi tesbīḥ okuya başın alnın ḳaldura (10) ḳoya yere tekbīr ede līk başın ḳaldurmasından ellerin (11) te’ḥīr ede ellerin ḳaldurduḡından sonra dizin getüre

23a

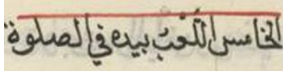
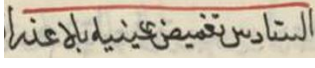
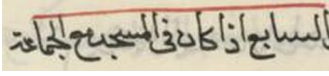
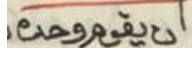
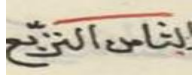
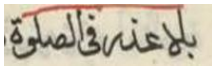
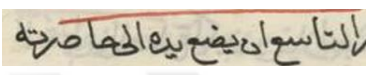
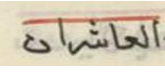
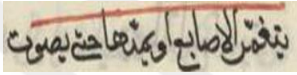
(1) oturacaḵ şol ayaḡın döşeye ve otura saḡ ayağı (2) barmaḡın yönelde ḳibleye diküp ellerin uyluḡı üstine (3) ḳoya tefrīḥ edüp hem taḥiyyāt okuyuban vère ardınca (4) selām yüzine elin süre oldı namāzı çün temām (5) ... namāzda (6) mekrūh nesne on ikidür

 (7) evvelkisi şalātda elile dişlerin ḳarışdurmaḵdur (8)

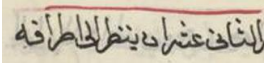
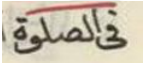
ikincisi namāz içinde gerinmekdür (9) üçüncisi

namāzda (10) okuduḡı āyeti dilile ve elile şaymaḵdur (11) dördüncüsü şaf ardında durmaḵdur

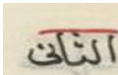
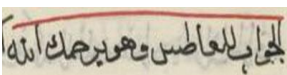
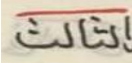
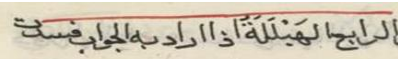
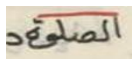
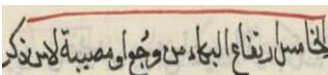
23b

- (1) evvel şafda yer var iken (2) beşincisi namāz içinde elile oynayup esbābın düzeltmekdür (3) altıncısı gözlerin (4) yummağdur 'özsüz (5) yedincisi muşallî kaçan mescidde cemā'atle olsa (6) şaf gözetmeyüp yalnız bir yerde durmağdur (7) sekizincisi namāz içinde 'özi yoğ iken (8) bağdaş kurmağdur (9) toktuzuncısı muşallî elini bögrine komağdur (10) onuncısı muşallî (11) barmağların yummağla yāhūz çekmekle çatlatmağdur

24a

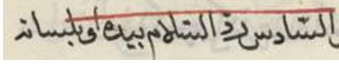
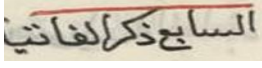
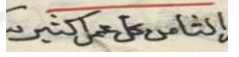
- (1) on birincisi kolların (2) secdede yere döşemekdür (3) on ikincisi namāzda her tarafa bakmağdur beyt (4) bilü bil on ikidür mekrüh edenler tã'ati iki elile oynamağ (5) gerinmek esnemek katı şaf arasında durıcağ şağ (6) dura ırılmaya nesne düzmeye elile okuduğın şaymaya (7) gözlerin yummaya şafdan taşra tenhā durmaya (8) 'özri yoğ iken namāz içinde bağdaş kurmaya kolların (9) yere döşeyüp çevre bakmağ etmeye ellerin bögrine koyup (10) barmağın çatlamaya ... (11) namāzı fāsīd eden nesneler on dördtür

24b

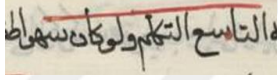
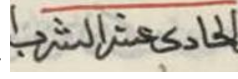
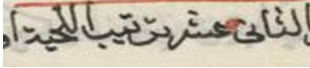
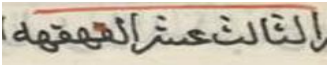
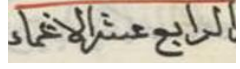
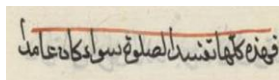
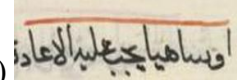
- (1) evvelkisi 'özsüz oğ oğ demekdür (2) ikincisi aqsuran (3) kimesneye deyüp cevāb vèrmekdür (4) üçincisi namāz kılan kimesne (5) kendü imāmından gayrı kimesnenün namāzda ve kūr'ānda yağılduğın (6) deyüvèrmekdür (7) dördincisi demekdür kaçan namāz kılan (8) kişi bu kelime ile cevāb vèrmeklik dilese namāzı fāsīd (9) olur (10) beşincisi katı ağlamağdur bir yeri ağrımağdan yāhūd (11)

bir kimse ölmekden ammā cennet zikrinden veyā cehennem zikrinden

25a

(1) ağlasa fāsīd olmaz (2) altıncısı el göğüsde koyup veyāhūd dilile selām almağdur (3) yedincisi muşallī (4) bir vaktun farzını kılarken andan evvel kazāya kalan farz (5) hātra getürdükde şāhib-i tertīb ise fi'l-hāl kıldığı (6) namāz fāsīd olur ammā şāhib-i tertīb degül ise kıldığı namāz (7) fāsīd olmaz şāhib-i tertīb ol kimesneye dērler ki üzerine (8) namāz kılmak farz olalıdan berü beş altı vaktndan yukaru (9) kazā komamış ola yāhūd hıçbir farz terk etmemiş (10) ola beş altı vaktndan yukaru kazāya koduğı gibi muşallī (11) tertıbden düşer sekizinci namāzda

25b

(1) her işi işlemekdür 'amel-i kesır 'ulemā katında odur ki anı gören (2) namāz kılar şanmaya toğuzuncısı (3) namāzda söylemekdür eger unudup dahı söylese (4) onıncısı yemek yemekdür on birincisi (5) namāzda şu içmekdür on ikincisi (6) şağalın düzeltmekdür on üçuncisi (7) katı katı gülmekdür on dörduncisi uğunup (8) 'aklı gitmekdür (9) bu zikr olınan küllisi namāzı (10) fāsīd eder gerekse yañılıp terk eylesün gerekse kaşdla (11) terk eylesün namāzın döndermek gerek beyt fāsīd eden

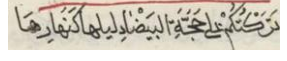
26a

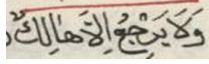
(1) nesne on dörtdür namāzı gey işit şerh edeyin (2) şafhāsına hātruñ taħrır et nesne yemek nesne (3) içmek ağlamak redd-i selām fetḥ etmek aña kim olmaya kendüye (4) imām bī- 'özü etmek tenaḥnuḥ söylemek fi'l-i kesır hem dahı 'akl (5) gidüp kendüden olmaya ḥabır zikr etmek gülmek ahsırana (6) vèrmekdür cevāb şağalın tertīb eylemek kazāsın (7) ihtisāb bu araya gelince taḥāretün ve namāzuñ mes'ele (8) lerin 'ale't-tertīb icmāl üzere kaçar mes'eledür anı beyān (9) etdük bundan sonra namāzı 'ale't-tafşilince kılmak (10)

gerek anı ta'lim edelüm tā kim oğlancuklar öğrenüp mu'allimine (11) hayr du'ā edeler imdi bilgil ki evvel imān ve islāmı bilmek

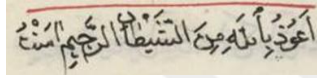
26b

(1) her mü'min ve müslime farz dur yukaruda bildün ki imān (2) cemī' evāmir ü nevāhiyye kalble taşdık ve dil ile ikrārdur (3) dağı her mü'min ve müslime allāhu te'ālānuñ kelāmından (4) ve hadīs-i resūlu'llāhdan gayrı nesneleri bilmege sa'y (5) etmek lāzım

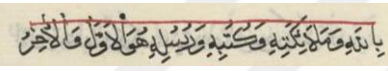
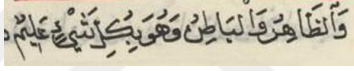
degüldür pes resūlu'llāh 'aleyhi's-selām buyurmuşlar (6) dur ki (7)

resūl hazretleri aşhābına buyurmuşlardur (8) ki sizi kodum bir ak toğrı yol üzerinde gècesi (9) gündüz gibidür bu yoldan dönmez ve azmaz illā helāk (10) olmağ isteyen kimesne döner ve azar her bar ki ādemün göñline (11) bir şübhe bürünse

27a

(1) (2) dēse ol (3) şübheden halāş olur ve ba'de bilgil ki ābdest imānuñ (4) nişfidur ve namāzuñ miftāhidur ve bedeni günāhlardan pāk (5) éder her kimse ki ābdest fevt olsa şehīd olur (6) ve ba'de bilgil ki namāz tevḥīd kelimesinden şonra farz (7) olanlaruñ efḍalidür ve imānuñ 'alāmetidür ve mü'minüñ nūrıdur (8) ve hem mi'rācıdur ve cennetüñ miftāhidur ve dinüñ diregidür (9) ve i'tikāduñ kuvvetidür pes namāz kılan kimesne evvelā tāhir olmağ (10) gerek zāhirī ve bāṭinī cemī' mülevves nesnelerden ve dağı bir (11) pāk yerde veyāḥūd pāk seccāde üstinde ikāmet édüp

27b

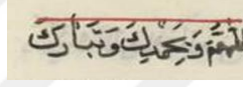
(1) evvel niyyet etmek gerekdür niyyet etmek budur ki göñülden (2) kaşduñ ola namāz kılmağa ve ne namāz kılduğuş bilesin (3) ammā dil ile söylemek efḍaldür vitr-i vācibde ve nevāfil namāzlarda (4) ve sünnetlerde muṭlağ namāza niyyet etmek yeter ya'nī niyyet eyledüm (5) namāz kılmağa dēmek kāfīdür ammā farz namāzlarda niyyet eyledüm (6) öyle namāzınuñ farzına dēmek gerekdür ammā farzda kaç (7) rek'at édügin niyyetde dēmek lāzım degül ve imāma uyan hem (8) namāza ve hem imāma uyduğına niyyet gerekdür ve imāma dağı (9) yalnız kendü içün niyyet etmek gerek ve cemā'at içün ol (10) zamān niyyet etmek gerekdür kaçan aralarında ḥātūnlardan kendüye uyan (11) kimesneler olsa ve niyyetden şonra iki elin qaldurup allāhu ekber

28a

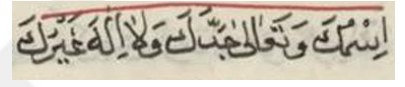
(1) dedükde allāhuñ elifini ve ekber lafzınıñ bāsını çekmeye ve barmaqların (2) katı açup ve katı şıkmaya ve iki baş barmaqların kulaqlarınıñ (3) yumışağına degüre ve 'avretler ellerini omuzına ber-ā-ber kalduralar (4) ve sağ elini sol eli üzerine koyup gögsinde tutalar ve erler (5) sağ elin sol eli üzerine koyup göbegi altında dutalar rükū'a (6) indükde ellerin şalıvère bayram tekbirlerinde her tekbir etdükçe (7) ellerin çöze kulağına ilede ammā evvelki tekbirde gerü bağlayup (8) okuya ve sāyir üç tekbirde şalıvère ve sānī rek'atda secdeden (9) kalkdukdā ellerin bağlayup fātiha okuya ve zamm-ı süre eyde (10) ba'de ellerini çözüp kulağına ilede gerü şalıvère üç kerre (11) dördinci tekbirde rükū'a vara ammā cenāze namāzında ellerin çözmeye

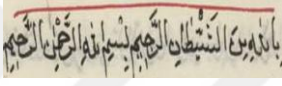
28b

(1) hemān tekbir eyde ve ba'de

(2)

dedükden sonra (3) deye (4) ammā gizlü okuya andan sonra fātiha süresin okuyup (5) süre zamm eyleye ve imāma uyanlar fātiha süresin (6) temām etdükde gizlü āmin deyeler ve ba'de allāhu ekber deyüp (7) rükū'a ine ve iki elleriyle iki dizlerin duta tayana (8) barmaqların açuk duta ve arka düpdüz duta başın (9) egmeye ve yukaru dañı kaldurmaya bil ki arkasıyla düz (10) duta üç deye andan sonra başın (11) yukaru kaldura örüdura deye

29a

(1) cemā'at deyeler ve başka kılan kimesne (2) ikisin bile deye andan sonra allāhu ekber deyüp secdeye (3) vara evvel iki dizlerin kıya andan iki ellerin (4) andan sonra burnın ve alnın ve yüzün iki ayasınıñ arasında (5) kulaqları ber-ā-berlığında kıya ve barmaqların açuk dutmaya şık (6) duta ve koltukların açuk duta bögrine degürmeye ve karnın (7) uyluklarına degürmeye ve ayaklarınıñ barmaqların kıbleye karşı (8) döndere ve üç kere deye ve eger alnın yere (9) degürmeyüp dülbendiniñ ... ve burması üzerine (10) 'özüle secde ederse cāyızdır yāhūd bir nesne olsa (11) ki ol nesne bir yerde durur olsa alnı ve burnı ucı

29b

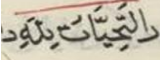
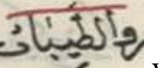
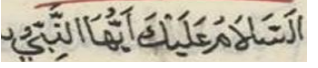
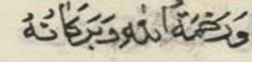
(1) anıñ üzerine qarār bağlasa üstine secde cāyızdır ve eger (2) cemā'at ziyāde olup secde edecek yer bulunmazsa öñinde (3) namāz kılan ādemün arkası üzerine secde cāyızdır (4)

eger ikisi bir namāz kılarlarsa ve 'avret secdede karnını (5) uyluklarının üzerine kıya andan sonra allāhu ekber deyüp (6) baş kaldura otura her 'uzvı yerli yerine yerleşe (7) pes yine allāhu ekber deyüp ikinci secdeye ine andan sonra (8) allāhu ekber deyüp evvel başın kaldura andan ellerin kaldura (9) andan dizlerin kaldura örüdura yere tayanmaya 'örsüz (10) ve ikinci rek'atda okumaya ve okumaya ve elin (11) kaldurmaya bunlardan gayrısı hep evvel rek'atda gibidür kaçan

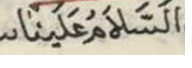
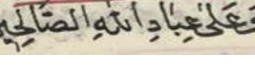
30a

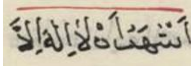
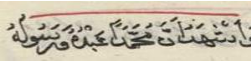
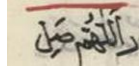
(1) ikide tahıyyāta otursa sol ayağın döşeye ve anuñ (2) üzerine otura sağ ayağın dike ve barmağların kıbleye (3) karşı duta ve ellerin uylukları üstine kıya barmağların (4) kıbleye teveccüh etdüre ve barmağların açuk duta ve (5) varınca okuya ve eger kılduğı namāz dört (6) rek'at ise artuk nesne okumaya ve ikinci rek'atdan sonra (7) olan rek'atlarda fātihadan gayrı nesne okumaya eger fātiha (8) okumazsa hemān üç kerre dēse yāhūd epsem (9) dursa cāyizdür ammā efđali fātiha sūresin okumağdur (10) ve 'avretler tahıyyātda sol tarafı üstine oturalar ve iki (11) ayakların sağ yanından çıkaralar sağ ayağın dikmeyeler

30b

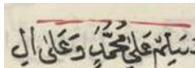
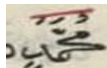
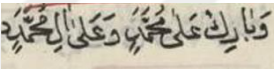
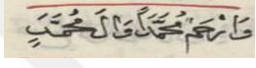
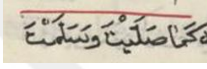
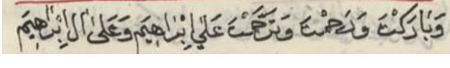
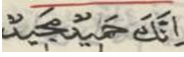
(1) muşallī ka'de-i sāniyede ya'nī ikinci oturmağda teşehhüd du'āsın (2) okuya ol du'ā budur dāyim hayy olmak ve kulluk (3) allāh içündür ve dil ile 'ibādet etmek hāmd ü senā gibi allāh içündür (4) ya'nī allāhu te'ālāya maḥşüşdur dağı mü'minlerüñ cemī' (5) 'ibādetleri allāhu te'ālāyadur ve mü'minleri esirgemek allāhu te'ālāya (6) maḥşüşdur ve dağı cemī' pāklik ve beden ile 'ibādet (7) eylemek kıyām ve rükū' ve sücüd ve ku'ūd gibi allāhu te'ālā içündür (8) selāmet ya'nī dünyā ve āhiret (9) meşakḳatinden kurtulmağ senüñ üzerine olsun ey hağḳuñ (10) nebisi (11) dağı allāhu te'ālānuñ rahmeti ve esirgemesi ve bereketleri senüñ

31a

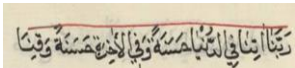
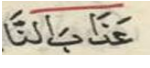
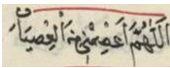
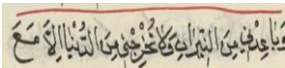
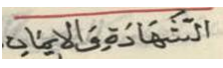
(1) üzerine olsun ya'nī dār-ı meşakḳatden (2) dār-ı selāmete hoşnudluk ile göçmeklik bizüm üzerimüze (3) olsun dağı allāhu te'ālānuñ (4) sāliḥ

kulları üzerine olsun (5) ben şehadet ederin allāhdan ğayrı ilāh
yokdur (6) ya 'nī vāhiddür şer'ki yokdur (7) dağı ben şehadet ederin
taḥkīk ḥazret-i muḥammed 'aleyhi's- (8) šalātu ve's-selām allāhu te'ālā ḥazretinüñ kılıdır
ve resūlidür (9) ve ba'de šalavāt du'āsın okuya ol du'ā budur (10) yā allāh
ḥazret-i muḥammede ve āline ya'nī (11) ehline ve 'iyāline ve aṣḥābına šalavāt eyle ya'nī
raḥmet

31b

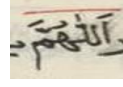
(1) ile esirge ve yarlığa demekdür (2) dağı muḥammedi ve ālini
dünyā ve āhiret meşakkatinden şakla (3) dağı muḥammed ve āline
raḥmetde (4) ve sevābda ziyādelik müyesser eyle (5) dağı
muḥammedi ve ālini esirge raḥmet eyle (6)
 (7) nitekim ibrahīm 'aleyhi's-selāmı ve evlādını
esirgeyüp raḥmet (8) etdün ḥazret-i muḥammedi ziyāde esirge raḥmet eyle (9)
 ey bizüm rabbimüz taḥkīk ögülmüşsin (10) cemī' ögülmeklik saña
maḥşuşdur ve ziyāde ulusun (11) ve cemī' ef'ālün gökçekdür ve bu du'ayı dağı okumak
gökçekdür

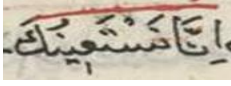
32a

(1) (2) ve ba'de bunu okuya (3)
 (4) dedükden sonra sağ yanına (5) deye ve şol
yanına döne dağı böyle (6) selām vère ve selām vèrdüğü vaktin yanında ādem var (7) ise
ādemlere ve meleklere niyyet eyleye ve imām kağı tarafda olursa (8) imāmı bile niyyet
eyleye ve eger imām ardında durursa kezālik (9) iki tarafına selām vèrdükde bile imāma
niyyet eyleye ve imām (10) selām vèrdükde cemā'ate ve meleklere selām vère ve yalnız
kılan (11) kimesne ancak meleklere niyyet eyleyüp selām vère ...

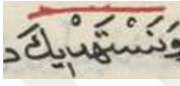
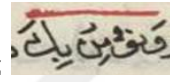
32b

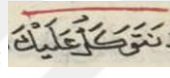
(1) vitr üç rek'atdur vâcibdür imâm-ı a'zam katında imâm muhammed (2) ve ebu yûsuf ve şâfi'î katında sünnetdür bir selâm ile ve iki (3) ka'de ile üçinci rek'atun rükû'ından evvel kûr'ân temâm (4) olduktan sonra allâhu ekber deyüp ellerin kaldura başına (5) ber-

â-ber ilede andan yine el bağlayup kûnût okuya kûnût (6) budur yâ allâh

 tahtıktan biz senden (7) yardım taleb ederüz tâ'at u 'ibâdet etmeklik ve

ma'siyeti (8) terk etmeklik dağı günâhlarımız yarlıganması (9) taleb ederüz

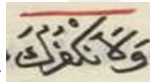
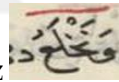
 dağı doğru yola senden hidâyet (10) taleb ederüz dağı senün

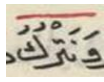
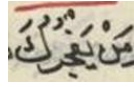
vahtdâniyyetüne taşdıķ (11) ederüz dağı senün fazluña ve keremüne

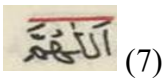
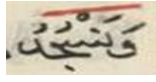
33a

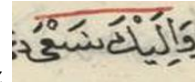
(1) i'timâd ederüz rânun fethasıla (2) küllî lâmun fethasıla ya'nî

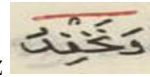
senün üzerüne küllî hayr du'â (3) eylerüz saña şükr eylerüz vâv ile olıcaķ dağı

(4) du'â ve şükr eylerüz demekdür senün ni'metün (5) örtmezüz dağı

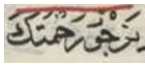
biz tarh eylerüz dağı biz (6) terk eylerüz saña 'âsî olan kimesneyi

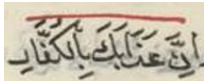
 (7) yâ allâh 'ibâdeti saña ederüz (8) dağı

'ibâdeti senün için ederüz dağı secdeyi (9) saña ederüz dağı senün için

'ibâdet (10) etmek sa'y ederüz ve senün vişâline iverüz (11) boğaz hâsıla ve fânun kesrile ve dâl-ı mühmele ile dağı hizmete

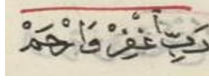
33b

(1) iverüz senün rahmetün isterüz (2) dağı senün

'azâbundan korçaruz (3) tahtıktan senün 'azâbun kâfirlere kesr-i

hâ ile lâhıkdur (4) ya'nî evvelâ fetħa ile okınursa senün 'azâbun (5) kâfirlere ve fâcirlere

ilhāk olunmuşdur

(6)

ķunūtuñ 'aķabince bu du'āyı

okumak (7) ziyāde ĥayırludur evvel şabāḥ namāzınıñ vaķtı ikinci afāk (8) belürdükde ġerü tā ġün toġınca şabāḥ vaķtınuñ zamānı (9) vardur ġün doġarken ve ġün ortasında iken ve toľunurken (10) hıķbir namāz kıľmak cāyiz degüldür şabāḥ namāzı evvel iki (11) rek'at sünnet-i mü'ekke de kıľınur şonra iki rek'at āvāzıla

34a

(1) okurken farz kıľınur öyle namāzınıñ vaķtı ġün (2) zevāle varduġından şonra tā her nesnenüñ ġölgesi iki (3) kendü ķadar olıncadur zevāl ġölgesinden ġayrı ya'nı her (4) nesnenüñ ġölgesi zevāl vaķtında ne ķadar olursa ol (5) zevāl ġölgesinden ġayrı iki kendü ķadar olıncā öyle namāzınıñ (6) aḥır vaķtı olur ve ġün zevāle iken daḥı hıķbir namāz kıľınmaz öyle (7) namāzı evvel dört rek'at sünnet kıľınur ve ba'de dört rek'at (8) farz kıľınur ve ba'de iki rek'at sünnet-i mü'ekke de kıľınur (9) ikindünüñ vaķtı zevāl ġölgesinden ġayrı her nesnenüñ (10) ġölgesi iki kendü ķadar olup tā ġün ķavuşıncadur (11) ikindü namāzı evvel dört rek'at müsteḥab kıľınur ba'de dört

34b

(1) rek'at farz kıľınur ve ġün ķavuşurken namāz kıľmak cāyiz (2) degüldür meġer ki ol ġünüñ ikindüsi farz kıľına aḥşām (3) namāzınıñ vaķtı ġüneş ķavuşduķdan şonra tā kıızıl şafaķ (4) ġayib olıncadur aḥşām namāzı üç rek'at namāz āvāzıla (5) okurken farz kıľınur iki ka'de ile bir selām ile ba'de (6) iki rek'at sünnet-i mü'ekke de kıľınur yatsu namāzınıñ vaķtı (7) kıızılıķ zāyil olduġı ġibi ġirer tā şabāḥ ikinci aķlıķ zāḥir (8) olıncadur evvel dört rek'at müsteḥab kıľınur ba'de dört (9) rek'at āvāzıla okurken farz kıľınur ba'de iki rek'at (10) sünnet-i mü'ekke de kıľınur ba'de üç rek'at iki taḥiyyāt ile (11) vitr-i vācib kıľınur vitr daḥı başķa namāzdur vaķtı yatsu

35a

(1) namāzı vaķtıdur ammā vitr-i vācib yatsudan şonra kıľınur (2) yatsudan evvel cāyiz degüldür terāvıḥ namāzı yigirmi (3) rek'at sünnetdür iki rek'atda bir selām verilüp dört (4) rek'at kıľduķda dört rek'at kıľacak miķdārı oturup (5) tesbıḥ okumak ġerekdür zırā sevāb çoķdur eġer cemā'at ile (6) kıľınursa vitr-i vācibde daḥı imām āvāz ile üç rek'atda (7) bile ķur'ān okuyup kıľıvarmak sünnetdür eḥyānen terki (8) daḥı sünnetdür cum'a namāzınıñ vaķtı (9) ķaķan ġün zevālden dönmeġe meyl eylese cum'a (10) namāzın kıľ deyü resül ḥazretleri buyurdılar tā ikindü vaķtına (11) deġin evvel dört rek'at sünnet-i

mü'ekke de kılinur ba' de haṭīb

35b

(1) ḥuṭbe okur ba' de mü'ezzin kâmet eder imâm iner ḥuṭbeden (2) iki rek'at âvâzıla cum'a namâzın kılıvêrülür cum'a (3) namâzı vâcibdür eger şehirde olursa kâmet ve ezân (4) lâzımdur bu ikisi cemâ'atle kılinan farzlarda sünnet-i (5) mü'ekkededür ikâmetde ezândan artuḡ demekdür (6) ve daḡı ezânı te'enile okumaḡ gerekdür ammâ ikâmeti tîz tîz etmek (7) gerekdür ve ba' de gêrü dört rek'at sünnet kılinur ammâ ba'zılar (8) cum'a namâzınuḡ sıḡḡhatinde şübhe etmegın dört rek'at daḡı âḡir (9) zuhr kılinur eger cum'a namâzı şaḡīḡ olmazsa öylenüḡ (10) farzı yerine tursun dêrler iki rek'at daḡı sünnetü'l vaḡt (11) deyü kılinur iki bayrâm namâzı vâcibdür ba'zı 'ulemâ katında

36a

(1) sünnetdür ammâ eşṣaḡ vâcib olmaḡdur vaḡtı güneş bir sünü (2) boyı ḡalḡduḡında zevâl vaḡtına dekdür imâm sekiz tekbîr ile (3) iki rek'at âvâzıla okuyup namâz kılıvêrür ba' de haṭīb (4) ḥuṭbe okur ve daḡı cum'a namâzında ve iki bayrâmnâmâzında (5) ve êrte namâzında ve aḡşâm namâzınuḡ ve yatsu namâzınuḡ (6) iki evvelki rek'atında edâ'en olsun gerek ḡazâ' olsun (7) âşikâre okuya bunlaruḡ ḡayrısında ḡizlü okuya ve yalnız (8) kılan kimesne muḡayyerdür dilerse âşikâre okusun dilerse (9) ḡizlü okusun vaḡt namâzlarında ammâ ḡazâ' da ḡizlü okumaḡ (10) gerekdür cenâze namâzı evvel er midür veyâ 'avret midür (11) veyâ er oḡlancuḡ mıdur veyâ kız oḡlancuḡ mıdur aḡa göre niyyet

36b

(1) êdüp ve elin ḡaldurup allâhu ekber deyüp ve elin baḡlayup (2) okuya bile okuya andan sonra (3) eli baḡlu iken allâhu ekber deyüp şalavât du'âsın (4) okuya du'âsı budur

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

(5)

كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ

(6)

مُجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ

(7)

عَلَى إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ

bilmeyen şalavât getüre (8) ve ba' de allâhu ekber deyüp cenâze du'âsın okuya meyyit (9) içün ve kendü nefis içün ve cemî' mü'minler içün (10) du'â eyleyüp allâhu ekber deye ba' de iki ṡarafına selâm (11) vêre ve daḡı bâli' olmuş er oḡlancuḡ ve kız oḡlancuḡ

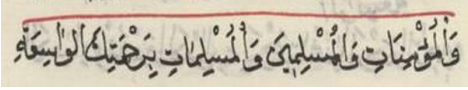
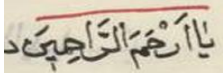
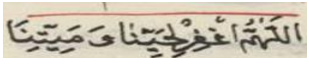
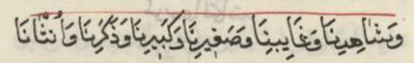
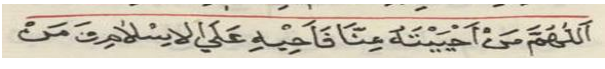
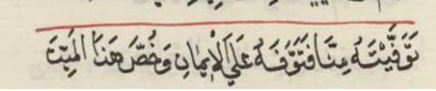
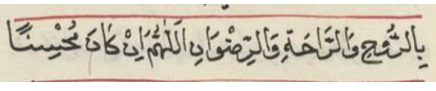
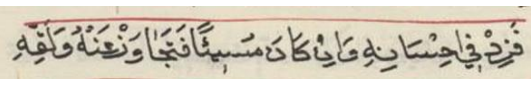
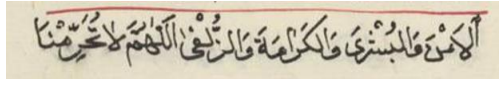
37a

(1) bu du'âyı okuya

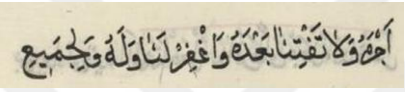
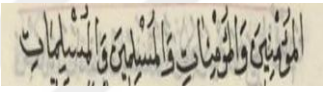
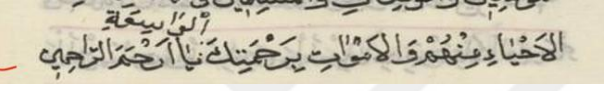
اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا قَطًا وَاجْعَلْهُ لَنَا ذَخِيرًا

(2)

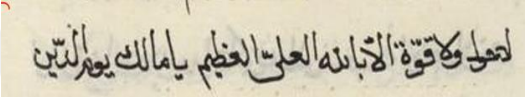
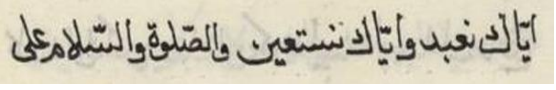
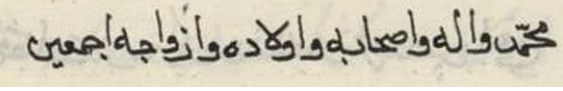
وَاجْعَلْهُ لَنَا دَفْعًا وَمُسْتَفْعًا وَلَا تَبْرِكْهُ لِيَوْمٍ مِّنْ يَّوْمٍ

- (3) (4) deyüp selām vère ve er
ādem ve ‘avret (5) cenāzesinde bu du‘āyı okuya (6)
 (7) (8)
 (9) (10)
 (11)

37b⁹

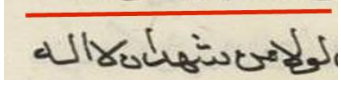
- (1) (2) (3)
 (4) deyüp selām vère ve du‘ā eyleye

88b

- (1) bismillāhi'rraḥmāni'rraḥīm (2) (3)
 (4)
 (5) bilün müslimānlar ve mü'minler ve

ṭālib-i ḥaḳ olanlar dünyā muḥabbetine (6) mustağriḳ ve cenābı ḥaḳdan gāfil olanlardan
ba‘zı kimesneler (7) müslimānların ve şūfīlerün ve ṭālib-i ḥaḳ ve ‘āşık-ı zāt (8) olanların
ayaḳları üzerine ṭurup cem‘ olup şevḳle (9) ve zevḳle döne döne zikr etdüklerine ṭa‘nlar
(10) eylediler ba‘zısı kāfirler oynına benzer dēdi ve ba‘zısı (11) raḳşdur dēdi ḥattā ba‘zısı
allāhdan ḳorḳmadı

89a

- (1) ve peygamberden utanmadı ve islām dīnine zarar geldüğinden (2) ḥaberi olmadı
gururından ve muḥabbet-i cāh u müretteb olduğundan (3) ve ḳur'āna ve ḥadīse muṭāla‘a
ve müzākere eyledüğinden (4) ḥuşūşā işbu ḥadīs-i ḳudsī (5)

⁹ Vasiyyet-nāme'nin yer aldığı risale, çalışmaya dahil değildir.

الآن الله مخلصا السلطنة جهنم على أهل الدنيا ولولا

(6)

من يعبد فيما أهملت من يعصني طرفه عين عوني

haḳ te'ālā (7) buyurur kim eger ihlāşla lā

ilāhe illāh deyenler olmasa (8) cehennem odını ehl-i dünyā üzerine galebe etdürürdüm (9) ve eger ihlāşla 'ibādet eyleyenler olmasa kıomazdım (10) helāk ederdim baña 'āşī olanlar bir göz yuminca (11) ve dāhı işbu ḥadīsiden gāfil olduğundan ekserü

89b

(1) ya'nī zikru'llāh şol deñlü (2) çok eyleñ kim ḥattā münkerler deyeler kim bu kişı dīvānedür (3) fetvā vèrüp yazdı kim cemā'at-ı müslimān olanlar döne (4) döne zikr eylemek rakşdur ve rakş muṭlaḳ dört mezhebde (5) ḥarāmdur müsteḥilī kāfirdür ḥaṭā eyledi cevābında dāll (6) u muḍill oldu zīrā bu vechle döne döne zikr eylemek (7) rakş degüldür rakş muṭlaḳ dört mezhebde ḥarām degüldür (8) bil ki rakş üç kısmdur bir kısmı mübāḥdur eger mübāḥdan (9) şāz olup ederse ḥelāldür bir kısmı 'ibādetdür (10) eger çok zikrinden ve tesbīḥinden şāz olup ederse (11) 'ibādetdür bir kısmı ḥarāmdur eger ḥarāmdan şāz olup

90a

(1) ederse ḥarāmdur imām ğazālī ihyāsında ve 'ömer sühreverdī (2) 'avārifinde bu vechle anıayugör ve kütüb-i şāfi'ide (3) demekle muşarraḥdur pes bu vechle fetvālar (4) zuhūr bulıcaḳ ḥazret-i resül şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem (5) ḥadīsinün şıdkı zāhir oldu cemī'

'ālime

ظاهرا ولدي جميع عالمه قال رسول الله

(6)

صلى الله عليه وسلم إن الله لا يقبض العلم انتزاعاً

(7)

يَنْزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ فَإِنَّمَا يَقْبِضُهُ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ وَحَتَّى

(8)

إِذَا لَمْ يَبْقَ عَالِمًا أَخَذَ النَّاسُ رُؤُوسَهُمْ وَسَاجَهُمُ

(9)

فَسُئِلُوا فَأَنفَتُوا بَعْدَ عِلْمِهِمْ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا

ya'nī te'ālā (10) ḥazreti 'ilm dīni çeküp çıkarmaz kıllarun göñlinden belki (11) 'ilmi alur 'ulemāyı öldürmekle kaçan kim 'ālimleri kıomasa ḥalāyık

90b

(1) bilmez kimesneleri re'īs ve müftī edenler mes'elelerin şoralar (2) yanlışı fetvā vereler hem kendüleri azalar ve ğayrıları daḥı (3) azuvereler pes bu vechle fetvā zuhūr bulıcaḳ müslimānların (4) i'tikādları muḥtelif olup eşrāf-ı tavāyif ve 'ilmle (5) 'āmil olanlara ve

anlara tābi‘ olanlara sū-i zann olacaḳ (6) dīn-i islāma za‘f müteveccih oldısa pes bu faḳīr

(7) ve ḥaḳīr ve bī-çāre allāhu te‘ālānuḡ

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ

(8)

وَالْتَقَوْا وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ

ḳulına (9) imtisāl eyleyüp iki āyet ḳur‘āndan türkīce muḥtaşar u mūlaḥḥaş (10) tefsīr oldı muḥaḳḳaḳ müfessirīn ḳulları üzerine ve iki (11) ḥadīs-i nebevī şerḥ olındı şerrāḥ-ı eḥādīs etdüḡi üzere

91a

(1) tā kim ḥaḳ ḳāhir ola ve şübhele zāyil ola ehl-i (2) hidāyet olanlar kim şūfīler ve müslimānlardan cem‘ (3) olup dōne dōne zikr etdükleri melāyikenūḡ (4) ‘arş çevresinde ve ḥaḳḳa-i zikr çevresinde ve tefsīr-i (5) ḳur‘ān meclisinde dōne dōne zikr etdükleri (6) gibidür ḥāşıl-ı kelām şūfīlerūḡ dōne dōne zikr (7) etdükleri şūret-i ṭavāf u ziyāretdür ne lu‘bdur ve ne (8) raḳşdur ziyāde taḥḳīḳ isteyen risāle-i taḥḳīḳiyye nazar (9) eylesün

طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ قَالَتْ إِنَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سُبُّهُ

(10)

الَّذِينَ رُسِيَوا إِلَيْهِ

söz bildiler ya‘nī melekler

sürdiler (11) tizlediler ya‘nī ehl-i cennet ḥūriler ve ḡilmānlar sizlere

91b

(1) müştāḳdur deyü

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ

‘azīzler kim

اتَّقُوا

ḡāyet (2) şaḳındılar īmānla ve

‘amel-i şālīḥ ile ve yaramaz işleri (3) ve yaramaz ḥaḳḳları terk eylemekle

رَبِّهِمْ

allāhu

te‘ālānuḡ (4) ‘azāblarından

الْجَنَّةِ

bāḡçeler ve bostānlara ve köşkler (5) ve sarāylardan

baḡa

فَازِمْ

bölük enbiyālar bölük gerçekler (6) bölüḡi ki ḥaḳdan yüz çevirmeyeler

ne deḡlü münkerler ve cāhiller (7) ta‘n eyleseler ve ḥaḳ yolında şehīd olanlar ve ‘ilmile

(8) ‘āmil olanlar ve ‘ābidler ve zāhidler cins cinsle

حَتَّى

(9)

أَزَانَتِ

şol vaktā deḡin

وَقَالَ

açılmış ḥāzırlanmış (10) ola

أَبْوَابُهَا

ol cennetūḡ ḳapuları

وَقَالَ

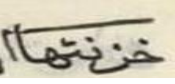
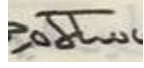
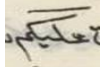
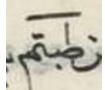
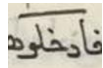
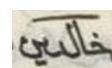
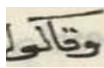
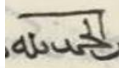
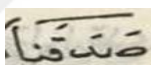
dahı

deyeler (11)

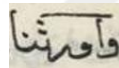
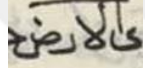
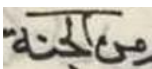
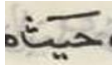
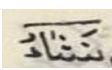
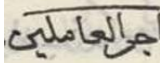
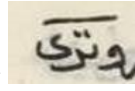
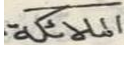
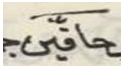
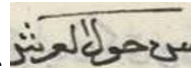
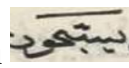
لَهُمْ

allāhuḡ ‘azābından ḳorḳup ḡünāḥları terk edenlere

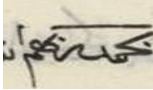
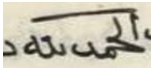
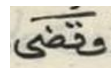
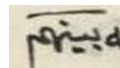
92a

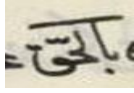
(1) ol cennetün hizmetkârları cemî' âfetlerden (2) ve kaygulardan kurtulmak sizlerün üzerine olsun (3) şimdiden sonra hîç guşsa görmeyesiz pāk (4) ve arı olduğuz günāhlar murdārılığından imdi (5) girünüz yā allāhuñ 'azābından қорқанlar cennetlere hîç (6) ol cennetlerden çıkmayasız pes ol allāhdan қорқанlar (7) nefs-i hevāsın terk edenler ta'zīmle ve tekrīmle cennete gireler (8) cennet ehli cennete girdüğü vaқt eydürler diller (9) ile ögmek hemān allāhu te'ālā içündür eyle allāhdur ki (10) gerçek eyledi bize va'de dēdüğini kitāblar (11) ile ve peygamberler ile her kimesne kim īmān getüre ve 'amel-i

92b

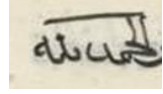
(1) şālîh işleye ve yaramaz nesneleri terk eyleye anlara (2) cennetler ve hūriler ve köşkler ve sarāylar vērürin dēdi (3) idi vērdi dağı bize vērdi cennet yerini (4) inanuruz ve қonaruz bostānlardan (5) ve köşklerden ve sarāylardan her ne yerden kim (6) dilerüz kimseyi men' eylemez allāhu te'ālā dēr kim ne gökçekdür (7) tā'at edenlerün sevābı ki cennetdür (8) sen görürsün yā muḥammed ve yā mü'minler her birünüz cennetde (9) melekleri cemî' ehl-i tefsīr ve ehl-i ḥadīs (10) dēdiler ki ma'nāsı ol melekler dönici ve degzinici oldukları (11) hālde 'arşuñ etrāfını ol

93a

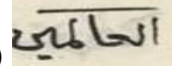
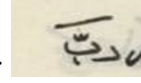
(1) melekler tesbīhi eydici oldukları hālde allāhu te'ālāya (2) ḥamd edüp dēmekle dağı ḥükm olına (3) ol melekler ortasında

ya'nī her birinün (4) nitekim dünyāda t̄a'ati ve 'ibādeti ve tesbīhi ve tehlīl ve (5) ma'rifeti dürlü dürlü ise dār-ı sevāblarında daḥı ol (6) vechle 'izzet ü ikrām olına kıyl

daḥı eydenle ya'nī (7) melekler ēydeler nitekim melekler cennetde dēdiler

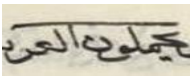
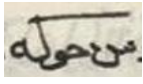

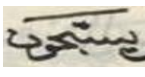
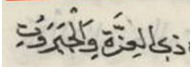
(8) temām dille ögmeklik hemān allāhu te'ālā içündür (9) eyle allāh ki cemī' 'ālemün her birisine görklüsin (10) vēricidür imām-ı rāzī tefsīr-i kebīrde (11) eydür kim ve vaḳtā kim allāhu te'ālā mü' minlerün dartup

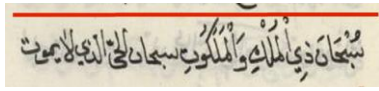
93b

(1) cennet ēdügin bildürdi ise ancılayın melā'ike-i (2) muḳarrebīnün daḥı dār-ı sevābını bildürdi dēdi 'arşun (3) çevresinde dōne dōne zikr ü tesbīh eylemekdür ve daḥı (4) eydür kim bu āyet-i kerīme bunı anladur kim melā'ikenün (5) sevābı hemān zikr ü tesbīh ü taḥmīddür dünyāda zikr ēderler (6) 'ibādet için ve āḫiretde telezzüz için ve zevḳ ü şafā için (7) ḳāzī beyzāvī bu maḳāmda buyurur kim bu āyetde bilindi (8) ki melā'ikenün nihāyetdür cānları ve a'lī'z-zātları ḥaḳ (9) te'ālānuḡ şıfāt-ı celālī ve cemālī nūrında müstaḡriḳ (10) olmaḳdur ve (11) şol ulu melekler kim cemī' melāyike

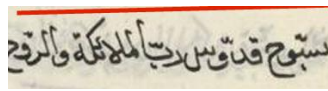
94a

(1) anlara ta'zīm ēderler allāhu te'ālānuḡ 'arşın (2) getürürler

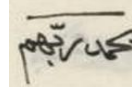
ol 'arşun çevresinde olan (3) melekler tesbīh ēderler (4)

(5)

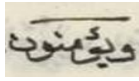

demekle

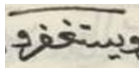

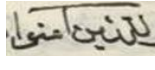
(6)

kendülerine ḳurbet ēdüp ḥazretine muḳarreb-i mevlālarına (7) şükr ü ḥamd etmeleri ile

daḥı ol ulu (8) melekler allāhuḡ varlığı ve birliği cemī' 'ayblardan pāk ve cemī' (9) kemāl-i lāyıkā ile mevşūf ēdüginī gerçekerler ve ḳabül (10) eylerler şübhesiz

daḥı allāhu te'ālā ḥazretinden (11) yarlıgamaḳ isterler şunların için kim allāhu te'ālāyı

94b

(1) birlediler ve cemī' kitāblara ve peygamberlere ve ḳıyāmet günine (2) ve cennet ve

tamuya inandılar ve kabûl eylediler (3) ... tenzîl şâhibi

tefsîrinde nakl' edüp (4) eydür dedi (5) tahkîk 'arşuñ

çevresinde yetmiş biñ (6) vardur meleklerden

bir şaf bir şaffuñ (7) ardında 'arşı tavâf ederler (8) bir

şaf şağına dönerler ve bir şaf şolına (9) dönerler

vaqtâ kim ba'zısı ba'zısına (10) karşı gelseler bir tâ'ife dërler (11)

bir tâ'ife derler ol

95a

(1) yetmiş biñ şaffuñ ardında yetmiş (2) biñ şaf dağı var ayağın

dururlar elleri (3) boyunlarına kaldurmışlardır tahkîk (4)

komışlardır çiginlerine nitekim mü'minler namâzda (5) ellerin tekbîrde

kaldurdukları gibi vaqtâ kim (6) işitseler tekbîri anlarıñ allâhu ekber

dëdüklerin (7) dağı lâ ilâhe illa'llâh dedüklerin (8) âvâzların

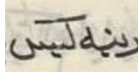
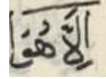
eydürler (9) (10)

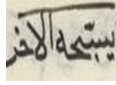
dağı ol yetmiş biñ şaffuñ (11) ardında yüz biñ

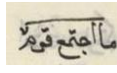
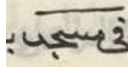
şaf vardur

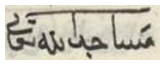
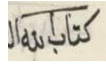
95b

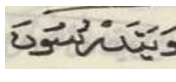
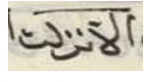
(1) meleklerden tahkîk sağ ellerin komışlardır (2) sol elleri

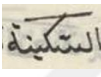
üzerine yokdur ehad bir kimesne (3) ol melek tesbih eder

bir hamlde (4) kim melek ol vechle tesbih eylemez şahib-i (5) keşşâf ve imâm-ı rāzî dahı tefsîrlerinde bu vechle getürürler (6) meşâbihde 'ilm bâbında getürür bu hadîsi

kim (7) hıçbir kavm bir yere cem' olmayalar bir mescide (8)

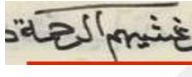
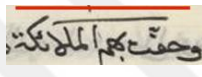
 allāhu te'ālānuñ mescidlerinde okurlar (9) allāhuñ kitābını

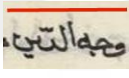
 dahı ol kitābuñ (10) ma'nāsı söyleşilür ortalarında (11) iner

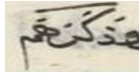
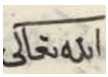
 ol cemā'at üzerine okınur ol nūr

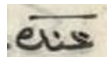
96a

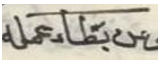
(1) sebeble ol cemā'atüñ göñülleri haq tarafına dolanur (2) nefis ârzûların terk ederler

 dahı budur (3) ol cemā'ati rahmet nûr zîrâ (4) meşâbih

şerhinde ve meşâriğ şerhinde eydürler (5) ya'nî melâ'ike-i muşarrebîn ol cemā'atüñ çevresinde dönerler (6) ve zikr ederler ve görüşürler ve ziyâret ederler

 (7) dahı allāhu te'ālā ta'zîmle ol cemā'ati ki meclis-i 'ilmde (8) zevkle

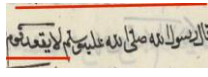
ve şafâ ile hâzır olmışlardır anar fahr eder (9) hâzretinde muşarreb olan

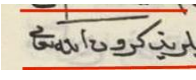
meleklerle her kim (10) kimesne kim anı 'ameli gërü qoya allāhuñ

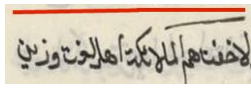
rahmetinden (11) yetişdürmez allāhuñ rahmetine be ol kişi ol

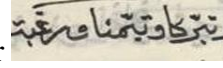
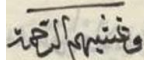
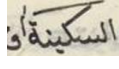
96b

(1) senüñ nesebi ya'nî filân oğlu filân olması şıdk-ı resûlu'llāh (2) ve şıdkı habîbu'llāh ve

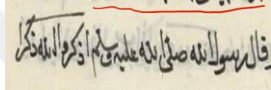
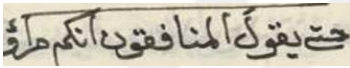
dahı meşâbihde zikr bâbında evvelinde (3) getürür hıç (4) bir kavm ve

bir cemā'at cem' olup oturmayalar (5) allāhu te'ālâyı zikr ederler

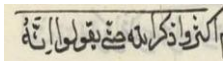
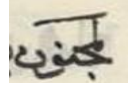
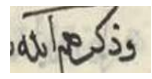
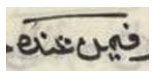
 (6) şerrâh-ı hadîs olanlar eyitdiler illâ ol (7) cem' olup

zıkr eden cemā'ati melekler tavāf edüp çevresinde zıkr-i (8) nūr dağı
 dediler hadīs delālet eder (9) halka'ı zıkrün faẓīletine dağı ol zıkr (10) eden
 cemā'ati allāhuñ rahmeti bulur dağı iner (11) ol cemā'atün üzerine ağı nūr
 ki ol nūr

97a

(1) sebebile ol cemā'atün gönli haq te'ālā tarafına karar ede (2) ve nefis arzuların terk ede
 mādām ki haq te'ālāyı zıkr eder (3) ammā münāfıklar ya'nī şüretde mü'minler namāz
 kılmurlar ve oruç (4) dutarlar ammā gönüllerinde şekk ü şübheleri var kaçan zıkr (5)
 işitseler gönülleri karardur nitekim haq te'ālā kūr'ān-ı 'azīimde (6) buyurur ya'nī helāklik (7) şol gönülleri allāhu te'ālā zıkrinde katılanup (8) ve dağı taberānī ve
 beyhaķī ibn-i abbāsdan eyle rivāyet (9) ederler (10)
 ya'nī resūl'llāh (11) şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem buyurur yā
 benüm gercek ümmetüm olanlar allāhu te'ālā

97b

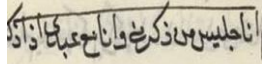
(1) hażretin şol miķdār zıkr eylen kim münāfıklar ya'nī şüretde (2) mü'min gönli şübheli
 (3) ve dağı aħmed ve ebu ve ibn hayyān ve el-ħākim rahmetu'llāhi te'ālā (4) ve ebū sa'īd
 el-ħudrīden rivāyet ederler ... (5) (6) ya'nī yā benüm gercek
 ümmetüm allāhu te'ālāyı çok çok zıkr (7) eylen tā şol deñlü kim münāfıklar deyeler ol
 kişi dīvānedür (8) dağı allāh 'azametile ol cem' olup (9) zıkr edenleri faħr
 edüp anar hażretinde muķarreb (10) olan meleklerle pes bu iki hadīs biri
 meclis-i 'ilm-i tefsīr (11) faẓīletini beyān eder ve birisi halka-ı zıkr faẓīletini beyān

98a

(1) eder temām bildürdi kim bu iki meclisün ehli haq te'ālānuñ (2) ta'zīminde ve
 tekrīminde ber-ā-ber olalar dört faẓīletden biri (3) bu kim melekler bu iki meclisün ehlini
 ta'zīmen ve tekrīmen tavāf (4) edüp ziyāret ederler ve çevrelerinde dolanurlar nitekim
 'arş (5) melekleri 'arş hem dünyāda ve hem āħiretde cem' olup dolandukları (6) gibi ve

hâcılar mekketu'llâh ziyâret etdüğü gibi hikmet dahı budur kim (7) 'arş ve mekke ta'zîm ü teşrîf olınduğına vech-i 'arşu'llâh (8) ve beytu'llâh dênilüp hâk hazreti kendüye izâfet ve nisbet (9) eyledüğü ecluden olıcak pes bu iki meclis-i ehl dahı zikru'llâh (10) mahallî olduğı ecluden ta'zîme ve teşrîfe lâyıķ ve müsteħaķ oldılar (11) mādām ki zikrde olalar huşûsan kim hâk te'ālā ḥadîş-i kudsîde

98b

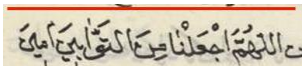
(1) buyurur kim ya'nî (2) hâk te'ālā buyurur kim ben ayru degülem benüm zikr êdenden ve ben kulum ile (3) bileyem her kaçan beni zikr eyleye ve dahı bu mezkûrâtdan zâhir (4) oldu ki şûfîler ve anlara tâbî' olan müslimânlar cem' olup (5) döne döne çevrilüp zikr etdükleri ḥalka-ı zikrûñ çevresinde (6) döne döne ve çevrili çevrili zikr êden meleklerle tâbî' olup (7) êderler imiş ve bu vechle zikr eylemek efḍal ve aḥsen (8) ve a'lî merâtib zikrdür ve eger su'âl olunursa ki bu (9) vechle zikr eylemek melâ'ike zikridür dersin kûr'ânla ve ḥadîs-i (10) nebeviyye ve kudsîyye ile isbât etdünüz hîç vechle (11) şübehümüz kalmadı lâkin ba'zılar bu vechle zikr eylemek ḥarâmdur

99a

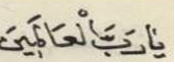
(1) zîrâ ki lu'b ve rakşdur rakşuñ müsteḥillî kâfirdür dêdiler (2) cevâb nedür denilse cevâb budur ki âyâtıdan ve eḥādîs-i nebevîden (3) ve kudsîden anlanan budur kim bu vechle zikr şüret-i tavâf (4) ve ziyâretdür ve şüret-i ta'zîmdür rakş degüldür ne luğatda ve ne (5) şerî'atde ve ne 'örfde zîrâ mücmelü'l-luğatda eydür (6) ma'rûf ma'lûm ve meşhûr olan ḥod ḥareket-i mahşûşadur (7) ki mevzûn özine uya ekser ta'lîme muḥtâcdur (8) kâmusıda eydür ma'lûm oldu ki (9) rakş rakşâş oynına dêrler imiş hîç kimesneden işidildi mi ki (10) ki melekler ve hâcılar rakş ederler tahsîl ve şûfîler (11) döne döne zikr ederken oynarlar ve rakş eylerler dêyeler

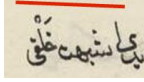
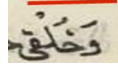
99b

(1) küçükdên büyükden kâfirden ve müslimândan işidilmiş (2) degüldür illâ cühhâl zamânına ta'aşşub êdüp ve ḥased êdüp (3) 'arabî ve türķî risâle te'lîf eylediler ki bu vechle zikr eylemek (4) rakşdur ve rakş muṭlak dört mezhebde ḥarâm dêdiler (5) kendü zu'm u bâtıllarına münâsib ba'z kelimât cem' êdüp (6) eḥādîs-i nebeviyyedür dêdiler cümlesinden birisi anṭakyalı (7) deli câhil re'îs-i cühhâl hattâ ba'z cühhâl anṭa şol vechle (8) taklîd eylediler ya'nî (9) deyü anarlar (10) eger rücû' etmezler ise (11) bu bâtıl

i'tikâddan

100a

(1) haḳ budur ki bu vechle zikr eylemek ne (2) rakşdur ve ne rakş dört mezhebde harāmdur ve kütüb-i (3) şāfi'iyenün nicesinde bulduk (4) ve imām ğazālī ihyāyī'ulūmda eydür rakşuñ hūkmi sebebine (5) göredür eger sebebi küçük ise rakş gökçekdür eger sebebi (6) mübāh ise rakş mübāhdur eger sebebi yaramaz ise rakş (7) yaramazdur ve daḥı imām ğazālī ve şāḥib-i 'avārif kitāblarında (8) getürmişlerdür kim ḥazreti resulu'llāh şalla'llāhu'aleyhi ve sellem (9) 'alī ḥazretine dēdi yā 'alī 'alī ḥazret (10)

daḥı rakş eyledi feraḥından ve ca'fer-i tayyāra dēdi (11) ca'fer-i tayyār daḥı rakş eyledi 'alī ḥazret rakşından

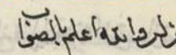
100b

(1) daḥı artuḳ eyledi ğāyet feraḥından ve daḥı zeyd ḥazretine (2) dēdi zeyd ḥazretleri daḥı ikisinden (3) ziyāde eyledi rakş pes bu naḳlden ma'lūm oldı ki rakş-ı (4) feraḥ ziyāde nesnede olur imiş şol rakş kim feraḥ-ı ğayrdan (5) ola ol rakş-ı köçekdür ḥuşuşā feraḥ bi'llāh ola zikrden (6) ve tesbīḥden ḥāşıl ola 'ibādet olur nitekim (7) eyle buyurur ziyāde tafşıl isteyen muḥaḳḳıḳîn kitāblarına muṭāla'a (8) eylesün eger murādı izḥār-ı haḳ ise erāzil-i cūhhāl zümresin (9) terk eylesün allāhdan ḳorḳsuñ ve peygamberden utansun (10) öleceğin ansun şüleḥā arasında fitne eylemesün (11)

101a

(1)(2)(3)(4)(5)(6) şüret-i cevāb müftī 'alī çelebī raḥmetu'llāhi 'aleyh (7) bu risālede olan cümlesi (8) şāḥihdür kütüb-i mu'teberden ve 'ulemāyı 'allāmdan menḳūldür bu risāleye (9) inkār ēdüp ḥilāfına i'tikād ēdüp i'tirāz eden küfre (10) mürtekib olur küfrün 'āḳıbetin şorarsa tecdīd-i imān (11) ve tecdīd-i nikāḥ ēde zākir olan mü'minlere küfre nisbet

101b

(1) ēdüp kendü dīnlerin bozmaḳ ta'aşşubla hīç vechle (2) cāyiz degüldür ezmine-i sālifeden meşāyiḥ-i kibār eyde (3) gelmişlerdür a'yān-ı 'ulemādan kimesne ta'arruż eylemediler (4) tazarru' ile du'āların almağa raġbetler eylemişlerdür şimdiki (5) ḥālide mübtedi' kimesneler zuhūr bulup kendülere lāyık (6) olmayanı tervīḥ ēdüp 'avām-ı nāsı ḍalālete düşürmekden (7) ğayrı nesne gözetmezler

102a

(1) bismillāhi'rraḥmāni'rraḥīm

(2)

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْدِي عُرْجِي إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

(3)

فَسَمِعْتُ صَوْتًا عَظِيمًا أَوْ أَوَّلَهُ بِرَبِّكَ الْوَيْسِي وَابْنَهُ

(4)

فَخَرَجْتُ مِنْ بَيْتِي فَسَمِعْتُ صَوْتًا عَظِيمًا أَوْ أَوَّلَهُ بِرَبِّكَ الْوَيْسِي وَابْنَهُ

(5)

صَفَاءُ صَفَاءُ مَا بَدَأَ تَبَتُّهُ وَأَخْبَرْتُ بِصِفَتِي صَلَوَاتُ اللَّهِ

muḥammed muṣṭafā ṣalavātu'llāhu (6) 'aleyh ol şeker ağzından incü dişinden īsār sözinden şöyle (7) beyān kıldı kim taḡrı te'ālā mi'rāca kığırdı dördinci kat göge (8) erişicek bir katı ün işitdüm kim ol āvāz heybetinden dükeli (9) ferīştehler yüzün düşürdiler ben eytdüm yā ḡarındaşum cebrā'īl (10) bu ne āvāzdur dēdüm eyitdi yā resūla'llāh şöyle bilgil kim (11) ḡaḡ te'ālā ṡamu içinde bir ḡapu yaratdı adı ḡayyādur buyurdı ol

102b

(1) ḡuyuyu biḡ yıl kızdurdılar ḡapḡara oldı yine buyurdı biḡ (2) yıl kızdurdılar kıpkızıl oldı yine buyurdı biḡ yıl kızdurdılar (3) aḡ oldı ve daḡı eyitdi ki yā rasūla'llāh ol ḡuyunun içinde (4) bir yılān yaratdı ki anuḡ ağzından bir ḡatre dūnyā deḡizlerine (5) dūşeydi dükeli aḡu olurdu andan resūla'llāh eyitdi ki (6) bu āvāz ol ḡuyunun nesidür cebrā'īl eyitdi ol ḡuyuyu (7) kızdururken ağzından bir ṡaş dūşdi içine ol vaḡtın (8) daḡı ādem peyḡamber yaradılmağı ol vaḡtın berü giderdi uş (9) dibine dūşdi erdi bu āvāz anuḡ āvāzıdur dēdi andan (10) resūla'llāh eyitdi yā cebrā'īl ol ḡuyunun vaşfını ne ḡatı (11) söyledün göḡlüm ḡorḡdı ol kimlerün için yaradur eyitdi

103a

(1) allāhu te'ālā kelāmınuḡ içinde ol ḡuyunun vaşfın

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْدِي عُرْجِي إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

(2) ve

daḡı bir yerde buyurdı ki

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْدِي عُرْجِي إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

(3)

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْدِي عُرْجِي إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

andan cebrā'īl eyitdi ki bu ḡayyā ol kişilerün (4) yeridür kim allāhu te'ālānuḡ ni'metlerin yerler dūnyā işine (5) meşḡul olurlar beş vaḡt namāz terk ēderler ol (6) kişilerün yeri ḡayyādur andan resūl ḡazret buyurdı ki

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْدِي عُرْجِي إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

(7)

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْدِي عُرْجِي إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

eyitdi ki her kişı ki ḡaşdla (8) namāzuḡ terk etse kāfir olur ve

daḡı buyurdı ki

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْدِي عُرْجِي إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

(9)

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْدِي عُرْجِي إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

ya'nī namāz dīnuḡ diregidür (10)

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْدِي عُرْجِي إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

(11)

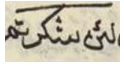
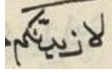
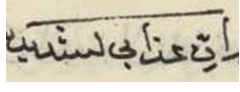
قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْدِي عُرْجِي إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

her kim namāz ḡılsa anuḡ dīn derilmişdür (11)

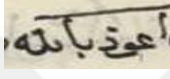
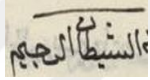
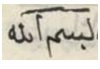
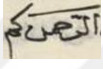
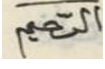
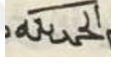
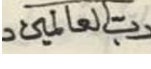
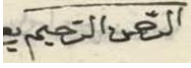
her kim namāz terk etse anuḡ dīn

103b

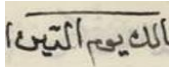
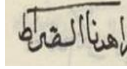
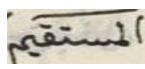
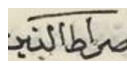
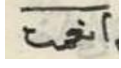
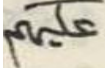
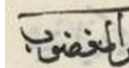
(1) yıḡılmışdur her kim taḡrınuḡ ni'metlerin yese namāz ḡılsa (2) anuḡ ni'meti artar dēdi

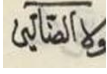
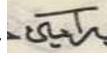
nitekim kūr'ānda buyurdu (3) çün şol ni'meti yiye şükr eylemeye ol ni'meti (4) andan alur nitekim kūr'ānda buyurur şöyle (5) bilgil kim mūsāya münācāt tūrtağında vèrdi yūnusa (6) balık karnında vèrdi ibrahīme od içinde verdi yūsufa (7) kuyı içinde verdi muḥammed muştafāya münācāt göklerde (8) verdi ümmetine mescidler içinde verdi her kim namāz kılsa (9) tañrıyla kelām etmiş gibidür kaçan kim kıl namāza dursa daḥı (10) allāhu ekber dese eyitdi ki olur kim ey ulu ve yüce tañrı eger (11) ben ma'siyet denizine düşdüm ise çıkarğıl andan namāza

104a

(1) başlaya eyde şığındum sen tañrıya andan ḥālık (2) eydür ey kulum kimden kōrkarsın kıl eydür (3) ya'nī ol sürilmiş şeytāndan andan başlaya eyde (4) başladum tañrı adıla kim mihribāndur dünyāda (5) esirgeyicidür dünyāda ve hem āḥiretde eydür raḥmet kıl daḥı bağışla (6) ḥālık eydür ne yerde raḥmet kılaysın ve ne bağışlaysın kıl eydür andan (7) bağışlaya kim dese ḥaḳ te'ālā eydür ey kulum kangi tañrıya (8) şükr kılersin kıl eydür demek olur 'ālemler (9) besleyici ve şaklayıcı tañrıya şükr kılsın yine kıl eydür kim (10) ya'nī demek olur raḥmet kılğıl ve yarlıgağıl (11) ve bağışlağıl ḥaḳ te'ālā eydür kanda raḥmet kılaysın ve ne bağışlaysın

104b

(1) kıl eydür ol cezā iḥsān güninde ki kâzī (2) olursın anda raḥmet kıl ve uçmağa koy daḥı eydür (3) saña tapan senden yardım dilerin (4) ḥālık eydür ne yārī dilersin kıl eydür (5) gönder bizi ol toğru yola ḥālık eydür kangi yola (6) kıl eydür ya'nī ol kişilerün yolına kim (7) ni'metün bunların üzerine arturdun (8) kılmağıl bizi ol hışm

duılmış kimselerinden (9) dağı dükeli azğunlardan ve eydür hālık eydür
eyle olsun (10) bilgil kim bir fātiha okumağla hālıkla niçe kelām eydürsin bir dünyā (11)
begile kelām söyleyen sevinirsin imdi pādīşāhlar

105a

(1) pādīşāhla kelām kılıcağ ya niçün t̄ā'ate be-cidd olmayasın (2) bilgil kim el-
ḥamdüli'llāh yedi āyetdür her kim bu yedi āyeti okursa yedi (3) ṭamudan āzād ola tağrı
te'ālā fātiha sūresin vèrdi bir günde (4) iblīs-i mel'ün yas dutdı ağladı çeresi ḳatına
düşürildi (5) kim niçün ağlarsın deyü şordılar mel'ün eyitdi ki bundan artuğ dağı (6) ne
güleyin bugün muḥammed muştafā şalla'llāhu 'aleyhi ve selleme fātiha sūresi (7) indi
muḥammedün ümmeti okuyısar ben anlara zafer bulmayısarın azdurmağa (8) dèr imdi
mü'minlere bi-şāret olsun her kim imān getürse (9) tağrı birlese peygamberi ḥağ bilse
allāhu te'ālā ṭamu ile anuñ ortasında (10) yetmiş rahmet perdesin açar perdeden perdeye
yetmiş yıllık yol (11) ola ḥikāyet-i ḥaberde şöyle gelmişdür ki ḳayser-i rüm ḳatında

105b

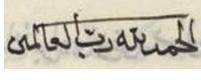
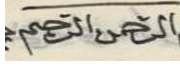
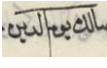
(1) yezīdīler mu'āviye ḳatına varıpdılar ki buña cevāb vèrgil ki (2) ḳur'ānda ḳağı sūrede
yedi ḥarf yoğdur deyü mu'āviye 'āciz (3) ḳaldı ṭurdu emīrū'l-mü'minīn 'alī ḳatına geldi
su'āl eyitdi kim (4) yā 'alī ḳur'ānda ḳağı sūrede yedi ḥarf yoğdur dèdi fātiha (5) sūresinde
yedi ḥarf yoğdur deyü cevābı ḳaysere degürdiler (6) okudılar fātiḥada yedi ḥarf yoğdur
dèdi ḳayser-i rüm cevābın (7) aldı eyitdi bu key ulu 'ālim cevābıdur dèdi ol yedi ḥarf kim
(8) yoğdur evvel sedür ṭamunuñ bir adı sūbürdur el-ḥamdüli'llāh (9) okuyan sūbüra
girmeye ikinci cīmdür ṭamunuñ bir adı caḥīmdür (10) el-ḥamdüli'llāh okuyan caḥīme
girmeye üçünci ḥā yoğdur ṭamunuñ (11) bir adı ... el-ḥamdüli'llāh okuyan ... olmaya
dördünci zā yoğdur

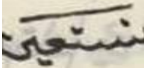
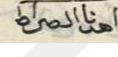
106a

(1) ṭamunuñ bir adı zağğūmdur el-ḥamdüli'llāh okuyan zağğūma girmeye (2) beşinci şīn
yoğdur ṭamunuñ bir adı şerdür el-ḥamdüli'llāh okuyan (3) şerre uğramaya altıncı zā
yoğdur ṭamunuñ bir adı lezādur (4) el-ḥamdüli'llāh okuyan lezā ṭamusına girmeye yedinci
ḳāf yoğdur ṭamunuñ (5) bir adı ḳurağdur el-ḥamdüli'llāh okuyan ḳurağa uğramaya hemīşe
(6) rāḥatda ola enes bin mālīk raḳıya'llāhu anḥ rivāyet èder (7) resūl ḥazretinden 'aleyhi's-
selām eyitdi ki cebrā'ile şordum (8) ki yā cebrā'ıl fātiḥanuñ fağlı ne ḳadardur dèdüm
cebrā'ıl eydür (9) ben mīkā'ile şordum mīkāyıl eydür isrāfīle şordum isrāfīl (10) eydür

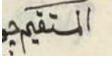
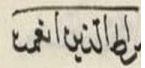
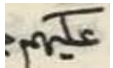
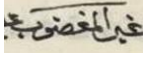
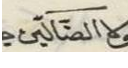
ben levhe şordum levh eydür ben kalem şordum kalem eydür 11 yâ levh bilgil kim haq te'âlâ beni yarattı fermân geldi kim yaz yâ kalem

106b

(1) eyitdüm ne yazayım nidâ geldi kim çün (2) yazdum benden bir nûr çıkdı 'arşa tokındı iki pâre oldu (3) yarısından feriştehleri yarattı ve yarısından uçmağı yarattı (4) yine nidâ geldi kim yaz yâ kalem çün yazdum benden (5) bir nûr sıçradı 'arşa tokındı rahmet denizinden (6) yarattı mü'minler cânın şormağa yine nidâ geldi kim yaz (7) yâ kalem çün yazdum benden bir nûr sıçradı (8) 'arşa dokındı 'adl denizinden yarattı kâfir kullarına (9) 'adl eylemegiçün yine nidâ geldi kim yaz yâ kalem

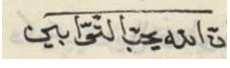
(10) çün yazdum bir nûr sıçradı 'arşa dokındı tevhîd (11) denizinden yarattı yine nidâ geldi kim yaz yâ kalem

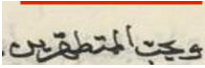
107a

(1) çün yazdum bir nûr sıçradı 'arşa dokındı şarâb-ı tahûr (2) andan yarattı yine nidâ geldi kim yaz yâ kalem (3) çün yazdum benden bir nûr sıçradı 'arşa dokındı rızık (4) denizinden yarattı on sekiz 'âlem hâlkına rızık andan değer (5) yine nidâ geldi kim yaz yâ kalem yazdum benden bir (6) karanlılık sıçradı havâda mu'allak tûrdı yukaru 'arşa (7) degdi biñ yıl anda tûrdı kıyâmet gününden yarattı gerü (8) nidâ geldi kim yaz yâ kalem çün yazdum benden bir pâre (9) sıçradı havâda mu'allak tûrdı gerü andan şamuyı yarattı hikâyet (10) tañrı te'âlâ altı nesneyi dost dutdı evvel yumağı niye kim (11) şunarsa bereketlü ola ikinci şabr etmegi nitekim kûr'ânda buyurur

107b

(1) üçinci sünnet ü farîza işleyeni (2) dost dutdı uçmağı aña 'itâ kıldı dördinci tevekkül kılmağı (3) bunları işleyene cümle işin yetürmege pây-endâz oldu niteki (4) kûr'ânda beşinci şûkr kılanı (5) dost dutdı ve ni'metin arturdu delîl kûr'ândur (6) altıncı tâyyib ve

tāhîr kulların dost dutdı (7) nitekim kendü kelāmında buyurur ki (8)

 dağı bil kim el-ḥamdü'lillāh sūresinüñ on (9) adı vardur evvel fātiḥatü'l-kitāb ikinci ümmü'l-ḡur'ān üçinci seb'u'l- (10) mesānī dördinci sūretü's-şifā beşinci esāsü'l-ḡur'ān altıncı (11) kısmetü's-şalāt yedinci sūre-i ekber sekizinci sūretü'l-medīne

108a

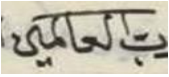
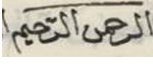
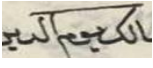
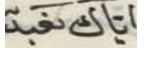
(1) toḡuzuncı sūretü'n-nūr onıncı el-ḥamdü'lillāh imdi bu on (2) addur her birinde bir ḡikmet var ammā evvel fātiḥatü'l-kitāb (3) yazdı ḡalem levḡü'l-maḡfūẓda peygāmbere evvel dağı fātiḡa sūresi (4) geldi namāz içinde oḡındı anuḡ içun fātiḡatü'l-kitāb derler ikinci (5) ümmü'l-ḡur'ān derler zīrā kim ḡamu kitāblaruñ aşıldur üçinci (6) seb'u'l-mesānī derler zīrā kim her evvelki rek'atda oḡınur yedi (7) āyetdi yedi ḡarf anda yoḡdur zīrā kim ḡamu ḡarfleridür ḡaḡ te'ālā (8) revā görmedi ol ḡarfleri fātiḡaya ḡata pes nite revā göre (9) fātiḡa oḡuyan ḡamuya ḡoya yā resūla'llāḡ buyurdu kim ḡaḡ (10) te'ālā baḡa iki nūr veripdi ayruḡ peygāmberlere vērmedi evvel fātiḡa (11) ikinci el-baḡara ne ḡadar ki veripdi minnet eylemedi fātiḡa gelicek minnet

108b

(1) eyledi buyurdu kim (2) dağı sūretü'l-esās derler ya'nī ḡökler būnyādı (3) beyt-i ma'mūrdur ve yer būnyādı ka'bedür uçmaḡ būnyādı (4) 'adndür ḡamu būnyādı ḡāviye ḡamu kitāblaruñ būnyādı (5) ḡur'āndur ḡur'ān būnyādı fātiḡadur resūla'llāḡ eydür tevrāt (6) ve incīl ve zebūr içinde ne kim yād ḡıldı ḡur'ānda yād ḡıldı (7) ve cümlesin fātiḡada yād ḡıldı her kim fātiḡa sūresin (8) oḡusa tevrāt ve incīl ve zebūr ve ḡur'ān oḡumış müzdin

(9) bula beş ḡarfdür namāz dağı beş vaḡtdur beş ḡarf (10) oḡursa namāzda taḡşīrlıḡ oldısa ol beş ḡürmetine (11) taḡrı 'afv eyleye üç ḡarfdür üç beş ḡatsa sekiz

109a

(1) olur sekiz uçmaḡ ḡapusın açıvere on (2) ḡarfdür sekize ḡatsa on sekiz ḡarf olur on sekiz biñ (3) 'ālem ḡaḡkınca sevāb ḡazana on iki ḡarfdür (4) on iki on sekiz ḡatsa otuz olur şīrāt köprüsi (5) otuz biñ yıllık yoldur uzun her kim otuz ḡarf oḡursa (6) şīrātı yıldırım gibi geḡe on iki ḡarfdür (7) otuza ḡatsaḡ ḡırḡ iki ḡarf olur her kim ḡırḡ iki ḡarf oḡursa (8) ḡırḡ iki yıl ḡā'at ētmişḡe sevāb bula sekiz

(9) harfdür kırk ikiye kıtsaŋ elli olur kıyāmet günü elli (10) biŋ yıldur delīl kūr'ānda

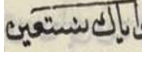
في يوم كاد سفل روح حسبي ألف

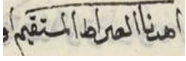
(11)

سنة

her kim elli harf okursa kıyāmet güninde haq te'ālā

109b

(1) aŋa gölge vère on bir harfdür elliye (2) kıtsaŋ altmış bir olur haq te'ālā yerde gökde altmış bir deŋiz (3) yaratdı her kim altmış bir harf okusa ol deŋizler

kıtresince (4) sevāb bula on toköz harfdür (5) altmış bire kıtsaŋ seksen

olur her kim harf okursa (6) seksen yıl oruç dutup tã'at etmişçe sevāb bula (7)

التي اعمت عليهم

on toköz harfdür seksene kıtsaŋ (8) toksan toköz harf olur her kim

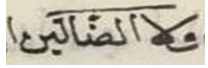
toksan toköz harf (9) okusa taŋrınuŋ toksan toköz adın okumışça sevāb bula (10)

المغضوب عليهم

on beş harfdür toksan toköz kıtsaŋ (11) yüz on dört olur her kim bu yüz

on dört harf okusa

110a

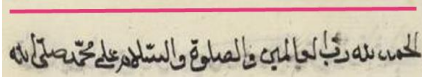
(1) kūr'ān yüz on dört süredür temām kūr'ān okumışça (2) sevāb bula on

harfdür aŋa kıtsaŋ yüz (3) yigirmi dört olur haq te'ālā yüz yigirmi dört biŋ peygamber

(4) yaratdı her kim fātiha temām okursa ol peygamberler (5) sevābınca sevāb bula (6)

okuyanı dinleyeni yazanı (7) raḥmetünle yarlıgağıl yā ğanī

110b

(1) (2) ammā ba'dü

şorsalar (3) müslimān mısın eyit ki el-ḥamdüli'llāh müslimānam el-ḥamdüli'llāh ma'nası

nedür (4) cevāb haq te'ālā ḥazretini ögmekdür şorsalar allāh (5) bilür misin cevāb bilürem

allāh birdür şerīki yokdur nazīri (6) yokdur nişānsuz şāni-i qadīmdür cihetden zamāndan

mekāndan (7) cemī' naḳāyişden ef'ālden münezzehdür vāḥiddür şorsalar (8) kimünŋ

zürriyetindensin cevāb ādem-i şafī 'am zürriyetindenem (9) kimünŋ milletindensin desin

ibrāhīm peygamber milletindenem şorsalar (10) kimünŋ ümmetindensin cevāb muḥammed

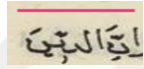
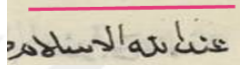
muştafa şallā'llāhu 'aleyh (11) ümmetindenem şorsalar kimünŋ mezhebindensin cevāb

111a

(1) imāmı a'zam ebū ḥanīfe kūfī mezhebindenem raḥmetu'llāh (2) şorsalar mezheb kaçdur

dörtüdür imām-ı a'zam ebū ḥanīfe (3) imām şāfi'ī imām mālīk imām ḥanbel rızvanu'llāhu te'ālā (4) 'aleyhim ecma'in şorsalar imām ḥanifī mezheb kimden öğrendi (5) cevāb imām ḥammāddan imām ḥammād imām 'alḳameden imām 'alḳame (6) imām ibrahīmden imām ibrahīm imām 'abdu'llāhdan imām 'abdu'llāh (7) bin mes'ūd ḥazret-i resūlu'llāhdan şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem (8) ḥazretinden ibrahīm 'aleyhi's-selām ḥazret-i nūḥ 'aleyhi's-selāmdan (9) ol daḥı ādem-i şafī 'aleyhi's-selāmdan ādem-i şafī cebrā'ılden ol (10) daḥı mīkā'ılden ol daḥı isrāfīlden ol daḥı 'azrā'ılden (11) şalavātu'llāhi 'aleyhim ecma'in ol daḥı rabbū'l-'ālemīnden celle

111b

(1) celālūh nitekim ḳur'ān-ı 'azīmde buyurur (2) şorsalar islām nedür cevāb allāhu (3) te'ālā ḥazretinūḡ buyurduḡı üzere olmak ve nehy etdüḡi (4) nesneden şakınmak şorsalar imān nedür allāhu te'ālānuḡ (5) vaḥdāniyyetine ve resūlūḡ ḥaḳlıḡına ve ḥaşr u neşre (6) su'āle sevāba ve 'ikāba şırāt-ı mīzāna 'azāb-ı (7) ḳabre uçmaḡa tamuya göḡül birle inanmaḡdur (8) imān nedür (9) şorsalar imānuḡ başı nedür cevāb kelime-i (10) şehādetdür şorsalar teni nedür cevāb beş vaḳt (11) namāzdur şorsalar yüregi nedür cevāb ḳur'ān okumaḡdur

112a

(1) sözi nedür zikru'llāhdur şorsalar imān nedür toḡrı (2) söylemekdür nitekim yalan söylemek imānı helāk eder şorsalar (3) imānı ḥarāb eden nedür cevāb namāzı terk eylemekdür (5) her kim namāzı cemā'at ile kılsa ḥaḳ te'ālā aḡa biḡ şehīd (6) sevābın vērür her kim bī-namāza yardım etse ya bir loḳma yedürse (7) yetmiş kerre ka'be-i şerīf yıḳmış gibidür nitekim peyḡamber buyurmuşdur (8) yahūdīye ve naşrānīye selām vērün benüm ümmetümünḡ yahūdīsine (9) selām vermenḡ ki anlar bī-namāzlardur şorsalar imānuḡ (10) yapraḡı nedür cevāb taḳvādur iligī nedür (11) cevāb du'ādur köki nedür ihlāşdur ammā ihlāş olmaz illā

112b

(1) niyyet ile ve tevbe iledür şorsalar imānuḡ vaṭanı nedür (2) mü'minlerün ḳalbidür imānuḡ vaḳfī nedür nāfiledür şorsalar (3) imān sende midür ya sen imānda mısın cevāb ben (4) imānluyam ve imān bendedür ve ben mü'minem imān benüm şıfatumdur (5) şorsalar imān kaçdur cevāb beşdür evvelki ferişteḡler (6) imānidur ki imān-ı metbū' derler ikinci peyḡamberler imānidur ki (7) imān-ı ma'sūm derler üçinci mü'minler imānidur ki imān-ı maḳbūl (8) derler dördüncü münāfıḳlar imānidur ki imān-ı merdūd derler beşinci

(9) mübtedi'ler imānıdır ki imān-ı mevķūf derler imām şems (10) eydür her ere ve 'avrete ki imāndan şorsalar (11) cevāb vèrmese ve eger takşırılık eylese ne imānı maķbūldür

113a

(1) ve ne namāzı ve ne şavmı ve ne nikāhı (2) öliceķ müslimānlar ķabrinde ķomazlar ve her kişiyeye bu borçdur (3) ki ehline ve 'iyāline şerā' it-i imān ta'lim ède ve bir 'avret ki (4) şerā' it-i imān ve islām bilmese atasına ķardaşına erine (5) öğretdükleriçün 'azāb olına şorsalar feriştehler (6) kaçdur cevāb anlarıñ 'adedin allāhdan ğayrı kimesne bilmez (7) şorsalar gökden kaç kitāb indi cevāb elli şāhife indi şit (8) peyğambere indi otuz şāhife idrīs peyğambere tevrīt musā (9) peyğambere incil 'isā peyğambere zebūr dāvūd peyğambere ķur'ān muħammedü'l- (10) muştafāya şalavātu'llāhi 'aleyhim ecma'in şek getüren kāfirdür (11) şorsalar farz kaçdur cevāb farz iki nev'dür

113b

(1) biri farz-ı 'ayndur farz-ı 'ayn oldur ki anı işlemeyince farz (2) yerine gelmez oruç gibi hacc gibi zekāt gibi beş vakt namāz gibi (3) ve biri farz-ı kifāyedür ki anı bir şehirde (4) bir kişi bilmek yeter meyyit namāzı gibi fetvālar gibi (5) şorsalar kıble kaçdur cevāb beşdür 'arş (6) kıblesi kürsī kıblesi beytül'-ma'mūr kıblesi beytül'-muķaddes (7) kıblesi beytül'-ka'be kıblesi 'arş nūrındandır anda hādimler (8) olurlar bir altındandır anda olur beytül'-ma'mūr (9) zümründendir anda feriştehler olur beytül'-muķaddes kıvıl (10) yāķūtdandır anda peyğamberler olurlar beytül'-ka'be (11) taşdandır anda mü'minler olur şorsalar kaç namāz-ı vakt farzdur

114a

(1) cevāb beş vakt namāz farzdur şorsalar islām şartı (2) kaçdur cevāb on iki evvelā haķķı bir bilmekdür ikinci ābdest almak (3) üçüncü evķāt-ı hamsdur dördüncü zekātdur beşüncü haccdur (4) altıncı ğazādur yedüncü şavmdur sekizüncü cenābetden ğusldür (5) toķuzüncü emr-i ma'rūfdur onıncı nehy-i münkerdür on birüncü (6) müslimānlara şefķat eylemekdür on ikinci müslimānlık ādābın (7) şaķlamakdur şorsalar namāzuñ ezānı var cenāzenüñ ķanı (8) deseler cevāb toğduğı vakt okınmışdur şorsalar namāzuñ (9) rükü'ı sücüdı var cenāzenüñ ķanı deseler cevāb allāhdan (10) ğayrıya secde yokdur küffār allāhdan ğayrıya secde etdükleriçün (11) kāfirlere 'azāb olunur şorsalar gündüz namāzlarda ihfā ile

114b

(1) tilāvet ederler sebeb nedür deseler cevāb feriştehler nāzil (2) olduğıçun ve bir ķul

evvel islām āşıkāre olmadın kāfırlar (3) şerrinden ihfā ile tilāvet olındı ol zamāndan berü (4) sünnet kıldı şorsalar ezān nedür cevāb ezān sünnetdür (5) zīrā ezānı cebrā'ıl getürmedi bil ki düş ile oldı (6) şorsalar gēcede gündüzde kaç rek'at namāz dur cevāb (7) otuz ikidür üç vitr-i vācibdür on yedisi farz dur (8) on ikisi sünnetdür farzda on yedi rükū' otuz (9) dört secde vardur yüz altmış beş tesbīh vardur (10) ve tekbīrleri beşi farz kalanı sünnetdür şorsalar (11) gusl kaçdur cevāb on ikidür üç farz dur dördü

115a

(1) sünnetdür biri müsteħabdur biri vācibdür ol üç kim (2) farz dur cenābet guslidür ve hayz ve nifās guslidür (3) ol dördü kim sünnetdür cum'a guslidür ve iki bayrām guslidür (4) ve 'arefe ve ihrām guslidür ol ki müsteħabdur kāfir imāna gelicek (5) etdükleri gusldür şorsalar imān kaçdur cevāb imān beşdür (6) ve kıble dağı beşdür şorsalar imānuñ kimdür cevāb kūr'āndur (7) tenüm imāmı mihrābdur cānum imāmı kūr'āndur göñlüm imāmı hāzret-i muħammed (8) muştafā şalla'llāhu 'aleyhi ve sellemdür fehmüm imāmı cebrā'ıldür (9) 'aqlum imāmı mikā'ıldür ammā cānum kıblesi ka'bedür fehmüm kıblesi (10) kürsīdür 'aqlum kıblesi 'arşdur her imām bu mes'eleleri (11) bilnese imāmet dürüst degüldür şorsalar namāz nedür namāza

115b

(1) girmek nedür namāzı bağlamak nedür namāz açmak nedür namāzuñ (2) perdesi nedür namāzuñ temām nedür namāzuñ huṭbesi (3) nedür namāz kılmak nedür cevāb ver ki namāz emrdür namāza (4) girmek niyyetdür namāz bağlamak tekbīrdür namāz açmak selāmdur (5) namāzuñ perdesi kūr'āndur namāzuñ temām tefekkürdür namāzuñ (6) huṭbesi taḥiyyātdur namāzuñ kılması haqqı yalvarmağdur (7) şorsalar imānuñ göbegi nedür imānuñ başı nedür imānuñ (8) cānı nedür imānuñ yaprağı nedür imānuñ yeri nedür imānuñ (9) tohumı nedür imānuñ budağı nedür imānuñ yemişi nedür cevāb (10) aşlı tañrı 'ināyetidür imānuñ göbegi ihlāşdur imānuñ (11) başı kelime-i şehādetdür imānuñ cānı kūr'āndur imānuñ yaprağı

116a

(1) tevbedür imānuñ tohumı 'ilmdür imānuñ budağı (2) havf u ... imānuñ yeri mü'minlerüñ göñlidür imānuñ (3) yemişi her hālde haq te'ālāya şükr etmekdür ve oruç dutmağdur (4) şorsalar farz öñinde farz nedür ya farz içinde farz (5) nedür cevāb cemā'at öñinde imāmdur imām içinde kūr'āndur (6) şorsalar dīnün arılığı nedür dīn kuvveti nedür dīn gevheri (7) nedür dīn yüregi nedür dīn hāzīnesi nedür cevāb (8) dīn arılığı ābdestdür

dîn kuvveti namâzdur dîn gevheri (9) tekbîrdür ve tañrıdan utanmağ dîn hazînesi ‘ilmdür nağldür (10) emîrû'l-mü'minîn hazret-i ‘alî (11) bir gün hasta oldu ebû bekr ve ‘ömer ve ‘osmân

116b

(1) geldiler ‘alînün hâtrın şordılar (2) meger kim hazret-i ‘alînün evinde bir tās bal var idi (3) bunların öñlerine getürdi ammā ol kara bal idi (4) ve ol kara baluñ içinde bir kara kıl var idi anuñ içine (5) düşmiş idi hazret-i ebû bekr eyitdi yârenler biz bu baldan (6) yemezüz tā kim her birümüz üçer te’vîl etmeyince anlar (7) olsun dediler ebû bekr eyitdi (8) islām dîni bu tāsdan münevverdür imân baldan tatlıdur (9) şerî’atunñ hükmi kıldan incedür dedi emîrû'l-mü'minîn hazret-i (10) ‘ömer rażıya'llāhu ‘anh eyitdi uçmağ tāsdan münevverdür (11) uçmağ ni‘meti baldan tatlıdur şırāt köprisi kıldan incedür

117a

(1) dedi emîrû'l-müminîn hazret-i ‘osmân rażıya'llāhu te‘ālā ‘anh (2) eyitdi kûr’ân nûrı bu tāsdan münevverdür kûr’ân okumağ (3) baldan tatlıdur kûr’ânı tefsîr etmek kıldan incedür dedi (4) hazret-i ‘alî (5) konuğunñ nûrı tāsdan münevverdür ve konuğunñ sözi (6) baldan tatlıdur ve konuğunñ gönli kıldan incedür ya’nî (7) her biri kendü hâline münāsib söylediler şorsalar (8) imām olana bizüm imāmumuz sensin ya senün imāmunñ (9) kimdür cevāb kûr’āndur şorsalar biz saña uyaruz ya sen (10) kime uyarsın cevāb peygamber ‘aleyhi's-selāma uyarın (11) şorsalar bizüm namāzumuz senün ile temām olur ya senün

117b

(1) namāzunñ ne ile temām olur cevāb benüm namāzum muḥammed muştafā (2) şalla'llāhu‘aleyhi ve sellem şerî’ati ile temām olur şorsalar (3) bizüm namāzumuz sen kılursın ya senün namāzunñ kim kılur (4) cevāb ben sizün nāyibünüzem imām olup mesā’il-i (5) mezkûre cevāb vermese (6) imāmet dürüst (7) degüldür

BÖLÜM 3 : DİZİN

A

ābdest (Far.) abdest

ā. 6^a/6, 27^a/3, 27^a/5
ā.+ de 5^b/11, 6^a/1, 9^b/8,
13^b/5
ā.+ dür 116^a/8
ā.+ i 4^b/11, 6^b/6, 10^b/4,
11^b/1, 12^b/7
ā.+ ini 9^b/3
ā.+ le 5^a/1
ā.+ leri 11^a/6
ā.+ üñ 4^a/10, 4^b/1, 5^a/6,
7^a/11, 9^a/5

ābdest al- (Far.+T.) ibadet

öncesinde farz ve sünnetlerine
riayet ederek temizlenmek

ā.- a 15^a/4
ā.- duğdan 8^b/5, 8^b/6
ā.- mağ 114^a/2
ā.- mağdur 12^a/11, 13^a/10,
13^a/11
ā.- mağlığun 5^a/3,
ā.- ur 13^b/8
ā.- urken 7^b/10, 10^a/4, 10^b/1,
ā.- ursa 5^b/2

‘ābid (Ar.) ibadet, kulluk eden kimse

‘ā.+ ler 91^b/8

‘āciz kal- (Ar.+T.) çok uğraşmasına
karşın bir işi yapamamak

‘ā.- dı 105^b/2

aç- 1. bir şeyi kapalı durumdan

açık duruma getirmek

a.- ar 105^a/10
a.- up 10^a/4,
2. birbirinden uzaklaştırmak
a.- mağ 22^b/3, 22^b/6
a.- mağdur 19^b/4, 20^a/11
a.- up 28^a/2

açık bitişik veya yakın durumda
bulunmayan, aralıklı krş. *açuk*

a. 20^b/1, 20^b/3

açıl- açık duruma gelmek veya
getirilmek

a.- mış 91^b/9

açıver- ansızın veya çabucak açmak

a.- ıvere 109^a/1

açuk bitişik veya yakın durumda
bulunmayan, aralıklı krş. *açık*

a. 28^b/8, 29^a/5, 29^a/6, 30^a/4

a.+ la 10^a/11

ad ad, isim

a.+ dur 108^a/2

a.+ ı 102^a/11, 105^b/8, 105^b/9,
105^b/11, 106^a/1, 106^a/2,
106^a/3, 106^a/5, 107^b/9

a.+ ıla 104^a/4

a.+ ın 109^b/9

ādāb (Ar.) usul, yol, yordam,
davranış kaideleri, terbiye

ā.+ ı 8^a/3

ā.+ ın 114^a/6

‘aded (Ar.) sayı

‘a. 6^a/10

‘a.+ in 113^a/6

ādem (Ar.) 1. insanoğlu, beşer

ā. 2^a/8, 14^a/1, 32^a/6

ā.+ lere 32^a/7

ā.+ üñ 10^b/7, 14^b/4, 26^b/10,
29^b/3

2. Hz. Âdem

ā.102^b/8

ādem-i şafî (Ar.) Hz. Âdem

ā. 110^b/8, 111^a/9

adım yürümek için yapılan ayak
atışlarından her biri

a. 6^b/11

‘adl (Ar.) adalet, doğruluk

‘a. 106^b/8

‘adl-ı erkān eyle- (Ar.+T.) namazın
rükünlerini hakkıyla yerine
getirme

‘a.- mek 17^a/3

‘adl eyle- (Ar.+T) adaletli davranmak

‘a.- megiçün 106^b/9

‘adn (Ar.) cennet

‘a.+ dūr 108^b/4
afāk (Ar.) ufuklar; gök ile yerin
birleşmiş gibi görüldüğü
yerler
a. 33^b/7
āfet (Ar.) afet, bela, musibet
ā.+ lerden 92^a/1
‘**afv eyle-** (Ar.+T.) affetmek,
bağışlamak
‘a.- ye 108^b/11
ağaç ağaç
a.+ la 5^b/5
ağız ağız
a. 5^b/6, 11^a/2
a.+ ı 12^a/4
a.+ ın 5^b/3, 7^b/5, 9^a/9,
11^b/3, 11^b/10
a.+ ından 102^a/6, 102^b/4, 102^b/7
a.+ ını 8^a/6
ağla- ağlamak
a.- dı 105^a/4
a.- mak 26^a/3
a.- makdur 24^b/10
a.- rsın 105^a/5
a.- sa 25^a/1
ağrı- ağrımak, incinmek
a.- makdan 24^b/10
ağu zehir
a. 102^b/5
aḥīr (Ar.) son, sonuncu krş. *aḥīr*
a. 34^a/6
āḥir (Ar.) son, sonuncu krş. *aḥīr*
ā. 35^b/8
ā.+ inde 17^b/7
āhiret (Ar.) ahiret, öbür dünya
ā. 30^b/8, 31^b/2
ā.+ de 18^b/5, 22^a/8, 93^b/6,
98^a/5, 104^a/5
aḥmed (Ar.) Hz. Muhammed’in
adlarından biri
a. 97^b/3
aḥsen (Ar.) daha güzel, en güzel
a. 98^b/7
aḥsır- aksırmak, hapşırmak krş. *aḥsır-*
a.- ana 26^a/5

aḥşām namāzı (T.+Ar.) güneşin
batmasıyla yatsı arasındaki
zaman dilimi içinde kılınan
namaz
a. 34^b/4
a.+ n 4^a/4
a.+ nuḥ 34^b/2, 34^b/3, 36^a/5
aḥ ak, beyaz
a. 26^b/8, 96^b/11
aḥ- akmak, gitmek
a.- a 10^b/9, 10^b/11
a.- an 11^a/1
aḥ ol- ağarmak, beyazlamak
a.- dı 102^b/3
‘**aḥabince** hemen ardından
‘a. 33^b/6
‘**āḥibet** (Ar.) son, bitim, sonuç
‘ā.+ in 101^a/10
‘**āḥil** (Ar.) akıllı, mantıklı
‘ā. 10^b/3
‘**aḥl** (Ar.) akıl
‘a. 11^a/9, 26^a/4
‘a.+ um 115^a/9, 115^a/10
‘**aḥl git-** (Ar.+T.) aklını yitirmek
‘a.- mekdür 25^b/8
‘**aḥl-ı zāyil ol-** (Ar.+T.) aklını yitirmek
‘a.- up 11^b/4
aḥlīk beyazlık
a. 34^b/7
aḥsur- aksırmak, hapşırmak krş. *aḥsır-*
a.- an 24^b/2
al- almak
a.- a 12^b/6
a.- dı 105^b/7
a.- mağa 101^b/4
a.- mak 6^b/1
a.- maklığı 6^a/7
a.- sa 22^a/11
a.- salar 11^b/4
a.- uben 9^a/2
a.- ur 90^a/11, 103^b/4
āl (Ar.) akrabalık yoluyla birbirine
bağlı olan kimseler, aile
ā.+ ine 31^a/10, 31^b/3
ā.+ ini 31^b/2, 31^b/5

‘**alāmet** (Ar.) belirti, işaret
‘a.+ idür 27^a/7

‘**ālem** (Ar.) âlem, evren, kâinat
‘ā. 107^a/4, 109^a/3
‘ā.+ ler 104^a/8
‘ā.+ üñ 93^a/9

‘**ale't-tafşıl** (Ar.) ayrıntılı olarak
‘a.+ ince 26^a/9

‘**ale't-tertib** (Ar.) düzenli bir biçimde
‘a. 26^a/8

‘**aleyhi's-şalātü ve's-selām** (Ar.) Hz. Muhammed'den söz edildiğinde "Allah'ın salat ve selamı onun üzerine olsun" şeklindeki dua
‘a. 3^b/4, 6^b/8, 31^a/7, 31^a/8

‘**aleyhi's-selām** (Ar.) peygamberler için kullanılan "selam onun üzerine olsun" duası
‘a. 26^b/5, 106^a/7, 111^a/8
‘a.+ a 2^a/9, 21^b/11, 117^a/10
‘a.+ dan 111^a/8, 111^a/9
‘a+1 31^b/7

alın alın
a.+ ı 29^a/11
a.+ ın 22^b/6, 22^b/9, 29^a/4, 29^a/8
a.+ ını 20^a/5, 20^a/7

‘**alī** (Ar.) Hz. Ali
‘a. 100^a/9, 100^a/11, 105^b/3, 105^b/4
‘a.+ nün 116^b/1

a'lı (Ar.) yüksek rütbeler
a. 98^b/8

‘**ālim** (Ar.) çok bilen (kimse), bilgin
‘ā. 105^b/7
‘ā.+ e 90^a/5
‘ā.+ leri 90^a/11

a'lı'z-zāt (Ar) yüce zat, saygıdeğer kimse
a.+ ları 93^b/8

Allāh (Ar.) Allah
a. 3^a/8, 30^b/3, 31^a/10, 32^b/6, 33^a/7, 93^a/9, 97^b/8, 110^b/4, 110^b/5
a.+ dan 31^a/5, 88^b/11, 92^a/6, 100^b/9, 113^a/6, 114^a/9, 114^a/10
a.+ dur 92^a/9

a.+ uñ 2^a/11, 2^b/1, 2^b/3, 2^b/5, 28^a/1, 91^b/11, 92^a/5, 94^a/8, 95^b/9, 96^a/10, 96^a/11, 96^b/10

allāhu ekber (Ar.) Allah en büyüktür
a. 19^b/1, 15^b/1, 17^a/9, 20^b/9, 22^a/3, 27^b/11, 28^b/6, 29^a/2, 29^b/5, 29^b/7, 29^b/8, 32^b/4, 36^b/1, 36^b/3, 36^b/8, 36^b/10, 95^a/6, 103^b/10

allāhu te'ālā (Ar.) yüce Allah krş. *tañrı te'ālā*
a. 4^a/6, 6^b/10, 7^a/6, 8^b/4, 30^b/7, 31^a/8, 92^a/9, 92^b/6, 93^a/11, 94^a/10, 96^a/7, 97^a/7, 97^a/11, 103^a/1, 105^a/9, 111^b/2
a.+ nuñ 22^a/7, 26^b/3, 30^b/11, 31^a/3, 91^b/3, 94^a/1, 95^b/8, 103^a/4, 111^b/4
a.+ ya 17^b/3, 30^b/4, 30^b/5, 93^a/1, 93^a/8
a.+ yı 5^a/7, 94^a/11, 96^b/5, 97^b/6

allāhu tebāreke ve te'ālā (Ar.) "yüce ve noksan sıfatlardan münezzeh (uzak, temiz)" mânâsına ta'zîm ve hürmet ifâdesi
a. 1^b/11

alt alt taraf
a.+ ı 14^b/3
a.+ ında 17^b/3, 28^a/5

altı altı
a. 2^a/11, 9^b/9, 10^a/8, 15^b/8, 25^a/8, 25^a/10, 107^a/10
a.+ dur 3^a/10, 6^b/4, 7^a/8, 7^b/1, 8^a/3, 8^a/10, 8^b/11, 9^a/5, 9^b/3, 10^a/9, 12^a/6, 12^b/4, 15^a/11, 15^b/10

altıncı altıncı
a. 2^b/4, 106^a/3, 107^b/6, 107^b/10, 114^a/4
a.+ sı 5^b/7, 7^a/5, 8^a/1, 8^b/9, 9^b/2, 10^a/7, 11^a/9, 12^b/3, 14^b/6, 15^b/6, 16^b/2, 17^b/7, 19^b/1, 23^b/3, 25^a/2

altmış bir altmış bir	28 ^b /4, 28 ^b /10, 29 ^a /2, 29 ^a /3, 29 ^a /4,
a. 109 ^b /2, 109 ^b /3	29 ^b /5, 29 ^b /7, 29 ^b /8, 29 ^b /9, 32 ^b /5,
a.+ e 109 ^b /5	36 ^b /2, 102 ^b /5, 102 ^b /9, 103 ^a /3,
altun altın	103 ^a /6, 103 ^b /4, 103 ^b /11, 104 ^a /1,
a.+ dandur 113 ^b /8	104 ^a /3, 104 ^a /6, 106 ^b /5, 106 ^b /8,
‘amd (Ar.) bir işi bilerek, sonunu	106 ^b /11, 107 ^a /2, 107 ^a /4, 107 ^a /7,
düşünerek yapma	107 ^a /9
‘a.+ la 15 ^a /8	anı onu
‘amel (Ar.) iş, hareket, çalışma	a. 3 ^b /1, 25 ^b /1, 26 ^a /8, 26 ^a /10,
‘a.+ i 96 ^a /10	96 ^a /10, 113 ^b /1, 113 ^b /3
‘amel-i keşir (Ar.) namaz esnasında	anlar onlar
namazın mahiyetiyle	a. 112 ^a /9, 116 ^b /6
bağdaşmayan bir davranışın	a.+ a 2 ^b /2, 90 ^b /5, 92 ^b /1, 94 ^a /1,
namazı bozacak düzeye çıkmasını	98 ^b /4, 105 ^a /7
anlatır	a.+ ı 14 ^b /5
‘a. 25 ^b /1	a.+ uñ 95 ^a /6, 113 ^a /6
‘amel-i şâlih (Ar.) salih, iyi, uygun amel	anşakya Antakya
‘a. 91 ^b /2, 92 ^a /11	a.+ lı 99 ^b /6
‘amel kıl- (Ar.+T.) yapmak, işlemek	anuş onun
‘a. 22 ^a /10	a. 29 ^b /1, 30 ^a /1, 102 ^b /4, 102 ^b /9,
‘amil (Ar.) amel eden, işleyen kimse	103 ^a /10, 103 ^a /11, 103 ^b /2, 105 ^a /9,
‘ā. 90 ^b /5, 91 ^b /8	108 ^a /4, 116 ^b /4
āmīn (Ar.) dualardan sonra kullanılan söz	añ- anmak
ā. 17 ^b /7, 18 ^b /8, 28 ^b /6	a.- ar 96 ^a /8, 97 ^b /9
ammā (Ar.) fakat, lakin, ancak	a.- arlar 99 ^b /9
a. 1 ^b /10, 3 ^a /7, 11 ^a /5,	aña ona
11 ^a /11, 11 ^b /7, 24 ^b /11, 25 ^a /6, 27 ^b /3,	a. 6 ^b /2, 15 ^a /3, 26 ^a /3, 36 ^a /11,
27 ^b /5, 27 ^b /6, 28 ^a /7, 28 ^a /11, 28 ^b /4,	99 ^b /7, 107 ^b /2, 109 ^b /1, 110 ^a /2,
30 ^a /9, 35 ^a /1, 35 ^b /6, 35 ^b /7, 36 ^a /1,	112 ^a /5
36 ^a /9, 97 ^a /3, 97 ^a /4, 108 ^a /2, 110 ^b /2,	añla- anlamak
112 ^a /11, 115 ^a /9, 116 ^b /3	a. 10 ^b /3, 12 ^a /3
ammā ba‘dū (Ar.) bundan sonra	a.- yugör 90 ^a /2
b. 110 ^b /2	a.- yup 1 ^b /7
an- anmak, bahsetmek	añlan- anlaşılacak
a.- sun 100 ^b /10	a.- an 99 ^a /3
ancak yalnızca, yalnız, sadece	añlat- anlatmak
a. 32 ^a /11	a.- ur 93 ^b /4
ancılayın onun gibi, o kadar, öyle	ara uzaklık, mesafe
a. 93 ^b /1	a.+ larında 27 ^b /10
anda orada, o zaman	a.+ sına 5 ^b /10, 20 ^a /1
a. 104 ^b /2, 107 ^a /7, 108 ^a /7, 113 ^b /7,	a.+ sında 24 ^a /5, 29 ^a /4, 100 ^b /10
113 ^b /8, 113 ^b /9, 113 ^b /10, 113 ^b /11	‘arabī (Ar.) Arapça
andan ondan; ondan sonra	‘a. 99 ^b /3
a. 3 ^b /9, 3 ^b /11, 4 ^a /2, 5 ^b /2,	ardınca hemen ardından, arkasından
12 ^b /5, 13 ^b /4, 20 ^a /10, 22 ^b /5, 25 ^a /4,	

a. 6^b/5, 7^a/9, 9^a/1, 23^a/3
‘arefe (Ar.) dinî bayramlardan bir
 önceki gün
 ‘a. 115^a/4
arı ol- temiz, pak olmak
 a.- duşuz 92^a/4
arılık temizlik, saflık
 a.+ ı 116^a/6, 116^a/8
arka art, geri, sırt
 a. 28^b/8
 a.+ sı 29^b/3
 a.+ sın 19^b/5, 22^b/4
 a.+ sıyla 28^b/9
‘arş (Ar.) gökyüzü
 ‘a. 91^a/4, 98^a/4, 98^a/5,
 98^a/7, 113^b/5, 113^b/7
 ‘a.+ a 106^b/2, 106^b/5,
 106^b/8, 106^b/10,
 107^a/3, 107^a/6
 ‘a.+ dur 115^a/10
 ‘a.+ ı 94^b/7
 ‘a.+ ın 94^a/1
 ‘a.+ uş 92^b/11, 93^b/2,
 94^a/2, 94^b/4
art arka taraf, geri
 a.+ dı 14^b/5
 a.+ dın 6^a/3, 6^a/6, 8^a/1
 a.+ dında 23^a/11, 32^a/8,
 94^b/7, 95^a/1, 95^a/11
 a.+ dından 11^b/2
art- artmak, miktarca çoğaltmak
 a.- an 6^a/10
 a.- ar 103^b/2
artuk 1. çok, sayıca fazla
 a. 9^b/10, 9^b/11, 10^a/2,
 10^a/10, 10^a/11, 35^b/5
 2. başka, diğer
 a. 30^a/6, 105^a/5
artuk eyle- artırmak, miktarca çoğaltmak
 krş. *artur-*
 a. 100^b/1
artur- artırmak, miktarca çoğaltmak krş.
artuk eyle-
 a.- dı 107^b/5
 a.- duş 104^b/7

arun- temizlenmek, yıkanmak
 a.- maş 6^a/9
ārzū (Far.) istek, heves
 ā.+ ların 96^a/2, 97^a/2
aşhâb (Ar.) sahâbe
 a. 2^a/10
 a.+ dan 21^b/10
 a.+ ına 26^b/7, 31^a/11
 a.+ la 2^a/9
‘aşı (Ar.) Allah’ın emir ve yasaklarına
 uygun davranmayan, günahkâr
 ‘ā. 33^a/6
‘aşı ol- (Ar.+T.) Allah’ın emir ve
 yasaklarına uygun davranmamak
 ‘ā.- an 33^a/6
 ‘ā.- anlar 89^a/10
aşl (Ar.) temel, esas
 a. 4^b/5
 a.+ ı 115^b/10
 a.+ ıdur 108^a/5
aşl-ı hakikat (Ar.) hakikatin kendisi
 a.+ de 2^a/6
‘aşıq-ı zât ol- (Ar.) Allah’a aşık olmak
 ‘ā. 88^b/7
āşikâre (Ar.) açıkça
 ā. 16^a/10, 36^a/7, 36^a/8
āşikâre ol- (Ar.+T.) ortaya çıkmak
 ā.- madın 114^b/2
at at, binek hayvanı
 a. 14^a/3, 14^a/4
at- (sperma için) cinsel organından
 spermafişkırmak, beli gelme
 a.- ması 12^b/11
ata baba
 a.+ sina 113^a/4
‘avām-ı nās (Ar.) insan topluluğu
 ‘a.+ ı 101^b/6
‘avārif Şehâbeddin es-Sühreverdî’nin
 tasavvufa dair eseri krş. *şāhib-i*
‘avārif
 ‘a.+ inde 90^a/2
āvāz (Far.) ses, seda
 ā. 35^a/6, 102^a/8, 102^b/6, 102^b/9
 ā.+ dur 102^a/10

ā.+ ıdur 102^b/9
 ā.+ ıla 33^b/11, 34^b/4, 34^b/9,
 35^b/2, 36^a/3
 ā.+ ların 95^a/8
 ‘avret (Ar.) kadın, eş, zevce
 ‘a. 29^b/4, 37^a/4, 113^a/3
 ‘a.+ den 13^a/1
 ‘a.+ ler 11^a/5, 28^a/3, 30^a/10
 ‘a.+ lerün 14^b/2
 ‘a.+ midür 36^a/10
 ‘avret (Ar.) bedeninin mahrem yerleri krş.
 ‘ayb, ‘ayb yer, ud yer
 ‘a.+ i 15^a/3
 aya elin iç kısmı
 a.+ ları 14^b/3
 a.+ sı 20^a/1
 a.+ sını 29^a/4
 a.+ sıyla 13^b/7, 13^b/9
 ayak ayak
 a. 5^a/5, 7^a/3, 15^b/1
 a.+ ğı 22^b/1, 23^a/1
 a.+ ğın 12^b/4, 12^b/5, 21^a/6,
 21^a/8, 23^a/1, 30^a/1, 30^a/2, 30^a/11,
 95^a/2
 a.+ ğına 19^a/5
 a.+ ğından 6^b/11
 a.+ ları 14^b/3, 22^b/7, 88^b/8
 a.+ ların 4^b/7, 4^b/11, 10^a/3,
 30^a/11
 a.+ larının 20^b/5, 29^a/7
 a.+ u 10^a/11
 a‘yān ı ‘ulemādan (Ar.) âlimlerin önde
 gelenleri
 a.- 101^b/3
 āyāt (Ar.) ayet krş. āyet
 ā.+ dan 99^a/2
 ‘ayb (Ar.) ayıp, kusur krş. avret, ‘ayb
 yer, ud yeri
 ‘a.+ lardan 94^a/8
 ‘ayb yeri edep yeri krş. avret,
 ‘ayb, ud yer
 ‘a.+ in 7^b/8
 āyet (Ar.) ayet krş. āyāt
 ā. 19^a/10, 22^b/2, 90^b/9
 ā.+ de 4^a/10, 93^b/7

ā.+ di 108^a/7
 ā.+ dūr 105^a/2
 ā.+ i 23^a/10, 105^a/2
 āyet-i kerīme (Ar.) kutsal ayet
 ā. 93^b/4
 ayır- birbirinden ayrı olarak
 değerlendirmek
 a.- up 16^b/5
 ayru başka, öteki, diğer krş. ayruḵ
 a. 98^b/2
 ayruḵ başka, öteki, diğer krş. ayru
 a. 108^a/10
 az az, çok karşıtı
 a.+ iken 9^b/5, 9^b/6
 az- bozulmak, değişmek, yoldan
 çıkmak, sapmak
 a.- alar 90^b/2
 a.- ar 26^b/10
 a.- maz 26^b/9
 a.- uvereler 90^b/3
 a‘zā (Ar.) vücut parçası, uzuv krş. ‘uẓv
 a.+ sın 12^b/3
 ‘azāb (Ar.) azap, eziyet
 ‘a.+ ından 91^b/11, 92^a/5
 ‘a.+ larından 91^b/4
 ‘a.+ undan 33^b/2
 ‘a.+ u 33^b/3, 33^b/4
 ‘azāb olun- (Ar.+T.) azap olunmak
 ‘a.- ına 113^a/5
 ‘a.- inur 114^a/11
 ‘azāb-ı kabır (Ar.) kabir azabı
 ‘a.+ e 111^b/6
 āzād ol- (Ar.+T.) serbest bırakılmak
 ā.- a 105^a/3
 ‘aẓamet (Ar.) büyüklük, ululuk
 ‘a.+ ile 97^b/8
 azdur- doğru yoldan çıkarmak, saptırmak
 a.- mağa 105^a/7
 azğun doğru yoldan ayrılmış, sapkın
 a.+ lardan 104^b/9
 ‘azīz (Ar.) yüce, kıymetli
 ‘a. 7^a/8
 ‘a.+ ler 91^b/1
 ‘azrā‘ıl (Ar.) Azrail
 ‘a.+ den 111^a/10

B

bā (Ar.) Arap alfabesinin ikinci harfi
b.+ sını 28^a/1

bāb (Ar.) bölüm
b. 6^b/3, 15^a/8
b.+ ında 95^b/6, 96^b/2

ba´de (Ar.) sonra
b. 21^b/1, 27^a/3, 27^a/6, 28^a/10,
28^b/1, 28^b/6, 31^a/9, 32^a/2, 34^a/7,
34^a/8, 34^a/11, 34^b/5, 34^b/8, 34^b/9,
34^b/10, 35^a/11, 35^b/1, 35^b/7, 36^a/3,
36^b/8, 36^b/10

ba´de'l-şürü´ (Ar.) başladıktan sonra
b. 22^b/4

bağlu bağlanmış olan
b.+ iken 36^b/3

bāğçe (Far.) bahçe
b.+ ler 91^b/4

bağdaş kur- ayaklarını karşılıklı olarak
uyluklarının altına alarak oturmak
b.- makdur 23^b/8
b.- maya 24^a/8

bağışla- affetmek krş. *yarlığa-*
b. 104^a/5
b.- ğıl 104^a/11
b.- ya 104^a/7
b.- yın 104^a/6, 104^a/11

bağla- bir araya getirmek, birleştirmek
b.- mak 18^b/10
b.- yup 28^a/7, 28^a/9, 36^b/1

bağ- bakmak
b. 12^a/4
b.- mak 24^a/9
b.- makdur 9^b/2
b.- makdur 19^a/3, 24^a/3

bağiyye (Ar.) arta kalan, geri kalan, artık
b. 005^b/8

bal bal
b. 116^b/2
b. idi 116^b/3
b.+ dan 116^b/5, 116^b/8, 116^b/11,
117^a/3, 117^a/6
b.+ uñ 116^b/4

balık balık

b. 103^b/6

bāli´ ol- (Ar.+T.) bülüğa ermek
b.- mış 36^b/11

baña bana
b. 12^a/3, 89^a/10, 91^b/5, 108^a/10

barmağ parmak
b.+ ğıla 5^b/4, 20^a/11
b.+ ğın 20^b/1, 23^a/2, 24^a/10
b.+ ğla 11^b/11
b.+ ğlar 21^b/1
b.+ ğları 21^a/9
b.+ ğlarıla 5^b/9, 20^a/10
b.+ ğların 5^b/10, 6^a/11, 19^b/4,
20^a/10, 22^b/3, 22^b/7, 23^b/11, 28^a/1,
28^a/2, 28^b/8, 29^a/5, 29^a/7, 30^a/2,
30^a/3, 30^a/4
b.+ ğlarını 17^a/9, 20^b/5

baş baş
b. 7^a/4
b.+ a 5^a/4, 7^a/3
b.+ dan 6^a/10, 11^a/9
b.+ ı 111^b/9, 115^b/7, 115^b/11
b.+ ın 21^a/6, 22^b/4, 22^b/9,
22^b/10, 28^b/8, 28^b/10, 29^b/8
b.+ ına 5^b/8, 7^a/9, 32^b/4
b.+ ını 19^b/6, 20^b/8, 20^b/10
b.+ ınıñ 4^b/4

başdan başa bir uçtan bir uca, tamamen
b. 13^b/8

başka farklı, değişik
b. 12^a/10, 29^a/1, 34^b/11

baş kaldır- başı kaldırmak, kalkmak
b.- a 29^b/6
b.- mak 22^b/5

başla- bir iş için harekete geçmek
b.- dum 104^a/4
b.- mağı 6^b/10
b.- mak 7^a/10
b.- makdur 6^b/7
b.- ya 104^a/1, 104^a/3
b.- yu 7^a/8

bā-temām (Far.) tamamıyla, tamam
olmak üzere
b. 18^b/11

bāṭıl (Ar.) yanlış inanç, hak olmayan

inanç
b. 99^b/11
bâtil ol- (Ar.+T.) hükmü kalmamak
b.- ur 15^a/7, 16^a/2
bâtinî (Ar.) görünmeyen
b. 27^a/10
batman eski bir ağırlık ölçüsü birimi
b.+ dan 9^b/10
bayram özel eğlence ve tören
düzenlenerek kutlanan dinî ve
millî önemi olan gün.
b. 28^a/6, 115^a/3
bayram namâzı (T.+Far.) Ramazan ve
Kurban bayramlarında güneş
ufkun üstünde yükseldikten sonra
cemaatle kılınan iki rekâtlik özel
namaz
b.+ı 35^b/11
b.+ nda 36^a/4
ba'z (Ar.) bazı, kimi, birtakım
b. 5^a/4, 35^b/11, 88^b/6,
99^b/5, 99^b/7
b.+ lar 20^a/8, 35^b/7, 98^b/11
b.+ sı 88^b/10, 88^b/11, 94^b/9
b.+ sına 94^b/9
be ey, hey, yahu
b. 96^a/11
be-cidd ol- düzenli olarak yapmak
b.- mayasın 105^a/1
beden (Ar.) gövde, vücut
b. 30^b/6
b.+ den 10^b/8
b.+ i 14^a/7, 27^a/4
b.+ in 12^a/2
b.+ inde 12^a/9
b.+ leri 14^b/2
beg bey
b.+ ile 104^b/11
bêlin böl- rükuya gitmek
b. 15^b/3
belki herhâlde
b. 90^a/10
bellü belli olan
b. 22^a/9
belür- belli olmak, ortaya çıkmak

b.- dükde 33^b/8
ben ben
a. 3^a/6, 3^a/8, 31^a/5, 31^a/7,
98^b/2, 102^a/9, 103^b/11, 105^a/7,
106^a/9, 106^a/10, 112^b/3, 112^b/4,
117^b/4
b.+ dedür 112^b/4
b.+ den 106^b/2, 106^b/4, 106^b/7,
107^a/3, 107^a/5, 107^a/8
b.+ i 98^b/3, 106^a/11
b.+ üm 97^a/11, 97^b/6, 98^b/2,
112^a/8, 112^b/4, 117^b/1
benze- benzemek
b.- r 6^a/5, 6^b/2, 14^a/8, 88^b/10
ber-â-ber (Far.) beraber, birlikte
b. 28^a/3, 32^b/5
ber-â-ber et- (Far.+T.) aynı hizaya
getirmek
krş. *ber-â-ber eyle-*
b.- mekdür 19^b/7
ber-â-ber eyle- (Far.+T.) aynı hizaya
getirmek
krş. *ber-â-ber et-*
b.- mek 22^b/4
ber-â-berlik bir arada oluş, birliktelik
b.+ ına 17^a/11
b.+ ında 29^a/5
ber-â-ber ol- (Far.+T.) bir arada olmak
b.- alar 98^a/2
bereket (Ar.) bereket, bolluk, feyz
b.+ leri 30^b/11
bereketlü ol- (Ar.+T.) bereketli olmak
b.- a 107^a/11
berî ol- (Ar.) uzak olmak
b.- ur 3^b/9, 3^b/11, 4^a/2,
4^a/7
berü bir olayın veya durumun
başlangıcını ve süresini ifade
etmek için kullanılır
b. 25^a/8, 102^b/8, 114^b/3
besleyici besleyen
b. 104^a/9
besmele (Ar.) besmele
b. 6^a/11, 18^b/8
b.+ yle 7^a/10

beş beş
b. 2^b/6, 2^b/8, 2^b/10, 3^b/2,
3^b/5, 14^b/8, 15^a/6, 22^b/9, 25^a/8,
25^a/10, 103^a/5, 108^b/9, 108^b/10,
111^b/10, 113^b/2, 114^a/1
b.+ dür 112^b/5, 113^b/5, 115^a/5,
115^a/6
b.+ e 108^b/11
b.+ i 114^b/10

beşinci beşinci
b. 2^b/4, 3^a/1, 106^a/2, 107^b/4,
107^b/10, 112^b/8, 114^a/3
b.+ si 5^b/6, 7^a/4, 7^b/9,
8^b/7, 9^a/11, 10^a/5, 11^a/7, 12^b/1,
14^a/10, 15^b/4, 16^a/11, 17^b/6,
19^a/10, 23^b/2, 24^b/10

beş vakt (T.+Ar.) bir gün içinde farz
namazları kılma zamanları
b.+ ı 3^b/3

beyân açıklama, bildirme
b.+ indadur 6^b/3, 15^a/9

beyân et- (Ar.+T.) anlatmak,
bildirmek krş. *beyân kıl-*
b.- er 4^a/11, 97^b/11
b.- dük 26^a/8

beyân kıl- (Ar.+T.) anlatmak,
bildirmek krş. *beyân et-*
b.- dı 102^a/7

beyhakî muhaddis ve Şâfiî fakihî
b. 97^a/8

beyt (Ar.) ev, mesken, hane krş. *ev*
b. 3^a/10, 5^a/3, 6^a/6, 7^a/7,
8^a/3, 8^b/10, 9^b/2, 10^a/8, 11^b/1,
8^a/3, 8^b/10, 9^b/2, 10^a/8, 11^b/1,
12^a/3, 12^b/4, 15^a/2, 15^b/10,
17^a/1, 18^b/6, 22^a/9, 24^a/3,
25^b/11

beyt-i ma'mûr (Ar.) Hz. Âdem'le
yeryüzüne indirilip Tufan'dan
sonra tekrar göğe çıkarıldığına
inanılan yedinci kat gökteki köşk
krş. *beytü'l-ma'mûr*
b.+ dur 108^b/3

beytü'llâh (Ar.) Allah'ın evi, Kâbe krş.
beytü'l-ka'be

b. 98^a/8

beytü'l-ka'be (Ar.) Kâbe krş. *beytü'llâh*
b. 113^b/7, 113^b/10

beytü'l-ma'mûr (Ar.) Hz. Âdem'le
yeryüzüne indirilip Tûfan'dan
sonra tekrar göğe çıkarıldığına
inanılan yedinci kat gökteki köşk
krş. *beyt-i ma'mûr*
b. 113^b/6, 113^b/8

beytü'l-muḳaddes (Ar.) Kudüs, üç ilahi
dinde de önemli bir yere sahip
olan ve kutsal sayılan şehir
b. 113^b/6, 113^b/9

bırak- bırakmak
b.- maḳdur 10^a/8

bî-ḫâre (Far.) çaresiz
b. 90^b/7

bî-gümân (Far.) şüphesiz
b. 11^b/2

bî-ḫâşıl ol- (Far.+Ar.) faydasız olmak
b.- ur 15^a/8

bil- bilmek
b. 3^a/10, 3^b/2, 6^a/9, 8^a/3,
8^b/10, 9^b/2, 11^b/1, 12^a/3, 22^a/9,
28^b/9, 89^b/8, 107^b/8, 114^b/5
b.- diler 91^a/10
b.- düḡ 26^b/1
b.- esin 27^b/2
b.- gil 10^a/9, 26^a/11, 27^a/3,
27^a/6, 102^a/10, 103^b/5, 104^b/10,
105^a/2, 106^a/11
b.- mege 26^b/4
b.- mek 26^a/11, 113^b/4
b.- mekdür 14^b/8
b.- mese 113^a/4, 115^a/11
b.- meyen 36^b/7
b.- mez 90^b/1, 113^a/6
b.- mezse 16^b/3
b.- se 105^a/9
b.- üḡ 88^b/5
b.- ürem 110^b/5
b.- ür misin 110^b/5

bildür- bildirmek
b.- di 93^b/1, 93^b/2, 98^a/1

bile ile

b. 4^b/3, 4^b/7, 5^a/5, 7^a/1, 22^b/6,
29^a/2, 32^a/8, 32^a/9, 35^a/7, 36^b/2
b.+ yem 98^b/3

bilek bilek
b.+ in 20^a/10, 22^b/3

bilin- bilinmek
b.- di 93^b/7

bilü bilgi
b.+ 9^a/4

binā olın- (Ar.+T.) yapılmak, kurulmak
b.- mişdur 002^b/7

bī-namāz (Far.) namazsız, namaz
kılmayan
b.+ a 112^a/6
b.+ lardur 112^a/9

biḡ bin
b. 95^a/1, 95^a/2, 95^a/10,
95^a/11, 102^b/1, 102^b/2, 107^a/7,
112^a/5

binā kıl- yapmak, kurmak, inşa etmek
b.- 3^b/2

bī-‘özü (Far.+Ar.) özürsüz, mazeretsiz
b.- mek 26^a/4

bir bir
b. 3^a/4, 3^b/8, 3^b/10, 4^a/1,
4^a/3, 4^a/6, 4^b/4, 4^b/5, 4^b/9, 004^b/10,
5^b/5, 8^a/10, 8^b/6, 8^b/8, 9^a/2, 14^b/10,
15^b/8, 16^b/8, 18^a/11, 22^a/5, 23^b/6,
24^b/10, 24^b/11, 25^a/4, 26^b/8,
26^b/11, 27^a/10, 29^a/10, 29^a/11,
29^b/4, 32^b/2, 34^b/5, 35^a/3, 36^a/1,
89^a/10, 89^b/8, 89^b/9, 89^b/11, 94^b/6,
94^b/8, 94^b/10, 94^b/11, 95^b/2, 95^b/3,
95^b/7, 96^b/4, 102^a/8, 102^a/11,
102^b/4, 102^b/7, 103^a/2, 104^b/10,
105^a/3, 105^b/8, 105^b/9, 105^b/11,
106^a/1, 106^a/2, 106^a/3, 106^a/5,
106^b/2, 106^b/5, 106^b/7, 106^b/10,
107^a/, 107^a/3, 107^a/5, 107^a/8,
108^a/2, 112^a/6, 113^a/3, 113^b/3,
113^b/4, 113^b/8, 114^b/2, 116^a/11,
116^b/2, 116^b/4
b.+ dür 2^a/3, 110^b/5
b.+ i 16^a/2, 18^b/7, 97^b/10,
98^a/2, 113^b/1, 113^b/3, 115^a/1

b.+ in 4^b/10, 14^b/11, 15^a/7,
15^b/8
b.+ inde 108^a/2
b.+ inüḡ 93^a/3
b.+ isi 97^b/11, 99^b/6
b.+ isile 20^a/5
b.+ isin 16^b/8, 18^b/1, 22^a/6
b.+ isine 93^a/9
b.+ le 111^b/7
b.+ üḡüz 92^b/8

bir bil- Allah’tan başka ilah olmadığına
inanmak krş. birle-
b.- mekdür 114^a/2

birbiri birbiri krş. *biribiri*
b. 6^b/5

bir ol- bir araya gelmek, birleşmek
b.- dı 2^a/7

biri biri birbiri krş. *birbiri*
b. 7^a/9
b.+ nden 16^b/4

birinci birinci
b.+ si 19^b/11

birle- Allah’ın birliğini kabul etmek, şirk
koşmamak krş. *bir bil-*
b.- diler 94^b/1

birlik bir tek olma durumu
b.+ i 94^a/8
b.+ ine 2^b/1

bismillāhi'r raḥmāni'r raḥīm (Ar.)
esirgeyen bağışlayan Allah’ın
adıyla
b. 1^b/1, 88^b/1, 102^a/1

bi-şāret ol- sevinilecek, mutluluk
duyulacakbir haber ulaşmak
b.- sun 105^a/8

bi't-temām (Ar.) tamamiyle, eksiksiz
b. 10^b/4

biz biz
b. 32^b/6, 33^a/5, 116^b/5, 117^a/9
b.+ e 92^a/10, 92^b/3
b.+ i 104^b/5, 104^b/8
b.+ üm 31^a/2, 31^b/9, 117^b/3,
117^a/8, 117^a/11

boğaz boğaz
b. 33^a/11

	b.+ ıla 19 ^b /7		117 ^a /2
borç	manevi ve ahlaki yükümlülük, ödev, minnet b.+ dur 113 ^a /2		b.+ dur 8 ^a /3, 10 ^a /11, 27 ^b /1, 30 ^b /2, 31 ^a /9, 32 ^b /6, 36 ^b /4, 96 ^a /2, 98 ^a /6, 99 ^a /2, 99 ^a /3, 100 ^a /1
bostân	(Far.) sebze bahçesi b.+ lara 91 ^b /4 b.+ lardan 92 ^b /4		b.+ nı 93 ^b /4 b.+ nuñ 3 ^a /9
boy	boy, endam, uzunluk b.+ ı 36 ^a /2	bu ara	bura b.+ ya 26 ^a /7
boyun	boyun b.+ ına 8 ^a /11 b.+ larına 95 ^a /3	budağ	ağacın dal olacak sürgünü b.+ ı 115 ^b /9, 116 ^a /1
boz-	bozmak b.- anlar 10 ^b /5, 11 ^b /1 b.- ar 11 ^a /1, 11 ^b /7 b.- mağ 101 ^b /1 b.- maz 11 ^b /7 b.- maz 11 ^b /1	bugün	bugün b. 105 ^a /6
bozul-	bozulmak b.- maz 11 ^a /6	bul-	bulmak b.- dı 13 ^a /4, 13 ^a /5 b.- duğ 100 ^a /3 b.- mağ 22 ^a /10 b.- ur 96 ^b /10
bögür	bögür, böbrek b.+ ine 23 ^b /9, 24 ^a /9, 29 ^a /6	bulın-	bulunmak b.- maduğı 13 ^b /1 b.- maz 18 ^b /7 b.- mazsa 15 ^a /4, 29 ^b /2 b.- sa 3 ^a /5
bölük	parça, kısım b. 91 ^b /5 b.+ i 91 ^b /6 b.+ inden 4 ^b /4 b.+ ine 4 ^b /4	buluş-	buluşmak b.- a 10 ^b /10
böyle	böyle b. 32 ^a /5 b.+ dür 8 ^a /4	bundan	bundan b. 26 ^a /9, 105 ^a /5
bu	bu b. 3 ^a /2, 3 ^a /4, 4 ^a /10, 4 ^b /9, 5 ^a /2, 5 ^a /8, 6 ^b /3, 7 ^a /3, 10 ^a /8, 10 ^b /8, 11 ^a /6, 14 ^b /10, 15 ^a /6, 15 ^a /8, 15 ^b /8, 16 ^b /8, 18 ^a /11, 18 ^b /3, 21 ^b /10, 22 ^a /3, 22 ^a /6, 24 ^b /8, 25 ^b /9, 26 ^b /9, 31 ^b /11, 33 ^b /6, 35 ^b /4, 37 ^a /1, 37 ^a /5, 89 ^b /2, 89 ^b /6, 90 ^a /2, 90 ^a /3, 90 ^b /3, 90 ^b /6, 93 ^b /4, 93 ^b /7, 95 ^b /5, 95 ^b /6, 97 ^b /10, 98 ^a /1, 98 ^a /3, 98 ^a /9, 98 ^b /3, 98 ^b /7, 98 ^b /8, 98 ^b /11, 99 ^a /3, 99 ^b /3, 99 ^b /11, 100 ^a /1, 100 ^b /3, 101 ^a /7, 101 ^a /8, 102 ^a /10, 102 ^b /6, 102 ^b /9, 103 ^a /3, 105 ^a /2, 105 ^b /7, 108 ^a /1, 109 ^b /11, 113 ^a /2, 115 ^a /10, 116 ^b /5, 116 ^b /8,	bunu	bunu b. 9 ^a /4, 32 ^a /2
		bunlar	bunlar b.+ a 6 ^a /5, 14 ^a /7 b.+ dan 21 ^b /9, 29 ^b /11 b.+ ı 107 ^b /3 b.+ uñ 36 ^a /7, 104 ^b /7, 116 ^b /3
		buğa	buna b. 2 ^a /6, 105 ^b /1
		burma	kıvrılan yer, büküm b.+ sı 29 ^a /9
		burun	burun b.+ ı 12 ^a /4, 19 ^a /7, 29 ^a /11 b.+ ın 5 ^b /6, 7 ^b /5, 9 ^a /9, 10 ^b /10, 12 ^a /1, 15 ^b /4, 20 ^a /2, 22 ^b /2, 22 ^b /6, 22 ^b /8, 29 ^a /4 b.+ ını 8 ^a /5, 8 ^a /6, 9 ^b /4, 20 ^a /5
		buyur-	buyurmak

b.- dı 102^a/11, 102^b/1, 102^b/2,
103^a/2, 103^a/6, 103^a/8, 103^b/2
b.- dılar 35^a/10
b.- du 108^a/9, 108^b/1
b.- duğı 111^b/3
b.- mışdur 112^a/7
b.- mışlardur 6^b/8, 26^b/5, 26^b/7
b.- ur 89^a/7, 93^b/7, 97^a/6,
97^a/11, 98^b/1, 98^b/2, 100^b/7,
103^b/4, 107^a/11, 107^b/7, 111^b/1
b.- urlar 3^b/4, 3^b/8
bünyād (Far.) asıl, esas, temel
b.+ ı 108^b/2, 108^b/3, 108^b/4,
108^b/5
büyük yaşı ilerlemiş, yetişkin
b.+ den 99^b/1

C

ca'fer-i tayyār Cafer-i Tayyar,
sahabelerden biri
c. 100^a/11
c.+ a 100^a/10
cāhil (Ar.) bilgisiz
c. 99^b/7
c.+ ler 91^b/6
cahīm (Ar.) yedi kat sayılan cehennemde
şeytanın ve İslamiyet'i
bırakanların işkence göreceği
dördüncü kat
c.+ dūr 105^b/9
c.+ e 105^b/10
cān (Far.) hayat
c.+ ı 115^b/8, 115^b/11
c.+ ın 106^b/6
c.+ ları 93^b/8
c.+ um 115^a/7, 115^a/9
cānib (Ar.) yan
c.+ inden 1^b/11
cān u dilden candan, içtenlikle krş.
cān u göñül
c. 2^a/1
cān u göñülden içtenlikle, kendini
vererek krş. *cān u dil*
c. 2^b/8

cāriye (Ar.) cariye, kadın
c.+ nūñ 14^b/4
cāyız (Ar.< cā'iz) dinî ve yasal yönden
yapılmasında herhangi bir sakınca
bulunmayan
c. 13^a/7, 33^b/10, 34^b/1, 35^a/2,
101^b/2
c.+ dūr 13^b/4, 20^a/8, 29^a/10,
29^b/1, 29^b/3, 30^a/9
cāyız ol- (Ar.+T.) dinî ve yasal yönden
yapılmasında herhangi bir sakınca
bulunmamak
c.- maz 5^a/1
cebrā'īl (Ar.) Cebrail
c. 102^a/9, 102^b/6, 102^b/10,
103^a/3, 106^a/8, 114^b/5
c.+ den 111^a/9
c.+ dūr 115^a/8
c.+ e 106^a/7
cehennem (Ar.) cehennem
c. 24^b/11, 89^a/8
cehr ü ihfa (Ar.) yüksek sesle ve sessiz
okuma
d. 17^a/3
celle celālüh (Ar.) Onun (Allah'ın)
yüceliği, şanı artsın
c. 111^a/11
cem' (Ar.) toplama, toplanma
c.+ idür 15^a/10
cem' et- (Ar.+T.) toplamak
c.- üp 99^b/5
cem' ol- (Ar.+T.) , bir araya gelmek,
toplanmak
c.- mayalar 95^b/7
c.- up 88^b/8, 91^a/2, 96^b/4,
96^b/7, 97^b/8, 98^a/5, 98^b/4
cemā'at (Ar.) bir imama uyarak namaz
kılmak, mevlit veya vaaz
dinlemek için bir araya gelmiş
kişiler
c. 27^b/9, 29^a/1, 29^b/2, 35^a/5,
95^b/11, 96^b/4, 112^a/5, 116^a/5
c.+ e 32^a/10
c.+ i 96^a/3, 96^a/7, 96^b/7, 96^b/10
c.+ le 23^b/5, 35^b/4

c.+ üñ 96^a/1, 96^a/5, 96^b/11, 97^a/1

cemā‘at-ı müslimān (Ar.) müslümanlar topluluğu
c. 89^b/3

cemī‘ (Ar.) hep, bütün
c. 4^a/4, 12^b/3, 26^b/2, 27^a/10, 30^b/4, 30^b/6, 31^b/10, 31^b/11, 36^b/9, 90^a/5, 92^a/1, 92^b/9, 93^a/9, 93^b/11, 94^a/8, 94^b/1, 110^b/7

cenābet (Ar.) gusül etmeyi gerektiren durum, cünüplük
c. 115^a/2
c.+ den 11^b/9, 114^a/4

cenāb-ı ḥaḳ (Ar.) Allah
c.+ dan 88^b/6

cenāze (Ar.) gömülmek üzere yıkanıp kefenlenerek tabuta konulmuş insan ölüsü
c. 28^a/11
c.- nūñ 114^a/7, 114^a/9
c.- sinde 37^a/5

cenāze du‘āsı (Ar.) cenaze namazı kılınırken okunan dua
c.+ n 36^b/8

cenāze namāzı (Ar.+Far.) gömülmeden önce yıkanıp kefenlenmiş ölü musalla taşına konulduktan sonra kılınan namaz
c. 36^a/10

cennet (Ar.) cennet
c. 24^b/11, 92^a/8, 92^b/3, 93^b/1, 94^b/2
c.+ de 92^b/8, 93^a/7
c.+ dür 92^b/7
c.+ e 92^a/7, 92^a/8
c.+ ler 92^b/2
c.+ lerdan 92^a/6
c.+ lere 92^a/5
c.+ üñ 27^a/8, 91^b/10, 92^a/1

ceset (Ar.) gövde, beden, ten
c.+ ine 12^b/1

cevāb (Ar.) yanıt
c. 24^b/3, 99^a/2, 110^b/4, 110^b/5,

110^b/8, 110^b/10, 110^b/11, 111^a/5, 111^b/2, 111^b/9, 111^b/10, 111^b/11, 112^a/3, 112^a/10, 112^a/11, 112^b/3, 112^b/5, 113^a/6, 113^a/7, 113^a/11, 113^b/5, 114^a/1, 114^a/2, 114^a/8, 114^a/9, 114^b/1, 114^b/4, 114^b/6, 114^b/11, 115^a/5, 115^a/6, 115^b/3, 115^b/9, 116^a/5, 116^a/7, 117^a/9, 117^a/10, 117^b/1, 117^b/4
c.+ ı 105^b/5
c.+ ıdur 105^b/7
c.+ ın 105^b/6
c.+ ında 89^b/5

cevāb vēr- (Ar.+T.) cevap vermek, yanıtlamak
c.- gil 105^b/1
c.- meklik 24^b/8
c.- mese 112^b/11, 117^b/5

cezā iḥsān günü (Ar.+T.) kıyamet günü
c.+ nde 104^b/1

cihet (Ar.) yön, taraf
c.+ den 110^b/6

cīm (Ar.) Arap alfabesinin beşinci harfi
c.+ dür 105^b/9

cins (Ar.) tür, çeşit
c. 91^b/8
c.+ le 91^b/8

cism (Ar.) beden, vücut
c.+ i 12^a/4

cum‘a (Ar.) cuma günü
c. 115^a/3

cum‘a namāzı (Ar.+Far.) cuma günü öğle vakti cemaatle camide kılınan iki rekâtlık farz namaz
c. 35^b/2, 35^b/3, 35^b/9
c.+ ın 35^a/9, 35^a/10, 35^b/2
c.+ nda 36^a/4
c.+ nuñ 35^a/8, 35^b/8

cühhāl (Ar.) cahiller, bilgisizler
c. 99^b/2, 99^b/7

cümle (Ar.) bütün, hepsi
c. 3^a/1, 10^a/10, 12^a/4, 16^b/4, 18^b/10, 22^b/5, 107^b/3
c.+ si 101^a/7
c.+ sin 108^b/7

c.+ sinden 99^b/6
c.+ ye 3^a/2
cüz' (Ar.) kısım, parça
c.+ in 4^b/10

Ç

çanağ kilden yapılma yayvan ve küçük kap
ç. 5^b/1
çatla- çatlamak
ç.- maya 24^a/10
çatlat- çatlatmak
ç.- mağdur 23^b/11
çehār (Far.) dört
ç. 5^a/3
çek- çekmek
ç.- mege 4^b/6
ç.- mekle 23^b/11
ç.- meye 28^a/1
ç.- se 11^b/5
ç.- üp 90^a/10
çeres (Far.) hapishane, zindan
ç.+ i 105^a/4
çevre çevre, etraf
ç. 24^a/9
ç.+ lerinde 98^a/4
ç.+ sinde 91^a/4, 93^b/3, 94^a/2, 94^b/5, 96^a/5, 96^b/7, 98^b/5
çevril- etrafı kuşatılmak, sarılmak
ç.- üp 98^b/5
çevrili çevrili döne döne
ç. 98^b/6
çık- çıkmak
ç.- a 10^b/9
ç.- an 10^b/7, 10^b/8, 11^a/11, 11^b/1, 13^a/7
ç.- andur 11^b/2
ç.- dı 106^b/2
ç.- mayasız 92^a/6
ç.- sa 11^b/6, 11^b/8
ç.- up 11^a/1
çıkar- çıkarmak
ç.- alar 30^a/11
ç.- gıl 103^b/11

ç.- mağı 6^b/11
ç.- maz 90^a/10
çıplak yalın, giysisiz
ç.+ iken 10^a/3
çigin omuz
ç.+ lerine 95^a/4
çok çok, fazla
ç. 89^b/2, 89^b/10
ç.+ dur 5^a/9, 35^a/5
ç.+ iken 9^b/6
ç.+ça 10^b/9
çok çok fazla fazla
ç. 97^b/6
çöz- açmak, bırakmak
ç.- e 28^a/7
ç.- meye 28^a/11
ç.- üp 28^a/10
çün (Far.) ne zaman ki krş. *çün*
ç. 106^b/1, 106^b/4, 106^b/7, 106^b/10, 107^a/, 107^a/3, 107^a/8
çün (Far.) ne zaman ki krş. *çün*
ç. 18^b/7, 22^b/1, 23^a/4, 103^b/3

D

dahı ve dahi, başka, henüz, bundan başka, hem krş. *dahı*
d. 25^b/3, 33^a/5, 93^a/6, 96^a/2, 96^a/7, 98^a/6, 100^a/7, 100^a/11, 100^b/2, 102^b/8, 104^b/9, 105^a/5
dahı ve dahi, başka, henüz, bundan başka, hem krş. *dahı*
d. 2^a/2, 2^b/6, 3^b/7, 5^a/8, 6^a/9, 9^a/1, 10^b/9, 11^b/2, 11^b/6, 13^b/3, 15^b/10, 18^b/6, 19^b/11, 21^a/6, 22^a/7, 26^a/4, 26^b/3, 27^a/10, 27^b/8, 28^b/9, 30^b/4, 30^b/6, 30^b/11, 31^a/3, 31^a/7, 31^b/2, 31^b/3, 31^b/5, 31^b/11, 32^a/5, 32^b/8, 32^b/9, 32^b/10, 32^b/11, 33^a/3, 33^a/5, 33^a/8, 33^a/9, 33^a/11, 33^b/2, 34^a/6, 34^b/11, 35^a/6, 35^a/8, 35^b/6, 35^b/8, 35^b/10, 36^a/4, 36^b/11, 89^a/11, 90^b/2, 91^b/10, 92^b/3, 93^a/2, 93^a/5, 93^b/2, 93^b/3, 94^a/7, 94^a/10, 95^a/2, 95^a/7, 95^a/10,

95^b/5, 95^b/9, 96^b/2, 96^b/8, 96^b/9,
 96^b/10, 97^a/8, 97^b/3, 97^b/8, 98^a/9,
 98^b/3, 100^a/10, 100^b/1, 102^b/3,
 103^a/2, 103^a/8, 103^b/9, 104^a/5,
 104^b/2, 107^b/8, 108^a/3, 108^b/2,
 108^b/9, 111^a/9, 111^a/10, 111^a/11,
 115^a/6

ḡalālet (Ar.) Din ve mezhep bakımından
 bâtila sapma
 ḡ.+ e 101^b/6

dāl-ı mühmele (Ar.) noktasız dal
 d. 33^a/11

ḡall u muḡill ol- (Ar.) doğru yoldan
 sapmak
 ḡ.- dı 89^b/5

damu cehennem
 d. 22^a/10

ḡarb (Ar.) çarpma, vurma
 ḡ.+ la 9^a/6

dār-ı meşakḡat sıkıntı, zoruluk yurdu
 (dünya)
 d.+ den 31^a/1

dār-ı selāmet (Ar.) kurtuluş yurdu
 (cennet)
 d.+ e 31^a/2

dār-ı sevāb (Ar.) sevap yurdu
 d.+ ını 93^b/2
 d.+ larında 93^a/5

dart- denemek için yoklamak
 d.- up 93^a/11

dāvūd Hz. Davud
 d.+ e 113^a/9

dāyim (Ar.< dā'im) sürekli, devamlı,
 her zaman
 d. 30^b/2

dè- demek krş. *de-*
 d.- di 2^a/11, 88^b/10, 88^b/11,
 93^b/2, 94^b/4, 100^a/9, 100^a/10,
 100^b/2, 102^b/9, 103^b/2, 105^b/4,
 105^b/6, 105^b/7, 116^b/9,
 117^a/1, 117^a/3
 d.- di idi 92^b/2
 d.- diler 92^b/10, 93^a/7, 96^b/8,
 99^a/1, 99^b/4, 99^b/6, 116^b/7
 d.- dim 10^b/2

d.- dügi 7^a/10
 d.- dügini 92^a/10
 d.- dükde 28^a/1
 d.- dükden 28^b/2, 32^a/4
 d.- dükleri 13^a/6
 d.- düklerin 95^a/6, 95^a/7
 d.- düm 102^a/10, 106^a/8
 d.- mek 16^b/3, 22^a/3, 27^b/5,
 27^b/6, 27^b/7
 d.- mekdür 2^b/10, 15^a/10, 15^b/1,
 17^a/9, 17^b/6, 17^b/7, 17^b/8,
 17^b/9, 17^b/11, 18^a/1, 19^b/2,
 20^b/9, 24^b/1, 24^b/7, 31^b/1,
 33^a/4, 35^b/5
 d.- mekle 7^a/7, 90^a/3, 93^a/2,
 94^a/5
 d.- meklige 3^a/8
 d.- mişler 18^b/6, 20^a/7, 20^a/8
 d.- r 92^b/6, 105^a/8
 d.- rler 2^a/5, 2^a/6, 25^a/7,
 35^b/10, 94^b/10
 d.- rler imiş 99^a/9
 d.- se 3^a/6, 3^b/7, 27^a/2, 30^a/8,
 103^b/10
 d.- seler 114^a/8, 114^a/9, 114^b/1
 d.- yeler 99^a/11
 d.- yem 8^b/11

de- demek krş. *dè* -
 d.- mek 104^a/8, 104^a/10
 d.- nilse 99^a/2
 d.- rler 1^b/6, 4^b/6, 94^b/11,
 108^a/4, 108^a/5, 108^a/6, 108^b/2,
 112^b/6, 112^b/7, 112^b/8, 112^b/9
 d.- rsin 98^b/9
 d.- se 104^a/7
 d.- sin 110^b/9
 d.- ye 28^b/3, 28^b/10, 28^b/11,
 29^a/2, 29^a/8, 32^a/5, 36^b/10
 d.- yeler 28^b/6, 29^a/1, 89^b/2,
 91^b/10, 97^b/7
 d.- yenler 89^a/7
 d.- yüp 24^b/3, 28^b/6, 29^a/2,
 29^b/5, 29^b/7, 29^b/8, 32^b/4,
 36^b/1, 36^b/3, 36^b/8, 37^a/4, 37^b/4
 d.- yüvèrmekdür 24^b/6

deg-	değmek, ulaşmak d.- di 107 ^a /7 d.- er 107 ^a /4 d.- medügi 13 ^b /6 d.- medük 13 ^b /8 d.- meksüzün 5 ^b /1		
degin	değın, kadar d. 35 ^a /11, 91 ^b /9		
degir	-değdirmek d.- üp 15 ^b /5		
degül	değil d. 14 ^b /3, 14 ^b /5, 25 ^a /6, 27 ^b /7 d.+ dür 3 ^a /8, 26 ^b /5, 33 ^b /10, 34 ^b /2, 35 ^a /2, 89 ^b /7, 99 ^a /4, 99 ^b /2, 101 ^b /2, 115 ^a /11, 117 ^b /7 d.+ em 98 ^b /2		
degür	-değdirmek d.- diler 105 ^b /5 d.- dükleri 17 ^a /10 d.- e 28 ^a /3 d.- memekdür 20 ^b /3 d.- meye 29 ^a /6, 29 ^a /7 d.- meyüp 20 ^a /7, 29 ^a /9		
degzinici	dönücü, dönen krş. <i>dönücü</i> d. 92 ^b /10		
dek	kadar, gibi d. 6 ^a /11 d.+ dür 36 ^a /2		
delâlet	et- (Ar.+T.) doğru yoldan sapmak d.- er 96 ^b /8		
deli	deli d. 99 ^b /7		
delil	(Ar.) kanıt d. 107 ^b /5, 109 ^a /10		
dênil-	denilmek, söylenilmek d.- üp 98 ^a /8		
deñiz	deniz d. 109 ^b /2 d.+ in 106 ^b /5, 106 ^b /8, 106 ^b /11, 107 ^a /4 d.+ ine 103 ^b /11 d.+ ler 109 ^b /3 d.+ lerine 102 ^b /4		
deñlü	kadar		
			d. 89 ^b /1, 91 ^b /6, 97 ^b /7
deril-	toplanmak, devşirmek d.- mişdür 103 ^a /10		
dest	(Far.) el d.+ ini 9 ^b /4		
deyü	diye d. 2 ^a /10, 2 ^a /11, 35 ^a /10, 35 ^b /11, 91 ^b /1, 99 ^b /9, 105 ^a /5, 105 ^b /2, 105 ^b /5		
dik-	dikmek d.- e 30 ^a /2 d.- meyeler 30 ^a /11 d.- üp 23 ^a /2		
dil	1. konuşma organı, ağız 27 ^b /3, 30 ^b /3 d.+ ile 23 ^a /10, 25 ^a /2 d.+ le 93 ^a /8 d.+ ler 92 ^a /8 2. (Far.) gönül, yürek, kalp d. 26 ^b /2		
dile-	istemek, talep etmek d.- rse 3 ^a /8, 36 ^a /8 d.- rseñ 22 ^a /10 d.- rüz 92 ^b /6 d.- se 24 ^b /8		
dîn	(Ar.) din d. 103 ^a /10, 103 ^a /11, 116 ^a /6, 116 ^a /7, 116 ^a /8, 116 ^a /9 d.+ i 90 ^a /10, 116 ^b /8 d.+ lerin 101 ^b /1 d.+ üñ 27 ^a /8, 103 ^a /9, 116 ^a /6		
dîn-i islâm	(Ar.) islam dini d.+ a 90 ^b /6		
diñle-	dinlemek d. 10 ^a /9 d.- yeni 110 ^a /6		
dip	kök d.+ bine 102 ^b /9		
direk	temel d.+ gidür 27 ^a /8, 103 ^a /9		
dirsek	dirsek d.+ lerile 4 ^b /3		
diş	diş d.+ inden 102 ^a /6 d.+ lerin 23 ^a /7		

dīvāne (Far.) deli, kaçık
d.+ dūr 89^b/2, 97^b/7

dīvāne ol- (Far.+T.) deli olmak, delirmek
d.- maḵdur 11^a/7

dīvār (Far.) duvar
d.+ a 8^b/2, 8^b/10, 9^a/1

diz diz
d.+ in 22^b/5, 22^b/11
d.+ ine 14^a/11
d.+ leri 19^b/3
d.+ lerin 19^b/9, 21^a/2, 28^b/7,
29^a/3, 29^b/9

doğ- doğmak
d.- arken 33^b/9
d.- duḡı 114^a/8

dokın- dokunmak
d.- dı 106^b/8, 106^b/10, 107^a/
107^a/3

dolan- bir şeyin çevresinde dönmek
d.- duḡları 98^a/5
d.- ur 96^a/1
d.- urlar 98^a/4

don çamaşır
d.+ ına 8^b/6
d.+ uḡa 9^a/2

dost dut- (Far.+T.) dost edinmek
d.- dı 107^a/10, 107^b/2, 107^b/5,
107^b/6

dög- ezmek
d.- üp 21^a/9

dök- dökmek
d.- e 12^b/7
d.- mekdür 9^b/10, 10^a/10, 12^b/2

dön- dönmek
d.- e 32^a/5
d.- er 26^b/10
d.- erler 94^b/8, 94^b/9, 96^a/5
d.- mege 35^a/9
d.- mez 26^b/9

dönder- döndürmek, çevirmek
d.- e 22^b/7, 29^a/8
d.- megi 7^b/10
d.- mek 25^b/11
d.- memekdür 8^a/1
d.- sün 15^b/9

d.- ürler 4^a/3, 4^a/5

döne döne dönerek, çevrilerek
d. 88^b/9, 89^b/3, 89^b/4, 89^b/6,
91^a/3, 91^a/5, 91^a/6, 93^b/3, 98^b/5,
98^b/6, 99^a/11

dönici dönen
d. 92^b/10

dört dört
d. 2^b/3, 3^a/1, 4^b/4, 4^b/9,
16^a/8, 18^b/7, 22^b/2, 28^a/11,
30^a/5, 34^a/7, 34^a/11, 34^b/8, 35^a/3,
35^a/4, 35^a/11, 35^b/7, 35^b/8, 89^b/4,
89^b/7, 98^a/2, 99^b/4, 100^a/2, 102^a/7,
105^b/11, 107^b/2, 107^b/10, 112^b/8,
114^a/3
d.+ dūr 4^b/1, 111^a/2
d.+ i 114^b/11, 115^a/3
d.+ si 4^b/6, 5^b/5, 7^a/1,
7^b/7, 8^b/5, 9^a/10, 10^a/4, 11^a/5,
12^a/10, 14^a/9, 15^b/3, 16^a/10, 17^b/5,
18^a/8, 19^a/8, 20^a/9, 23^a/11, 24^b/7,
25^b/7

döşe- sermek, yaymak
d.- mekdür 24^a/2
d.- ye 21^a/6, 23^a/1, 30^a/1
d.- yüp 21^b/1, 24^a/9

du 'ā (Ar.) dua
d. 9^a/1, 30^b/2, 31^a/9, 33^a/4
d.+ dur 112^a/11
d.+ lar 21^b/11
d.+ lardan 7^b/3
d.+ ların 101^b/4
d.+ sı 36^b/4
d.+ sın 16^a/9, 21^b/2, 31^a/9, 36^b/3
d.+ yı 5^a/8, 30^b/1, 31^b/11, 33^b/6,
37^a/1, 37^a/5

du 'ā èt- (Ar.+T.) dua etmek krş. *du 'ā*
eyle-
d.- eler 26^a/11

du 'ā eyle- (Ar.+T.) dua etmek krş.
du 'ā èt-
d.- mekdür 8^b/4
d.- rüz 33^a/2
d.- ye 37^b/4

dur- d.- yüp 36^b/10
durmak
d.- ıcağ 24^a/5
d.- mağdur 15^b/1, 23^a/11, 23^b/6
d.- maya 24^a/7
d.- ur olsa 29^a/11
d.- urlar 95^a/2
d.- ursa 32^a/8

dura dura dura dura
d. 13^a/8

dut- tutmak
d. 28^b/9
d.- a 28^b/7, 28^b/8, 28^b/10,
d.- alar 28^a/4, 28^a/5
d.- mağdur 17^b/3,

dübür (Ar.) arka, geri taraf, anüs
d.+ den 11^a/11
d.+ inden 10^b/7, 11^b/7

dükeli hep, bütün
d. 102^a/8, 102^b/5, 104^b/9

dülbend (Far.) tülband
d.+ inüñ 29^a/9

dünyā (Ar.) dünya
d. 8^a/4, 30^b/8, 31^b/2, 88^b/5,
102^b/4, 103^a/4, 104^b/10
d.+ da 22^a/8, 93^a/4, 93^b/5,
98^a/5, 104^a/4, 104^a/5

düpdüz dut- dümdüz tutmak
d.- a 28^b/8

dürlü dürlü çeşit çeşit
d. 93^a/5

dürüst (Far.) doğru, yanlışsız
d. 115^a/11, 117^b/6

düş rüya
d. 114^b/5

düş- düşmek
d.- di 102^b/7, 102^b/9
d.- düm 103^b/11
d.- er 25^a/11
d.- eydi 102^b/5
d.- mekdür 19^b/5
d.- miş idi 116^b/5

düşür- düşürmek
d.- diler 102^a/9
d.- mekden 101^b/6

düşüril- düşürülmek
d.- di 105^a/4

düz düz
d.- a 28^b/9

düzelt- doğru ve düzgün hâle getirmek
d.- mekdür 23^b/2, 25^b/6

E

ebū bekr (Ar.) Hz. Ebubekir
e. 116^a/11, 116^b/7

ebū ḥanīfe (Ar.) Ebu Hanife, Hanefi
mezhebinin imamı
e. 111^a/1, 111^a/2

ebū sa‘īd el-ḥudrī (Ar.) Ebu Sa‘id el-
Hudri, çok hadis rivayet eden yedi
sahâbîden biri
e.+ den 97^b/4

ebu yūsuf (Ar.) Ebu Yusuf, Ebû
Hanîfe’nin önde gelen talebesi,
müctehid hukukçu
e. 32^b/2

ecir (Ar.) sevap, mükâfat, ödül
e.+ ler 22^a/9

eclden (Ar.) sebebiyle, yüzünden
e.+ den 98^a/9, 98^a/10

ê- olmak; bulunmak, var olmak
ê.- düğün 27^b/7, 93^b/1
ê.- düğünü 94^a/9

edā’en (Ar.) eda ederek, yerine getirerek
e. 36^a/6

edā et- (Ar.) görevini yerine getirmek
e.- mekdür 2^b/11

edeb (Ar.) edep, terbiyeli davranış,
nezaket
e.+ leri 7^a/11
e.+ leridür 21^b/10

ef‘āl (Ar.) fiiller, işler
e.+ den 110^b/7
e.+ üñ 31^b/11

efḏal (Ar.) en üstün
e. 98^b/7
e.+ dür 27^b/3
e.+ i 30^a/9
e.+ idür 27^a/7

eg- eġmek
e.- meye 28^b/9

eger (Far.) eġer
e. 3^a/8, 5^a/2, 13^b/3, 16^b/3, 16^b/10, 25^b/3, 29^a/8, 29^b/1, 29^b/4, 30^a/5, 30^a/7, 32^a/8, 35^a/5, 35^b/3, 35^b/9, 89^a/7, 89^a/9, 89^b/8, 89^b/10, 89^b/11, 98^b/8, 99^b/10, 100^a/5, 100^a/6, 100^b/8, 103^b/10, 112^b/11

eġad (Ar.) bir, tek
e. 095^b/2

eġadiş-i kudsî (Ar.) Allah tarafından ilham edilerek Hz. Muhammed tarafından söylenmiş olan hadis 98^b/10

eġādīs-i nebevi (Ar.) Hz. Muhammed'in sözleri krş. *eġādīs-i nebeviyye*
e.+ den 99^a/2

eġādīs-i nebeviyye (Ar.) Hz. Muhammed'in sözleri krş. *eġādīs-i nebevi*
e.+ dür 99^b/6

ehemm (Ar.) en önemli
e. 10^a/11

ehl (Ar.) topluluk, cemaat,
e.+ i 92^a/8, 98^a/1
e.+ ine 31^a/11, 113^a/3
e.+ ini 98^a/3

ehl-i cennet (Ar.) Cennet ehli
e. 91^a/11

ehl-i dünyā (Ar.+Far.) dünya ehli
e. 89^a/8

ehl-i ħadīs (Ar.) hadis âlimleri
e. 92^b/9

ehl-i hidāyet (Ar.) hidayet ehli
e. 91^a/1

ehl-i tefsîr (Ar.) tefsir âlimleri
e. 92^b/9

eġyānen (Ar.) zaman zaman, ara sıra
e. 35^a/7

ekber (Ar.) en büyük
e. 28^a/1

ekser (Ar.) çoğunlukla
e. 89^a/11, 99^a/7

eksük eksik, noksan

e. 17^a/5
e.+ lik 5^a/2

el el
e. 7^a/2, 9^b/6, 14^b/2, 25^a/2
e.+ i 17^b/2, 19^b/11, 28^a/4, 28^a/5, 36^b/3
e.+ ile 7^b/5, 7^b/6, 8^a/5, 8^a/6, 9^a/8, 9^a/9, 10^a/6, 23^a/7, 23^a/10, 23^b/2, 24^a/4, 24^a/6
e.+ in 4^b/5, 4^b/10, 5^a/5, 5^b/1, 5^b/2, 5^b/3, 8^b/2, 8^b/9, 9^a/1, 9^a/3, 12^a/7, 12^b/5, 18^b/9, 21^a/2, 21^a/11, 23^a/4, 27^b/11, 28^a/5, 29^b/10, 36^b/1
e.+ ini 13^a/6, 17^a/9, 17^b/2, 23^b/9, 28^a/4
e.+ inüġ 13^b/7, 20^a/10
e.+ leri 95^a/2, 95^b/2
e.+ lerin 4^b/3, 13^b/6, 17^a/11, 19^b/9, 20^b/11, 21^b/9, 22^b/10, 22^b/11, 23^a/2, 24^a/9, 28^a/6, 28^a/7, 28^a/9, 28^a/11, 29^a/3, 29^b/8, 30^a/3, 32^b/4, 95^a/5, 95^b/1
e.+ lerini 13^b/2, 13^b/4, 28^a/3, 28^a/10
e.+ leriyle 28^b/7
e.+ nin 15^b/4
e.+ ünġ 13^b/9
e.+ ünġle 9^b/4, 10^b/1

el baġla- el bağlamak
e.- yup 32^b/5

el-bakara (Ar.) Bakara suresi
e. 108^a/11

elem (Ar.) ağrı, acı, ıstırap
e. 11^b/5

el-ĥamdüli'llāh (Ar.) Allah'a hamt olsun
e. 22^a/2, 105^a/2, 105^b/8, 105^b/10, 105^b/11, 106^a/1, 106^a/2, 106^a/4, 106^a/5, 108^a/1, 110^b/3

el-ĥamdüli'llāh sūresi (Ar.) Fatiha suresi
e.+ nün 107^b/8

elif (Ar.) Arap alfabesinin ilk harfi
e.+ ini 28^a/1

elli elli
e. 109^a/9, 109^a/11, 113^a/7
e.+ ye 109^b/1

elli bin elli bin
e. 109^a/9

el el
e. 15^a/11

emīrū'l-mū'minīn (Ar.) mü'minlerin emiri
e. 116^a/10, 116^b/9, 117^a/1

emīrū'l-mū'minīn (Ar.) mü'minlerin emiri
e. 105^b/3

emr (Ar.) söz, buyruk, talimat
e.+ dūr 115^b/3
e.+ ine 22^a/7

emr- i ma'rūf (Ar.) Allah'a ve kula göre âdil olan emir
e.+ dur 114^a/5

enbiyā (Ar.) peygamberler
e.+ lar 91^b/5

enes bin mâlik (Ar.) Enes bin Mâlik, sahabelerden biri
e. 106^a/6

eñse ense
e.+ ye 8^b/11

epsem dur- susmak
e.- sa 30^a/8, 30^a/9

er erkek
e. 14^b/4
e.+ den 13^a/1
e.+ e 112^b/10
e.+ ine 113^a/4
e.+ ler 28^a/4
e.+ midür 36^a/10
e.+ üñ 14^a/11

er- ulaşmak, varmak
e.- di 102^b/9

er âdem (T.+Ar.) erkek
e. 37^a/4

erāzil-i cūhhāl (Ar.) cahillerin rezilleri
e. 100^b/8

ëriş- varmak
ë.- ıcek 102^a/8

erkān (Ar.) esaslar, temeller

e. 15^a/9

erkān-ı şalāt (Ar.) namazın esasları
e.+ a 15^b/10

er oğlancuğ erkek çocuk
e. 36^b/11
e.+ mıdur 36^a/11

ërte namāzı sabah namazı
ë.+ nda 36^a/5

esāsü'l-kur'ān (Ar.) Fatiha suresi
e. 107^b/10

esbāb (Ar.) elbise
e.+ ın 23^b/2

esirge- korumak, himaye etmek
e. 31^b/1, 31^b/5, 31^b/8
e.- mek 30^b/5
e.- mesi 30^b/11
e.- yüp 31^b/7

esirgeyici esirgeyen, koruyan
e.+ dūr 104^a/5

esne - esnemek
e.- mek 24^a/5

eşşah çok doğru
e. 36^a/1

esvāb (Ar.) elbise
e.+ ı 13^b/11
e.+ ında 13^a/4

eşek eşek
e. 14^a/2

eşrāf- ı favāyif (Ar.) ileri gelen topluluk
c. 90^b/4

et- etmek, yapmak *krş. ét-*
e.- dügi 90^b/11
e.- dükleri 115^a/5
e.- enler 90^b/1
e.- erler imiş 98^b/7
e.- erse 89^b/9, 89^b/10, 90^a/1
e.- erüz 33^a/7, 33^a/8, 33^a/9
e.- mek 15^a/2, 35^b/6
e.- mekdür 20^a/1, 20^b/7
e.- meye 24^a/9

ët- etmek, yapmak *krş. et-*
ë.- e 15^a/3

et et
e.+ i 14^a/4, 14^a/5

eṭrāf (Ar.) çevre, civar

e.+ ını 92^b/11
ev ev krş. *beyt*
e.+ inde 116^b/2
evāmīr ü nevāhiyye (Ar.) emirler ve yasaklar
e. 26^b/2
evkāt-ı hams (Ar.) beş vakit, beş vakit namaz
e.+ dur 114^a/3
evlād (Ar.) çocuk
e.+ ını 31^b/7
evvel (Ar.) ilk, birinci
e. 2^a/11, 2^b/9, 3^a/10, 5^a/8, 5^b/2, 7^a/8, 12^b/5, 16^a/7, 18^a/2, 18^a/6, 20^a/2, 23^b/1, 25^a/4, 26^a/11, 27^b/1, 29^a/3, 29^b/8, 29^b/11, 32^b/3, 33^b/7, 33^b/10, 34^a/7, 34^a/11, 34^b/8, 35^a/2, 35^a/11, 36^a/10, 105^b/8, 107^a/10, 107^b/9, 108^a/2, 108^a/3, 108^a/10, 114^b/2
e.+ inde 96^b/2
e.+ ki 16^a/6, 28^a/7, 36^a/6, 108^a/6, 112^b/5
e.+ kisi 4^b/1, 5^a/7, 6^b/4, 7^b/2, 8^a/3, 8^a/11, 9^a/6, 9^b/10, 10^b/7, 11^b/10, 12^a/6, 12^b/4, 12^b/11, 13^a/10, 15^a/11, 16^a/5, 17^a/8, 19^a/2, 23^a/7, 24^b/1
evvelā (Ar.) öncelikle
e. 15^a/3, 19^b/8, 27^a/9, 33^b/4, 114^a/2
ey (Ar.) ya, hey anlamındaki seslenme
e. 7^a/8, 9^b/7, 10^b/1, 30^b/9, 31^b/9, 103^b/10, 104^a/2, 104^a/7
eyde gel- söyleyedirmek, söylemek
e.- mişlerdür 101^b/2, 101^b/3
eydici söyleyen
e. 93^a/1
eyit- söylemek, demek, anlatmak
e. 110^b/3
e.- di 102^a/10, 102^b/3, 102^b/5, 102^b/6, 102^b/10, 102^b/11, 103^a/3, 103^a/7, 103^b/10, 105^a/5, 105^b/7, 106^a/7, 116^b/5, 116^b/7, 116^b/10, 117^a/2

e.- diler 96^b/6
e.- düm 102^a/9, 106^b/1
e.- de 104^a/1, 104^a/3
e.- deler 93^a/7
e.- denle 93^a/6
e.- dür 93^a/11, 93^b/4, 94^b/4, 99^a/5, 99^a/8, 100^a/4, 104^a/2, 104^a/5, 104^a/6, 104^a/7, 104^a/8, 104^a/9, 104^a/11, 104^b/1, 104^b/2, 104^b/4, 104^b/5, 104^b/6, 104^b/9, 106^a/8, 106^a/9, 106^a/10, 108^b/5, 112^b/10
e.- dürler 92^a/8, 95^a/8, 96^a/4
e.- dürsin 104^b/10
eyle- etmek, yapmak
e.- diler 88^b/10
e.- mek 7^a/9
e.- η 89^b/2
eyle öyle
e. 2^a/7, 3^b/2, 92^a/9, 93^a/9, 97^a/8, 100^b/7, 104^b/9
ezān (Ar.) ezan
e. 35^b/3, 114^b/4
e.+ dan 35^b/5
e.+ ı 35^b/6, 114^a/7, 114^b/5
ezmine-i sālīfe (Ar.) geçmiş zaman
e.+ den 101^b/2

F

fā (Ar.) Arap alfabesinin yirminci harfi
f.+ nuη 33^a/11
fācīr (Ar.) günahkâr
f.+ lere 33^b/5
faḥr et- (Ar.+T.) övmek
f.- er 96^a/8
f.- üp 97^b/9
faḳīr (Ar.) yoksul, zavallı
f. 90^b/6
fāri' ol- (Ar.+T.) vazgeçmek
f.- sa 21^b/9
farz (Ar.) farz
f. 5^a/3, 12^a/3, 15^a/10, 25^a/4, 25^a/9, 27^a/6, 27^b/5, 34^a/1, 34^a/8, 34^b/1, 34^b/2, 34^b/5, 34^b/9, 113^a/11,

113^b/1, 114^b/10, 116^a/4
f.+ da 27^b/6, 114^b/8
f.+ dan 15^b/8
f.+ dur 26^b/1, 113^b/11, 114^a/1,
114^b/7, 114^b/11, 115^a/2
f.+ ı 15^b/10, 35^b/10
f.+ ın 4^a/11
f.+ ına 27^b/6
f.+ ını 25^a/4
f.+ larda 35^b/4
f.+ ları 4^b/1, 11^b/9
f.+ uç 4^b/9
farz-ı ‘ayn (Ar.) Bir Müslüman’ın bizzat
yerine getirmekle mükellef olduğu
ibadet ve işler
f. 113^b/1
f.+ dur 113^b/1
farz bil - (Ar.+T.) yerine getirmeyi,
yapmayı zaruret olarak görmek
f.- üp 2^b/8
farz ol- (Ar.+T.) artık yapılması, yerine
getirilmesi zorunlu hâle gelmek
f.- alıdan 25^a/8
f.- an 10^a/1
f.- anları 27^a/7
f.- mışdur 5^a/3
farz-ı kifâye (Ar.) bir kısım
Müslümanların yerine
getirmesi ile diğer Müslümanların
üzerinden sorumluluğu kaldıran
buyruklar
f.+dür 113^b/3
fâsid ét- (Ar.+T.) bozmak
f.- en 24^a/11, 25^b/11
f.- er 25^b/10
fâsid ol- (Ar.+T.) bozulmak
f.- maz 25^a/1, 25^a/7
f.- ur 15^b/9, 24^b/8, 25^a/6
fâtiha (Ar.) Fatiha suresi krş.
fâtiha sûresi
f.+ da 105^b/6, 108^b/7
f.+ dan 19^a/10, 30^a/7
f.+ dur 108^b/5
f.+ nuğ 106^a/8
f.+ ya 108^a/8

fâtiha sûresi (Ar.) Fatiha suresi
krş. *fâtiha*
f. 016^a/5, 017^b/7, 018^b/9, 028^a/9,
030^a/7, 104^b/10, 105^a/6, 108^a/3,
108^a/9, 108^a/10, 108^a/11, 110^a/4
f.+ n 018^a/4, 028^b/4, 028^b/5,
030^a/9, 105^a/3, 108^b/7
f.+ nde 105^b/4
fâtihatü'l-kitâb (Ar.) Fatiha suresinin
isimlerinden biri
f. 107^b/9, 108^a/2, 108^a/4
fâzilet (Ar.) İslamiyet’te Kur’an
hükümlerine uyma, her davranışta
hayrı ve iyi olanı amaç edinme
hali
f.+ den 98^a/2
f.+ ine 96^b/9
f.+ ini 97^b/11
fâzl (Ar.) iyilik, cömertlik
f.+ ı 106^a/8
f.+ uğa 32^b/11
fehmi (Ar.) anlama, anlayış
f.+ üm 115^a/8, 115^a/9
felâh bul- (Ar.+T.) selamete çıkmak,
kurtuluşa ermek
f.- ğıl 15^b/11
ferah (Ar.) sevinme, iç açıklığı
f. 100^b/5
f.+ ından 100^a/10, 100^b/1
ferah (Ar.) gönül açıklığı, sevinç,
sevinme
f. 100^b/4
ferc (Ar.) canlılarda dişi üreme organının
dış kısmı.
f.+ in 12^a/7, 12^b/6
f.+ ine 8^b/8, 9^a/2
feriştah (Ar.) melek
f.+ ler 102^a/9, 112^b/5, 113^a/5,
113^b/9, 114^b/1
f.+ leri 106^b/3
fermân (Far.) buyruk, emir
f. 106^a/11
fetâ (Ar.) yiğit, delikanlı
f. 9^b/8, 10^b/1
feth et- (Ar.)namaz kılan kişinin başka

birinin Kur'an okurken yanıldığını söylemesi
f.- mek 26^a/3
fetha (Ar.) Arap alfabesinde a, e ünlülerini karşılamak için harflerin üzerine konulan üstün adı verilen işaret
f. 33^b/4
f.+ sıra 33^a/1, 33^a/2
fetvā (Ar.) Şer'î görüş
f. 90^b/3
f.+ lar 90^a/3, 113^b/4
fetvā ver- (Ar.+T.) İslam hukukuna göre yargıda bulunmak krş. *fetvā vēr-*
f.- eler 90^b/2
fetvā vēr- (Ar.+T.) İslam hukukuna göre yargıda bulunmak krş. *fetvā ver-*
f.- üp 89^b/3
fevt ol- (Ar.+T.) ölmek
f.- sa 27^a/5
fi'l-i keşir (Ar.) fazla hareket
f.- i 26^a/4
filān (Ar.) falan
f. 96^b/1
fi'l-hāl (Ar.) o anda, hemen
f. 25^a/5
fitne eyle- (Ar.+T.) azdırmak, baştan çıkarmak
f.- mesün 100^b/10

G

gāfil ol- (Ar.+T.) gaflette olmak
ğ.- anlardan 88^b/6
ğ.- duğından 89^a/11
galebe etdür- (Ar.+T.) üstün gelmek
ğ.- ürdüm 89^a/8
galīze (Ar.) kalın, kaba, şeffaf olmayan
ğ.+ den 14^a/1
ganī (Ar.) zengin
ğ. 110^a/7
gāyet (Ar.) son derece, pek çok
ğ. 91^b/1, 100^b/1
gayib (Ar.) göz önünde olmayan
ğ. 34^b/4

gayib ol- (Ar.+T.) kaybolmak
ğ.- incadur 34^b/4
gayr (Ar.) tanıdık, bildik olmayan
ğ. 8^a/7, 18^a/6
ğ.+ dan 100^b/4
gayrı başka
ğ.+ ı 7^b/3, 10^b/8, 22^a/3, 24^b/5, 26^b/4, 30^a/7, 31^a/5, 34^a/3, 34^a/5, 34^a/9, 101^b/7, 113^a/6
ğ.+ ıları 90^b/2
ğ.+ ısı 21^b/10, 29^b/11
ğ.+ ısında 036^a/7
ğ.+ ıya 114^a/10
gayyā (Ar.) Cehennem beşinci tabakası
ğ. 103^a/3
ğ.+ dur 102^a/11, 103^a/6
gazā (Ar.) savaş
ğ.+ dur 114^a/4
gece gece
g.+ de 114^b/6
g.+ si 26^b/8
geç- geçmek
g.- di 2^a/7
g.- e 109^a/6
g.- mekdür 11^a/10
geçür- geçirmek
g.- mekdür 3^a/1
gel- gelmek
g.- di 105^b/3, 106^a/11, 106^b/1, 106^b/4, 106^b/6, 106^b/9, 106^b/11, 107^a/2, 107^a/5, 107^a/8, 108^a/4
g.- diler 116^b/1
g.- düğinden 89^a/1
g.- en 11^b/9
g.- ecek 108^a/11
g.- ince 26^a/7
g.- mez 113^b/2
g.- mişdür 105^a/11
g.- üp 2^a/9
gelesi gelecek zaman; sonra
g.+ nde 5^a/4
ger (Far.) eğer
g. 9^b/6, 15^a/7, 15^a/8
gerçek hakikat, gerçek
g. 97^a/11, 97^b/6

g.+ ler 91^b/5
gerçek eyle- doğrulamak, haklı çıkarmak
krş. *gerçeklemek*
g.- di 92^a/10
gerçekle- doğrulamak, haklı çıkarmak
krş. *gerçek eyle-*
g.- mekdür 1^b/7
g.- rler 94^a/9
gerek gerek, lazım
g. 5^a/2, 15^a/1, 18^b/1, 25^b/11,
26^a/10, 27^a/10, 27^b/9, 36^a/6
g.+ dür 14^b/5, 27^b/1, 27^b/6, 27^b/8,
27^b/10, 35^a/5, 35^b/6, 35^b/7, 36^a/10
g.+ se 5^b/4, 25^b/10
gerin- gerinmek
g.- mek 24^a/5
g.- mekdür 23^a/8
gerü geri krş. *gèrû*
g. 107^a/7, 107^a/9
gèrû geri krş. *gerü*
g. 5^a/2, 13^b/6, 28^a/7, 28^a/10,
33^b/8, 35^b/7, 96^a/10
getür- getirmek
g.- di 116^b/3
g.- dügi 1^b/11
g.- e 22^b/11, 36^b/7
g.- ecek 15^b/6
g.- en 12^b/8
g.- medi 114^b/5
g.- mişlerdür 100^a/8
g.- ür 95^b/6, 96^b/3
g.- ürlar 94^a/2, 95^b/5
gevher (Far.) bir şeyin özü
g.+ i 116^a/6, 116^a/8
gey pek çok
g. 26^a/1, 105^b/7
gey- giymek
g.- dügi 13^b/11
g.- megi 6^b/11
ğilmân (Ar.) Cennette hizmet gören
delikanlılar
g.+ lar 91^a/11
gibi gibi
g. 13^b/8, 14^b/4, 21^b/11, 22^a/1,
22^a/3, 25^a/10, 30^b/3, 30^b/7, 34^b/7,

95^a/5, 98^a/6, 109^a/6, 113^b/2,
113^b/4
g.+ dür 10^b/9, 26^b/9, 29^b/11, 91^a/6,
103^b/9, 112^a/7
gider- gidermek
g.- e 12^b/6
g.- üp 12^a/9
gir- girmek
g.- dügi 92^a/8
g.- eler 92^a/7
g.- er 34^b/7
g.- inüz 92^a/5
g.- meye 105^b/9, 105^b/10, 106^a/1,
106^a/4
git- gitmek
g.- erdi 102^b/8
g.- üp 11^a/9, 26^a/5
gizlü gizli
g. 28^b/4, 28^b/6, 36^a/7, 36^a/9
g.+ ce 19^b/1
göbek göbek
g.+ den 14^a/11
g.+ i 17^b/2, 28^a/5, 115^b/7, 115^b/10
göç- göçmek, ölmek
g.- meklik 31^a/2
gögüs göğüs
g.+ de 25^a/2
g.+ i 14^b/4
g.+ inde 28^a/4
gök gökyüzü
g.+ de 109^b/2
g.+ den 113^a/7
g.+ e 102^a/7
g.+ ler 108^b/2
g.+ lerde 103^b/7
gökçek güzel, sevimli
g.+ dür 31^b/11, 92^b/6, 100^a/5
gölge gölge
g. 109^b/1
g.+ si 34^a/2, 34^a/4, 34^a/10
g.+ sinden 34^a/3, 34^a/5, 34^a/9
gönder- göndermek
g. 104^b/5
g.- dügi 2^b/3
gönül gönül, yürek

g. 111^b/7
 g.+ den 27^b/1
 g.+ i 97^a/1, 97^b/2, 117^a/6
 g.+ idür 116^a/2
 g.+ inden 90^a/10
 g.+ ine 26^b/10
 g.+ leri 96^a/1, 97^a/5, 97^a/7
 g.+ lerinde 97^a/4
 g.+ üm 102^b/11, 115^a/7
gör- görmek
 g.- e 22^b/1, 22^b/2
 g.- en 25^b/1
 g.- esi 20^a/6
 g.- me 9^b/7
 g.- meye 8^a/6
 g.- ürsün 92^b/8
göre göre
 g. 36^a/11
 g.+ dür 100^a/5
göril- görülmek
 g.- ür 16^b/9
görk güzel
 g.+ lüsin 93^a/9
görüş- görüşmek
 g.- ürleri 96^a/6
gövde gövde
 g.+ si 15^a/5
göz göz
 g. 89^a/10
 g.+ lerin 23^b/3, 24^a/7
 g.+ üñ 11^b/3
gözet- gözetmek
 g.- meyüp 23^b/6
 g.- mezler 101^b/7
gözle- gözlemek
 g.- mek 17^a/4
 g.- ye 22^a/11
gurur (Ar.) gurur
 ğ.+ ından 89^a/7
ğusl (Ar.) 1. boy abdesti
 ğ. 12^b/8, 13^a/5, 114^b/11
 ğ.+ dür 114^a/4, 115^a/5
 ğ.+ idür 115^a/2, 115^a/3, 115^a/4
 ğ.+ üñ 11^b/9, 12^a/3, 12^a/5
 2. yıkamak

ğ.+ i 7^b/3
 ğ.+ ini 6^b/1
ğusl-i yed et- (Ar.+T.) elini yıkamak
 ğ.- mek 6^a/9
ğuşsa gör- (Ar.+T.) üzüntü duymak
 ğ.- meyesiz 92^a/3
güç güç, kuvvet
 g.+ i 2^b/11, 3^a/1
gül- gülmek
 g.- eyin 105^a/6
 g.- mek 26^a/5
 g.- mekdür 11^a/5, 25^b/7
 g.- se 11^a/6, 11^b/6
gün gün
 g. 33^b/8, 33^b/9, 34^a/1, 34^a/6,
 34^a/10, 34^b/1, 35^a/9, 116^a/11
 g.+ de 105^a/3
 g.+ düz 114^a/11
 g.+ üñ 34^b/2
günāh (Far.) günah
 g.+ lar 92^a/4
 g.+ lardan 27^a/4
 g.+ ları 91^b/11
 g.+ larımız 32^b/8
günāh-kār (Far.) günah işleyen
 g. 22^a/7
günāh-kār ol- (Far.+T.) günaha girmek
 g.+ maz 22^a/7
gündüz gündüz
 g. 26^b/9
 g.+ de 114^b/6
güneş güneş
 g. 34^b/3, 36^a/1

H

hā (Ar.) Arap alfabesinin altıncı harfi
 h.+ sıla 33^a/11
hā (Ar.) Arap alfabesinin yedinci harfi
 h. 105^b/10
haber (Ar.) bilgi, haber
 h. 1^b/6, 1^b/7
haberi ol- (Ar.+T.) bilgi edinmiş olmak,
 bilgisi olmak
 h.- madı 89^a/2

ḥabību'llāh (Ar.) Allah'ın sevdiği kimse,
Hz. Muhammed
ḥ. 96^b/2

ḥabīr ol- (Ar.+T.) haberdar olmak
ḥ.- maya 26^a/5

ḥacc (Ar.) farz ibadetlerden olan
Kâbe'yi ziyaret etme
ḥ. 3^b/3, 113^b/2
ḥ.+ dur 114^a/3

ḥacc et - (Ar.+T.) farz ibadetlerden olan
Kâbe'yi ziyaret etmek
ḥ.- mekdür 3^a/2

ḥācī (Ar.) hacca giden kimse
ḥ.+ lar 98^a/6, 99^a/10

ḥādīm (Ar.) yardımcı
ḥ.+ ler 113^b/7

ḥadīs (Ar.) hadis, Hz. Muhammet'in
sözleri krş. *ḥadīs-i nebevī, ḥadīs-i
nebevī, ḥadīş-i resūlu'llāh*
ḥ. 2^a/7, 90^b/11, 96^b/8, 97^b/10
ḥ.+ de 2^b/6
ḥ.+ den 89^a/11
ḥ.+ e 89^a/3
ḥ.+ i 95^b/6
ḥ.+ inüj 90^a/5

ḥadīş-i kudsīyye (Ar.) anlamı Allah
tarafından vahyedilen ve
peygamberimiz tarafından
söylenen hadis
ḥ. 89^a/4
ḥ.+ den 99^a/3

ḥadīs-i nebevī (Ar.) hadis, Hz.
Muhammet'in sözleri krş. *ḥadīs,
ḥadīs-i nebevīyye, ḥadīş-i
resūlu'llāh*
ḥ.+ de 98^a/11

ḥadīş-i nebevīyye (Ar.) hadis, Hz.
Muhammet'in sözleri krş. *ḥadīs,
ḥadīs-i nebevī, ḥadīş-i resūlu'llāh*
ḥ. 98^b/9

ḥadīş-i resūlu'llāh (Ar.) hadis, Hz.
Muhammet'in sözleri krş. *ḥadīs,
ḥadīs-i nebevī, ḥadīs-i nebevīyye*
ḥ.+ dan 26^b/4

ḥaḳ (Ar.) 1. Allah krş. *allāh, ḥaḳḳ,*

ḥaḳḳ-haḳret, ḥudā, ḥudā
ḥ. 8^a/4, 91^b/7, 96^a/1,
2. doğru, gerçek
ḥ. 91^a/1, 100^a/1, 105^a/9
ḥ.+ dan 91^b/6
ḥ.+ lığına 111^b/5

ḥaḳ-haḳreti (Ar.) Hz. Allah
ḥ. 98^a/8

ḥaḳīr (Ar.) zavallı
ḥ. 90^b/7

ḥaḳḳ (Ar.) Allah krş. *allāh, ḥaḳ,
ḥaḳḳ-haḳret, ḥudā, ḥudā*
ḥ.+ ı 114^a/2, 115^b/6
ḥ.+ uñ 30^b/9

ḥaḳ te'ālā (Ar.) yüce Allah
ḥ. 7^a/10, 89^a/6, 97^a/1, 97^a/5,
98^a/11, 98^b/2, 102^a/11, 104^a/7,
104^a/11, 106^a/11, 108^a/7, 109^a/11,
109^b/2, 110^a/3, 110^b/4, 112^a/5
ḥ.+ nuñ 93^b/8, 98^a/1
ḥ.+ ya 116^a/3
ḥ.+ yı 97^a/2

ḥāl (Ar.) hâl, durum
ḥ.+ de 13^a/2, 17^a/10, 20^b/9,
92^b/11, 93^a/1, 101^b/5, 108^a/9,
116^a/3
ḥ.+ i 14^b/4
ḥ.+ inde 13^a/1, 13^a/7
ḥ.+ ine 117^a/7

ḥalā (Ar.) ayak yolu, tuvalet
ḥ.+ da 7^b/7, 8^a/5, 9^b/2,
9^b/7

ḥalāş ol- (Ar.+T.) kurtulmak
ḥ.- ur 27^a/3

ḥalāyık (Ar.) cariye
ḥ. 90^a/11

ḥālūk (Ar.) yaratıcı, yaratan, Allah
ḥ. 104^a/1, 104^a/6, 104^b/4, 104^b/5,
104^b/9
ḥ.+ la 104^b/10

ḥalk (Ar.) halk, topluluk krş. *ḥalk*
ḥ.+ ınca 109^a/3

ḥalk (Ar.) halk, topluluk krş. *ḥalk*
ḥ.+ ına 107^a/4
ḥ.+ ları 91^b/3

halka-ı zikr (Ar.) zikir halkası h. 91 ^a /4, 97 ^b /11 h.+ üñ 96 ^b /9, 98 ^b /5	olmak h.- ur 018 ^b /4
hamd (Ar.) Allah'a övgü ve şükür bildirme krş. <i>hamd ü senā</i> h.+ le 95 ^b /3	hātırda tut- (Ar.+T.) unutmamak, aklında bulundurmak h.- a 8 ^a /8
hamd ét- (Ar.+T.) şükretmek h.- üp 93 ^a /2, 93 ^a /1	haṭīb (Ar.) camide hutbe okuyan krş. <i>haṭīb</i> h. 36 ^a /3
hamd ü senā (Ar.) hamt ve övgü krş. <i>hamd</i> h. 18 ^b /10, 30 ^b /3	haṭīb (Ar.) camide hutbe okuyan krş. <i>haṭīb</i> h. 35 ^a /11
harāb ét- (Ar.) harap duruma getirmek h.- en 112 ^a /3	hāṭr (Ar.) hafıza, akıl h.+ ın 116 ^b /1 h.+ uñ 9 ^a /3, 26 ^a /2
harām (Ar.) yasak h. 89 ^b /7, 99 ^b /4 h.+ dan 89 ^b /11 h.+ dur 89 ^b /5, 89 ^b /11, 90 ^a /1, 98 ^b /11, 100 ^a /2	hāṭra getür- (Ar.+T.) hatırlamak h.- dükde 25 ^a /5
hareket-i maḥṣūṣa (Ar.) özel hareket h.+ dur 99 ^a /6	hattā (Ar.) hatta h. 6 ^b /10, 88 ^b /11, 89 ^b /2, 99 ^b /7
harf (Ar.) harf h. 105 ^b /2, 105 ^b /4, 105 ^b /5, 105 ^b /6, 105 ^b /7, 108 ^a /7, 108 ^b /9, 109 ^a /2, 109 ^a /5, 109 ^a /7, 109 ^a /11, 109 ^b /3, 109 ^b /5, 109 ^b /8, 109 ^b /11 h.+ dūr 108 ^b /9, 108 ^b /11, 109 ^a /2, 109 ^a /3, 109 ^a /6, 109 ^a /9, 109 ^b /1, 109 ^b /4, 109 ^b /7, 109 ^b /10, 110 ^a /2 h.+ leri 108 ^a /8 h.+ leridür 108 ^a /7	hātūn kadın h.+ lardan 27 ^b /10
hased et- (Ar.+T.) kıskanmak h.- üp 99 ^b /2	havā (Ar.) gökyüzü h.+ da 107 ^a /6, 107 ^a /9
hāşıl-ı kelām (Ar.) sözün özü h. 91 ^a /6	havf (Ar.) korku h. 116 ^a /2
hāşıl ol- (Ar.+T.) meydana gelmek, ortaya çıkmak h.- a 100 ^b /6 h.- ur 22 ^a /9	hāviye (Ar.) Cehennemin en derin yeri h. 108 ^b /4
hasta ol- (Far.+T.) hastalanmak h.- dı 116 ^a /11	hayr (Ar.) iyilik h. 26 ^a /11, 33 ^a /2 h.+ ludur 33 ^b /7
haşr u neşr (Ar.) toplanıp dağılma h. 3 ^a /11, 111 ^b /5	hayr u şer (Ar.) iyilik ve kötülük h. 2 ^b /5, 3 ^a /11
haṭā eyle- (Ar.+T.) yanlış yapmak h.- di 89 ^b /5	hayvān (Ar.) hayvan h.+ lar 14 ^a /4
haṭā etmiş ol- (Ar.+T.) yanlış yapmış	hayy ol- (Ar.+T.) diri, canlı olmak h.- maḥ 30 ^b /2
	hayz (Ar.) kadınlarda aybaşı durumu h. 115 ^a /2
	hāzır ol- (Ar.+T.) hazır olmak h.- mışlardır 96 ^a /8
	hāzırlanmış ol- (Ar.+T.) hazırlanmış olmak h.- a 91 ^b /9, 91 ^b /10
	hazīne (Ar.) hazine, servet h.+ si 116 ^a /7, 116 ^a /9

ḥaẓret (Ar.) kutsal sayılan isimlerin önüne getirilen saygı sözü
h. 7^a/6, 100^a/9, 100^a/11, 103^a/6
h.+ i 90^a/10, 100^a/8
h.+ in 97^b/1
h.+ inde 97^b/9
h.+ inden 94^a/10, 106^a/7, 111^a/8
h.+ ine 8^b/4, 94^a/6, 100^a/9, 100^b/1
h.+ ini 110^b/4
h.+ inün 31^a/8, 111^b/3
h.+ leri 1^b/11, 2^a/11, 3^b/4, 3^b/7, 26^b/7, 35^a/10, 100^b/2
h.+ lerinün 18^b/5
2. huzur kat
h.+ inde 96^a/9

ḥaẓret-i ‘alī (Ar.) Hz. Ali
h. 116^a/10, 117^a/4
h.+ nün 116^b/2

ḥaẓret-i cebrā’īl (Ar.) Hz. Cebrail
h. 2^a/8

ḥaẓret-i ebūbekr (Ar.) Hz. Ebu Bekir
h. 116^b/5

ḥaẓret-i muḥammed (Ar.) Hz. Muhammed
h. 31^a/7
h.+ e 31^a/10
h.+ i 31^b/8

ḥaẓret-i muḥammed muṣṭafā (Ar.) Hz. Muhammed Mustafa
h. 115^a/7

ḥaẓret-i nūḥ (Ar.) Hz. Nuh
h. 111^a/8

ḥaẓret-i ‘osmān (Ar.) Hz. Osman
h. 117^a/1

ḥaẓret-i ömer (Ar.) Hz. Ömer
h. 116^b/9, 116^b/10

ḥaẓret-i resūl (Ar.) Hz. Muhammed
h. 90^a/4

ḥaẓret-i resūlu’llāh (Ar.) Hz. Muhammed
h.+ dan 111^a/7

ḥazz (Ar.) hoşlanma, zevklenme
h. 13^a/1

helāk ēt- (Ar.+T.) ortadan kaldırmak, yok etmek

h.- er 112^a/2
h.- erdüm 89^a/10

helākhlk (Ar.+T.) helak olma
h. 97^a/6

helāk ol- (Ar.+T.) yok olmak
h.- mak 26^b/9

ḥelāl (Ar.) helal
h.+ dür 89^b/9

hem (Far.) hem, hem de
h. 3^a/11, 3^b/1, 8^a/4, 8^a/5, 8^b/10, 9^a/2, 10^a/11, 11^b/2, 11^b/5, 11^b/6, 12^b/6, 16^a/1, 17^a/2, 18^b/8, 22^b/7, 23^a/3, 26^a/4, 27^a/8, 27^b/7, 27^b/8, 90^b/2, 98^a/5, 104^a/5

hemān (Far.) hemen
h. 11^b/2, 28^b/1, 30^a/8, 92^a/9, 93^a/8, 93^b/5

hemīn (Far.) hemen
h. 22^b/3

hemīše (Far.) daima, her zaman
h. 106^a/5

hep hep
h. 29^b/11

her her
h. 5^b/2, 5^b/11, 6^b/1, 6^b/10, 6^b/11, 7^b/3, 8^b/3, 9^b/3, 12^b/7, 15^a/2, 22^a/3, 24^a/3, 25^b/1, 26^b/1, 26^b/3, 27^a/5, 28^a/6, 29^b/6, 34^a/2, 34^a/3, 34^a/9, 92^a/11, 92^b/5, 92^b/8, 93^a/3, 93^a/9, 96^a/9, 98^b/3, 103^a/7, 103^a/10, 103^a/11, 103^b/1, 103^b/8, 105^a/2, 105^a/8, 108^a/2, 108^a/6, 108^b/7, 109^a/5, 109^a/7, 109^a/11, 109^b/3, 109^b/5, 109^b/8, 109^b/11, 110^a/4, 112^a/5, 112^a/6, 112^b/10, 113^a/2, 115^a/10, 116^a/3

her bar (Far.) her defasında
h.+ ki 26^b/10

her biri her biri krş. *her birü*
h. 117^a/7

her birü her biri krş. *her biri*
h.+ müz 116^b/6

heybet (Ar.) ululuk, azamet
h.+ inden 102^a/8

hışm dutıl- (Ar.+T.) öfkeye tutulmak
 h.- miş 104^b/8

hiç (Far.) hiç
 h. 13^b/5, 92^a/3, 92^a/5, 98^b/10, 99^a/9, 101^b/1

hiçbir (Far.+T.) hiçbir
 h. 25^a/9, 33^b/10, 34^a/6, 95^b/7, 96^b/3, 96^b/4
 h.+ in 22^a/8

hiç vechle (Far.+Ar.) hiçbir surette
 h. 98^b/10

hidāyet (Ar.) doğru yol, kurtuluş, İslamlık
 h. 32^b/9

hikāyet (Ar.) hikaye
 h. 107^a/9

hikāyet-i haber (Ar.) olayın anlatımı, aktarımı
 h.+ de 105^a/11

hikmet (Ar.) hikmet, bilgelik
 h. 98^a/6, 108^a/2

hilāfına aksine, tersine
 h. 101^a/9

hilālla- parmakların ve sakalların arasını aralayıp yıkamak ve kuru kalmasına imkân vermemek
 h.- maḳḍur 5^b/10

hisāb (Ar.) hesap
 h. 18^b/7

hizmet (Ar.) hizmet
 h.+ e 33^a/11
 h.+ inde 3^b/1

hizmet-kār (Ar.+Far.) hizmetkar, hizmet eden
 h.+ ları 92^a/1

hod (Far.) kendi krş. *hod*
 h. 99^a/6

hod (Far.) kendi krş. *hod*
 h. 11^b/11

hoş (Far.) hoş, güzel
 h. 9^a/1

hoşnūd (Far.) mutlu, memnun
 h.+ luḳ 31^a/2

hudā (Far.) Allah krş. *allāh, ḥaḳ, ḥaḳḳ, ḥaḳḳ-hazret, ḥudā*

h.+ ya 3^a/10

hudā (Far.) Allah krş. *allāh, ḥaḳ, ḥaḳḳ, ḥaḳḳ-hazret, ḥudā*
 h. 3^b/2

hūri (Ar.) cennette yaşadığına inanılan dişi varlık
 h.+ ler 91^a/11, 92^b/2

huşūṣā (Ar.) ayrıca krş. *huşūsan*
 h. 89^a/4, 100^b/5

huşūsan (Ar.) ayrıca krş. *huşūṣā*
 h. 98^a/11

huṭbe (Ar.) cuma ve bayram namazlarında camilerde minberde verilen öğüt ve edilen dua krş. *huṭbe*
 h.+ si 115^b/2, 115^b/6

huṭbe (Ar.) cuma ve bayram namazlarında camilerde minberde verilen öğüt ve edilen dua krş. *huṭbe*
 h. 35^b/1, 36^a/4
 h.+ den 35^b/1

hūkm (Ar.) karar, yargı krş. *hūkm*
 h.+ i 116^b/9,
 h.+ in 1^b/7
 h.+ leri 2^a/5

hūkm (Ar.) karar, yargı krş. *hūkm*
 h.+ i 100^a/4

hūkmī (Ar.) hükümle ilgili
 h.+ dūr 13^a/4

hūkm olın- (Ar.+T.) karar verilmek
 h.- a 93^a/2
 h.- ur 13^a/5

hürmet (Ar.) hürmet, saygı
 h.+ ine 108^b/10

I

ırıl- kımıldamak
 1.- maya 24^a/6

‘iyāl (Ar.) aile
 ‘1.+ ine 31^a/11, 113^a/3

İ

i'āde et- (Ar.+T.) geri vermek

i.- mek 5^a/2

'ibādet (Ar.) ibadet, tapma

'i. 93^b/6, 100^b/6

'i.+ dūr 89^b/9, 89^b/11

'i.+ i 33^a/7, 33^a/8, 93^a/4

'i.+ leri 30^b/5

'ibādet et- (Ar.+T.) ibadet etmek krş.

'ibādet eyle-

'i.- mek 30^b/3, 33^a/9

'ibādet eyle- (Ar.+T.) ibadet eylemek

krş. 'ibādet et-

'i.- mek 30^b/6

'i.- yenler 89^a/9

iblis-i mel'ūn (Ar.) lanetlenmiş şeytan

i.- i 105^a/4

ibn-i abbās İbn-i Abbas, sahabelerden

biri

i.+ dan 97^a/8

ibn-i hayyān İbn-i Hayyan

i. 97^b/3

ibrāhīm Hz. İbrahim

i. 110^b/9, 111^a/8

i.+ e 103^b/6

i.+ ı 31^b/7

ibtidā' (Ar.) başlangıç

i. 15^a/2

ibtidā' et- (Ar.+T.) başlamak krş.

ibtidā' eyle-

i.- düğile 7^a/6

ibtidā' eyle- (Ar.+T.) başlamak krş.

ibtidā' et-

i.- mekdür 7^a/5

icmāl (Ar.) özet

i. 26^a/8

iç iç

i.+ inde 11^a/6, 11^a/8, 11^b/6, 23^a/8,

23^b/2, 23^b/7, 24^a/8, 102^a/11,

102^b/3, 103^a/1, 103^b/6, 103^b/7,

103^b/8, 108^a/4, 108^b/6, 116^a/4,

116^a/5, 116^b/4

i.+ indeki 5^b/1

i.+ ine 102^b/7, 116^b/4

i.+ mekdür 25^b/5

iç- içmek

i.- mek 26^a/3

içün için

i. 6^b/1, 12^a/11, 22^a/8, 27^b/9, 33^a/8,

33^a/9, 36^b/9, 93^b/6, 94^a/11,

102^b/11,

108^a/4

i.+ dūr 30^b/3, 30^b/7, 92^a/9, 93^a/8

idrīs Hz. İdris

i. 113^a/8

iftitāḥ tekbīri (Ar.) başlama tekbiri

i. 16^a/1

iḥfā (Ar.) gizleme

i. 114^a/11, 114^b/3

iḥlāṣ (Ar.) bütün işlerini ve ibadetini

Allah'ın hoşnutluğu için yapma

krş. iḥlāṣ

i. 112^a/11

i.+ dur 112^a/11

i.+ la 89^a/7, 89^a/9

iḥlāṣ (Ar.) bütün işlerini ve ibadetini

Allah'ın hoşnutluğu için yapma

krş. iḥlāṣ

i.+ dur 115^b/10

iḥrām (Ar.) ihram

i. 115^a/4

iḥtirāzen (Ar.) çekinerek, korkarak

i. 13^a/5

iḥtisāb (Ar.) hesaba çekme

i. 26^a/7

iḥyā Gazzālî'nin, İhyâü ulûmiddin adlı

eseri krş. iḥyāyî 'ulûm

i.+ sında 90^a/1

iḥyāyî 'ulûm İhyâü ulûmiddin krş. iḥyā

i.+ da 100^a/4

'ikāb (Ar.) eziyet, cefa, azap

'i.+ a 111^b/6

iḳāmet (Ar.) cemaatle namaz kılmaya

başlamadan önce müezzinin

kamet getirmesi

i.+ de 35^b/5

i.+ i 35^b/6

iḳāmet ét- (Ar.+T.) bir yerde oturmak,

eğleşmek

i.- üp 27^a/11

iki iki

i. 4^b/3, 4^b/7, 5^a/11, 8^b/9, 9^a/3,
10^a/3, 10^b/11, 12^a/6, 12^b/4, 12^b/8,
13^b/2, 14^b/2, 16^a/6, 16^a/7, 17^a/8,
17^a/9, 17^a/11, 18^a/4, 18^a/9,
18^b/9, 19^b/3, 19^b/9, 19^b/11, 20^b/5,
21^a/1, 21^a/2, 21^a/11, 21^b/1, 24^a/4,
27^b/11, 28^a/2, 28^b/7, 29^a/3, 29^a/4,
30^a/10, 32^a/9, 32^b/2, 33^b/10,
33^b/11,
34^a/2, 34^a/5, 34^a/8, 34^a/10, 34^b/5,
34^b/6, 34^b/9, 34^b/10, 35^a/3, 35^b/2,
35^b/10, 35^b/11, 36^a/3, 36^a/4, 36^a/6,
36^b/10, 90^b/9, 90^b/10, 97^b/10,
98^a/1,
98^a/3, 98^a/9, 106^b/2, 108^a/10,
113^a/11, 115^a/3
i.+ de 30^a/1
i.+ dūr 114^b/7
i.+ si 29^b/4, 35^b/4
i.+ sin 29^a/2
i.+ sinden 10^b/8, 100^b/2
i.+ ye 17^a/2

ikinci ikinci
i. 2^b/1, 2^b/10, 13^a/3, 21^a/5, 29^b/7,
29^b/10, 30^a/6, 30^b/1, 33^b/7, 34^b/7,
105^b/9, 107^a/11, 107^b/9, 108^a/4,
108^a/11, 112^b/6, 114^a/2
i.+ si 4^b/2, 5^a/11, 7^b/4, 8^b/2, 9^a/7,
10^a/1, 11^a/2, 12^a/1, 12^a/7, 13^b/11,
15^b/1, 16^a/7, 17^b/2, 19^a/4, 23^a/8,
24^b/2

ikindi namāzı (T.+Far.) ikinci namazı
krş. *ikindü, ikindü namāzı*
f. 4^a/1

ikindü ikinci namazı
i.+ nūḡ 34^a/9
i.+ si 34^b/2

ikindü namāzı (T.+Far.) ikinci namazı
krş. *ikindi namāzı, ikindü*
i. 34^a/11, 35^a/10

ikrār (Ar.) dil ile söyleme
i.+ dur 26^b/2

ikrār et- (Ar.) inkâr etmeyerek açıkça
söylemek krş. *ikrār eyle-*
i.- meklik 3^a/5

ikrār eyle - (Ar.) inkâr etmeyerek açıkça
söylemek krş. *ikrār et-*
i.- mekdür 2^a/1

ilāh (Ar.) Allah
i. 31^a/5

ile ile
i. 2^a/1, 2^a/2, 3^b/6, 5^a/2, 5^a/5, 5^b/9,
6^a/5, 6^a/6, 9^b/6, 11^a/4, 11^b/5, 13^a/1,
13^a/6, 13^a/10, 16^a/6, 24^b/8, 26^b/2,
27^b/3, 30^b/3, 30^b/6, 31^a/2, 31^b/1,
32^b/2, 32^b/3, 33^a/3, 33^a/11, 33^b/3,
33^b/4, 34^b/5, 34^b/10, 35^a/5, 35^a/6,
36^a/2, 91^b/2, 92^a/9, 92^a/11, 94^a/7,
94^a/9, 96^a/8, 98^b/2, 98^b/10, 101^b/4,
105^a/9, 112^a/5, 112^b/1, 114^a/11,
114^b/3, 114^b/5, 117^a/11, 117^b/1,
117^b/2
i.+ dūr 112^b/1

iletmek- ulaştırmak
i.- e 28^a/7, 28^a/10, 32^b/5

ilhāk olun- (Ar.) katılmak, bağlanmak
i.- mışdur 33^b/5

ilik ilik
i.+ i 112^a/10

illā (Ar.) illa, yalnız
i. 14^b/2, 14^b/4, 26^b/9, 96^b/6, 99^b/2,
112^a/11

‘ilm (Ar.) ilim, bilgi
‘i. 90^a/10, 95^b/6
‘i.+ dūr 116^a/1, 116^a/9
‘i.+ i 90^a/11
‘i.+ ile 91^b/7
‘i.+ le 90^b/4

imām (Ar.) imam
i. 26^a/4, 32^a/7, 32^a/8, 32^a/9, 35^a/6,
35^b/1, 36^a/2, 115^a/10, 116^a/5,
117^a/8
i.+ a 19^b/1, 27^b/7, 27^b/8, 28^b/5,
32^a/9
i.+ dur 116^a/5
i.+ ı 32^a/8, 115^a/7, 115^a/8, 115^a/9
i.+ ından 24^b/5
i.+ umuz 117^a/8
i.+ uḡ 115^a/6, 117^a/8

imām-ı a‘zam Ebu Hanife krş. *imām-ı*

a'zam ebū hanīfe, imām-ı a'zam ebū hanīfe kūfî, imām hanîfî,
i. 32^b/1, 111^a/1, 111^a/2

imām 'abdu'llāh bin mes'ūd Abdullah bin Mes'ud, sahabelerden biri
i. 111^a/6, 111^a/7
i.+ dan 111^a/6

imām 'alḫame Alkame bin Kays, Kûfe fıkıh ve tefsir mektebinin önde gelen temsilcilerinden
i. 111^a/5
i.+ den 111^a/5

'imāme (Ar.) imamlar
'i.+ nüḡ 20^a/6

imāmet (Ar.) imamlık
i. 115^a/11, 117^b/6

imām ḡazālî İmam Gazzâlî
i. 90^a/1, 100^a/4, 100^a/7

imām ḥammād Hammād b. Ebû Süleyman
i. 111^a/5
i.+ dan 111^a/5

imām ḥanbel Ahmed bin Hanbel
i. 111^a/3

imām ḥanîfî Ebu Hanife krş. *imām-ı a'zam, imām-ı a'zam ebū hanīfe, imām-ı a'zam ebū hanīfe kūfî*
i. 111^a/4

imām ibrahîm İmam İbrahim
i. 111^a/6
i.+ den 111^a/6

imām mālîk Malik bin Enes
i. 111^a/3

imām muḥammed İmam Muhammed
i. 32^b/1

imām ol- (Ar.+T.) imam olmak, imamlık etmek
i.- ana 117^a/8
i.- maya 26^a/3
i.- up 117^b/4

imām rāzî İmam Razi
i. 93^a/10, 95^b/5

imām şāfi' İmam Şafî, Şafî mezhebinin imamı, büyük müctehid.
i. 111^a/3

imām şems İmam Şems

i. 112^b/9

īmān (Ar.) İslamiyet'i kabul etme

ī. 1^b/5, 1^b/10, 2^a/2, 2^a/6, 2^a/7, 2^a/9, 2^a/10, 3^a/10, 3^b/9, 26^a/11, 26^b/1, 111^b/4, 111^b/8, 112^a/1, 112^b/3, 112^b/4, 112^b/5, 115^a/5, 116^b/8

ī.+ a 3^a/9

ī.+ da mısın 112^b/3

ī.+ dan 112^b/10

ī.+ ı 112^a/2, 112^a/3, 112^b/11

ī.+ ıdur 112^b/6, 112^b/7, 112^b/8, 112^b/9

ī.+ la 91^b/2

ī.+ uḡ 27^a/3, 27^a/7, 111^b/9, 112^a/9, 112^b/1, 112^b/2, 115^b/7, 115^b/8, 115^b/9, 115^b/10, 115^b/11, 116^a/1, 116^a/2

īmāna gel- (Ar.+T.) Müslümanlığı kabul etmek krş. *īmān getir-*

ī.- ıcek 115^a/4

īmān getir- (Ar.+T.) Müslümanlığı kabul etmek krş. *īmāna gel-*

ī.- e 92^a/11

ī.- se 105^a/8

īmānlu (Ar.+T.) imanlı olan

ī.+ yam 112^b/4

īmān-ı kāmîl (Ar.) en üstün derecedeki iman.

ī.+ dür 3^a/2

īmān-ı maḫbûl (Ar.) insanların inancı

ī. 112^b/7

īmān-ı ma'şûm (Ar.) peygamberlerin inancı

ī. 112^b/7

īmān-ı merdûd (Ar.) münafıkların inancı

ī. 112^b/8

īmān-ı metbû' (Ar.) meleklerin inancı

ī. 112^b/6

īmān-ı mevḫûf (Ar.) bid'at çıkaranların inancı

ī. 112^b/9

īmān-ı şahîḥ (Ar.) tam,gerçek, sağlam iman

ī.+ dür 3^a/6

imdi şimdi krş. *şimdi*
i. 26^a/11, 92^a/4, 104^b/11, 105^a/8, 108^a/1

imtisāl eyle- (Ar.) örnek almak
i.- üp 90^b/9

in- inmek
i.- di 105^a/7, 113^a/7, 113^a/8
i.- dükde 18^a/7, 28^a/6
i.- e 28^b/7, 29^b/7
i.- er 35^b/1, 95^b/11, 96^b/10
i.- mişdür 2^b/2

inan- inanmak krş. *i 'tiḳād ét-*
i.- dılar 94^b/2
i.- mağa 1^b/5
i.- maḳdur 2^b/1, 2^b/3, 2^b/4, 2^b/5, 111^b/7
i.- up 2^a/1, 2^b/8, 3^a/5
i.- uruz 92^b/4

'ināyet (Ar.) yardım, iyilik
'i.+ idür 115^b/10

ince ince
i.+ dür 116^b/9, 116^b/11, 117^a/3, 117^a/6

incil Hz. İsa'ya indirilen kutsal kitap
i. 108^b/6, 108^b/8, 113^a/9

incü inci
i. 102^a/6

indür- indirmek
i.- mek 22^b/5

inkār ét- (Ar.+T.) reddetmek
i.- üp 101^a/9

irin irin
i. 10^b/8, 11^a/1

isā'et (Ar.) kötülük etme
i. 18^b/4

'isā Hz. İsa
'i.+ e 113^a/9

īsār (Ar.) ikram etme
ī. 102^a/6

isbāt et- (Ar.+T.) kanıtlamak
i.- düñüz 98^b/10

ise ise
i. 15^a/9, 22^a/3, 25^a/5, 25^a/6, 30^a/6, 32^a/7, 93^a/5, 93^b/1, 99^b/10, 100^a/5, 100^a/6, 100^b/8, 103^b/11

i.+ 10^b/4

islām (Ar.) İslamiyet
i. 2^a/2, 2^a/7, 2^b/6, 89^a/1, 111^b/2, 113^a/4, 114^a/1, 114^b/2, 116^b/8
i.+ a 3^b/2
i.+ a 90^b/6
i.+ ı 26^a/11

ism ol- (Ar.+T.) günah olmak
i.- ur 17^a/6

isrāf (Ar.) bir şeyi boşa tüketme
i. 10^a/10

isrāfıl (Ar.) Hz. İsrail
i. 106^a/9
i.+ den 111^a/10
i.+ e 106^a/9

iste- istemek
i.- rler 94^a/11
i.- rseñ 6^a/7
i.- rüz 33^b/1
i.- se 15^a/2
i.- yen 26^b/10, 91^a/8, 100^b/7

istidbār (Ar.) yüz çevirme
i. 8^a/2

istincā (Ar.) taharetlenme
i. 6^a/9, 6^b/1
i.+ dan 8^b/2, 8^b/7
i.+ nuñ 9^a/1

istincā ét- (Ar.+T.) taharetlenmek
i.- erken 9^a/10
i.- me 10^b/2

istinşāk (Ar.) abdest alırken buruna su çekme
i. 6^a/8

istinşāk ét- (Ar.+T.) abdest alırken buruna su çekmek
i.- e 9^b/6

iş iş
i.+ i 25^b/1
i.+ idür 3^b/1
i.+ in 107^b/3
i.+ ine 103^a/4
i.+ leri 91^b/2

işbu işte bu
i. 89^a/4, 89^a/11

işdil- işitilmek

i.- di mi ki 99^a/9
i.- miş 99^b/1
işit - işitmek
i. 26^a/1
i.- düm 102^a/8
i.- seler 95^a/6, 97^a/5
i.- üp 15^b/11
işle- işlemek, yapmak
i.- dügi 8^a/10
i.- mekdür 2^b/9
i.- mekdür 25^b/1
i.- meyince 113^b/1
i.- ye 92^b/1
i.- yene 107^b/3
i.- yeni 107^b/1
‘iṭā kıl- (Ar.+T.) ödemek, vermek
‘i.- dı 107^b/2
i‘tibār (Ar.) saygı görme, değer verilme hâli
i. 005^a/4
i‘tibār ol- (Ar.+T.) saygı görmek, değer vermek
i.- maz 5^a/4
i‘tibār olun- (Ar.+T.) saygı gösterilmek, değer verilmek
i.- maz 5^a/1
i‘tikād (Ar.) inanç
i. 3^a/2, 3^a/10
i.+ dan 99^b/11
i.+ ları 90^b/4
i.+ uş 27^a/9
i‘tikād ét- (Ar.+T.) inanmak krş. *inan-*
i.- üp 101^a/9
i‘timād (Ar.) güvenme, dayanma
i. 3^a/11
i‘timād ét- (Ar.+T.) güvenmek, dayanmak
i.- erüz 33^a/1
i‘tirāz ét- (Ar.+T.) itiraz etmek
i.- en 101^a/9
iv- çabuk davranmak, acele etme
i.- erüz 33^a/10, 33^b/1
izāfet (Ar.) iki şey arasındaki ilgi, bağlantı
i. 98^a/8

iz‘ān ét- (Ar.+T.) anlatmak
i.- üp 2^a/5
izhār-ı ḥaḳ (Ar.) hakkı ortaya çıkarma
i. 100^b/8
‘izzet ü ikrām olun- (Ar.+T.) ağırlanmak
‘i.- a 93^a/6

K

ka‘b (Ar.) topuk kemiği
k.+ ın 5^a/5
ka‘be (Ar.) Kâbe
k.- i şerīf 112^a/7
k.+ dūr 108^b/3, 115^a/9
ka‘be-i şerīf (Ar.) şerefli Kâbe
ḳabl (Ar.) önce, önceki
ḳ.+ inden 10^b/7
ḳabr (Ar.) kabir, mezar
ḳ.+ inde 113^a/2
ḳabūl ét- (Ar.+T.) kabul etmek krş.
ḳabūl et-, ḳabūl eyle-
ḳ.- üp 1^b/7
ḳabūl et- (Ar.+T.) kabul etmek krş. .
ḳabūl ét-, ḳabūl eyle-
ḳ.- mek 2^a/5
ḳabūl eyle- (Ar.+T.) kabul eylemek krş. .
ḳabūl et-, ḳabūl ét-
ḳ.- diler 94^b/2
ḳ.- rler 94^a/9
ḳaç kaç
ḳ. 27^b/6, 113^a/7, 113^b/11, 114^b/6
ḳ.+ dur 111^a/2, 112^b/5, 113^a/6,
113^a/11, 113^b/5, 114^a/2, 114^b/11,
115^a/5
ḳaçan nasıl, ne vakit, ne zaman
ḳ. 3^a/4, 8^a/2, 18^b/3, 21^a/5, 21^b/8,
23^b/5, 24^b/7, 27^b/10, 29^b/11, 35^a/9,
90^a/11, 97^a/4, 98^b/3, 103^b/9
ḳaçar kaçır
ḳ. 26^a/8
ḳadar kadar
ḳ. 18^b/3, 34^a/3, 34^a/4, 34^a/5,
34^a/10, 108^a/11
ḳ.+ dur 106^a/8
ḳadd (Ar.) boy

ķ.+ in 22^b/1
ķaddin lām eyle- namaz kılarķen elleri
dizlere dayamaksuretiylebelden
itibaren öne doğru eğilemek
ķ.- ye 22^b/1
ķa‘de-i sāniye (Ar.) namazda ikinci
oturuş
ķ. 32^b/3, 34^b/5
ķ.+ de 30^b/1
ķadr êt- (Ar.) bir şeyi yapmaya gücü
yetmek
ķ.- e 22^b/3
ķāf (Ar.) Arap alfabesinin yirmi birinci
harfi
ķ. 106^a/4
ķāfi (Ar.) yeterli
ķ.+ dūr 27^b/5
ķāfir (Ar.) Allah’ın varlığını ve birliğini
inkar eden
ķ. 106^b/8, 115^a/4
ķ.+ den 99^b/1
ķ.+ dūr 89^b/5, 99^a/1, 113^a/10
ķ.+ ler 88^b/10, 114^b/2
ķ.+ lere 33^b/3, 33^b/5, 114^a/11
ķāfir ol- (Ar.) Allah’ın varlığını ve
birliğini inkar etmek
ķ.- ur 3^b/6, 103^a/8
ķahķaha (Ar.) yüksek sesle gülme
ķ. 11^b/5
ķal- kalmak
ķ.- an 20^a/11, 25^a/4
ķ.- an 5^b/9
ķ.- anı 114^b/10
ķ.- madı 98^b/11
ķ.- maya 13^b/6, 13^b/9
ķalb (Ar.) gönül, kalp, yürek
ķ.+ idūr 112^b/2
ķ.+ le 26^b/2
ķaldur- kaldırmak
ķ. 21^a/2
ķ.- a 22^b/9, 28^b/11, 29^b/8,
29^b/9, 32^b/4
ķ.- alar 28^a/3
ķ.- duğı 20^b/9
ķ.- duğından 22^b/11

ķ.- duķdan 20^b/11, 21^a/3
ķ.- duķları 95^a/5
ķ.- maķdur 17^b/1, 20^b/11, 21^a/2
ķ.- masından 22^b/10
ķ.- maya 28^b/9, 29^b/11
ķ.- mışlardır 95^a/3
ķ.- sa 21^a/6
ķ.- uban 18^b/10
ķ.- up 13^b/4, 15^a/11, 17^a/9,
27^b/11, 36^b/1
ķalem (Ar.) kalem
ķ. 106^a/10, 106^a/11, 106^b/4,
106^b/7, 106^b/9, 106^b/11, 107^a/2,
107^a/5, 107^a/8, 108^a/3
ķ.+ e 106^a/10
ķalk- kalkmak
ķ.- duğında 36^a/2
ķ.- duķda 18^a/7, 28^a/9
ķamer (Ar.) ay
ķ.+ den 7^b/10
ķāmet êt- (Ar.) farz namazlardan önce
“kad-ķāmetü’s-salāh” ibaresini de
ekleyerek bir nevi ezan okumak
ķ.- er 35^b/1, 35^b/3
ķamu bütün, hepsi
ķ. 108^a/5, 108^b/4
ķāmūs (Ar.) bir dilin bütün kelimelerini
içine alan büyük sözlük
ķ.+ side 99^a/8
ķan kan
ķ. 10^b/8, 10^b/11, 11^a/1
ķ.+ ı 14^a/1
ķ.+ ıla 10^b/10
ķanda nerede, nereye
ķ. 104^a/11
ķanğı hangi
ķ. 32^a/7, 104^a/7, 104^b/5, 105^b/2,
105^b/4
ķanı hani
ķ. 114^a/7, 114^a/9
ķapķara ol- her yanı kara olmak
ķ.- dı 102^b/1
ķapla- kaplamak
ķ.- yu 7^a/4
ķ.- yu 7^a/9

kapu kapı
k. 102^a/11
k.+ ları 091^b/10
k.+ sın 109^a/1
kara kara, siyah
k. 116^b/3, 116^b/4
karaguluk karanlık
k. 107^a/6
karart- karartmak
k.- ur 97^a/5
karār bağla- (Ar.+T.) bir yerde durmak
krş. *karār et-*
k.- sa 29^b/1
karār et- (Ar.+T.) bir yerde durmak krş.
karār bağla-
k.- e 97^a/1
kardeş kardeş krş. *karındaş*
k.+ ına 113^a/4
karın karın
k.+ ın 20^b/2, 29^a/6
k.+ ında 103^b/6
k.+ ını 29^b/4
k.+ uñ 22^b/5
karındaş kardeş krş. *kardeş*
k.+ um 102^a/9
karşu karşı
k. 29^a/7
karşu dur- karşı durmak, karşısında
durmak krş. *karşu tur-*
k.- maḳdur 14^b/6
karşu dut- karşı durmak, karşısında
durmak krş. *karşu tut-*
k.- a 30^a/3
karşu gel- karşılaşmak
k.- seler 94^b/10
karşu tur- karşı durmak, karşısında
durmak krş. *karşu dur-*
k.- a 15^a/6
k.- up 8^a/1, 8^a/7
karşu tut- karşı durmak, karşısında
durmak krş. *karşu dut-, karşu tut-*
k.- maḳdur 21^a/9
karşu tut- karşı durmak, karşısında
durmak krş. *karşu dut-, karşu tut-*
k.- maḳdur 20^b/5

karuşdur- karışdırmak
k.- maḳdur 10^a/5, 23^a/7
k.- urken 10^b/10
kaşd (Ar.) kasıt
k. 3^b/6
k.+ ıla 15^a/1
k.+ ılasa 17^a/5
k.+ la 16^b/11, 18^b/1, 18^b/4, 25^b/10,
103^a/7
k.+ uñ 27^b/2
kat bir büyüğün huzuru, huzur, yan,
makam; bir büyüğün huzuru
k. 102^a/7
k.+ ına 105^a/4, 105^b/1, 105^b/3
k.+ ında 25^b/1, 32^b/1, 32^b/2,
35^b/11, 105^a/11
kat- katmak
k.- a 108^a/8
k.- sa 108^b/11, 109^a/2, 109^a/4
k.- sañ 109^a/7, 109^a/9, 109^b/2,
109^b/5, 109^b/7, 109^b/10, 110^a/2
katı pek, çok, son derece
k. 24^a/5, 24^b/10, 28^a/2, 102^a/8,
102^b/10
katı katı çok çok, fazla fazla
k. 25^b/7
k. 11^a/5
katılan- katılaşmak, sertleşmek
k.- up 97^a/7
kaṭre (Ar.) damla
k. 102^b/4
k.+ since 109^b/3
kavm (Ar.) kavim, insan topluluğu
k. 95^b/7, 96^b/4
kavuş- kavuşmak
k.- duḳdan 34^b/3
k.- incadur 34^a/10
k.- urken 34^b/1
kayḡu üzüntü, tasa
k.+ lardan 92^a/2
kaz kaz
k. 14^a/2
kaḏā (Ar.) zamanında kılınmayan namaz
ve tutulmayan oruçların
kurallarına göre yerine getirilmesi

krş. *każā*’
 k.+ da 36^a/9
 k.+ sını 26^a/6
 k.+ ya 25^a/4
każā (Ar.) zamanında kılınmayan namaz
 ve tutulmayan oruçların
 kurallarına göre yerine getirilmesi
 krş. *każā*
 k. 36^a/6
każā kıomamış ol- (Ar.+T.) namaz
 ibadetini kazaya bırakmamak
 k.- a 25^a/9
każāya kıo- (Ar.+T.) namaz ibadetini
 zamanında yapmamak
 k.- duğı 25^a/10
kāżi ol- (Ar.+T.) yargılama yetkisine
 sahip olmak
 k.- ursin 104^b/1
kāżi beyzāvi Kādî Beyzāvi
 k. 93^b/7
keder et- (Ar.+T.) üzülmek, ızdırap
 çekmek
 k.+ se 11^b/8
kedi kedi
 k. 14^a/3
kelām (Ar.) söz
 k. 10^a/9, 104^b/10
 k.+ ı 10^b/3
 k.+ ın 8^a/4
 k.+ ında 7^a/10, 107^b/7
 k.+ ından 26^b/3
 k.+ ınuğ 103^a/1
kelām et- (Ar.+T.) konuşmak krş. *kelām*
kıl-, kelām söyle-
 k.- miş 103^b/9
kelām kıl- (Ar.+T.) konuşmak krş. *kelām*
et-, kelām söyle-
 k.- ıcağ 105^a/1
kelām söyle- (Ar.+T.) konuşmak krş.
kelām et, kelām kıl-
 k.- sen 104^b/11
kelimāt (Ar.) kelimeler, sözcükler
 k. 99^b/5
kelime (Ar.) kelime, sözcük
 k. 24^b/8

k.+ sin 15^b/6
 k.+ sinden 27^a/6
kelime-i şehādet (Ar.) İslam’ın beş
 şartından birisi olan ve “Ben
 şahitlik ederim ki, Allah’tan başka
 bir tanrı yoktur; Hz. Muhammed
 onun elçisi ve kuludur.” sözü
 k. 2^b/9
 k.+ dür 111^b/9, 115^b/11
kemāl-i lāyika (Ar.) layıklığın son
 derecesi
 k. 94^a/9
kendü kendi
 k. 24^b/5, 27^b/9, 34^a/3, 34^a/5,
 34^a/10, 36^b/9, 99^b/5, 101^b/1,
 107^b/7, 117^a/7
 k.+ den 8^a/10, 10^b/11, 11^a/9, 26^a/5
 k.+ lere 101^b/5
 k.+ leri 90^b/2
 k.+ lerine 94^a/6
 k.+ ye 26^a/3, 27^b/10, 98^a/8
kere (Ar.) defa, kez krş. *kerre*
 k. 12^b/2, 16^b/3, 29^a/8
kerem (Ar.) asalet, ululuk, büyüklük
 k.+ üğe 32^b/11
kerre (Ar.) defa, kez krş. *kere*
 k. 20^b/7, 22^a/1, 22^a/2, 28^a/10,
 30^a/8, 112^a/7
kesek sert ve iri toprak topağı
 k. 6^a/5, 6^b/2
kesr (Ar.) Arap dilbilgisine göre bir
 harfin esreli yani i’li okunması
 k.+ ile 33^a/11
kesr-i hā (Ar.) hā harfinin esreli yani i’li
 okunması
 k. 33^b/3
keşf-i ‘avret eyle- (Ar.+T.) avret yerine
 dokunmak
 k.- me 10^a/11
key çok
 k. 105^b/7
key- giyinmek
 k.- megi 6^b/11
kez defa, kere, sefer
 k. 6^a/1, 12^b/7, 22^b/8

kezâlik (Ar.) bunun gibi

k. 32^a/8

kible (Ar.) namaz kılariken dönülmesi

gerekli olan yön

k. 113^b/5, 115^a/6

k.+ si 113^b/6, 113^b/7, 115^a/9,
115^a/10

k.+ ye 20^b/5, 21^a/9, 22^b/7, 23^a/2,
29^a/7, 30^a/2, 30^a/4

k.+ ye 8^a/1, 8^a/7, 14^b/6, 15^a/6

kığır- çağırarak, davet etmek

k.- dı 102^a/7

kıl- 1. (namaz için) yerine getirmek,
eda etmek

k. 35^a/10

k.- a 3^b/3, 15^a/6

k.- acağ 35^a/4

k.- an 29^a/1, 32^a/10, 36^a/8

k.- arken 25^a/4

k.- duğı 5^a/1, 15^a/5, 15^a/7, 17^a/5,
25^a/5, 25^a/6, 30^a/5

k.- duğda 35^a/4

k.- mağ 26^a/9

k.- mamada 3^b/7

k.- ması 115^b/6

k.- sa 112^a/5

k.- ur 117^b/3

k.- ursın 117^b/3

2. etmek, eylemek, olmak

k.- mağıl 104^b/8

kıl kıl

k. 116^b/4

k.+ dan 116^b/9, 116^b/11, 117^a/3,
117^a/6

kılın- (namaz için) yerine getirilmek,
eda edilmek

k.- a 34^b/2

k.- an 35^b/4

k.- ur 33^b/11, 34^a/1, 34^a/7, 34^a/8,
34^a/11, 34^b/1, 34^b/5, 34^b/6, 34^b/8,

34^b/9, 34^b/10, 34^b/11, 35^a/1,

35^a/11, 35^b/7, 35^b/9, 35^b/11

k.- ura 35^a/6

kılıvar- kılıvermek

k.- mağ 35^a/7

kılıverül- (Ar.) kılıverilmek

k.- ür 35^b/2

kıpkızıl ol- kıpkırmızı olmak

k.- dı 102^b/2

kırk iki kırk iki

k. 109^a/7, 109^a/8

k.+ ye 109^a/9

kısm (Ar.) bölüm

k.+ dur 89^b/8

k.+ ı 89^b/8, 89^b/9, 89^b/11

kısmetü's-şalât (Ar.) namazın kısmeti

k. 107^b/11

kıyâm (Ar.) namazın ayakta kılınan kısmı

k. 22^a/11, 30^b/7

k.+ da 18^a/4

kıyâmet günü (Ar.+T.) kıyamet günü

k. 109^a/9

k.+ n 107^a/7

k.+ nde 109^a/11

k.+ ne 2^b/4, 094^b/1

kıyl eyit- (Ar.+T.) söz söylemek

k.- enle 93^a/6

kızdur - kızdırmak, ısınısını artırmak

k.- dılar 102^b/1, 102^b/2

k.- urken 102^b/7

kızıl parlak kırmızı

k. 34^b/3, 113^b/9

kızılılık kızıl renk

k. 34^b/7

kız oğlancuk kız çocuk

k. 36^b/11

k.+ mıdur 36^a/11

ki ki krş. *kim*

k. 2^a/8, 2^a/10, 2^a/11, 2^b/2, 2^b/6,

2^b/9, 3^a/8, 3^a/10, 3^b/4, 3^b/5, 3^b/8,

5^a/3, 6^b/8, 8^a/3, 8^a/10, 9^b/2, 11^b/1,

12^a/3, 13^a/4, 13^a/7, 13^b/1, 18^b/3,

25^a/7, 25^b/1, 26^a/11, 26^b/1, 26^b/6,

26^b/8, 27^a/3, 27^a/5, 27^a/6, 27^b/1,

28^b/9, 29^a/11, 34^b/2, 89^b/8, 91^b/6,

92^a/9, 92^b/7, 92^b/10, 93^a/9, 93^b/8,

96^a/7, 96^b/11, 98^b/4, 98^b/8, 99^a/1,

99^a/2, 99^a/7, 99^a/8, 99^a/10, 99^b/3,

100^a/1, 100^b/3, 102^b/3, 102^b/4,

102^b/5, 103^a/2, 103^a/3,

103^a/6, 103^a/7, 103^a/8, 103^b/10,
104^b/1, 105^a/5, 105^a/11, 105^b/1,
106^a/7, 106^a/8, 107^b/7, 108^a/11,
110^b/3, 112^a/9, 112^b/6, 112^b/7,
112^b/8, 112^b/9, 112^b/10, 113^a/3,
113^b/1, 113^b/3, 114^b/5, 115^a/4,
115^b/3

kifāyet (Ar.) yeterli olma, yetme
k. 20^a/6

kifāyet êt - (Ar.+T.) yetmek, yeterli
olmak
k.- er 16^b/3

kim ki krş. *ki*
k. 15^a/2, 15^a/3, , 26^a/3, 26^a/10,
89^a/7, 89^b/2, 89^b/3, 90^a/11, 91^a/1,
91^a/2, 91^b/1, 92^a/11, 92^b/5, 92^b/6,
93^a/11, 93^b/4, 93^b/7, 93^b/11,
94^a/11, 94^b/9, 95^a/5, 95^b/4, 95^b/6,
96^a/10, 97^b/1, 97^b/7, 98^a/1, 98^a/3,
98^a/6, 98^a/11, 98^b/1, 98^b/2, 99^a/3,
100^a/8, 100^b/4, 102^a/7, 102^a/8,
102^a/10, 103^a/4, 103^a/10, 103^b/1,
103^b/5, 103^b/8, 103^b/9, 103^b/10,
104^a/4, 104^a/7, 104^a/9, 104^b/6,
104^b/10, 105^a/2, 105^a/5, 105^b/3,
105^b/7, 106^a/11, 106^b/1, 106^b/4,
106^b/6, 106^b/9, 106^b/11, 107^a/2,
107^a/5, 107^a/8, 107^a/10, 107^b/8,
108^a/5, 108^a/6, 108^a/7, 108^a/9,
108^b/1, 108^b/6, 115^a/1, 115^a/3,
116^b/2, 116^b/6

kim İnsanlar için kullanılan soru ve
belirsizlik zamiri
15^a/7, 96^a/9, 103^b/10, 103^a/11,
103^b/1, 103^b/8, 105^a/8, 108^b/7,
109^a/5, 109^a/7, 109^a/11, 109^b/3,
109^b/5, 109^b/8, 109^b/11, 110^a/4,
112^a/5, 112^a/6, 117^b/3
k.+ den 104^a/2, 111^a/4
k.+ dür 115^a/6, 117^a/9
k.+ e 117^a/10
k.+ lerünj 102^b/11
k.+ ün 110^b/8, 110^b/9, 110^b/10,
110^b/11

kimesne kimse krş. *kimse*

k. 3^b/6, 3^b/9, 3^b/10, 4^a/1, 4^a/4,
4^a/6, 4^b/9, 8^a/10, 14^b/10, 15^b/8,
15^b/9, 16^b/8, 18^a/11, 19^a/3, 19^a/5,
19^b/1, 22^a/5, 24^b/4, 26^b/10, 27^a/9,
29^a/1, 32^a/11, 36^a/8, 92^a/11, 95^b/2,
96^a/10, 101^b/3, 113^a/6
k.+ den 99^a/9
k.+ ler 27^b/11, 88^b/6, 101^b/5
k.+ leri 90^b/1
k.+ nünj 24^b/5
k.+ ye 18^b/2, 24^b/3, 25^a/7
k.+ yi 33^a/6

kimse kimse krş. *kimesne*
k. 3^b/5, 13^a/4, 15^a/1, 18^b/4,
24^b/11, 27^a/5
k.+ den 4^a/2, 4^a/4, 4^a/6
k.+ lerinden 104^b/8
k.+ nünj 14^b/11
k.+ ye 13^a/5
k.+ yi 092^b/6

kişi kişi, şahıs
k. 15^a/2, 22^a/8, 24^b/8, 89^b/2,
96^a/11, 97^b/7, 103^a/7, 113^b/4
k.+ lerünj 103^a/3, 103^a/6, 104^b/6
k.+ nünj 16^b/10
k.+ ye 16^b/11, 22^a/6, 113^a/2

kitāb (Ar.) kitap
k. 113^a/7
k.+ a 3^a/11
k.+ ını 95^b/9
k.+ lar 92^a/10
k.+ lara 94^b/1
k.+ larına 2^b/2, 100^b/7
k.+ larında 100^a/7
k.+ larun 108^a/5, 108^b/4
k.+ un 95^b/9

kol kol
k. 7^a/2
k.+ ın 4^b/10, 5^a/6
k.+ ını 13^b/7
k.+ ının 13^b/9
k.+ ların 24^a/1, 24^a/8

koltuk koltuk altı
k. 22^b/6
k.+ ların 29^a/6

kon-	konmak, yerleşmek	ķ.+ ıdur 31 ^a /8
	ķ.- aruz 92 ^b /4	ķ.+ ına 90 ^b /8
konuķ	misafir	ķ.+ ları 31 ^a /4, 90 ^b /10
	ķ.+ ğuņ 117 ^a /5, 117 ^a /6	ķ.+ larıdur 3 ^b /1
kop-	kopmak	ķ.+ ların 107 ^b /6
	ķ.- duķda 13 ^a /7	ķ.+ larına 106 ^b /8
kork-	korkmak	ķ.+ laruņ 90 ^a /10
	ķ.- anlar 92 ^a /5, 92 ^a /6	ķ.+ luķ 30 ^b /2
	ķ.- arsın 104 ^a /2	ķ.+ um 98 ^b /2, 104 ^a /2, 104 ^a /7
	ķ.- aruz 33 ^b /2	ķulak kulak
	ķ.- dı 102 ^b /11	ķ.+ dan 11 ^a /1
	ķ.- madı 88 ^b /11	ķ.+ ına 28 ^a /7, 28 ^a /10
	ķ.- suņ 100 ^b /9	ķ.+ ları 17 ^a /10, 29 ^a /5
	ķ.- up 91 ^b /11	ķ.+ ların 5 ^b /8, 6 ^a /10
koy-	koymak, bırakmak	ķ.+ larınuņ 28 ^a /2
	ķ. 104 ^b /2	ķunūt (Ar.) vitir namazında üçüncü
	ķ.- a 22 ^b /8, 22 ^b /10, 23 ^a /3, 29 ^a /3,	rekâtta rükûdan önce okunan dua
	29 ^a /5, 29 ^b /5, 30 ^a /3, 96 ^a /10, 108 ^a /9	ķ. 16 ^b /3, 17 ^a /2, 32 ^b /5
	ķ.- duķdan 20 ^a /5	ķ.+ uņ 33 ^b /6
	ķ.- dum 26 ^b /8	ķunūt du‘âsı (Ar.) vitir namazında
	ķ.- maķ 22 ^b /6	üçüncü rekâtta rükûdan önce
	ķ.- maķdur 19 ^b /9, 19 ^b /11, 20 ^a /2,	okunan dua
	20 ^a /5, 23 ^b /9	ķ.+ n 16 ^b /2a
	ķ.- maķluķ 22 ^b /7	ķurak cehennemın isimlerinden biri
	ķ.- masa 90 ^a /11	ķ.+ a 106 ^a /5
	ķ.- mazdum 89 ^a /9	ķ.+ dur 106 ^a /5
	ķ.- mazlar 113 ^a /2	ķur‘ân Kur‘an-ı Kerim
	ķ.- mişlardur 95 ^b /1, 95 ^a /4	ķ. 3 ^b /11, 15 ^b /11, 32 ^b /3, 35 ^a /7,
	ķ.- up 17 ^b /2, 19 ^b /3, 20 ^b /8, 21 ^b /1,	108 ^b /5, 108 ^b /8, 110 ^a /1, 111 ^b /11,
	24 ^a /9, 25 ^a /2, 28 ^a /4, 28 ^a /5	113 ^a /9, 117 ^a /2
ķoyun	koyun	ķ.+ a 89 ^a /3
	ķ. 14 ^a /3	ķ.+ da 24 ^b /5, 103 ^b /2, 103 ^b /4,
ķök	ķök, temel	105 ^b /2, 105 ^b /4, 107 ^a /11, 107 ^b /4,
	ķ.+ i 112 ^a /11	108 ^b /6, 109 ^a /10
ķöşķ	ķöşķ	ķ.+ dan 16 ^a /6, 90 ^b /9
	ķ.+ ler 91 ^b /4, 92 ^b /2	ķ.+ dur 107 ^b /5, 108 ^b /5, 115 ^a /6,
	ķ.+ lerden 92 ^b /5	115 ^a /7, 115 ^b /5, 115 ^b /11, 116 ^a /5,
ķūfi	Kufe şehri	117 ^a /9
	ķ. 111 ^a /2	ķ.+ ı 117 ^a /3
ķul	Allah‘a göre insan, abd	ķ.+ la 98 ^b /9
	ķ. 103 ^b /9, 104 ^a /2, 104 ^a /6, 104 ^a /8,	ķur‘ân-ı ‘azîm (Ar.) Kur‘an
	104 ^a /9, 104 ^b /1, 104 ^b /4, 104 ^b /6,	ķ.+ de 97 ^a /5, 111 ^b /1
	114 ^b /2	ķ.+ den 15 ^b /2, 19 ^a /11
	ķ. 3 ^a /5	ķur‘ân oku- (Ar.+T.) Kur‘an okumak
	ķ.+ dan 3 ^a /4	ķ.- maķ 117 ^a /2

ķur'an-ı ŗerif (Ar.) Kur'an
ķ. 7^a/6
ķurbet et- (Ar.+T.) yaklaşmak
ķ.- ŗp 94^a/6
ķurt kurt
ķ.+ lar 11^b/1
ķurduķaz kurtķuklar
ķ.+ lar 11^a/11, 11^b/6
ķurtul- kurtulmak
ķ.- maķ 30^b/9, 92^a/2
ķuru- kurumak
ķ.- maķsuzun 6^b/6
ķuř- kusmak
ķ.- maķla 11^b/3
ķ.- maķdur 11^a/2
ķuř kuş
ķ.+ lar 14^a/5
ķu'ud namaz kılmada en son oturułan
kısm
ķ. 30^b/7
ķuvvet (Ar.) gŗuķ
ķ.+ i 116^a/6, 116^a/8
ķ.+ idŗr 27^a/9
ķuyı kuyu krş. *ķuyı*
ķ. 103^b/7
ķuyu kuyu krş. *ķuyı*
ķ.+ nuķ 102^b/3, 102^b/6, 102^b/10,
103^a/1
ķ.+ yı 102^b/1, 102^b/6
ķuķŗk kŗķŗk
ķ. 100^a/5
ķ.+ den 99^b/1
ķuffar (Ar.) kafirler
ķ. 114^a/10
ķufr (Ar.) Allah'ın varlıķına inanmama
ķ.+ e 101^a/9, 101^a/11
ķ.+ ŗķ 101^a/10
ķŗllı (Ar.) bŗtŗn, hep
ķ. 33^a/2
ķ.+ si 25^b/9
ķŗllyen (Ar.) tamamen
ķ. 14^b/2
ķŗrsı (Ar.) taht
ķ. 113^b/6
ķ.+ dŗr 115^a/10

ķŗtŗb-i mu'teber (Ar.) gŗvenilir, sağlam
kitaplar
ķ.+ den 101^a/8
ķŗtŗb-i şafi'ı (Ar.) İmam şafi'nin
kitapları
ķ.+ de 90^a/2
ķŗtŗb-i şafi'ıye (Ar.) şafi kitapları
ķ.+ nŗķ 100^a/2

L

lā-bŗd (Ar.) muhakkak
l.+dŗr 15^a/3
lafz (Ar.) kelime, sŗz
l.+ ınuķ 28^a/1
lāhiķ (Ar.) eklenen
l.+ dur 33^b/3
lā ilāhe illa'llāh (Ar.) Allah'tan başka
ilah yoktur
l. 89^a/7, 95^a/7
lākin (Ar.) ama, fakat
l. 16^b/11, 22^a/7, 98^b/11
lām (Ar.) Arap alfabesinin yirmi altıncı
harfi
l.+ uķ 33^a/2
lāyık (Ar.) uygun, yakışır
l. 3^a/7, 98^a/10
lāyık ol- (Ar.+T.) uygun olmak, mŗnasip
gŗrŗlmek
l.- mayanı 101^b/5
lāzım (Ar.) gerek, gerekli
l. 6^a/1, 11^b/9, 12^b/8, 26^b/5, 27^b/7
l.+ dur 35^b/4
lāzım gel- (Ar.+T.) gerekmek krş.
lāzım ol-
l.- mez 16^b/11, 18^b/2, 22^a/6
l.- ŗr 16^b/10
lāzım ol- (Ar.+T.) gerekmek krş.
lāzım gel-
l.- ur 17^a/5
levķ (Ar.) levh-i mahfuz
l. 106^a/10, 106^a/11
l.+ e 106^a/10
l.+ ine 9^a/3
levķŗ'l mahfŗz (Ar.) her şeyin, insan

kaderinin, olmuş ve olacakların
âlem yaratılmadan önce Allah
tarafından takdir edilerek, üzerine
yazıldığına inanılan İlahî levha
krş. *levh*
l.+ da 108^a/3
lezā (Ar.) cehennem isimlerinden biri
l. 106^a/4
l.+ dur 106^a/3
lūk (Far.) lakin, ama
l. 22^b/10
loḳma (Ar.) lokma
l. 112^a/6
lu‘b (Ar.) oyun, eğlence
l. 99^a/1
l.+ dur 91^a/7
luḡat (Ar.) sözlük
l.+ da 1^b/5, 99^a/4

M

mādām ki (Ar.) değil mi ki, çünkü
m.+ ki 97^a/2, 98^a/11
maḥall (Ar.) yer, yöre
m.+ i 98^a/10
maḥrūm kal- (Ar.+T.) bir şeyden
kendisine bir şey düşmemek,
nasibini alamamak
m.- ur 18^b/6
maḥşūş (Ar.) özellikle, bilhassa
m.+ dur 30^b/4, 30^b/6, 31^b/10
maḳām (Ar.) konu
m.+ da 93^b/7
maḳbūl (Ar.) kabul edilen
m.+ dūr 112^b/11
ma‘lūm (Ar.) bilinen, belli
m. 99^a/6
ma‘lūm ol- (Ar.+T.) bilinmek
m.- dı 99^a/8, 100^b/3
ma‘nā (Ar.) anlam
m.+ lar 12^b/8
m.+ sı 8^a/2, 92^b/10, 95^b/10, 110^b/3
m.+ sina 2^a/6
ma‘rifet (Ar.) ustalık, hüner
m.+ i 93^a/5

ma‘rūf (Ar.) herkesçe bilinen, tanınan
m. 99^a/6
ma‘şiyet (Ar.) itaatsizlik, asilik, günah
m. 103^b/11
m.+ i 32^b/7
maẓmaẓa (Ar.) abdest alırken ağza
su verme
m. 6^a/8, 9^b/6
meclis (Ar.) toplanılan yer, toplantı yeri
m.+ inde 91^a/5
m.+ üñ 98^a/1, 98^a/3
meclis- i ehl (Ar.) mecliste yer alanlar
m. 98^a/9
meclis-i i ‘ilm (Ar.) ilim meclisi
m.+ de 96^a/7
meclis-i ‘ilm-i tefsīr (Ar.) tefsir ilimi
meclisi
m. 97^b/10
mecnūn ol- (Ar.+T.) delirmek, aklını
yitirmek
m.- up 11^b/5
mefrūzāt (Ar.) farz kılınmış
m. 10^a/10
meger (Far.) meğer, fakat
m. 34^b/2, 116^b/2
mekān (Ar.) yer
m.+ dan 110^b/6
mekke (Ar.) Mekke şehri
m. 98^a/7
mekketu'llāh (Ar.) Mekke
m. 98^a/6
mekrūh (Ar.) (fiil ve davranış için) dince
yasaklanmadığı hâlde yapılması
uygun görülme
m. 23^a/6
m.+ dur 20^a/6, 20^a/7
m.+ ları 9^a/5
mekrūh êt- (Ar.+T.) (fiil ve davranış
için) dince yasaklanmadığı hâlde
yapılmasını uygun görmemek krş.
mekrūh eyle-
m.- enler 24^a/4
mekrūh eyle- (Ar.+T.) (fiil ve davranış
için) dince yasaklanmadığı hâlde
yapılmasını uygun görmemek krş.

mekrūh ét-
m.- yenler 9^b/2
mekrūh ol- (Ar.+T.) (fiil ve davranış için) dince yasaklanmadığı hâlde yapılmasını uygun görmemek
m.- a 9^b/7
melā'ik (Ar.) melekler
m. 8^a/6
melā'ike (Ar.) melek krş. *melāyike*, *melek*
m. 98^b/9
m.+ nūḡ 93^b/4, 93^b/8
melā'ike-i muḡarrebīn (Ar.) Allah'a yakın melekler
m. 96^a/5
m.+ üḡ 93^b/1
melāyike (Ar.) melekkrş. *melā'ik*
m. 93^b/11
m.+ nūḡ 91^a/3
melek (Ar.) melek
m. 95^b/3, 95^b/4
m.+ ler 3^b/1, 4^a/4, 91^a/10, 92^b/10, 93^a/1, 93^a/3, 93^a/7, 93^b/11, 94^a/3, 94^a/8, 96^b/7, 98^a/3, 99^a/10
m.+ lerdan 94^b/6, 95^b/1
m.+ lere 32^a/7, 32^a/10, 32^a/11, 96^a/9, 97^b/10, 98^b/6
m.+ leri 92^b/9, 98^a/5
m.+ lerine 2^b/1
mel'ūn (Ar.) lanetli
m. 105^a/5
men' eyle- (Ar.+T.) engel olmak, yasaklamak
m.- mez 92^b/6
menī (Ar.) sperma, atmık
m. 13^a/4, 13^a/6
m.+ idi 13^a/8
m.+ den 14^a/7
m.+ nūḡ 12^b/11
menḡul (Ar.) nakledilmiş
m.+ dūr 101^a/8
merātib (Ar.) rütbelere
m. 98^b/8
meṡābīḡ Ferrā el-Begavī'nin güvenilir hadis

kaynaklarından derlediği hadisleri ihtiva eden eseri
m. 96^a/4
m.+ de 95^b/6, 96^b/2
mesā'il-i mezkūre (Ar.) sözü edilen meseleler
m. 117^b/4
mescid (Ar.) namaz kılınan yer
m.+ de 23^b/5
m.+ e 95^b/7
m.+ ler 103^b/8
m.+ lerinde 95^b/8
mes'ele (Ar.) mesele, sorun
m. 26^a/7
m.+ dūr 26^a/8
m.+ leri 115^a/10
m.+ lerin 26^a/8, 90^b/1
meṡḡ (Ar.) abdest alırken ıslak elle başı ve boyunları sıvazlama
m. 7^a/9
meṡḡ et- (Ar.+T.) meṡḡ etmek krş. *meṡḡ eyle-*
m.- düḡḡ 5^b/8
m.- me 10^a/11
m.- mek 5^a/4, 6^a/10, 7^a/3
m.- mekdür 4^b/5, 5^b/8, 7^a/4, 10^a/3
meṡḡ eyle- (Ar.+T.) meṡḡ etmek krş. *meṡḡ et-*
m.- mek 4^b/5, 8^b/11
m.- mekden 8^b/10
m.- mekdür 8^b/1, 8^b/2
meṡḡ-i dīvār eyle- (Ar.+Far.+T.) elini duvara sürmek
m.- dükden 9^a/2
meṡḡḡḡat (Ar.) sıkıntı, güçlük, zahmet
m.+ inden 30^b/9, 31^b/2
meṡāriḡ Radiyyüddin es-Sâḡânî'nin, derlediği bazı sahih hadisleri nahiv konularına göre düzenlediği eseri
m. 96^a/4
meṡāyih-i kibār (Ar.) büyük şeyhler
m. 101^b/2
meṡḡul ol- (Ar.+T.) uğraşmak, oylanmak, ilgilenmek

m.- urlar 103^a/5
meşhūr ol- (Ar.+T.) ünlenmek, şöhret kazanmak
m.- an 99^a/6
mevşūf (Ar.) vasıflanmış
m. 94^a/9
mevzūn (Ar.) düzgün, biçimli, orantılı
m. 99^a/7
meyl eyle- (Ar.) yönelmek
m.- se 35^a/9
meyyit (Ar.) ölmüş, ölü, cenaze
m. 36^b/8
meyyit namāzı (Ar.+Far.) cenaze namazı
m. 113^b/4
mezheb (Ar.) bir din içinde görüş ve anlayış farklılıklarından doğan kollarından her biri
m. 111^a/2, 111^a/4
m.+ de 89^b/4, 89^b/7, 99^b/4, 100^a/2
m.+ indenem 111^a/1
m.+ indensin 110^b/11
mezī (Ar.) sperma, atmık
m. 13^a/5
mezkūrāt (Ar.) söz edilenler; zikredilenler
m.+ dan 98^b/3
miftāh (Ar.) anahtar
m.+ ıdur 27^a/4, 27^a/8
mihrāb (Ar.) cami, mescit gibi tapınakların kible tarafında bulunan imamın namaz kıldırıldığı girintili yer
m.+ dur 115^a/7
mihr-bān (Far.) şefkatli, merhametli
m.+ dur 104^a/4
mikā'ıl (Ar.) Mikail krş. *mikāyıl*
m.+ den 111^a/10
m.+ dür 115^a/9
m.+ e 106^a/9
mikāyıl (Ar.) Mikail krş. *mikā'ıl*
m. 106^a/9
miqdār (Ar.) miktar
m. 8^b/6, 8^b/8, 97^b/1
m.+ ı 15^b/7, 19^a/10, 35^a/4
millet (Ar.) millet

m.+ indenem 110^b/9
m.+ indensin 110^b/9
minnet eyle- (Ar.) minnet etmek
m.- di 108^a/11
m.- medi 108^a/11
mi'rāc (Ar.) göğe çıkma
m.+ a 102^a/7
m.+ ıdur 27^a/8
mirfaḥ (Ar.) dirsek
m.+ ın 5^a/5
misvāk (Ar.) misvak
m. 6^a/8
m.+ le 11^b/10
misvākle- (Ar.+T.) misvakla dişleri temizlemek
m.- mekdür 5^b/4
mu'allāḥ ṭur- (Ar.+T.) asılı kalmak
m.- dı 107^a/6, 107^a/9
mu'allim (Ar.) öğretmen, hoca
m.+ ine 26^a/10
mu'āviye Muaviye
m. 105^b/1, 105^b/2
mūcibince (Ar.+T.) gereğince
m. 2^b/7
muḥabbet (Ar.) sevgi
m.+ ine 88^b/5
muḥabbet- i cāh-u müretteb ol- makam, mevki sevgisi içinde olmak
m.- duğından 89^a/2
muḥaḥḳaḳ (Ar.) kuşkusuz
m. 90^b/10
muḥaḥḳikīn (Ar.) gerçeği araştıranlar, soruşturucular
m. 100^b/7
muḥammed Hz. Muhammed
m. 31^b/3, 92^b/8
m.+ i 31^b/2, 31^b/5
m.+ üḡ 105^a/7
muḥammed muṣṭafā Hz. Muhammed Mustafa
m. 102^a/5, 105^a/6, 110^b/10, 117^b/1
m.+ ya 103^b/7
muḥammedü'l muṣṭafā Hz. Muhammed Mustafa

m.+ ya 113^a/9
muḥayyer (Ar.) iki şeyden birini
seçmekte serbest olan.
m.+ dür 36^a/8
muḥtāc (Ar.) muhtaç
m.+ dur 99^a/7
muḥtaşar u mūlahḥaş (Ar.) özetlenmiş,
özetli çıkarılmış
m. 90^b/9
muḥtelif ol- (Ar.+T.) çeşitli olmak, ayrı
ayrı olmak
m.- up 90^b/4
muḥarreb-i mevlā (Ar.) Allah'a yakın
olan
m.+ larına 94^a/6
muḥarreb ol- (Ar.+T.) Allah'a yakın
olmak
m.- an 96^a/9, 97^b/9
murād (Ar.) istek, dilek
m.+ ı 100^b/8
mürdārlik (Ar.) pislik, iğrençlik, kirlilik
m.+ ğından 92^a/4
musā Hz. Musa krş. *musā peygamber*
m.+ ya 103^b/5
musā peygamber Hz. Musa krş. *musā*
m.+ e 113^a/8
muşallī (Ar.) beş vakit namazını düzenli
ve sürekli olarak kılan
m. 19^a/6, 19^a/8, 19^b/11, 20^a/4,
20^b/2, 20^b/4, 20^b/8, 20^b/10, 21^a/6,
21^a/8, 21^b/8, 23^b/5, 23^b/9, 23^b/10,
25^a/3, 25^a/10, 30^b/1
muşarraḥ (Ar.) açıklanmış
m.+ dur 90^a/3
mustağrik (Ar.) dalmış, batmış,
gömülmüş
m. 88^b/6
muṭāla'a (Ar.) bir şey üstünde ayrıntılı
olarak düşünme
m. 89^a/3
muṭāla'a eyle- (Ar.+T.) bir şey üstünde
ayrıntılı olarak düşünmek
m.+ sün 100^b/7
muṭī (Ar.) itaat eden, boyun eğen
m. 2^a/5

muṭlak (Ar.) tam, eksiksiz, kesin
m. 13^a/10, 27^b/4, 89^b/4, 89^b/7,
99^b/4
muttaşif ol- (Ar.+T.) nitelikli olmak
m.- an 11^a/8
muvaḥḥid (Ar.) Allah'ın birliğine
inanenler
m.+ in 3^a/6
mübāḥ (Ar.) dinî bakımdan yapılmasında
sakınca olmayan
m. 100^a/6
m.+ dan 89^b/8
m.+ dur 89^b/8, 100^a/6
mübārek (Ar.) sevilen, beğenilen
m. 5^b/5
mübāşeret (Ar.) bir şeye başlama,
girişme
m. 13^a/6
mübtedi' (Ar.) yeni bir şey ortaya koyan,
yenilik getiren
m. 101^b/5
m.+ ler 112^b/9
mücmelü'l-luğat İbn Fâris'in daha çok
sahih kelimeleri içeren Arapça
sözlüğü.
m.+ da 99^a/5
mü'ezzin (Ar.) müezzin
m. 35^b/1
müfessirîn (Ar.) müfessirler
m. 90^b/10
müftî (Ar.) müftü
m. 90^b/1
müftî' alî çelebî Müftü Ali Çelebi
m. 101^a/6
mülevves (Ar.) pis, kirli
m. 27^a/10
mü'min (Ar.) müslüman krş. *müslim*,
müslimān
m. 3^a/6, 3^a/8, 26^b/1, 26^b/3, 97^b/2
m.+ em 112^b/4
m.+ ler 36^b/9, 88^b/5, 92^b/8, 95^a/4,
97^a/3, 106^b/6, 112^b/7, 113^b/11
m.+ lere 101^a/11, 105^a/8
m.+ leri 30^b/5
m.+ lerüñ 30^b/4, 93^a/11, 112^b/2,

116^a/2
m.+ üñ 27^a/7
münâcât (Ar.) yakarma
m. 103^b/5, 103^b/7
münâfık (Ar.) iki yüzlü
m.+ lar 97^a/3, 97^b/1, 97^b/7, 112^b/8
münâsib (Ar.) layık, uygun
m. 99^b/5, 117^a/7
münevver (Ar.) parlak
m.+ dür 116^b/8, 116^b/10, 117^a/2,
117^a/5
münezzeh (Ar.) hiçbir şeye ihtiyacı
olmayan, Allah
m.+ dür 110^b/7
münkâd (Ar.) boyun eğen
m.+ e 2^a/5
münker (Ar.) inkar eden
m.+ ler 89^b/2, 91^b/6
mürtekib ol- (Ar.+T.) görevini kötüye
kullanmak
m.- ur 101^a/10
müslim (Ar.) müslüman krş. *mü'min*,
müslimân
m. 2^a/4
m.+ e 26^b/1, 26^b/3
müslimân (Ar.) müslüman krş. *mü'min*,
müslim
m.+ am 110^b/3
m.+ dan 99^b/1
m.+ lar 88^b/5, 98^b/4, 113^a/2
m.+ lara 114^a/6
m.+ lardan 91^a/2
m.+ laruñ 88^b/7, 90^b/3
m.+ mısın 110^b/3
müslimânlık müslümanlık
m. 114^a/6
müstağrik ol- (Ar.+T.) batmak, dalmak
m.- mağdur 93^b/9, 93^b/10
müstecâb-ı şalât (Ar.) kabul olunmuş
namaz
m. 22^a/10
müsteḥab (Ar.) yapılması tavsiye
edilen iş veya davranış
m. 34^a/11, 34^b/8
m.+ dur 115^a/1, 115^a/4

m.+ ı 7^a/8
müsteḥak ol- (Ar.+T.) layık olmak,
hak etmiş olmak
m.- dılar 98^a/10
müsteḥilî (Ar.) helal sayma krş.
müsteḥillî
m. 89^b/5, 99^a/1
müşṭak (Ar.) özleyen, can atan
m.+ dur 91^b/1
müteveccih ol- (Ar.+T.) yönelmek
m.- dışa 90^b/6
müyesser eyle- (Ar.+T.) kolayca
elde etmek
m. 31^b/4
müyesser ol- (Ar.+T.) kolaylıkla elde
edilmek
m.- anı 15^b/2
m.- ursa 16^a/6
müzākere eyle- (Ar.+T.) müzakere
etmek
m.- düğinden 89^a/3
müzdin bul- mükâfat, ödül, sevap
kazanmak
m.- a 108^b/8, 108^b/9

N

nāfile (Ar.) (oruç ve namaz gibi ibadetler
(için) yerine getirmek zorunluluğu
bulunmadığı hâlde yalnızca sevap
kazanmak amacıyla yapılan
n. 8^a/10
n.+ dür 112^b/2
n.+ leri 8^a/9
naḳāyiş (Ar.) eksiklikler, noksanlar
n.+ den 110^b/7
naḳl (Ar.) taşıma, aktarma
n.+ den 100^b/3
n.+ dür 116^a/9
naḳl ét- (Ar.) anlatmak, aktarmak
n.- üp 94^b/3
naḳl ol- (Ar.) anlatılmak, aktarılmak
n.- an 10^b/3
namāz (Far.) Müslümanların günde beş
defa

kurallarına uygun olarak yerine getirmek zorunda oldukları farz ibadet
n. 11^a/6, 11^b/6, 15^a/5, 18^a/9, 23^a/8, 23^b/2, 23^b/7, 24^a/8, 25^a/6, 27^a/6, 30^a/5, 34^b/4, 103^a/5, 103^a/9, 103^a/11, 108^a/4, 108^b/9, 113^b/2, 114^a/1, 115^a/11, 115^b/3
n.+ a 14^b/7, 15^a/2, 27^b/4, 27^b/8, 103^b/11
n.+ da 11^a/5, 19^a/1, 20^b/6, 22^a/11, 23^a/5, 23^a/9, 24^a/3, 24^b/5, 25^a/11, 25^b/3, 25^b/5, 95^a/4, 108^b/10
n.+ dan 22^a/1
n.+ dur 34^b/11, 111^b/11, 114^b/6, 116^a/8
n.+ ı 2^b/10, 3^b/5, 14^b/11, 15^b/9, 17^a/1, 23^a/4, 24^a/11, 24^b/8, 25^b/9, 26^a/1, 26^a/9, 112^a/3, 112^a/5, 113^a/1
n.+ in 15^b/9, 25^b/11
n.+ ında 28^a/11
n.+ lar 11^a/8
n.+ larda 27^b/3, 27^b/5, 114^a/11
n.+ larında 36^a/9
n.+ um 117^b/1
n.+ umuz 117^a/11, 117^b/3
n.+ uñ 13^a/9, 14^b/8, 15^a/9, 15^b/11, 16^a/2, 17^a/7, 18^b/6, 21^b/10, 26^a/7, 27^a/4, 103^a/8, 114^a/7, 114^a/8, 115^b/1, 115^b/2, 115^b/5, 115^b/6, 117^b/1, 117^b/3
namāz aç- (Far.+T.) selam verip namazı bitirmek
n.- maḵ 115^b/1, 115^b/4
namāz bağla- (Far.+T.) namaza başlamak
n.- maḵ 115^b/4
namāza dur- (Far.+T.) namaza başlamak
krş. *namāzı bağla-*
n.- sa 103^b/9
namāza gir- (Far.+T.) namaz kılmaya niyet etmek
n.- mek 115^a/11, 115^b/1, 115^b/3,

115^b/4
namāzı bağla- (Far.+T.) namaza başlamak krş. *namāza dur-*
n.- maḵ 115^b/1
namāz-ı vaḵt (Far.+Ar.) vakit namazı
n. 113^b/11
namāz kıl- (Far.+T.) namaz ibadetini yerine getirmek
n.- an 19^a/2, 19^a/3, 19^a/4, 24^b/4, 24^b/7, 27^a/9, 29^b/3
n.- arlarsa 29^b/4
n.- duḡı 14^a/9
n.- duḡuñ 27^b/2
n.- inmaz 34^a/6
n.- ıvērūr 36^a/3
n.- maḡa 27^b/2, 27^b/5
n.- maḵ 12^a/11, 25^a/8, 33^b/10, 34^b/1, 115^b/3
n.- sa 5^a/2, 103^a/10, 103^b/1, 103^b/8
n.- ur 25^b/2
n.- urlar 97^a/3
naşrānī (Ar.) Hristiyan
n.+ ye 112^a/8
naşşi (Ar.) açık ve kesin
n.+ ıla 17^a/1
nāyib (Ar.< nā'ib) vekil
n.+ üñüzem 117^b/4
naẓar et- (Ar.+T.) bakmak krş.
naẓar eyle-
n.- mekdūr 19^a/5, 19^a/7, 19^a/8
naẓar eyle- (Ar.+T.) bakmak krş.
naẓar et-
n.- sūn 91^a/8
nāzil ol- (Ar.+T.) inmek
n.- duḡıçun 114^b/1
naẓīr (Ar.) benzer, eş
n.+ i 110^b/5
ne ne
n. 16^a/6, 22^a/3, 27^b/2, 34^a/4, 91^a/7, 91^b/6, 92^b/5, 92^b/6, 99^a/4, 99^a/5, 100^a/1, 100^a/2, 102^a/10, 102^b/10, 104^a/6, 104^a/11, 104^b/4, 105^a/6, 106^a/8, 106^b/1, 108^a/11, 108^b/6, 112^b/11, 113^a/1, 117^b/1

n.+ dūr 2^a/9, 2^a/10, 99^a/2, 110^b/3,
 111^b/2, 111^b/4, 111^b/8, 111^b/9,
 111^b/10, 111^b/11, 112^a/1, 112^a/3,
 112^a/10, 112^a/11, 112^b/1, 112^b/2,
 114^b/1, 114^b/4, 115^a/11,
 115^b/1, 115^b/2, 115^b/3, 115^b/7,
 115^b/8, 115^b/9, 116^a/4, 116^a/5,
 116^a/6, 116^a/7
 n.+ dūr 115^b/9
 n.+ sidūr 102^b/6
nebī (Ar.) Allah'ın elçisi
 n.+ si 30^b/10
necāset (Ar.) pislik
 n. 10^b/7, 10^b/9, 12^a/9
 n.+ den 14^a/7
 n.+ i 10^a/7
necāset-i ġalīze (Ar.) at, katır, eşek ve
 etleri yenen koyun ve geyik gibi
 evcil veya yabani hayvanların
 idrar ve dışkılarına denir
 n.+ dūr 14^a/4
necāset-i hafīfe (Ar.) eti yenmeyen
 hayvanlardan atmaca, çaylak ve
 kartal gibi havada pisleyen
 kuşların dışkılarıyla eti yenen,
 fakat havada pislemeyen kuşların
 pisliklerine denir
 n.+ dūr 14^a/5
necāset-i ḥaḳīḳa (Ar.) vücut, elbise veya
 ibadet yerinin dinen pis sayılan
 maddelerden temizlenmesi
 n.+ dan 13^b/11
necāt (Ar.) kurtuluş
 n. 22^a/11
necis (Ar.) pis, murdar
 n. 12^b/6
 n.+ i 14^a/2, 14^a/5
necis ü sidüg (Ar.+T.) pislik ve sidik
 n.+ i 14^a/1
nefs (Ar.) nefis
 n. 96^a/2, 97^a/2
 n.+ için 36^b/9
nefs-i hevā (Ar.) nefsin istekleri
 n.+ sın 92^a/7
nehy-i münker (Ar.) dinen yasak olan

şeyleri yaptırmama
 n.+ dūr 114^a/5
nehy et- (Ar.+T.) yasaklamak
 n.- düği 111^b/3
nehy ol- (Ar.+T.) yasaklanmak
 n.- an 10^a/9
 n.- anlar 9^b/8
 n.- inmiş 10^b/3
 n.- inmişdur 10^a/8
neseb (Ar.) soy
 n.+ i 96^b/1
nesne nesne
 n. 2^b/6, 2^b/8, 3^b/7, 6^a/6, 10^a/8,
 15^a/3, 16^b/11, 18^b/2, 22^a/6, 23^a/6,
 26^a/1, 26^a/2, 29^a/10, 29^a/11, 30^a/6,
 30^a/7, 101^b/7
 n.+ de 100^b/4
 n.+ den 111^b/4
 n.+ dūr 2^a/11, 9^b/9, 10^b/5, 11^b/2,
 19^a/1
 n.+ ler 24^a/11
 n.+ lerdan 14^a/8, 27^a/10
 n.+ lere 3^a/5
 n.+ leri 26^b/4, 92^b/1
 n.+ nūḡ 34^a/2, 34^a/4, 34^a/9
 n.+ ye 2^a/1
 n.+ yi 3^b/2, 107^a/10
nesne düz- saymak
 n.- meye 24^a/6
nev^ç (Ar.) çeşit, tür
 n. 12^b/9, 13^a/3
 n.+ dūr 113^a/11
nev^ç-i ḥaḳīḳ (Ar.) hakikî tür
 n.+ dūr 12^b/11
nevāfil (Ar.) nafileler
 n. 8^b/10, 27^b/3
ne'yle ne ile
 n. 5^b/2
nıṣf (Ar.) yarı, yarım
 n.+ ıdur 27^a/4
nice çok, pek çok krş. *niçe*
 n.+ sinde 100^a/3
niçe çok, pek çok krş. *nice*
 n. 104^b/10
niçün niçin

n. 105^a/1, 105^a/5
nidā (Ar.) ses
n. 106^b/1, 106^b/4, 106^b/6, 106^b/9,
106^b/11, 107^a/2, 107^a/5, 107^a/8
nifās (Ar.) Yeni doğum yapmış kadının
durumu
n. 115^a/2
nihāyet (Ar.) son
n.+ dūr 93^b/8
nikāh (Ar.) nikah
n.+ ı 113^a/1
ni‘met (Ar.) nimet, rızık
n.+ i 103^b/2, 103^b/3, 116^b/11
n.+ in 107^b/5
n.+ lerin 103^a/4, 103^b/1
n.+ üñ 33^a/4, 104^b/7
nisbet ét- (Ar.+T.) iki şey arasında ilgi,
bağ kurmak krş. *nisbet eyle-*
n.- üp 101^a/11, 101^b/1
nisbet eyle - (Ar.+T.) iki şey arasında
ilgi, bağ kurmak krş. *nisbet ét-*
n.- düği 98^a/8
nişān (Ar.) belirti, iz
n.+ suz 110^b/6
nite niçin, nasıl
n. 108^a/8
niteki nasıl ki, nitekim krş. *nitekim*
n. 107^b/3
nitekim nasıl ki krş. *niteki*
n. 31^b/7, 93^a/4, 93^a/7, 95^a/4, 97^a/5,
98^a/4, 100^b/6, 103^b/2, 103^b/4,
107^a/11, 107^b/7, 111^b/1, 112^a/2,
112^a/7
niye niye
n. 107^a/10
niyyet (Ar.) niyet
n. 27^b/8, 112^b/1
n.+ de 27^b/7
n.+ den 27^b/11
n.+ dūr 6^b/5, 7^a/8, 115^b/4
niyet et- (Ar.+T.) bir işi yapmaya karar
vermek krş. *niyet ét-, niyet eyle-*
n.- mek 27^b/1, 27^b/4, 27^b/9, 27^b/10
n.- mekdür 14^b/7
niyet ét- (Ar.+T.) bir işi yapmaya karar

vermek krş. *niyet eyle-, niyet et-*
n.- üp 36^a/11
niyet eyle- (Ar.+T.) bir işi yapmaya karar
vermek krş. *niyet ét-, niyet et-*
n.- düm 27^b/4, 27^b/5
n.- ye 32^a/7, 32^a/8, 32^a/9
n.- yüp 32^a/11
niyet kıl- (Ar.+T.) bir işi yapmaya karar
vermek krş. *niyet ét-, niyet et-,*
niyet eyle-
n.- a 15^a/4
noğşān lāzım gel- (Ar.+T.) kusurlu,
eksik olmak krş. *noğşān*
üzere ol-
n.- ür 3^a/9
noğşān üzere ol- (Ar.+T.) kusurlu, eksik
olmak krş. *noğşān lāzım gel-*
n.- ur 17^a/1
nūr (Ar.) parıltı, ışık
n. 95^b/11, 96^b/11, 106^b/2, 106^b/5,
106^b/7, 106^b/10, 107^a/, 107^a/3,
108^a/10
n.+ ı 96^a/3, 117^a/2, 117^a/5
n.+ ıdur 27^a/7
n.+ ında 93^b/9
n.+ ındandur 113^b/7
n.+ lar 96^b/7

O

o o krş. *ol*
o. 13^a/5
o.+ dur 25^b/1
od ateş
o. 103^b/6
o.+ ından 22^a/10
o.+ ını 89^a/8
oğlan (kız veya erkek) çocuk
o.+ cuğlar 26^a/10
oğul çocuk, evlat
o.+ ı 96^b/1
oh oh oh oh, sevinme, memnun olma
ifadesi
o. 24^b/1
oku- okumak

o.- dılar 105^b/6
 o.- duğı 023^a/10
 o.- duğın 24^a/6
 o.- mağla 104^b/10
 o.- mağ 15^b/11, 31^b/11, 33^b/6,
 35^a/5, 35^b/6, 36^a/9
 o.- mağdur 8^b/11, 15^b/3, 16^a/5,
 16^a/6, 16^a/9, 16^a/10, 16^b/1, 16^b/2,
 17^b/4, 18^a/3, 18^a/5, 19^a/11, 21^b/2,
 30^a/9, 111^b/11
 o.- maya 29^b/10, 30^a/6, 30^a/7
 o.- mazsa 30^a/8
 o.- mış 108^b/8
 o.- mışça 109^b/9, 110^a/1
 o.- r 35^b/1, 36^a/4
 o.- rken 34^a/1, 34^b/5, 34^b/9
 o.- rlar 95^b/8
 o.- rsa 105^a/2, 108^b/10, 109^a/5,
 109^a/7, 109^a/11, 109^b/5, 110^a/4
 o.- sa 005^a/8, 108^b/8, 109^b/3,
 109^b/9, 109^b/11
 o.- sun 36^a/8, 36^a/9
 o.- ya 22^b/9, 28^a/8, 28^a/9, 28^b/4,
 30^a/5, 30^b/2, 31^a/9, 32^a/2, 32^b/5,
 36^a/7, 36^b/2, 36^b/4, 36^b/8, 37^a/1,
 37^a/5
 o.- yan 105^b/9, 105^b/10, 105^b/11,
 106^a/1, 106^a/2, 106^a/4, 106^a/5,
 108^a/9
 o.- yanı 110^a/6
 o.- yısar 105^a/7
 o.- yuban 23^a/3
 o.- yup 21^b/2, 28^b/4, 35^a/7, 36^a/3
oğun- okunmak
 o.- acak 16^a/10, 16^b/1
 o.- an 7^b/3
 o.- dı 108^a/4
 o.- mışdur 114^a/8
 o.- ur 108^a/6, 095^b/11
 o.- ura 33^b/4
ol o krş. o
 o. 1^b/7, 3^a/5, 3^b/6, 4^a/2, 4^a/4, 4^a/6,
 5^a/1, 11^b/7, 14^b/11, 15^a/1, 15^a/11,
 15^b/9, 16^b/10, 16^b/11, 18^b/2, 18^b/4,
 22^a/6, 22^a/8, 25^a/7, 27^a/2, 27^b/9,

29^a/11, 30^b/2, 31^a/9, 34^a/4, 34^b/2,
 91^b/10, 92^a/1, 92^a/6, 92^b/10,
 92^b/11, 93^a/3, 93^a/5, 94^a/2, 94^a/7,
 94^b/11, 95^a/10, 95^b/3, 95^b/4, 95^b/9,
 95^b/11, 96^a/1, 96^a/3, 96^a/5, 96^a/7,
 96^a/11, 96^b/6, 96^b/9, 96^b/11, 97^a/1,
 97^b/7, 97^b/8, 100^b/5, 102^a/6,
 102^a/8, 102^a/11, 102^b/3, 102^b/6,
 102^b/7, 102^b/8, 102^b/10, 102^b/11,
 103^a/1, 103^a/3, 103^a/5, 103^b/3,
 104^a/3, 104^b/1, 104^b/5, 104^b/6,
 104^b/8, 105^b/7, 108^a/8, 108^b/10,
 109^b/3, 110^a/4, 111^a/9, 111^a/10,
 111^a/11,
 114^b/3, 115^a/1, 115^a/3, 115^a/4,
 116^b/3, 116^b/4
 o.+ dur 8^a/10, 113^b/1
ol- 1. olmak
 o.- a 13^a/1, 100^b/5, 105^a/11, 106^a/6
 o.- an 6^a/1, 6^b/5, 18^a/8, 30^a/7,
 33^a/6, 94^a/2, 98^b/4
 o.- anlar 6^b/3, 6^b/4, 19^a/1, 89^b/3,
 97^a/11
 o.- anların 27^a/7
 o.- dı 114^b/5
 o.- dışa 108^b/10
 o.- duğı 98^a/10
 o.- duğına 2^b/5
 o.- dukları 92^b/10, 93^a/1
 o.- ıcağ 33^a/3, 98^a/9
 o.- ınca 34^a/5
 o.- ıncadur 34^a/3
 o.- mağ 6^a/7, 111^b/3
 o.- masa 5^a/3, 89^a/7, 89^a/9
 o.- ması 96^b/1
 o.- maya 9^b/11
 o.- maz 5^a/4, 22^a/7, 112^a/11
 o.- mazsa 13^b/3, 16^a/2, 18^b/7
 o.- mışdur 5^a/3
 o.- sa 2^a/7, 8^a/2, 23^b/5, 27^b/11,
 29^a/10, 29^a/11
 o.- sun 5^b/4, 5^b/5, 30^b/9, 31^a/1,
 31^a/3, 31^a/4, 36^a/6, 92^a/2, 104^b/9,
 116^b/7
 o.- up 34^a/10

o.- updur 18^b/7
o.- ur 13^b/1, 34^a/6, 100^b/4,
103^b/10, 104^a/8, 104^a/10, 109^a/1,
109^a/2, 109^a/4, 109^a/7, 109^a/9,
109^b/2, 109^b/5, 109^b/8, 109^b/11,
110^a/3
o.- urdı 102^b/5
o.- ur imiş 100^b/4
o.- ursa 3^a/9, 32^a/7, 34^a/4
2. bulunmak
o.- alar 98^a/11
o.- an 101^a/7
o.- duğı 6^a/3
o.- mağuı 6^a/5
o.- ur 113^b/8, 113^b/9, 113^b/11
o.- urlar 113^b/8, 113^b/10
o.- ursa 35^b/3
omuz omuz
o.+ ı 017^a/11
o.+ ına 28^a/3
on on
o. 18^b/6, 19^b/10, 107^b/8, 108^a/1,
109^a/1, 109^a/2, 110^a/2
o.+ dur 5^a/7, 6^a/7
on altıncı on altıncı
o.+ sı 20^b/4
on beş on beş
o. 109^b/10
on beşinci on beşinci
o.+ sı 20^b/2
on bir on bir
o. 109^b/1
on birinci on birinci
o. 114^a/5
o.+ sı 18^a/2, 24^a/1, 25^b/4
on dört on dört
o.+ dūr 17^a/7, 24^a/11, 26^a/1
onıncı onuncu
o. 108^a/1, 114^a/5
o.+ sı 6^a/4, 17^b/11, 19^b/8, 23^b/10,
25^b/4
on iki on iki
o. 109^a/3, 109^a/4, 109^a/6, 114^a/2
o.+ dūr 23^a/6, 24^a/4, 114^b/11
o.+ sı 114^b/8

on ikinci on ikinci
o. 114^a/6
o.+ sı 18^a/4, 20^a/2, 24^a/3, 25^b/5
on sekiz on sekiz
o. 107^a/4, 109^a/2, 109^a/4
on sekizinci on sekizinci
o.+ sı 20^b/8
on tokuz on dokuz
o. 109^b/4, 109^b/7
on tokuzuncı on dokuzuncu
o.+ sı 20^b/10
on üçüncü on üçüncü
o.+ sı 18^a/6, 20^a/4, 25^b/6
on yedi on yedi
o. 114^b/8
o.+ sı 114^b/7
on yedinci on yedinci
o.+ sı 20^b/6
orta orta
o.+ larında 95^b/10
o.+ sında 93^a/3, 105^a/9
o.+ sında iken 33^b/9
oruç (Far.) oruç
o. 113^b/2
oruç dut- (Far.+T.) oruç tutmak krş. *orūç*
dut-
o.- arlar 97^a/3
o.- mağdur 116^a/3
o.- up 109^b/6
‘osmān Hz. Osman
‘o. 116^a/11
otur- oturmak
o.- a 21^a/7, 23^a/1, 29^b/6, 30^a/2
o.- acağ 23^a/1
o.- alar 30^a/10
o.- duğda 18^a/2, 18^a/7
o.- mağda 30^b/1
o.- mağdur 16^a/7
o.- mayalar 96^b/4
o.- sa 30^a/1
o.- up 16^a/9, 35^a/4
o.- urken 2^a/9, 19^a/8
otuz otuz
o. 22^a/1, 22^a/2, 109^a/4, 109^a/5,
113^a/8, 114^b/7

o.+ a 109^a/7
otuz biş otuz bin
o. 109^a/5
otuz dört otuz dört
o. 114^b/8, 114^b/9
oyna- oynamak
o.- maş 24^a/4
o.- rlar 99^a/11
o.- yup 23^b/2
oyun oyun
o.+ ına 88^b/10, 99^a/9

Ö

ög- övmek
ö.- mek 92^a/9
ö.- mekdür 110^b/4
ö.- meklik 93^a/8
ögren- öğrenmek
ö.- di 111^a/4
ö.- sünler 2^a/10
ö.- üp 26^a/10
öğret- öğretmek
ö.- medükleriçün 113^a/5
öğül- övülmek
ö.- meklik 31^b/10
ö.- mişsin 31^b/9
öl- ölmek
ö.- ecegin 100^b/10
ö.- ick 113^a/2
ö.- mekden 24^b/11
öldür- öldürmek
ö.- mekle 90^a/11
‘ömer Hz. Ömer
‘ö. 116^a/11
‘ömer sühreverdi Sühreverdiyye
tarikâtının kurucusu,
müfessir ve muhaddis
‘ö. 90^a/1
öñ ön, öncesi
ö. 17^a/2, 18^b/10
ö.+ in 6^a/3, 6^a/6, 8^a/1, 22^b/2, 22^b/8
ö.+ inde 29^b/2, 116^a/4, 116^a/5
ö.+ inden 11^b/2
ö.+ lerine 116^b/3

öñ otur- namaz kılarken ikinci rekattaki
ilk oturuş
ö.- maş 17^a/3
öñ tekbir (T.+Ar.) namaz kılmaya
başlarken söylenen ilk tekbir
ö.+ den 18^a/6
ördek ördek
ö. 14^a/2
‘örf (Ar.) adet, gelenek
‘ö.+ de 99^a/5
ört- kapatmak
ö.- e 8^a/6
ö.- mek 14^b/5
ö.- mekdür 7^b/8, 14^a/10
ö.- mezüz 33^a/5
örüdür- ayağa kalkmak; ayakta durmak
ö.- a 28^b/11, 29^b/9
ö.- maş 15^b/11
ö.- urken 19^a/3
öyle öğle namazı *krş. öyle namāzı*
ö.+ nün 35^b/9
öyle namāzı (T.+Far.) öğle namazı
krş. öyle
ö. 34^a/6, 34^a/7
ö.+ ın 3^b/10
ö.+ nuş 27^b/6, 34^a/1, 34^a/5
öz kendi
ö.+ i 17^a/6
ö.+ ine 99^a/7
ö.+ üñ 11^b/4
‘özr (Ar.) özür, kusur
‘ö. 23^b/7
‘ö.+ i 24^a/8
‘ö.+ ile 29^a/10
‘ö.+ üñ 9^b/5
‘özrsüz özrü bulunmayan; özrü olmayan
‘ö. 9^a/8, 23^b/4, 24^b/1, 29^b/9

P

pādişāh (Far.) büyük hükümdar
p.+ ıla 105^a/1
p.+ lar 104^b/11
pāk (Far.) temiz
p. 10^a/7, 10^b/9, 15^a/5, 27^a/11,

92^a/3, 94^a/8
p.+ lik 30^b/6
pāk ét- (Far.+T.) temizlemek krş. *pāk et-*
p.- e 5^b/2, 12^b/6
p.- er 27^a/4
pāk et- (Far.+T.) temizlemek krş. *pāk et-*
p.- mekdür 6^a/6, 12^a/2, 12^a/9,
14^a/1, 14^a/8, 14^a/9
pāk ol- (Far.+T.) temiz olmak
p.- a 15^a/5
p.- duğdan 7^b/8
p.- duğuz 92^a/3
pā-pūç (Far.) ayakkabı
p. 6^b/11
pāre (Far.) parça, kısım
p. 9^a/2, 107^a/8
pāre ol- (Far.+T.) parçalanmak
p.- dı 106^b/2
pāy-endāz ol- (Far.+T.) adım atmak,
teşebbüs etmek, girişmek
p.- dı 107^b/3
pek pek hızlı hızlı, sert sert
p. 9^b/3
perde (Far.) bölme
p.+ den 105^a/10
p.+ si 115^b/2, 115^b/5
p.+ sin 105^a/10
p.+ ye 105^a/10
pes (Far.) ondan sonra, ardınca
p. 3^b/2, 18^b/6, 26^b/5, 27^a/9, 29^b/7,
90^a/3, 90^b/3, 90^b/6, 92^a/6, 97^b/10,
98^a/9, 100^b/3, 108^a/8
peygamber (Far.) peygamber, önder
p. 1^b/10, 102^b/8, 110^a/3, 112^a/7,
117^a/10
p.+ den 89^a/1, 100^b/9
p.+ e 108^a/3
p.+ i 105^a/9
p.+ ler 4^a/2, 92^a/11, 110^a/4,
112^b/6, 113^b/10
p.+ lere 94^b/1, 108^a/10
p.+ lerine 2^b/2, 2^b/3

R

rā (Ar.) Arap alfabesinin onuncu harfi
r.+ nuğ 33^a/1
rabb (Ar.) Allah, her şeyin yaratıcısı
r.+ imüz 31^b/9
rabbü'l- 'ālemīn (Ar.) âlemlerin rabbi,
Allah
r.+ den 111^a/11
rağbetler eyle- (Ar.+T.) rağbet etmek
r.- mişlerdür 101^b/4
rāhat (Ar.) rahat
r.+ da 106^a/6
raḥmet (Ar.) rahmet
r. 31^a/11, 96^a/3, 105^a/10, 106^b/5
r.+ de 31^b/3
r.+ i 30^b/11, 96^b/10
r.+ inden 96^a/10
r.+ ine 96^a/11
r.+ üğ 33^b/1
r.+ üğle 110^a/7
raḥmet et- (Ar.+T.) merhamet
etmek krş. *raḥmet eyle-*
r.- düğ 31^b/7
raḥmet kııl- (Ar.+T.) merhamet etmek
r. 104^a/5, 104^b/2
r.- ayın 104^a/6, 104^a/11
r.- ğıl 104^a/10
raḥmet eyle- (Ar.+T.) merhamet etmek
krş. *raḥmet et-*
r. 31^b/5, 31^b/8
raḥmetu'llāh (Ar.) Allah'ın rahmeti
r. 111^a/1
raḥmetu'llāhi 'aleyh (Ar.) Allah'ın
rahmeti onunla olsun
r. 101^a/6
raḥmetu'llāhi te 'ālā (Ar.) Allah'ın
rahmeti
r. 97^b/3
raḳḳāş (Ar.) dans eden erkek
r. 99^a/9
raḳş (Ar.) dans, oyun
r. 89^b/4, 89^b/7, 89^b/8, 99^a/4, 99^a/9,
99^b/4, 100^a/2, 100^a/5, 100^a/6,
100^b/4
r.+ dur 88^b/11, 89^b/4, 91^a/8, 99^a/1,
99^b/4, 100^a/2

r.+ ından 100^a/11
r.+ uç 99^a/1, 100^a/4
raķş et- (Ar.+T.) dans etmek, oynamak
krş. *raķş eyle-*
r.- erler 99^a/10
raķş eyle- (Ar.+T.) dans etmek, oynamak
krş. *raķş et-*
r.- di 100^a/10, 100^a/11, 100^b/3
r.- rler 99^a/11
raķş-ı feraķ (Ar.) sevinç oyunu
r. 100^b/3, 100^b/4
raķş-ı köçek (Ar.+Far.) köçek oyunu
r.+ dūr 100^b/5
ramażān ayı (Ar.+T.) ramazan ayı
r.+ nı 3^a/1
rasūla'llāh (Ar.) Allah'ın elçisi, Hz. Muhammed
r. 102^b/3
raziya'llāhu 'anh (Ar.) "Allah ondan razı olsun!" anlamında dua sözü
r. 106^a/6, 116^b/10
raziya'llāhu te'alā 'anh (Ar.) "Allah ondan razı olsun!" anlamında dua sözü
r. 117^a/1
redd-i selām (Ar.) verilen selama karşılık verme
r. 26^a/3
re'īs (Ar.) başkan
r. 90^b/1
re'īs-i cūhhāl (Ar.) cahillerin başı
r. 99^b/7
rek'at (Ar.) rekat, namazın her bir bölümü
r. 27^b/7, 30^a/6, 33^b/11, 34^a/7, 34^a/8, 34^a/11, 34^b/1, 34^b/4, 34^b/6, 34^b/8, 34^b/9, 34^b/10, 35^a/3, 35^a/4, 35^a/11, 35^b/2, 35^b/7, 35^b/8, 35^b/10, 36^a/3, 114^b/6
r.+ da 16^a/7, 16^a/8, 21^a/5, 28^a/8, 29^b/10, 29^b/11, 35^a/3, 35^a/6, 108^a/6
r.+ dan 30^a/6
r.+ dur 32^b/1
r.+ ında 36^a/6

r.+ larda 30^a/7
r.+ uç 32^b/3
resūl (Ar.) peygamber
r. 2^a/8, 2^a/11, 3^b/7, 6^b/8, 18^b/5, 21^b/11, 26^b/7, 35^a/10, 103^a/6, 106^a/7
r.+ e 3^a/11
r.+ idūr 31^a/8
r.+ üğ 6^a/8, 111^b/5
resūla'llāh (Ar.) Allah'ın elçisi, Hz. Muhammed, krş. *rasūla'llāh, resūlu'llāh*
r. 102^a/10, 108^a/9
resūlu'llāh (Ar.) Allah'ın elçisi, Hz. Muhammed, krş. *rasūla'llāh, resūlu'llāh*
r. 3^b/3, 26^b/5, 97^a/10, 100^a/8, 102^b/5, 102^b/10, 108^b/5
revā gör- (Far.+T.) layık görmek
r.- e 108^a/8
r.- medi 108^a/8
riṭl (Ar.) yüz otuz dirhem ağırlığında arpa ve buğday alan bir ölçek
r.+ dan 9^b/10, 10^a/9
rızķ (Ar.) rızık
r. 107^a/3, 107^a/4
rızvanu'llāhu te'alā 'aleyhim ecma'in (Ar.) "Allahu taalanın rızası onlar üzerine olsun" dua sözü
r. 111^a/3, 111^a/4
ri'āyetet- (Ar.+T.) uymak
r. 6^a/7
r.- mekdūr 7^a/2, 16^b/5
r.- sūn 15^b/10
risāle (Ar.) din, bilim, tasavvuf konularında yazılmış kitaplar
r. 99^b/3
r.+ de 101^a/7
r.+ ye 101^a/8
risāle-i taḥķiyye (Ar.) Sünbül Sinan Efendi'nin eseri
r. 91^a/8
rivāyet ēt- (Ar.+T.) anlatmak, aktarmak krş. *rivāyet et-*
r.- der 106^a/6

r.- erler 97^b/4
rivāyet et- (Ar.+T.) anlatmak, aktarmak
krş. *rivāyet et-*
r.- erler 97^a/8
rivāyet olun- (Ar.+T.) aktarılmak,
yayılmak
r.- inan 21^b/11
rücū^c et- (Ar.+T.) sözünden, görüşünden
caymak
r.- mezler 99^b/10
rükūn (Ar.) İslam hukukunda sözleşmenin
kurulmuş sayılması için gerekli
olan temel şartlar
r. 15^a/10
r.+ ler 15^a/11
r.+ leri 15^a/9, 16^b/4
r.+ üñ 15^a/10
rükū^c (Ar.) namazda eğilmek krş.
rükū^c et-
r. 30^b/7, 114^b/8
r.+ a 28^a/5, 28^a/11, 28^b/7
r.+ da 17^b/10, 19^b/4, 19^b/5, 19^b/6
r.+ da iken 19^a/5
r.+ ı 114^a/9
r.+ ından 32^b/3
r.+ la 11^a/8
rükū^c et- (Ar.+T.) namazda eğilmek
r.- mek 16^a/1
r.- mekdür 15^b/4

S

şabāh (Ar.) sabah vakti
ş. 34^b/7
şabāh namāzı (Ar.+Far.) sabah namazı
ş. 33^b/10
ş.+ n 3^b/9
ş.+ nuñ 33^b/7
şabāh vakti (Ar.) sabah namazının vakti
ş.+ nuñ 33^b/8
şābit ol- (Ar.+T.) varlığı, doğruluğu
kanıtlanmış olmak
ş.- mışdur 2^b/6, 2^a/7
şabr et- (Ar.+T.) sabretmek
ş.- megi 107^a/11

şaf (Ar.) sıra, dizi krş. *şaff*
ş. 23^a/11, 23^b/6, 24^a/5, 94^b/6,
94^b/8, 95^a/2, 95^a/11
ş.+ da 23^b/1
ş.+ dan 24^a/7
şafā (Ar.) gönül şenliği, neşe, zevk
ş. 96^a/8
şaff (Ar.) sıra, dizi krş. *şaf*
ş.+ uñ 94^b/6, 95^a/1, 95^a/10
şafhā (Ar.) üstüne yazı yazmaya mahsus
levha
ş.+ sına 26^a/2
şag sağ, sağ taraf
ş. 6^b/7, 6^b/10, 7^b/5, 8^a/5, 9^a/7,
9^b/4, 10^a/5, 10^b/1, 13^b/7, 13^b/9,
17^b/2, 20^a/10, 21^a/8, 23^a/1, 28^a/4,
28^a/5, 30^a/2, 30^a/11, 32^a/4, 95^b/1
ş.+ ın 7^a/8, 12^b/5
ş.+ ina 21^b/4, 94^b/8
şāhib-i keşşāf (Ar.) Keşşaf'ın sahibi,
Zemahşerî
ş. 095^b/4
şāhib-i 'avārif (Ar.) Avarif'in sahibi,
Şehabeddin es-Sühreverdî
krş. 'ömer sühreverdî
ş. 100^a/7
şāhib-i tertīb (Ar.) düzen sahibi, altı
vakit veya daha fazla namaz
borcu olmayanlar
ş. 25^a/5, 25^a/6, 25^a/7
şahīfe (Ar.) sayfa
ş. 113^a/7, 113^a/8
şahīh (Ar.) gerçek, açık, doğru
ş.+ dür 101^a/8
şahīh ol- (Ar.+T.) doğru olmak
ş.- maz 14^b/11
ş.- mazsa 35^b/9
şahrā (Ar.) ova, kır
ş.+ da 8^a/2
şak dur- dikkatli ve uyanık durumda
bulunmak
ş.- a 24^a/5, 24^a/6
saḳal sakal krş. *şakal*
s.+ ın 6^a/11
şakal sakal krş. *şakal*

ş.+ ı 5^b/10
ş.+ ın 25^b/6, 26^a/6
şakın sakın
ş. 10^b/2
şakın- korunmak, sakınmak
ş.- dılar 91^b/2
ş.- mak 111^b/4
şakla- korumak, sakınmak
ş. 9^b/4, 31^b/2
ş.- makdur 114^a/7
şaklayıcı saklayan, koruyan
ş. 104^a/9
şalivër- bırakmak, koyuvermek, serbest bırakmak
ş.- e 28^a/6, 28^a/8, 28^a/10
şalât (Ar.) namaz
ş.+ a 5^a/1
ş.+ da 16^a/3, 23^a/7
ş.+ uında 18^b/8
şalavât (Ar.) Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere saygı ifade etmek için okunan "Allah'ım efendimiz Muhammed'e ve onun soyuna sopuna salat ve selam olsun." anlamına gelen dua
ş. 21^b/2, 31^a/9, 36^b/3, 36^b/7
şalavât eyle- (Ar.+T.) salavat duasını okumak krş. *şalavât getür-*
ş. 31^a/11
şalavât getür- (Ar.+T.) salavat duasını okumak krş. *şalavât eyle-*
ş.- mek 22^a/1
şalavātu'llāhi 'aleyhim ecma'in (Ar.) Allah'ım beni Peygamber Efendimiz (sav) ve Hz. Ali'nin yolundan ayırma duası
ş. 111^a/11, 113^a/10
şalavātu'llāhu 'aleyh (Ar.) "Allah'ın dua ve selamı onun üzerine olsun" duası
ş. 102^a/5, 102^a/6
şālih (Ar.) iyi işler yapan kullar
ş. 31^a/4
şallā'llāhu 'aleyh (Ar.) Allah'ın selamı onun üzerine olsun" duası

ş. 110^b/10
şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem (Ar.) "Allah'ın selamı onun üzerine olsun"
ş. 90^a/4, 97^a/11, 100^a/8, 111^a/7, 117^b/2
ş.+ dür 115^a/8
ş.+ e 105^a/6
şan- sanmak
ş.- maya 25^b/2
şānī (Ar.) ikinci
ş. 28^a/8
şānī 'i kadīm (Ar.) varlığının başlangıcı ve sonu olmayan ve her şeyi sanatlı ve mükemmel bir şekilde yaratan Allah
ş.+ dür 110^b/6
sağa sana
s. 8^b/11, 10^b/2, 18^b/9, 31^b/10, 33^a/3, 33^a/6, 33^a/7, 33^a/9, 104^b/3, 117^a/9
sarāy (Far.) saray
s.+ lar 92^b/2
s.+ lardan 91^b/5, 92^b/5
şavm (Ar.) oruç
ş. 3^b/3
ş.+ dur 114^a/4
ş.+ ı 113^a/1
ş.+ la 3^a/1
şavrı şavrı savura savura
ş. 9^a/6
sa'y et- (Ar+T.) çalışmak krş. *sa'y ét-*
s.- mek 26^b/4
sa'y ét- (Ar+T.) çalışmak krş. *sa'y et-*
s.- erüz 33^a/10
s.- üp 8^a/8
şay- saymak
ş.- makdur 23^a/10
ş.- maya 24^a/6
sā'ir (Ar.) diğer, başka
s. 12^a/2, 12^b/1, 28^a/8
se (Ar.) Arap alfabesinin dördüncü harfi
s.+ dür 105^b/8
sebeb (Ar.) sebep, neden
s. 114^b/1

s.+ i 100^a/5, 100^a/6
s.+ ile 96^a/1, 97^a/1
s.+ ine 100^a/4
seb‘u’lmesānī (Ar.) yedi ayetten meydana gelen Fatiha suresinin isimlerinden biri
s. 107^b/9, 108^a/6
seccāde (Ar.) seccade, namazlık
s. 27^a/11
secde (Ar.) secde,
s. 19^b/11, 22^a/11, 29^b/1, 29^b/3, 114^a/10, 114^b/9
s.+ de 18^a/1, 20^a/2, 20^b/3, 22^b/8, 24^a/2, 29^b/4
s.+ de iken 19^a/6, 19^b/8
s.+ den 21^a/5, 28^a/8
s.+ ye 22^b/8, 29^a/2, 29^b/7
s.+ yi 33^a/8
secde et- (Ar.+T.) secde etmek krş.
secde êt-
s.- dükleriçün 114^a/10
s.- mek 20^a/7
s.- mekdür 15^b/5
secde êt- (Ar.+T.) secde etmek krş.
secde et-
s.- ecek 19^a/3, 29^b/2
s.- erse 29^a/10
s.- ıcek 22^b/1
s.- dükde 20^a/4
secde-i şāniye (Ar.) ikinci secde
s.+ den 21^a/2
secde-i sehiv (Ar.) namazdaki bazı kusurları telâfi etmek için yapılan secde
s.+ i 17^a/4
secde kııl- (Ar.+T.) secde etmek
s.- maķ 16^a/1
sehiv (Ar.) yanlış, hata, yanılma
s.+ le 15^a/7
sehiv-i secde et - (Ar.+T.) namazdaki bazı kusurları telâfi etmek için sehiv secdesi yapmak
s.- mek 16^b/10
sehiv- i ümmī (Ar.) bilmeden yapılan hata
s.+ dūr 16^b/9

sekiz sekiz
s. 14^b/10, 15^a/3, 36^a/2, 108^b/11, 109^a/1, 109^a/8
s.+ den 15^a/6
s.+ dūr 13^a/9
s.+ e 109^a/2
sekiz biņ sekiz bin
s. 109^a/2
sekizinci sekizinci
s. 17^b/9, 25^a/11, 107^b/11, 114^a/4
s.+ si 5^b/11, 14^b/8, 19^b/5, 23^b/7
seksen seksen
s. 109^b/5, 109^b/6
s.+ e 109^b/7
selām (Ar.) selam, esenlik
s. 23^a/4, 32^b/2, 34^b/5
s.+ dan 21^b/9
s.+ dur 115^b/4
selām al- (Ar.+T.) birinin vermiş olduğu selama karşılık vermek
s.- maķdur 25^a/2
selām ver- (Ar.+T.) selam vermek krş.
selām vër-
s.- meņ 112^a/9
selām vër- (Ar.+T.) selam vermek krş.
selām ver-
s.- dügi 32^a/6
s.- dükde 32^a/9, 32^a/10
s.- e 32^a/6, 32^a/10, 32^a/11, 36^b/10, 37^a/4, 37^b/4
s.- mekdür 18^a/9, 21^b/4
s.- üņ 112^a/8
selām vërıl- (Ar.) selam vermek
s.- ilüp 35^a/3
selāmet (Ar.) kurtuluş
s. 30^b/8
sen sen
s. 92^b/8, 104^a/1, 112^b/3, 117^a/9, 117^b/3
s.+ de midür 112^b/3
s.+ den 32^b/6, 32^b/9, 104^b/3
s.+ sin 117^a/8
s.+ üņ 30^b/9, 30^b/11, 32^b/10, 32^b/11, 33^a/2, 33^a/4, 33^a/8, 33^a/9,

33^a/10, 33^b/1, 33^b/2, 33^b/3, 33^b/4,
96^b/1, 117^a/8, 117^a/11, 117^b/3

şenā (Ar.) övme
ş. 18^b/8

şenā eyle- (Ar.+T.) övmek
ş.- mekdür 17^b/4

sessiz sessiz
s. 19^b/1

setr eyle- (Ar.+T.) örtmek, gizlemek
s.- ye 15^a/3

sev- sevmek
s.- er 6^b/10, 7^a/1

şevāb (Ar.) sevap
ş. 5^a/9, 18^b/8, 35^a/5
ş.+ a 111^b/6
ş.+ da 31^b/4
ş.+ ı 92^b/7, 93^b/5
ş.+ ın 112^a/6
ş.+ ınca 110^a/5
ş.+ lar 22^a/9

şevāb bul- (Ar.+T.) mükâfat, ödül, sevap kazanmak krş. *şevāb kazan-*, *müzdin bul-*
ş.- a 109^a/8, 109^b/4, 109^b/6, 109^b/9, 110^a/2, 110^a/5

şevāb kazan- (Ar.+T.) mükâfat, ödül, sevap kazanmak krş. *şevāb bul-*, *müzdin bul-*
ş.- a 109^a/3

sevgü sevgi
s.+ lü 6^b/3, 6^b/4, 19^a/1
s.+ si 8^a/4

sevün- sevinmek
s.- ürsin 104^b/11

şıçan fare
ş. 14^a/3

sıçra- sıçramak
s.- dı 106^b/5, 106^b/7, 106^b/10, 107^a/1, 107^a/3, 107^a/6, 107^a/9

şidk (Ar.) doğruluk, gerçeklik
ş.+ ı 90^a/5

şidk-ı habību'llāh (Ar.) doğru sözlü, güvenilir peygamber, Hz. Muhammed krş. *şidk-ı resūlu'llāh*
ş. 96^b/2

şidk-ı resūlu'llāh (Ar.) doğru sözlü, güvenilir peygamber, Hz. Muhammed krş. *şidk-ı habību'llāh*
ş. 96^b/1

şifat (Ar.) nitelik, vasıf
ş.+ umdur 112^b/4

şifāt-ı celāli ve cemāl (Ar.) Allah'ın Celal ve Cemal sıfatı
ş.+ i 93^b/9

şıgın- sığınmak
ş.- dum 104^a/1

şığır şığır, inek
ş. 14^a/3

şihhat (Ar.) sağlık, esenlik
ş.+ inde 35^b/8

şık- sıkmak
ş.- maya 28^a/2

şık dut- sıkı tutmak
ş.- a 29^a/5

şirāt (Ar.) sırat köprüsü
ş.+ ı 109^a/6

şirāt-ı mizān (Ar.) sırat ve mizan
ş.+ a 111^b/6

şirāt köprüsi (Ar.+T.) sırat köprüsü
s. 116^b/11, 109^a/4

sidük sidik
s.+ i 10^a/7, 14^a/3, 14^a/4, 14^a/5
s.+ den 14^a/7

silk- silmek, çırpma
s.- e 13^b/4
s.- üp 13^b/7

siz siz
s.+ i 26^b/8
s.+ lere 91^a/11
s.+ lerün 92^a/2
s.+ ün 117^b/4

şok- sokmak
ş.- a 5^b/3
ş.- mağ 13^a/6

şol sol, sol taraf
ş. 7^b/6, 8^a/6, 9^a/9, 9^b/6, 13^b/7, 17^b/2, 20^a/9, 21^a/6, 22^b/3, 23^a/1, 28^a/4, 28^a/5, 30^a/1, 30^a/10, 32^a/5, 95^b/2
ş.+ ın 12^b/5

ş.+ ina 21^b/4, 94^b/8
şon son
ş.+ ında 18^b/9
şon otur- namazın son rekatında oturmak
krş. *şon taḥiyyāt*
ş.- maḵ 16^a/1
ş.- maḵdur 15^b/6
şonra sonra
ş. 7^b/8, 8^b/2, 8^b/6, 8^b/8, 8^b/10,
9^a/3, 12^b/4, 12^b/5, 13^a/8, 13^b/4,
19^a/10, 19^b/9, 20^a/5, 20^a/10,
20^b/11, 21^a/3, 21^b/10, 22^a/1,
22^b/11, 26^a/9, 27^a/6, 27^b/11, 28^b/2,
28^b/4, 28^b/10, 29^a/2, 29^a/4, 29^b/5,
29^b/7, 30^a/6, 32^a/4, 32^b/4, 33^b/11,
34^a/2, 34^b/3, 35^a/1, 36^b/2, 92^a/3
ş.+ ki 18^a/4
şon taḥiyyāt namazın son rekatında
oturmak krş. *şon otur-*
ş. 17^a/3
şor- sormak
ş.- alar 90^b/1
ş.- arsa 101^a/10
ş.- dılar 105^a/5, 116^b/1
ş.- dum 106^a/7, 106^a/9, 106^a/10
ş.- maḡa 106^b/6
ş.- salar 110^b/2, 110^b/4, 110^b/7,
110^b/9, 110^b/11, 111^a/2, 111^a/4,
111^b/2, 111^b/4, 111^b/9, 111^b/10,
111^b/11, 112^a/1, 112^a/2, 112^a/9,
112^b/1, 112^b/2, 112^b/5, 112^b/10,
113^a/5, 113^a/7, 113^a/11, 113^b/5,
113^b/11, 114^a/1, 114^a/7, 114^a/8,
114^a/11, 114^b/4, 114^b/6, 114^b/10,
115^a/5, 115^a/6, 115^a/11, 115^b/7,
116^a/4, 116^a/6, 117^a/7, 117^a/9,
117^a/11, 117^b/2
söykün- dayanmak, yaslanmak
s.- mek 11^a/3
söyle- söylemek
s.- diler 117^a/7
s.- dün 102^b/11
s.- me 9^b/7
s.- mek 26^a/4, 27^b/3, 112^a/2
s.- mekdür 9^a/10, 25^b/3, 112^a/1

s.- se 25^b/3
söyleş- söyleşmek
s.- ilür 95^b/10
söz söz, kelime
s. 9^b/7, 91^a/10
s.+ i 112^a/1, 117^a/5
s.+ inden 102^a/6
s.+ lerüm 8^a/8
s.+ üm 12^a/3
söz söyle- söz söylemek
s.- memekdür 7^b/2
sū' i zann (Ar.) kötü sanı
s. 90^b/5
şu su
ş. 5^b/9, 6^a/3, 6^a/4, 9^a/2, 12^b/7,
13^a/8, 13^a/10, 13^b/1, 15^a/4, 25^b/5
ş.+ dur 13^a/7
ş.+ ya 5^b/1, 5^b/3, 9^a/11, 9^b/5, 10^a/8,
10^b/3
ş.+ yı 9^a/6, 9^b/3, 9^b/10, 10^a/9,
12^b/1
ş.+ yla 6^a/3, 6^a/10
şu қо- su koymak, mesh etmek krş.
şu koy-
ş.- maḵdur 5^b/10
şu koy- su koymak, mesh etmek krş.
şu қо-
ş.- maḵdur 5^b/10
şu olmuş ol- su haline gelmek
ş.- a 13^a/8
şu ur- su vurmak, mesh etmek
ş.- makdur 8^b/6, 8^b/8
şu ver- su vermek, mesh etmek
ş.- e 13^b/5, 13^b/8, 13^b/10
su' āl (Ar.) soru
s.+ e 111^b/6
su' āl eyit- (Ar.+T.) soru sormak
krş. *su' āl eyle-*
s.- di 105^b/3
su' āl eyle- (Ar.+T.) soru sormak
krş. *su' āl et-*
s.- di 2^a/10
su' āl olın- (Ar.+T.) soru sorulmak
s.- ursa 98^b/8
subḡāna'llāh (Ar.) “Kişiliğinde,

- sıfatında ve eylemlerinde her türlü kusur, ayıp ve eksikliklerden, insanî niteliklerden Allah'ı uzakta tutarım, arınmış sayarım.” anlamında dua sözü
s. 22^a/2
- şūfī** (Ar.) mutasavvıf
ş.+ ler 91^a/2, 98^b/4, 99^a/10
ş.+ lerünj 88^b/7, 91^a/6
- şun-** sunmak
ş.- arsa 107^a/11
- sūre** (Ar.) Kur'an-ı Kerim'in yüz on dört bölümünden her biri
s. 18^b/9, 28^b/5
s.+ de 105^b/2, 105^b/4
s.+ dūr 110^a/1
- sūre-i ekber** (Ar.) büyük sure, Fatiha suresinin isimlerinden biri
s. 107^b/11
- şūret** (Ar.) görünüş, şekil
ş.+ de 97^a/3, 97^b/1
ş.+ inde 2^a/8
- şūret-i cevāb** (Ar.) cevap şekli
ş. 101^a/6
- şūret-i ta'zīm** (Ar.) hürmet şekli
ş.+ dūr 99^a/4
- şūret-i tavāf** (Ar.) tavaf şekli
ş. 91^a/7, 99^a/3
- sūretü'l-esās** (Ar.) Fatiha suresinin isimlerinden biri krş. *sūretü'l-medīne, sūretü'n-nūr, sūretü's-şifā*
s. 108^b/2
- sūretü'l-medīne** (Ar.) Fatiha suresinin isimlerinden biri krş. *sūretü'l-esās, sūretü'n-nūr, sūretü's-şifā*
s. 107^b/11
- sūretü'n-nūr** (Ar.) Fatiha suresinin isimlerinden biri krş. *sūretü'l-esās, sūretü'l-medīne, sūretü's-şifā*
s. 108^a/1
- sūretü's-şifā** (Ar.) Fatiha suresinin isimlerinden biri krş. *sūretü'l-esās, sūretü'l-medīne, sūretü'n-nūr*
s. 107^b/10
- şübūr** (Ar.) mahvolma, sıkıntı
s.+ a 105^b/9
s.+ dur 105^b/8
- şübūt bul-** (Ar.+T.) kanıtlanmak, ispat edilmek
ş. 17^a/2
- süci** içki, şarap
s. 14^a/2
- sücūd** (Ar.) secde etmek
s. 30^b/7
s.+ ı 114^a/9
s.+ la 11^a/8
- şüleḥā** (Ar.) salihler
ş. 100^b/10
- sümkür** - sümkürmek
s.- me 9^b/4
s.- mekdür 7^b/6, 9^a/8, 9^b/1
s.- meye 8^a/5
s.- üp 9^b/5
- sümkürük** sümkürük
s.- gi 10^b/11
- sünnet** (Ar.) sünnet, yapılması sevap olan davranışlar
s. 34^a/7, 35^b/7
s.+ dūr 32^b/2, 35^a/3, 35^a/7, 35^a/8, 36^a/1, 114^b/4, 114^b/8, 114^b/10, 115^a/1, 115^a/3
s.+ i 6^a/7, 12^b/4, 18^b/6
s.+ lerde 27^b/4
s.+ lerden 18^b/1
s.+ leri 5^a/6, 12^a/5, 17^a/7
- sünnet-i mü'ekke** (Ar.) Hz. Muhammed'in her zaman yaptığı ve yapılmasını gerekli gördüğü sünnetler
s. 33^b/11, 34^a/8, 34^b/6, 34^b/10, 35^a/11
s.+ dūr 35^b/4
- sünnet ü farīza** (Ar.) sünnet ve farz
s. 107^b/1
- sünnet kıl-** (Ar.+T.) sünnet haline getirmek
s.- dı 114^b/4
- sünnetü'l vaḳt** (Ar.) vaktin sünneti
s. 35^b/10
- sünḡü** mızrak

s. 36^a/1
sür- sürmek
s. 9^a/1
s.- diler 91^a/10
s.- e 23^a/4
s.- medügi 13^b/6
s.- mekdür 21^b/9
süril- sürülmek
s.- miş 104^a/3

Ş

şafağ (Ar.) güneşin batışından sonra
ufukta beliren kırmızılığı
izleyen hafif ağartı
ş. 34^b/3
şafi'î (Ar.) İmam Şafî
ş. 32^b/2
şarāb-ı ṯahūr (Ar.) dinen içilmesi yasak
olmayan içecek
ş. 107^a/1
şart (Ar.) şart, koşul
ş.+ ı 114^a/1
ş.+ ları 13^a/9
ş.+ uş 14^b/11
şart olın- (Ar.+T.) şart haline getirmek
ş.- inmaz 6^a/9
şāz ol- (Ar.+T.) sevinmek, mutlu olmak
ş.- up 89^b/9, 89^b/10, 89^b/11
şefā'at (Ar.) Kur'an-ı Kerim'e dayanan
İslam hukuku
ş.+ inden 18^b/5
şefkat eyle- (Ar.+T.) merhamet etmek
ş.- mekdür 114^a/6
şehādet (Ar.) şahitlik, tanıklık
ş. 15^b/6
şehādet èt- (Ar.+T.) şahitlik etmek
ş.- erin 31^a/5, 31^a/7
şehīd (Ar.) Allah yolunda öldürülen
kimse
ş. 112^a/5
şehīd ol- (Ar.+T.) Allah yolunda ölmek
ş.- anlar 91^b/7
ş.- ur 27^a/5
şehr (Far.) şehir

ş.+ de 35^b/3, 113^b/3
şek getir- (Ar.+T.) şüphelenmek
ş.- en 113^a/10
şeker (Ar.) şeker
ş. 102^a/6
şekk (Ar.) kuşku ve şüphe
ş. leri 97^a/4
şems (Ar.) güneş
ş.+ den 7^b/9
şer (Ar.) kötülük, fenalık
ş.+ e 106^a/3
ş.+ dür 106^a/2
ş.+ inden 114^b/3
şerā'it-i imān (Ar.) imanın şartları
ş. 113^a/3, 113^a/4
şer' (Ar.) şeriat
ş.+ de 1^b/10
şerh (Ar.) açıklama
ş.+ inde 96^a/4
şerh èt- (Ar.+T.) açıklamak
ş.- eyin 26^a/1
şerh ol- (Ar.+T.) açıklamak -
ş.- indı 90^b/11
şerī'at (Ar.) Kur'an-ı Kerim'e dayanan
İslam hukuku
ş.+ de 99^a/5
ş.+ i 117^b/2
ş.+ uş 116^b/9
şerik (Ar.) ortak
ş.+ i 31^a/6, 110^b/5
şerrāh-ı ehādīs (Ar.) hadis açıklayıcısı
krş. *şerrāh-ı hādīs*
ş. 90^b/11
şerrāh-ı hādīs (Ar.) hadis açıklayıcısı
krş. *şerrāh-ı ehādīs*
ş. 96^b/6
şevk (Ar.) bir şeye karşı duyulan aşırı
istek, heves
ş.+ le 88^b/8
şeytān (Ar.) şeytan, iblis
ş.+ dan 104^a/3
şimdi şimdi krş. *imdi*
ş.+ den 92^a/3
ş.+ ki 101^b/4
şin (Ar.) Arap alfabesinin on üçüncü harfi

ş. 106^a/2
şīt peygamber Hz. Şit
 ş.+ e 113^a/7
şol şu, o
 ş. 2^a/5, 3^b/5, 13^a/4, 89^b/1, 91^b/9,
 93^b/11, 97^a/7, 97^b/1, 97^b/7, 99^b/7,
 100^b/4, 103^b/3
şöyle şöyle
 ş. 13^b/1, 102^a/6, 102^a/10, 103^b/4,
 105^a/11
şunlar şunlar
 ş.+ uş 94^a/11
şübhe (Ar.) kuşku, şüphe
 ş.+ den 27^a/3
 ş.+ ler 91^a/1
 ş.+ li 97^b/2
 ş.+ leri 97^a/4
 ş.+ müz 98^b/11
 ş.+ süz 94^a/10
şübhe bürün- şüpheye kapılmak, şüphe
 duymak, kuşkulananmak
 ş.- se 26^b/11
şübhe et- kuşkulananmak
 ş.- megin 35^b/8
şükr et - (Ar.+T.) (Allah'a karşı)
 minnettarlık duygusunu sunmak
 ş.- mekdür 116^a/3
şükr eyle- (Ar.+T.) şükretmek
 ş.- meye 103^b/3
 ş.- rüz 33^a/3, 33^a/4
şükr kıl - (Ar.+T.) şükretmek
 ş.- anı 107^b/4
 ş.- urın 104^a/9
 ş.- ursın 104^a/8
şükr ü hamd et - (Ar.+T.) şükür ve hamd
 etmek
 ş.- meleri 94^a/7

T

tā (Far.) kadar, dek
 t. 26^a/10, 33^b/8, 34^a/2, 34^a/10,
 34^b/3, 34^b/7, 35^a/10, 91^a/1, 97^b/7,
 116^b/6
ta'arruz eyle- (Ar.+T.) çatışmak

t.- mediler 101^b/3
ta'aşşub (Ar.) bir fikre aşırı derecede
 bağlanma
 t.+ la 101^b/1
ta'aşşub ét- (Ar.+T.) bir fikre aşırı
 derecede bağlanmak
 t.- üp 99^b/2
tā'at (Ar.) ibadet etme, itaat etme
 t.+ e 105^a/1
 t.+ i 24^a/4, 93^a/4
tā'at et- (Ar.+T.) ibadet etmek, itaat
 etmek krş. *tā'at ét-*
 t.- mişçe 109^b/6, 109^a/8
tā'at ét- (Ar.+T.) ibadet etmek, itaat
 etmek krş. *tā'at et-*
 t.- enlerün 92^b/7
tā'at u 'ibādet (Ar.) itaat ve ibadet
 t. 32^b/7
 t.+ dür 8^a/11
taberānī Eyyûb et-Taberânî, hadis hafızı
 t. 97^a/8
tābi' (Ar.) bağlı
 t. 98^b/4
tābi' ol- (Ar.+T.) bağlı olmak
 t.- an 98^b/4
 t.- anlara 90^b/5
 t.- up 98^b/6
tafsīl (Ar.) ayrıntılı ve geniş açıklama
 t. 100^b/7
tağyīr ét- (Ar.+T.) bozmak, değiştirmek
 t.- de 10^b/10, 10^b/11
tahāret (Ar.) temizlik
 t.+ ün 26^a/7
tahāret et- (Ar.+T.) temizlenmek
 t.- mekdür 10^a/6
tāhir (Ar.) temiz
 t. 107^b/6
tāhir ol- (Ar.+T.) temiz olmak
 t.- maş 27^a/9
tahīyyāt (Ar.) 1. namazda otururken
 okunan "ettahīyyatü" diye
 başlayan dua krş. *tahīyyāt du'āsı*
 t. 016^a/9, 023^a/3,
 t.+ dur 115^b/6
 2. namazda oturmak

t. 34^b/10
t.+ a 30^a/1
t.+ da 30^a/10
taḥiyyāt du‘ası (Ar.) namazda otururken okunan “ettahiyyatü” diye başlayan dua krş. *taḥiyyāt*
t.+ n 21^b/2
taḥkīk (Ar.) gerçekleme, doğrulama
t. 3^b/6, 31^a/7, 31^b/9, 91^a/8, 94^b/4, 95^a/3, 95^b/1
taḥkīk eyle- (Ar.+T.) gerçeklemek, doğrulamak
t.- gil 3^b/1
taḥkīk-i mü‘min (Ar.) gerçek mümin
t.+ dür 3^a/6
taḥkīkan (Ar.) kesinlikle
t. 32^b/6, 33^b/3
taḥrīr èt- (Ar.+T.) yazmak, kaydetmek
t. 26^a/2
taḥsīl (Ar.) öğrenim
t. 99^a/10
ṭā‘ife (Ar.) topluluk
ṭ. 94^b/10, 94^b/11
taḥdīr (Ar.) alın yazısı, nasip
t.+ ile 2^b/5
taḥlīd eyle- (Ar.+T.) bir şeyin benzerini, sahtesini yapmak
t.- diler 99^b/8
taḥşīr (Ar.) suç, kusur
t.+ lık 108^b/10
taḥşīrlık eyle- (Ar.+T.) kusur işlemek
t.- se 112^b/11
taḥvā (Ar.) takva, zühd
t.+ dur 112^a/10
ṭaleb èt - (Ar.+T.) istemek
ṭ.- erüz 32^b/7, 32^b/9, 32^b/10
ṭalīb-i ḥaḳ (Ar.) Hakk’ı isteyen
ṭ. 88^b/7
ṭalīb-i ḥaḳ ol- (Ar.+T.) Hakk’ı istemek
ṭ.- anlar 88^b/5
ta‘līm (Ar.) öğretim
t.+ e 99^a/7
ta‘līm èt- (Ar.+T.) öğrenmek
t.- e 113^a/3
t.- elüm 26^a/10

tām (Ar.) sırasında, anında
t. 10^a/10
ṭamu cehennem
ṭ. 102^a/11, 105^a/9, 108^a/7, 108^b/4
ṭ.+ dan 105^a/3
ṭ.+ nuṣ 105^b/8, 105^b/9, 105^b/10, 106^a/1, 106^a/2, 106^a/3, 106^a/4
ṭ.+ sina 106^a/4
ṭ.+ ya 94^b/2, 108^a/9, 111^b/7
ṭ.+ yı 107^a/9
ṭa‘nlar eyle- (Ar.) ayıplama, yermek
ṭ.- diler 88^b/9
ṭa‘n eyle- (Ar.+T.) ayıplamak, yermek
t.- seler 91^b/7
taḡrī ilah
t. 103^b/10, 104^a/4, 108^b/11, 115^b/10
t.+ dan 116^a/9
t.+ nuṣ 103^b/1, 109^b/9
t.+ ya 104^a/1, 104^a/7, 104^a/9
t.+ yıla 103^b/9
taḡrī birle- Allah’tan başka ilah olmadığına inanmak
t.- se 105^a/9
taḡrī te‘ālā (T.+A) yüce Allah krş. *allāhu te‘ālā*
t. 102^a/7, 105^a/3, 107^a/10
ṭap- tapmak, tapınmak
ṭ.- arın 104^b/3
ṭaraf (Ar.) taraf, yön
ṭ.+ a 24^a/3
ṭ.+ dan 6^b/10
ṭ.+ da 32^a/7
ṭ.+ ı 30^a/10
ṭ.+ ına 18^a/9, 32^a/9, 36^b/10, 96^a/1, 97^a/1
t.+ ların 6^b/7
ṭaran- taramak, taranmak
ṭ.- maḡı 6^b/11
ṭarḥ eyle- (Ar.+T.) vergi koymak
ṭ.+ rüz 33^a/5
ṭarīḳ (Ar.) bırakan, bırakıp giden
ṭ. 12^b/11
ṭās (Ar.) çukur kap, kase
ṭ. 116^b/2

t.+ dan 116^b/8, 116^b/10, 117^a/2,
 117^a/5
taşdıķ (Ar.) onaylama, onay
 t. 26^b/2
 t.+ de 3^a/9
taşdıķ èt- (Ar.+T.) onaylamak
 t.- erüz 32^b/10
taş taş
 t. 6^b/2, 13^b/2, 13^b/3, 102^b/7
 t.+ dandur 113^b/11
 t.+ ıla 6^a/5
taşra dışarı
 t. 24^a/7
tatlı tatlı
 t.+ dur 116^b/8, k, 117^a/3, 117^a/6
taṭāf èt- (Ar.+T.) tavaf etmek
 t.- erler 94^b/7
 t.- üp 96^b/7, 98^a/3
tavuk tavuk
 t. 14^a/2
ṭayan- daynamak, yaslanmak
 t.- a 28^b/7
 t.- mak 11^a/4
 t.- maya 29^b/9
ṭayyib (Ar.) iyi, hoş, güzel
 t. 107^b/6
ta' yin-i ḳur' ān eyle- (Ar.+T.) Kur'an-ı
 Kerim okumak
 t. 17^a/2
taẓarru' (Ar.) yalvarma
 t. 101^b/4
ta' zīm (Ar.) saygı gösterme
 t.+ e 98^a/10
 t.+ inde 98^a/2
 t.+ le 92^a/7, 96^a/7
ta' zīm èt- (Ar.+T.) hürmet etmek
 t.- erler 94^a/1
ta' zīm ü teṣrīf ol- (Ar.) hürmet ve şeref
 ile onurlandırmak
 t.- induğına 98^a/7
ta' zīmen (Ar.) saygı göstererek, hürmet
 ederek
 t. 22^a/8, 98^a/3
te' ālā (Ar.) ulu, yüce
 t. 90^a/9, 93^a/8

tecdīd-i imān (Ar.) iman tazelemek
 t. 101^a/10
tecdīd-i nikāḥ et- (Ar.) nikah tazelemek
 t.- e 101^a/11
te' enī (Ar.) ağırdan alma
 t.+ le 35^b/6
tefekḳūr (Ar.) düşünme, düşünüş
 t.+ dūr 115^b/5
tefrīḥ èt- (Ar.+T.) ferahlık vermek
 t.- üp 23^a/3
tefsīr (Ar.) yorum, yorumlama
 t.+ inde 94^b/3
 t.+ lerinde 95^b/5
tefsīr et- (Ar.+T.) yorumlamak
 t.- mek 117^a/3
tefsīr-i kebīr İmam Razi tarafından
 yazılan tefsiri
 t.+ de 93^a/10
tefsīr-i ḳur' ān (Ar.) Kur'an-ı Kerim'in
 tefsiri
 t. 91^a/4
tefsīr ol- (Ar.+T.) yorumlanmak
 t.- dı 90^b/10
te' ḥīr èt- (Ar.+T.) ertelemek
 t.- e 22^b/11
tehlīl (Ar.) kelime-i tevhit getirme
 t. 93^a/4
tehlīl et- (Ar.+T.) kelime-i tevhit
 getirmek
 t.- mek 6^a/11
tekbīr (Ar.) "Allahü ekber" sözüne
 verilen ad
 t. 36^a/2
 t.+ de 28^a/7, 28^a/8, 28^a/11,
 95^a/5
 t.+ dūr 115^b/4, 116^a/9
 t.+ i 95^a/6
 t.+ lerdür 18^a/7, 18^a/8
 t.+ leri 114^b/10
 t.+ lerinde 28^a/6
tekbīr èt- (Ar.+T.) Allah'ı büyük
 tanımak, ululamak, tekbir almak
 krş. *tekbīr et-, tekbīr èyt-*
 t.- e 22^b/10, 28^b/1
tekbīr et- (Ar.+T.) Allah'ı büyük

tanımak, ululamak, tekbir almak
krş. *tekbîr êt-*, *tekbîr éyt-*
t.- dükçe 28^a/6
tekbîr- i iftitâh (Ar.) Namaza başlarken
getirilen ilk tekbir
t. 16^a/1
tekbîr ü te'avvuz (Ar.) Allahu ekber ve
sübhanek duasından sonra "eûzü
billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm"
denilmesi
t. 18^b/10
tekrâr (Ar.) tekrar
t. 13^b/6
tekrâr eyle- (Ar.) tekrarlamak
t.- mek 6^b/1
tekrîm (Ar.) ululama, yüceltme
t.+ inde 98^a/2
t.+ le 92^a/7
tekrîmen (Ar.) saygı göstererek
t. 98^a/3
telezzüz (Ar.) lezzet duyma
t. 93^b/6
te'lif eyle- (Ar.) kitap yazmak
t.- diler 99^b/3
temâm (Ar.) 1. tamam
t. 15^b/10, 16^a/2, 23^a/4, 98^a/1,
110^a/1, 110^a/4, 115^b/2, 115^b/5
2. olması gerektiği gibi
93^a/8
temâm et - (Ar.+T.) tamamlamak krş.
temâm êt-
t.- mekdür 6^b/6
temâm êt- (Ar.+T.) tamamlamak krş.
temâm et-
t.- dükde 28^b/6
temâm ol- (Ar.+T.) tamamlanmak
t.- dı 23^a/4
t.- dükda 18^a/9
t.- dükdan 32^b/3
t.- ur 117^a/11, 117^b/1, 117^b/2
ten (Far.) vücut, beden
t.+ i 111^b/10
t.+ üm 115^a/7
tenaḥnuḥ (Ar.) öksürme
t. 26^a/4

tenhā (Far.) ıssız yer
t. 24^a/7
terāvîḥ namāzı (Ar.+Far.) teraviḥ
namazı
t. 35^a/2
terk (Ar.) bırakma
t. 92^a/7
t.+ i 35^a/7
terk et- (Far.+T.) bırakmak, ayrılmak krş.
terk êt-, *terk eyle-*
t.- meklik 32^b/8
t.- memiş 25^a/9
t.- mese 22^a/8
t.- se 103^a/8, 103^a/11
terk êt- (Far.+T.) bırakmak, ayrılmak krş.
terk et-, *terk eyle-*
t.- e 8^a/3, 97^a/2
t.- enlere 91^b/11
t.- erler 96^a/2, 103^a/5
t.- ıcek 17^a/5
terk eyle- (Far.+T.) bırakmak, ayrılmak
krş. *terk êt-*, *terk et-*
t.- dise 16^b/9, 16^b/11
t.- mekdür 7^b/11, 112^a/3
t.- mekle 91^b/3
t.- rüz 33^a/6
t.- se 3^b/6, 3^b/9, 3^b/11, 4^a/1, 4^a/4,
4^a/6, 4^b/10, 14^b/11, 15^b/9, 16^b/8,
18^b/1, 18^b/4, 22^a/6
t.- sün 15^a/1, 15^a/2, 25^b/10, 25^b/11,
100^b/9
t.- ye 15^a/7, 92^b/1
terk-i istikbāl kibleye yönelmeyi terk
etme
t. 008^a/002
ters insan ya da hayvan dışkısı
t.+ i 14^a/3
ters ü bevl (T.+Ar.) büyük ve küçük
abdest
t.+ üñ 10^b/2
tertîb (Ar.) tertip, usul
t. 7^a/3, 7^a/10
t.+ den 25^a/11
t.+ e 7^a/1
tertîb eyle- (Ar.+T.) hazırlamak,

düzenlemek
t.- mek 26^a/6

tervîh **êt** - (Ar.+T.) rahat ettirmek
t. düp 101^b/6

tesbîh (Ar.) Allah'ı zikretme krş.
tesbîhêt-, *tesbîh eyle*-
t. 22^b/9, 35^a/5, 114^b/9
t.+ den 100^b/6
t.+ i 93^a/1, 93^a/4
t.+ inden 89^b/10
t.+ leri 20^b/6

tesbîhêt - (Ar.+T.) Allah'ı zikretmek krş.
tesbîh-, *tesbîh eyle*-
t.- er 95^b/3
t.- erler 94^a/3

tesbîh eyle- (Ar.+T.) Allah'ı zikretmek
krş. *tesbîh*-, *tesbîhêt*-
t.- mez 95^b/4

tesbîhîn (Ar.) tesbih etmele, subhanallah
sözünü söylemeler
t. 18^b/8

tesmî (Ar.) işittirme, duyurma
t. 18^b/8

teşehhüd (Ar.) namazda oturma
t. 18^b/11
t.+ e 22^b/2

teşehhüd (Ar.) "Et-tahiyyat" duası
t. 30^b/1

teşrîf (Ar.) onurlandırma, şereflendirme
t.+ e 98^a/10

tevbe (Ar.) tövbe
t. 112^b/1
t.+ dür 116^a/1

teveccüh et- (Ar.+T.) yönelmek
t.- düre 30^a/4

tevekkül kıl- (Ar.+T.) Allah'a güvenmek
t.- mağı 107^b/2

tevîd (Ar.) Allah'ın birliğine inanma ve
"La ilahe illallah (Allah'tan başka
tanrı yoktur)" sözünü tekrar etme
t. 3^b/3, 27^a/6, 106^b/10

te'vîl et- (Ar.+T.) söylenen söze ya da
yapılan bir davranışa farklı bir
anlam yükleme
t.- meyince 116^b/6

tevrât Tevrat krş. *tevrît*
t. 108^b/5, 108^b/8

tevrît Tevrat krş. *tevrât*
t. 113^a/8

teyemmüm (Ar.) su bulunmayan
durumlarda toprak vb. ile abdest
alma
t. 13^b/1

teyemmüm et - (Ar.+T.) Su bulunmayan
durumlarda toprak vb. ile abdest
alma krş. *teyemmüm*-, *teyemmüm*
êt-
t.- mekdür 13^a/11

teyemmümêt - (Ar.+T.) su bulunmayan
durumlarda toprak vb. ile abdest
alma krş. *teyemmüm*-, *teyemmüm*
et-
t.- e 15^a/4

tilâvetêt - (Ar.+T.) Kur'an-ı Kerim'i
usulüne göre ve makamla okumak
t.- erler 114^b/1

tilâvet olun- (Ar.+T.) Kur'an-ı Kerim'in
usulüne göre ve makamla
okunmak
t.- dı 114^b/3

tîz (Far.) çabuk, tez, acele
t. 7^a/9

tizle- acele ettirmek
t.- diler 91^a/11

tîz tîz (Far.) çabuk çabuk
t. 35^b/6

toğ- doğmak
t.-ınca 33^b/8

toğrı doğru krş. *toğrı*
t. 26^b/8, 32^b/9, 112^a/1

toğru doğru krş. *toğrı*
t. 104^b/5

tohum (Far.) tohum, çekirdek
t.+ ı 115^b/9, 116^a/1

tokın- dokunmak
t.- dı 106^b/2, 106^b/5
t.- mamağ 22^b/6

toksan tokoz doksan dokuz
t. 109^b/8, 109^b/9
t.+ a 109^b/10

toğuzuncı dokuzuncu
 t. 108^a/1, 114^a/5
 t.+ sı 6^a/2, 17^b/10, 19^b/6, 23^b/9, 25^b/2

tol- dolmak
 t.- sa 11^b/3

tolu dolu
 t.+ sı 11^a/2

tolun- (güneş için) batmak
 t.- urken 33^b/9

ton elbise, giyecek
 t.+ ı 15^a/5

toprak toprak
 t. 13^b/2, 13^b/3
 t.+ la 13^b/1, 15^a/5

topuk topuk
 t.+ larla 4^b/7
 t.+ ların 4^b/11

tur- durmak, kalmak
 t.- dı 105^b/3, 107^a/7
 t.- sun 35^b/10
 t.- up 88^b/8

tür tağı Tur Dağı
 t.+ nda 103^b/5

tut- tutmak
 t.- mağdur 20^a/10
 t.- up 20^a/11, 22^b/3

tuy - sezmek, fark etmek, hissetmek
 t.- maya 11^b/4

tükür- tükürmek
 t.- me 9^b/5
 t.- mek 9^a/11

tükürük tükürük
 t. 10^b/9
 t.+ i 10^b/10

türki Türkçe krş. *türkice*
 t. 99^b/3

türkice Türkçe krş. *türki*
 t. 90^b/9

U

uç bir şeyin bitim noktası, uç
 u.+ ı 29^a/11
 u.+ ın 21^a/9

u.+ ına 19^a/7

uçmak cennet
 u. 108^b/3, 109^a/1, 116^b/10, 116^b/11
 u.+ a 104^b/2, 111^b/7
 u.+ ı 106^b/3, 107^b/2

ud yeri insanda, cinsel organların bulunduğu bölge, üreme organı
 u. 14^a/11
 u.+ dür 14^b/2
 u.+ n 8^a/5, 9^b/7, 10^a/4, 14^a/10
 u.+ ne 9^b/2

uğra- uğramak, rastlamak
 u.- maya 106^a/3, 106^a/5

uğun- bayılmak, kendinden geçmek
 u.- up 25^b/7

‘ulemā (Ar.) alimler, bilginler
 ‘u. 25^b/1, 35^b/11
 ‘u.+ yı 90^a/11

‘ulemā-yı ‘allām (Ar.) her şeyi bilen alimler
 ‘u.+ dan 101^a/8

ulu büyük, yüce
 u. 22^a/9, 93^b/11, 94^a/7, 103^b/10, 105^b/7
 u.+ sın 31^b/10

unut- unutmak
 u.- maya 8^a/8
 u.- up 16^b/9, 25^b/3

ur- vurmak
 u. 9^a/2
 u.- a 13^b/3, 13^b/7
 u.- madan 9^b/3
 u.- mağdur 9^a/7

uş şimdi, işte
 u. 102^b/8

utan- utanmak, mahçup olmak
 u.- madı 89^a/1
 u.- mağ 116^a/9
 u.- sun 100^b/9

uy- uymak
 u.- a 99^a/7
 u.- an 19^b/1, 27^b/7, 27^b/10
 u.- anlar 28^b/5
 u.- arın 117^a/10

u.- arsin 117^a/10
u.- aruz 117^a/9
u.- duğına 27^b/8
uyan- uyanmak
u.- dı 13^a/4
u.- uķ 13^a/1
uyanuk ol- uyumamak
u.- duğı 13^a/2
uyhu uyku
u. 13^a/1, 13^a/7
uyhuya var- uyumaya başlamak, uyumak
u.- sa 11^b/3
uyluk uyluk kemigi
u.+ ı 21^b/1, 23^a/2
u.+ ları 30^a/3
u.+ larına 19^a/8, 20^b/2, 29^a/7
u.+ larının 29^b/5
u.+ larına 22^b/5
uyu- uyumak
u.- maķdur 11^a/4
uzun uzun
u. 109^a/5
‘uzv (Ar.) uzuv, organ krş. *a* ‘zā
‘u. 4^b/5, 5^b/11, 8^b/3
‘u.+ a 9^b/4
‘u.+ ı 10^a/10, 29^b/6
‘u.+ ını 6^a/1
‘u.+ ları 10^a/1
‘u.+ un 6^b/1, 7^b/3

Ü

üç üç
ü. 6^a/1, 9^b/10, 10^a/9, 12^b/2, 12^b/7,
16^b/3, 19^a/10, 20^b/1, 20^b/7, 22^a/1,
22^a/2, 22^b/2, 22^b/9, 28^a/8, 28^a/10,
28^b/10, 29^a/8, 30^a/8, 32^b/1, 34^b/4,
34^b/10, 35^a/6, 89^b/8, 108^b/11
ü.+ den 10^a/1, 10^a/10
ü.+ dür 11^b/9, 12^a/3
ü.+ e 6^a/11
ü.+ i 108^b/11, 114^b/7, 114^b/11,
115^a/1
üçer üçer
ü. 116^b/6

üçinci üçüncü
ü. 2^b/2, 2^b/11, 32^b/3, 105^b/10,
107^b/1, 107^b/9, 108^a/5, 112^b/7,
114^a/3
ü.+ si 4^b/4, 5^b/3, 6^b/7, 7^b/6, 8^b/3,
9^a/9, 10^a/2, 11^a/3, 12^a/2, 12^a/9,
14^a/7, 15^b/2, 16^a/8, 17^b/3, 19^a/6,
21^a/11, 23^a/9, 24^b/4

ümmet (Ar.) bir peygambere
inanıp onun yolunu seçen
insanların tümü
ü.+ i 6^a/8, 105^a/7
ü.+ indenem 110^b/11
ü.+ indensin 110^b/10
ü.+ ine 103^b/8
ü.+ üm 97^a/11, 97^b/6
ü.+ ümün 112^a/8

ümmü'l-kur'an (Ar.) Fatiha suresinin
isimlerinden biri
ü. 107^b/9, 108^a/5

ün ses, seda
ü. 102^a/8

üst üst
ü.+ in 22^b/1
ü.+ inde 12^b/6, 13^b/3, 27^a/11
ü.+ ine 4^b/5, 13^b/9, 15^b/1, 21^a/6,
21^b/1, 23^a/2, 29^b/1, 30^a/3, 30^a/10

üzere üzere krş. *üzre*
ü. 7^a/3, 12^b/11, 19^b/3, 26^a/8,
90^b/11, 111^b/3
ü.+ dür 12^b/9

üzeri üstü krş. *üzerü*
ü.+ müze 31^a/2
ü.+ nde 26^b/8
ü.+ ne 2^b/7, 3^a/9, 13^b/2, 16^b/10,
20^a/6, 25^a/7, 28^a/4, 28^a/5, 29^a/9,
29^b/1, 29^b/3, 29^b/5, 30^a/2, 30^b/9,
31^a/1, 31^a/4, 88^b/8, 89^a/8, 90^b/10,
92^a/2, 95^b/2, 95^b/11, 96^b/11,
104^b/7

üzerü üstü krş. *üzeri*
ü.+ ne 33^a/2

üzre üzere krş. *üzere*
ü. 17^b/2

V

vācib (Ar.) yapılması gerekli olan

v. 17^a/4

v.+ den 16^b/8

v.+ dūr 32^b/1, 35^b/3, 35^b/11,
115^a/1

v.+ leri 17^a/1

vācib ol- (Ar.+T.) gerekli olmak,
gerekmek

v.- anlar 16^a/3

v.- maḳdur 36^a/1

va‘de (Ar.) söz verme

v. 92^a/10

vahdāniyyet (Ar.) Allah'ın birliği

v.+ ine 111^b/5

v.+ üje 32^b/10

vāhid (Ar.) yalnız, tek

v.+ dūr 31^a/6, 110^b/7

vakf (Ar.) vakıf olarak bağışlanan

v.+ ı 112^b/2

vakt (Ar.) vakit, zaman

v. 2^b/10, 3^b/5, 14^b/8, 15^a/6, 36^a/9,
92^a/8, 103^a/5, 111^b/10, 113^b/2,
114^a/1, 114^a/8

v.+ a 91^b/9

v.+ dan 25^a/8, 25^a/10

v.+ dur 108^b/9

v.+ ı 33^b/7, 34^a/1, 34^a/6, 34^a/9,
34^b/3, 34^b/6, 34^b/11, 35^a/8, 36^a/1

v.+ ıdur 35^a/1

v.+ ıla 2^b/10, 15^a/6

v.+ ın 32^a/6, 102^b/7, 102^b/8

v.+ ına 35^a/10, 36^a/2

v.+ ında 7^b/3

v.+ ların 14^b/8

v.+ uñ 25^a/4

vaktā ne zaman ki

v. 93^a/11, 94^b/9, 95^a/5

var var, mevcut

v. 32^a/6, 95^a/2, 97^a/4, 108^a/2,
114^a/7, 114^a/9

v.+ idi 116^b/2, 116^b/4

v.+ iken 23^b/1

v.+ dur 18^b/3, 33^b/9, 94^b/6, 95^a/11,

107^b/9, 114^b/9

v.+ ısa 9^a/4, 12^a/9

var- varmak, ulaşmak, gitmek

v.- a 28^a/11, 29^a/3

v.- duğından 34^a/2

v.- ınca 22^b/8, 30^a/5

v.- incadur 14^b/1

v.- ıpdılar 105^b/1

varlık varlık

v.+ ğı 94^a/8

vaşf (Ar.) nitelik, vasıf

v.+ ın 103^a/1

v.+ ını 102^b/10

vaṭan (Ar.) vatan, ülke

v.+ ı 112^b/1

vāv (Ar.) Arap alfabesinin yirmi altıncı
harfi

v. 33^a/3

ve (Ar.) ve

v. 1^b/7, 2^a/5, 2^a/7, 2^b/6, 3^a/6, 3^b/7,
4^b/11, 5^a/5, 5^a/8, 6^a/3, 6^a/5, 6^a/6,
6^b/11, 7^a/2, 7^a/3, 7^b/5, 7^b/10, 8^a/1,
8^a/2, 9^a/9, 9^b/1, 10^a/7, 10^b/7, 10^b/8,
10^b/9, 10^b/10, 10^b/11, 11^a/1, 11^a/4,
11^a/8, 11^b/8, 11^b/11, 13^a/1, 13^b/5,
13^b/6, 13^b/9, 14^a/1, 14^a/2, 14^a/3,
14^a/4, 14^a/5, 14^a/7, 14^b/2, 14^b/3,
14^b/5, 15^b/4, 16^b/10, 18^a/7, 18^b/4,
18^b/5, 18^b/8, 20^a/8, 20^a/11, 21^b/1,
21^b/4, 21^b/10, 21^b/11, 22^a/1, 22^a/2,
22^a/3, 22^a/7, 22^a/8, 22^a/9, 23^a/1,
23^a/10, 24^b/5, 26^a/7, 26^a/11, 26^b/1,
26^b/2, 26^b/3, 26^b/4, 26^b/9, 26^b/10,
27^a/3, 27^a/4, 27^a/6, 27^a/7, 27^a/8,
27^a/9, 27^a/10, 27^b/2, 27^b/3, 27^b/4,
27^b/7, 27^b/8, 27^b/9, 27^b/11, 28^a/1,
28^a/2, 28^a/3, 28^a/4, 28^a/8, 28^a/9,
28^b/1, 28^b/5, 28^b/6, 28^b/7, 28^b/8,
28^b/9, 29^a/1, 29^a/4, 29^a/5, 29^a/6,
29^a/7, 29^a/8, 29^a/9, 29^a/11, 29^b/1,
29^b/4, 29^b/10, 30^a/1, 30^a/2, 30^a/3,
30^a/4, 30^a/5, 30^a/6, 30^a/10, 30^b/2,
30^b/3, 30^b/4, 30^b/5, 30^b/6, 30^b/7,
30^b/8, 30^b/11, 31^a/8, 31^a/9, 31^a/10,
31^a/11, 31^b/1, 31^b/2, 31^b/3, 31^b/4,

31^b/5, 31^b/7, 31^b/10, 31^b/11, 32^a/2, 32^a/5, 32^a/6, 32^a/7, 32^a/8, 32^a/9, 32^a/10, 32^b/2, 32^b/7, 32^b/11, 33^a/4, 33^a/10, 33^a/11, 33^b/5, 33^b/9, 34^a/6, 34^a/7, 34^a/8, 34^b/1, 35^b/3, 35^b/6, 35^b/7, 36^a/4, 36^a/5, 36^a/7, 36^b/1, 36^b/8, 36^b/9, 36^b/11, 37^a/4, 37^b/4, 88^b/5, 88^b/6, 88^b/7, 88^b/9, 88^b/10, 89^a/1, 89^a/2, 89^a/3, 89^a/9, 89^a/11, 89^b/4, 89^b/10, 90^a/1, 90^a/2, 90^b/1, 90^b/2, 90^b/4, 90^b/5, 90^b/7, 90^b/10, 91^a/1, 91^a/2, 91^a/4, 91^a/7, 91^a/11, 91^b/2, 91^b/3, 91^b/4, 91^b/5, 91^b/6, 91^b/7, 91^b/8, 92^a/2, 92^a/4, 92^a/7, 92^a/11, 92^b/1, 92^b/2, 92^b/4, 92^b/5, 92^b/8, 92^b/9, 92^b/10, 93^a/4, 93^a/11, 93^b/3, 93^b/6, 93^b/8, 93^b/10, 94^a/8, 94^a/9, 94^b/1, 94^b/2, 94^b/8, 95^b/5, 96^a/4, 96^a/6, 96^a/8, 96^b/2, 96^b/4, 97^a/2, 97^a/3, 97^a/8, 97^b/3, 97^b/4, 97^b/11, 98^a/2, 98^a/3, 98^a/4, 98^a/5, 98^a/6, 98^a/7, 98^a/8, 98^a/10, 98^b/3, 98^b/4, 98^b/6, 98^b/7, 98^b/8, 98^b/9, 98^b/10, 99^a/1, 99^a/2, 99^a/3, 99^a/4, 99^a/5, 99^a/6, 99^a/10, 99^a/11, 99^b/1, 99^b/2, 99^b/3, 99^b/4, 100^a/2, 100^a/4, 100^a/7, 100^a/10, 100^b/1, 100^b/6, 100^b/9, 101^a/8, 101^a/11, 102^b/3, 103^a/2, 103^a/8, 103^b/10, 104^a/5, 104^a/6, 104^a/9, 104^a/10, 104^a/11, 104^b/2, 104^b/9, 106^b/3, 107^b/5, 107^b/6, 108^b/3, 108^b/6, 108^b/7, 108^b/8, 111^b/3, 111^b/5, 111^b/6, 112^a/8, 112^b/1, 112^b/4, 112^b/10, 112^b/11, 113^a/1, 113^a/2, 113^a/3, 113^a/4, 113^b/3, 114^b/2, 114^b/10, 115^a/2, 115^a/3, 115^a/4, 115^a/6, 116^a/3, 116^a/9, 116^a/11, 116^b/4, 117^a/5, 117^a/6

vech (Ar.) yüz, yüzey
v.+ le 11^a/6, 89^b/6, 90^a/2, 90^a/3, 90^b/3, 93^a/6, 95^b/4, 95^b/5, 98^b/7, 98^b/9, 98^b/10, 98^b/11, 99^a/3, 99^b/3, 99^b/7, 100^a/1, 101^b/1

vech-i ‘arşu’llāh (Ar.) Allah’ın arşı

v. 98^a/7

ver- vermek krş. *vér-*
v. 115^b/3
v.- di 103^b/6, 103^b/7, 103^b/8
v.- ipdi 108^a/10, 108^a/11

vér- vermek krş. *ver-*
v.- di 92^b/3, 103^b/5, 103^b/6
v.- e 23^a/3, 109^b/1
v.- medi 108^a/10
v.- mekdür 24^b/3
v.- ür 112^a/6
v.- ürün 92^b/2

vêrici bir şeyi veren
v.+ dür 093^a/10
v.+ nûñ 001^b/7
v.+ yi 001^b/8

ve's-selām (Ar.) ‘son söz budur, o kadar’
anlamlarında kullanılır
v. 10^b/3, 16^a/2

veyā (Ar.+Far.) ayrı olmakla birlikte aynı
değerde sayılan şeylerle ilgili
seçenek bildirir
v. 05^b/4, 11^b/10, 13^a/6, 13^b/2, 22^b/9, 24^b/11, 36^a/10, 36^a/11

veyāhūd (Ar.+Far.) ya da, yahut krş.
veyāhūd, veyāhūz
v. 25^a/2

veyāhūd (Ar.+Far.) ya da, yahut krş.
veyāhūd, veyāhūz
v. 27^a/11

veyāhūz (Ar.+Far.) ya da, yahut krş.
veyāhūd, veyāhūd
v. 13^a/1

vişāl (Ar.) ulaşma, varma
v.+ ine 33^a/10

vitr (Ar.) yatsı namazından sonra kılınan
üç rekâtlık namaz krş.
vitr namāzı, vitr-i vācib
v. 32^b/1, 34^b/11

vitr namāzı (Ar.+Far.) yatsı namazından
sonra kılınan üç rekâtlık namaz
krş. *vitr, vitr-i vācib*
v.+ ında 16^b/2

vitr-i vācib (Ar.) yatsı namazından sonra
kılınan üç rekâtlık namaz krş. *vitr,*

vitri namāzı

v. 34^b/11, 35^a/1

v.+ de 27^b/3, 35^a/6

v.+ dūr 114^b/7

vużū (Ar.) abdest alma

v.+ da 5^a/8, 6^b/3, 6^b/4, 8^a/4,
8^b/10, 10^a/9

v.+ nuḡ 8^a/3, 8^a/9

v.+ ya 5^a/4

v.+ y1 7^a/6, 11^a/1, 11^b/7

Y

ya veya

y. 6^b/2, 10^b/11, 105^a/1, 112^a/6,
112^b/3, 116^a/4, 117^a/8, 117^a/9,
117^a/11, 117^b/3

yā (Ar.) seslenme ünlemi, ey!

y. 22^b/9, 31^a/10, 32^b/6, 33^a/7,
92^a/5, 92^b/8, 97^a/11, 97^b/6, 100^a/9,
102^a/9, 102^a/10, 102^b/3, 102^b/10,
105^b/4, 106^a/8, 106^a/11, 106^b/4,
106^b/7, 106^b/9, 106^b/11, 107^a/2,
107^a/5, 107^a/8, 108^a/9, 110^a/7

yād kıl- (Far.+T.) zikretmek, hatırlamak

y.- dı 108^b/6, 108^b/7

yahūd (Far.) veya, ya da krş. *yāhūd*,
yāhūd

y. 4^b/10

yāhūd (Far.) veya, ya da krş. *yahūd*,
yāhūd

y. 13^a/11, 20^a/6, 24^b/10, 30^a/8

yāhūd (Far.) veya, ya da krş. *yahūd*,
yāhūd

y. 25^a/9, 29^a/10

yahūdī (Ar.) Hz. Musa'nın getirdiği dine
inanana verilen isim

y.+ sine 112^a/8

y.+ ye 112^a/8

yāhūz (Far.) yahut krş. *yahūd*, *yāhūd*,
yāhūd

y. 13^a/5, 23^b/11

yākūt (Ar.) pembeden koyu kırmızıya
kadar değişik renklerde saydam ve
değerli taş

y.+ dandur 113^b/10

yalan yalan, doğru olmayan

y.- mek 112^a/2

yalḡuz sadece

y. 23^b/6, 27^b/9, 32^a/10, 36^a/7

yalvar- yalvarmak

y.- maḡdur 115^b/6

yan yan taraf

y.+ ina 32^a/4, 32^a/5

y.+ ında 32^a/6

y.+ ından 30^a/11

ya'nī (Ar.) yani, sözün kıtası

y. 1^b/6, 3^b/6, 4^a/2, 4^b/10, 5^b/1,
6^a/1, 6^b/10, 7^a/2, 7^a/7, 9^b/10, 10^b/9,
15^b/3, 17^b/4, 18^a/7, 20^a/11, 20^b/3,
27^b/4, 30^b/1, 30^b/4, 30^b/8, 31^a/1,
31^a/6, 31^a/10, 31^a/11, 33^a/2, 33^b/4,
34^a/3, 89^b/1, 90^a/9, 91^a/10, 91^a/11,
93^a/3, 93^a/6, 96^a/5, 96^b/1, 97^a/3,
97^a/6, 97^a/10, 97^b/1, 97^b/6, 98^b/1,
99^b/8, 103^a/9, 104^a/3, 104^a/10,
104^b/6, 108^b/2, 117^a/6

yaḡıl- yanılmak, yanlışlık yapmak

y.- duḡın 24^b/5

y.- up 15^a/1, 18^b/2, 25^b/10

yaḡlıṣ yanlış

y. 90^b/2

yapraḡ yaprak

y.+ ı 112^a/10, 115^b/8, 115^b/11

yap yap yavaş yavaş

y. 16^a/11, 16^b/1

yara yara

y.+ dan 11^a/11

y.+ lardan 11^b/7

yara- yaramak, kullanışlı olmak

y.- maz 91^b/2, 91^b/3, 92^b/1, 100^a/6

y.- mazdur 100^a/7

yarat- (Tanrı için) yoktan var etmek

y.- dı 102^a/11, 102^b/4, 106^a/11,
106^b/3, 106^b/6, 106^b/8, 106^b/11,
107^a/2, 107^a/4, 107^a/7, 107^a/9,
109^b/3, 110^a/4

y.- ur 102^b/11

yaratılmaḡ- yoktan var edilmek

y.- madı 102^b/8

yardım yardım y. 32 ^b /7	y.- ayım 106 ^b /1 y.- dı 89 ^b /3, 108 ^a /3
yardım dile- yardım istemek krş. <i>yārī dile-</i> y.- rin 104 ^b /3	y.- dum 106 ^b /2, 106 ^b /4, 106 ^b /7, 106 ^b /10, 107 ^a /, 107 ^a /3, 107 ^a /5, 107 ^a /8
yardım et- yardım etmek y.- se 112 ^a /6	ye- yemek krş. <i>yē</i> – y.- dür 25 ^b /4 y.- mezüz 116 ^b /6 y.-rler 103 ^a /4 y.- se 103 ^b /1 y.- ye 103 ^b /3
yāren (Far.) arkadaş, dost y.+ ler 116 ^b /5	yē- yemek krş. <i>yē</i> – y.- mek 26 ^a /2
yarı ikiye bölünmüş bir şeyin parçalarından her birisi y.+ sından 106 ^b /3	yedi yedi y. 10 ^b /5, 11 ^b /2, 16 ^b /8, 22 ^b /9, 105 ^a /2, 105 ^b /2, 105 ^b /4, 105 ^b /5, 105 ^b /6, 105 ^b /7, 108 ^a /6, 108 ^a /7 y.+ dür 16 ^a /4, 17 ^a /1
yārī dile- (Far.+T.) yardım dilemek krş. <i>yardım dile-</i> y.- rsin 104 ^b /4	yedinci yedinci y. 106 ^a /4, 107 ^b /11, 114 ^a /4 y.+ si 5 ^b /9, 11 ^a /11, 14 ^b /7, 16 ^b /4, 17 ^b /8, 19 ^b /3, 23 ^b /5, 25 ^a /3
yarlığa- (Allah için) bir kulunun günahını bağışlamak, suçunu affetmek y. 31 ^b /1 y.- ğıl 104 ^a /10, 110 ^a /7 y.- mağ 94 ^a /11	yedür- yedirmek y.- se 112 ^a /6
yarlıgan- bağışlanmak, affedilmek y.- ması 32 ^b /8	yel esinti, rüzgar y.+ dür 10 ^b /8
yas dut- yas içinde olmak y.- dı 105 ^a /4	yemek yemek y. 25 ^b /4
yaşduğ yastık y.+ ğı 11 ^b /4	yemiş meyve, yemiş y.+ i 115 ^b /9, 116 ^a /3
yaş nemli, ıslak y. 4 ^b /5, 6 ^b /5	yen- yenmek y.- mez 14 ^a /5 y.- ür 14 ^a /4
yat- yatmak y.- arken 11 ^a /4	yer yer krş. <i>yēr</i> y. 13 ^b /6, 13 ^b /9, 23 ^b /1, 29 ^b /2, 108 ^b /3 y.+ de 6 ^a /3, 6 ^a /5, 6 ^b /10, 13 ^b /1, 16 ^a /10, 16 ^b /1, 23 ^b /6, 27 ^a /11, 29 ^a /11, 103 ^a /2, 104 ^a /6, 109 ^b /2 y.+ den 13 ^b /5, 20 ^b /10, 92 ^b /5 y.+ e 8 ^a /7, 10 ^b /9, 12 ^b /7, 15 ^b /4, 19 ^a /3, 19 ^b /9, 19 ^b /11, 20 ^a /5, 20 ^a /7, 20 ^b /8, 22 ^b /8, 22 ^b /10, 24 ^a /9, 29 ^b /9, 95 ^b /7 y.+ i 14 ^a /9, 15 ^a /5, 24 ^b /10, 103 ^a /6,
yatsu yatsı namazı krş. <i>yatsu namāzı</i> y.+ dan 35 ^a /1, 35 ^a /2	
yatsu namāzı (T.+Far.) yatsı namazı krş. <i>yatsu</i> y. 34 ^b /11, 35 ^a /1 y.+ n 4 ^a /6 y.+ nuğ 34 ^b /3, 34 ^b /6, 36 ^a /5	
yayka - su ile çalkalayarak yıkamak y.- mağ 12 ^a /4	
yaz- yazmak y. 106 ^a /11, 106 ^b /4, 106 ^b /6, 106 ^b /9, 106 ^b /11, 107 ^a /2, 107 ^a /5, 107 ^a /8 y.- anı 110 ^a /6 y.- asın 9 ^a /3	

115^b/8, 116^a/2
 y.+ idür 103^a/4
 y.+ inden 13^a/7
 y.+ ine 35^b/10, 113^b/2
 y.+ ini 92^b/3
 y.+ ler 6^b/5
 y.+ lerin 17^a/4
yêr yer krş. yer
 y.+ e 22^b/7, 24^a/2, 29^a/8
 y.+ in 22^a/1
yerleş- yerleşmek
 y.- e 29^b/6
yerlü yerince düzgünce
 y. 17^a/4
yerlü yerinekendine ait olan yerine
 y. 29^b/6
yet- yetmek krş. *yêt* -
 y.- en 2^b/11
 y.- ene 3^a/2
 y.- er 27^b/4, 113^b/4
yêt- yetmek krş. *yet*-
 y.- er 18^b/9
yetişdür- yetiştirmek
 y.- mez 96^a/11
yetmiş yetmiş
 y. 95^a/1, 95^a/10, 105^a/10, 112^a/7
yetmiş biş yetmiş bin
 y. 94^b/5
yetür- yetirmek
 y.- mege 107^b/3
yezîdî (Far.) Hariciliğin ibadilik
 mezheplerinden türeyerek ayrı bir
 din hâline gelen kolundan olan
 kimse
 y.+ ler 105^b/1
yık- yıkmak
 y.- miş 112^a/7
yıkıl- yıkılmak
 y.- mişdur 103^b/1
yıl sene, yıl
 y. 102^b/1, 102^b/2, 107^a/7, 109^a/8,
 109^b/6
 y.+ dur 109^a/10
 y.+ lık 105^a/10, 109^a/5
yılan yılan

y. 102^b/4
yıldırım çok hızlı yapılan, olan
 y. 109^a/6
yigirmi yirmi
 y. 21^a/11, 35^a/2
yigirmi beş yirmi beş
 y. 19^a/1
 y.+ dür 22^a/9
yigirmi beşinci yirmi beşinci
 y.+ si 21^b/8
yigirmi birinci yirmi birinci
 y.+ si 21^a/5
yigirmi dördüncü yirmi dördüncü
 y.+ si 21^b/3, 21^b/4
yigirmi ikinci yirmi ikinci
 y.+ si 21^a/8
yigirminci yirminci
 y. 21^a/1
yigirmi üçüncü yirmi üçüncü
 y.+ si 21^a/11
yine yine, gene, yeniden
 y. 29^b/7, 32^b/5, 102^b/1, 102^b/2,
 104^a/9, 106^b/4, 106^b/6, 106^b/9,
 106^b/11, 107^a/2, 107^a/5
yok yok, olmama
 y.+ dur 3^b/7, 31^a/5, 31^a/6, 95^b/2,
 105^b/2, 105^b/4, 105^b/5, 105^b/6,
 105^b/8, 105^b/10, 105^b/11, 106^a/2,
 106^a/3, 106^a/4, 108^a/7, 110^b/5,
 110^b/6, 114^a/10
 y.+ iken 23^b/7, 24^a/8
 y.+ iken 9^b/5
yol yol
 y. 26^b/8, 105^a/10
 y.+ a 32^b/9, 104^b/5
 y.+ dan 26^b/9
 y.+ dur 109^a/5
 y.+ ina 104^b/6
 y.+ ında 91^b/7
yönel- yönelmek
 y.- de 23^a/2
yu- yıkamak
 y.- duğı 13^b/5
 y.- duğdan 12^b/3
 y.- mağa 6^b/7

y.- mağı 107^a/10
y.- mak 5^a/5, 7^a/2, 7^a/9, 12^a/4
y.- makdur 4^b/2, 4^b/3, 4^b/7, 5^b/1, 5^b/6, 5^b/7, 6^a/1, 6^a/3, 7^a/3, 7^b/5, 8^b/9, 9^a/9, 10^a/2, 11^b/10, 12^a/1, 12^a/7, 12^a/8, 12^b/4
y.- masa 4^b/11
y.- maya 8^a/7, 10^a/11
y.- sa 4^b/10, 4^b/11
y.- ya 5^a/5, 5^b/2, 9^a/3, 12^b/5, 12^b/6
y.- yup 12^a/2
yukarı 1. yukarı
y. 28^b/9, 28^b/11, 107^a/6
y.+ da 2^a/6, 26^b/1
2. fazla
y. 25^a/8, 25^a/10
yum- kısarak kapatmak, kapamak
y.- ınca 89^a/10
y.- mağıla 23^b/11
y.- makdur 23^b/4
y.- maya 24^a/7
yumuşak yumuşak krş. *yumuşak*
y.+ ına 28^a/3
yumşak yumuşak krş. *yumuşak*
y.+ larına 17^a/10
yun- yıkanmak
y.- duğça 8^b/3
yūnus Hz. Yunus
y.+ a 103^b/5
yūsuf Hz. Yusuf
y.+ a 103^b/6
yüce her şeyin ve herkesin üstünde olan, en yüksek, ulu
y. 103^b/10
yürek gönül, kalp
y.+ i 111^b/11, 116^a/7
yüz yüz, surat
y. 4^b/2, 7^a/2, 95^a/11
y.+ e 9^a/6, 21^b/9
y.+ in 5^a/5, 7^b/10, 19^b/11, 29^a/4, 102^a/9
y.+ ine 13^b/5, 23^a/4
y.+ leri 14^b/2
y.+ üñ 22^b/6
yüz altmış beş yüz altmış beş

y. 114^b/9
yüz çevir- yüz çevirmek, terk etmek
y.- meyeler 91^b/6
yüz dönder- gösterdiği ilgiyi kesmek
y.- ürleri 4^a/2, 4^a/3, 4^a/5
yüz on dört yüz on dört
y. 109^b/11, 110^a/1
yüz yigirmi dört yüz yirmi dört
y. 110^a/2, 110^a/3
yüz yigirmi dört biñ yüz yirmi dört bin
y. 110^a/3
yüz tut- yönünü çevirmek
y.- maya 8^a/7

Z

zā (Ar.) Arap alfabesinin on yedinci harfi
z. 105^b/11, 106^a/3
za‘f (Ar.) zayıflık
z. 90^b/6
zafer bul- (Ar.+T.) bir yarışma veya uğraşıda çaba harcayarak başarı elde etmek
z.- mayısının 105^a/7
zāhid (Ar.) dinin buyruklarını yerine getiren, yasaklarından kesinlikle sakınan (kimse)
z.+ ler 91^b/8
zāhir (Ar.) açık, belli
z.+ den 11^b/4
zāhir ol- (Ar.+T.) ortaya çıkmak, belirmek, görünmek
z.- a 91^a/1
z.- dı 90^a/5, 98^b/3
z.- incadur 34^b/7
zāhirī (Ar.) görünen, görünürde olan
z. 27^a/10
zākir ol- (Ar.+T.) zikreden, iman eden
z.- an 101^a/11
zakḫūm (Ar.) zakkum
z.+ a 106^a/1
z.+ dur 106^a/1
zamān (Ar.) vakit, zaman
z. 27^b/10
z.+ dan 110^b/6, 114^b/3

z.+ ı 33^b/8
 z.+ ına 99^b/2
zamm et- (Ar.+T.) eklemek krş. *zamm*
êt-, zamm eyle-
 z.- me 18^b/9
zamm êt- (Ar.+T.) eklemek krş. *zamm*
et-, zamm eyle-
 z.- ıcek 22^b/2
zamm eyle- (Ar.+T.) eklemek krş. *zamm*
et-, zamm êt-
 z.- ye 28^b/5
zamm-ı sûre eyt- (Ar.+T.) namazların ilk
 iki rek'atında Fâtiha'dan sonra
 Kur'an'dan bir miktar daha
 okumak
 z.- e 28^a/9
zarar (Ar.) zarar
 z. 89^a/1
zāyil ol- (Ar.+T.) kaybolmak, ortadan
 kalkmak
 z.- a 91^a/1
 z.- duğı 34^b/7
zebūr (Ar.) Davut peygambere indirilen
 kutsal kitabın adı
 z. 108^b/6, 108^b/8, 113^a/9
zekāt (Ar.) zekāt
 z. 3^b/3, 113^b/2
 z.+ dur 114^a/3
zekāt vèr- (Ar.+T.) zekāt vermek
 z.- mekdür 2^b/11
zevāl (Ar.) öğle zamanı
 z. 34^a/3, 34^a/5, 34^a/9, 36^a/2
 z.+ de iken 34^a/6
 z.+ den 35^a/9
 z.+ e 34^a/2
zevāl vaktı (Ar.) öğle zamanı
 z.+ nda 34^a/4
zevķ (Ar.) hoş duygu, hoşnutluk, haz
 z.+ le 88^b/9, 96^a/8
zevķ ü şafā (Ar.) eğlenme, eğlence
 z. 93^b/6
zeyd (Ar.) Hz. Zeyd
 z. 100^b/1, 100^b/2
zıkr (Ar.) Allah'ın adını art arda anarak

yapılan bir tür dua
 z. 96^b/7
 z.+ de 98^a/11
 z.+ den 100^b/5
 z.+ dūr 98^b/9
 z.+ idūr 98^b/9
 z.+ inde 97^a/7
 z.+ inden 24^b/11, 89^b/10
zıkr êt- (Ar.+T.) Allah'ın adını art arda
 söylemek krş. *zıkr et-, zıkr eyle-*
 z.- en 96^b/7, 96^b/9, 98^b/6
 z.- enden 98^b/2
 z.- enleri 97^b/9
 z.- er 97^a/2
 z.- erken 99^a/11
 z.- erler 93^b/5, 96^a/6, 96^b/5
zıkr et- (Ar.+T.) Allah'ın adını art arda
 söylemek *zıkr êt-, zıkr eyle-*
 z.- dükleri 91^a/3, 91^a/5, 91^a/6,
 98^b/5
 z.- düklerine 88^b/9
 z.- mek 26^a/5
zıkr eyle- (Ar.+T.) Allah'ın adını art arda
 söylemek
 z.- mek 89^b/4, 89^b/6, 98^b/7, 98^b/9,
 98^b/11, 99^b/3, 100^a/1
 z.- mekdür 5^a/8
 z.- ı 97^b/1, 97^b/6
 z.- ye 98^b/3
zıkr olın- (Ar.+T.) bahsedilmek, sözü
 edilmek
 z.- an 3^a/4, 4^b/9, 18^a/11, 21^b/10,
 22^a/3, 25^b/9
 z.- anlardan 22^a/6
zıkr ü tesbīh eyle - (Ar.+T.) zikir ve
 tesbih etmek
 z.- mekdür 093^b/3
zıkr ü tesbīh ü tahmīd (Ar.) zikir, tesbih
 ve hamd
 z.+ dūr 93^b/5
zikru'llāh (Ar.) Allah'ı zikretme
 z. 89^b/1, 98^a/9
 z.+ dur 112^a/1
zīrā (Far.) çünkü, şundan dolayı
 z. 2^a/4, 3^a/8, 6^b/8, 13^a/6, 35^a/5,

- 89^b/6, 96^a/3, 99^a/1, 99^a/5, 108^a/5,
108^a/6, 108^a/7, 114^b/5
- ziyāde** (Ar.) çok, daha çok, fazla
z. 31^b/8, 31^b/10, 33^b/7, 91^a/8,
100^b/3, 100^b/4, 100^b/7
z.+ lik 31^b/4
- ziyāde ol-** (Ar.+T.) artmak, çoğalmak
z.- up 29^b/2
- ziyān** (Far.) kayıp, zarar
z. 2^a/1
- ziyāret** (Ar.) bir kimseyi veya bir yeri
görmeye gitme
z.+ dūr 91^a/7, 99^a/4
- ziyāret et-** (Ar.+T.) ziyaret etmek krş.
ziyāret ét-
z.- dügi 98^a/6
- ziyāret ét-** (Ar.+T.) ziyaret etmek krş.
ziyāret et-
z.- erler 96^a/6, 98^a/4
- ẓuhr** (Ar.) öğle vakti
z. 35^b/9
- ẓuhūr bul-** ortaya çıkmak, belirlemek
z.- ıcaḳ 90^a/4, 90^b/3
z.- up 101^b/5
- zu‘m u bāṭıl** (Ar.) asılsız ve şüpheli inanç
z.+ larına 99^b/5
- zümre** (Ar.) topluluk
z.+ sin 100^b/8
- zümürd** (Ar.) sarı yeşil, mavi yeşil
renklerde saydam ve yarı
saydam cinsleri bulunan değerli
bir taş
z.+ dendür 113^b/9
- zürriyet** (Ar.) nesil, kuşak, soy
z.+ indenem 110^b/8
z.+ indensin 110^b/8

SONUÇ

Bu tez, Avusturya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Koleksiyonu'nda Cod. A.F. 469 numarada kayıtlı mecmuayı esas alarak yazım, ses bilgisi ve şekil bilgisi bakımından incelenmiş; böylece hem dilsel hem de içerik yönünden bütüncül bir biçimde değerlendirilmiştir.

Mecmua, altı risaleden oluşan kompozit bir yapıya sahiptir ve içerik olarak ibadet esasları, ahlâkî öğretiler, tasavvufî yorumlar ve duaları konu edinmektedir. Bu durum, mecmuayı hem halkı bilgilendirme hem de dinî rehberlik işlevi gören tipik bir ilmihal derlemesi konumuna getirmektedir. İnceleme sonucunda, metnin Eski Anadolu Türkçesinin geç dönem özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Bunun yanında, Arapça ve Farsça kökenli kelime ve tamlamaların yoğunluğu, ilmî ve dinî nitelikli metinlerde görülen klasik söz varlığı tercihini yansıtmaktadır.

Mecmuanın çok yazarlı, karma bir eser olduğu düşünülmektedir. İkinci risalede Birgivî Mehmed Efendi'nin Vasiyyet-nâme'sinin bulunması ve bazı bölümlerin onun diğer eserleriyle içerik benzerliği göstermesi, mecmuanın Birgivî'ye ait olabileceği yönünde ipuçları vermektedir. Ancak başlık, müellif adı ve telif tarihi gibi temel tanıtıcı unsurların büyük ölçüde eksik olması, bu ihtimali kesinleştirmemektedir. Buna karşılık, üçüncü risalenin sonunda yer alan "Ali Cemâlî" kaydı ve içeriğin Zenbilli Ali Efendi'nin Risâle fî Hakkı'd-Devrân'ı ile büyük ölçüde örtüşmesi, eserin bir kısmının ona ait olabileceğini düşündürmektedir. Bu veriler ışığında mecmuanın, farklı dönemlerde kaleme alınmış çeşitli risalelerin bir araya getirilmesiyle oluşmuş çok yazarlı bir külliyyat olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, Cod. A.F. 469 numaralı mecmua, Eski Anadolu Türkçesinin geç evresini yansıtan dil özellikleri, ilmihal geleneğine ait zengin içeriği ve çok yazarlı yapısıyla hem dil tarihi hem de edebiyat tarihi açısından kıymetli bir kaynaktır. Bu çalışma, söz konusu mecmuanın dil incelemesini yaparak hem Eski Anadolu Türkçesi araştırmalarına hem de dinî-didaktik metinlerin dil özelliklerini konu alan çalışmalara yeni veriler kazandırmıştır. Ayrıca, metnin içerik ve müelliflik bağlamındaki değerlendirmeler, Osmanlı öncesi ve erken Osmanlı dönemi yazma kültürü hakkında da önemli ipuçları sunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akar, A. (2005). Türk Dili Tarihi. Ötüken Neşriyat.
- Akar, A. (2018). Oğuzların Dili (Eski Anadolu Türkçesine Giriş). Ötüken Neşriyat.
- Arslan, A. (1992). İmam Birgivî Hayatı Eserleri ve Arapça Tedrisatındaki Yeri. Seha Neşriyat.
- Atsız H. N. (1966). İstanbul Kütüphanelerine Göre Birgili Mehmed Efendi (929-981=1523-1573) Bibliyografyası. Süleymaniye Kütüphanesi Yayınları,.
- Banguoğlu, T. (2011). Türkçenin Grameri. TDK Yayınları.
- Bilgen, Y. (2019). Tasavvuf'ta Zikir Kavramı ve İmam Birgivî'nin Er-risâle Fi'z-zikri'l-cehrî İsimli Eserinin Tahlili [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Iğdır Üniversitesi.
- Böler, T. (2020). Türkiye Türkçesi Ses Bilgisi. Kesit Yayınları.
- Böler, T. (2022). Kitâb-ı Atalar [Sözi]. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Demirci, Y. (2017). Kıssa-i Mûsâ (İnceleme-Metin-Tercüme Dizin) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Devellioğlu, F. (2012). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat. Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dilçin, C. (1983). Yeni Tarama Sözlüğü. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Duman, M. (2000). Vasiyyet-name. R Yayınları.
- Ergin, M. (2019). Türk Dil Bilgisi. Bayrak Yayınları.
- Gülensoy, T. (2007). Türkiye Türkçesinde Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü. TDK Yayınları.
- Gülsevin, G. (2017). Eski Anadolu Türkçesinde Ekler. TDK Yayınları.
- Hacıeminoğlu, N. (2015.) Türk Dilinde Edatlar. MEB Yayınları.
- Haksever, H. (1989). Birgivî Vasiyet-nâme (Dil Özellikleri-Metin-Sözlük) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.

- Hepçilingirler, F. (2005). Öğretenlere ve Öğrenenlere Türkçe Dilbilgisi. Remzi Kitapevi.
- Işiker, Y. (2019). Birgivî Mehmet Efendi'nin Tarikat-ı Muhammediyye tercümesi (Giriş-inceleme-metin-sözlük) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Kanar, M. (2011). Türkçe-Osmanlı Türkçesi Sözlüğü. Say Yayınları.
- Kara, F. "Türk Dili" Çalışmalarında Dizin Meselesi Üzerine. A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi 55, 179-207, 2016.
- KARACA, M. (2005). Birgivî Muhammed Efendi'nin manzum Vasiyyet-nâmesi (eleştirili metin-dil incelemesi-sözlük) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.
- KAYA, A. (2005). Şeyh Aliyyü's-sadrî El-konevî Birgivî'nin Vasiyyet-nâme'sinin şerhi (1b-49b) (giriş, tenkitli metin, dizin) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- KOCAYAKA, M. 1997. Risale-i İmam Birgivi'de senteks çalışması [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- KORKMAZ, Z. (2008). Gramer Terimleri Sözlüğü. TDK Yayınları.
- KORKMAZ, Z. (2017). Marzubân-nâme Tercümesi(İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım). TDK Yayınları
- KORKMAZ, Z. (2017).Türkiye Türkçesi-Şekil Bilgisi Grameri. TDK Yayınları.
- Köktekin, K. (2011). Eski Anadolu Türkçesi. Fenomen.
- Kubbealtı Lügati. 2023-2025 tarihinde www.lugatim.com adresinden alındı.
- Lexiqamus. 2023-2025 tarihinde www.lexiqamus.com adresinden alındı.
- Ötüken Türkçe Sözlük. 2023-2025 tarihinde www.otukensozluk.com adresinden alındı.
- Öztürk, E. (2017). Eski Anadolu Türkçesi El Kitabı. Akçağ Yayınları.
- Özyaşamış Şakar, S. (2005). Birgivi Muhammed Efendi'nin Manzum Vasiyyet-nâmesi

(Eleştirili Metin-Dil İncelemesi-Sözlük) [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

Şahin, H. (2003). Eski Anadolu Türkçesi. Akçağ Yayınları.

Şemsettin S. (2009). Kâmûs-ı Türkî. Kapı Yayınları.

Tanboğa, S. (2006). Birgivi'nin Vasiyetname adlı eseri üzerine bir grammer, metin ve indeks çalışması [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Üniversitesi

TDK (Türk Dil Kurumu). (2011). Büyük Türkçe Sözlük. TDK Yayınları

Tiker, Z. (2019). Birgivî vasiyet-nâmesi (Giriş-dil incelemesi-metin-dizin-tıpkıbasım) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Timurtaş, F. (1981). Eski Türkiye Türkçesi-XV.Yüzyıl. Kapı Yayınları.

Timurtaş, F. (1976). Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri. Türkiyat Mecmuası, C.XVIII, , s.362.

Tulum, M. (2011). 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı. TDK Yayınları,

Vural, H., & Böler, T. (2014). Ses ve Şekil Bilgisi. Kesit Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

